శ్రీ

దాశరథివిలాసము.

ప్రథమభాగము.

ఇది

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరచరణసేవానురక్తుండగు,

శ్రీరాజారావు చెల్లయ్యమ్మారావు
బహద్దరు జమీందారిణీవారి
యాశ్రితుండును

పిఠాపురసమీప చెందుర్తిగ్రామ నివాసియునగు

కొత్తపల్లి లచ్చయ కవిచే

రచియింపఁబడి

మంజువాణినుండి పునర్ముద్రితమయ్యెను.

(మొదటి కూర్పు)

మంజువాణీ ముద్రాక్షరశాల,

ఏలూరు.

దీనివెల 12 అణాలు. 1911 సం॥

Printed by —
N. Chalapati Row.

శ్రీ

దాశరథివిలాసము.

ప్రథమభాగము.

ఇది

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరచరణసేవానురక్తుండును,

శ్రీరాజా రావు చెల్లయ్యామ్మారావు
బహద్దరు జమీందారిణీవారి

యాశ్రితుండును

పిఠాపురసమీప చెందుర్తిగ్రామ నివాసియునగు

కొత్తపల్లి లచ్చయ కవిచే

రచియింపఁబడి

మంజువాణినుండి పునర్ముద్రితమయ్యెను.

(మొదటి కూర్పు)

మంజువాణీ ముద్రాక్షరశాల,

ఏలూరు.

దీనివెల 12 అణాలు. 1911 సం॥

Printed by—N. Chalapati Row.

పీఠిక.

ఈ కవి ధూమశకటము మనవైపులకు రాకపూర్వము 10 సంవత్సరములక్రిందట కాలినడకను పెద్దతిరుపతియాత్ర వెళ్ళి శ్రీమద్వేంకటేశ్వర స్వామివారిని దర్శించివచ్చి యీగ్రంథము నా స్వామివారికిఁ గృతియిచ్చి రచియింపఁ బ్రారంభించి ఎడతెగని కుటుంబకష్టవిచారములలోను, దేహమునఁగల జబ్బులోను మునిఁగి యుండుటచే మధ్యమధ్య నాగిపోవుచుండెను. మిత్రులప్రోత్సాహమున మరల మొదలుపెట్టుచు రచియించుచు రాగాఁ బదిసంవత్సరములకు గ్రంథము సమాప్తిసెందెను. ఈగ్రంథకర్త యేశాస్త్రమునుగాని, ఏభాషనుగాని, గురువులచే నేర్చి బహుగ్రంథపఠనమున శాస్త్రజ్ఞత్వమును, భాషాజ్ఞత్వమున, సంపాదించుకొనెను. గ్రంథకర్త తనకాలమునను న్న పండితకవీంద్రులలో బ్ర॥ ఆల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవిగారిని బ్ర॥ దేవులపల్లి సుబ్బారాయ శాస్త్రిగారిని, వీరితమ్ములను మాత్రమే ముఖపరిచయము గలిగియుండెఁగాని యితరులను యెఱుఁగఁడు. స్వగ్రామమగు చెందుర్తిని విడచి సమీపమునఁగల పిఠాపురము, కాకినాడ మొదలగు పట్నములలో నొక్కదినముండుటకూడ గ్రంథకర్తకు అలవాటులేదు. ఈ దాశరథివిలాసమును రచియించుటలో పొలములవెంబడిని యూరిలోను తిరుగుచుండియే హృద్గతముగా నిరువది యేబది పద్యములవఱకు అల్లికొనియుంచుకొని కొంచెము స్థిమితముగానున్నప్పుడు, ఎవ్వరియింటనో కూర్చుండియుండి అచ్చట నే తాటియాకును గంటమును తెప్పించి యాపద్యముల నెక్కించి వారియింటనే యెచ్చటనో పెట్టి మరల కొన్నిదినములకు ఎక్కువస్థిమితమును జూచుకొని వానినన్నిఁటిని జేర్చి యొకపెద్దతాటియాకు సంపుటమున వ్రాయుచు వచ్చుచుండెను. గ్రంథము ఇట్లు సమాప్తినైనపిమ్మట కాకితపుబుక్కుమీఁద సాంగముగా నెక్కించెను. గ్రంథకర్తమరణాంతము వరకును గ్రంథమందును కృతినాథునియందును ఎక్కువ భక్తిశ్రద్ధలతో నుండె

నటకు కృతికర్తసోదరులకుఁ గాన్పించిన దృష్టాంతములు పెక్కులుఁ గలవు. గ్రంథకర్తకు గ్రంథమును వ్రాయుటలోఁ జిక్కులు వచ్చి యాతంకము కలిగినట్లె మాకును దీని ముద్రాపణమందుఁ జాలయడ్డంకులు వచ్చినవి.

ఈ గ్రంథము చాలపెద్దదియగుటచేత నొక్క సంపుటముగా నుండిన వీలుగానుండదని మొదటిరెండాశ్వాసములను ప్రథమ సంపుటముగాఁ దయారుచేసితిమి.

ఆఱవయాశ్వాసము చాలపెద్దది యగుటచే దానిని వేఱుగ సంపుటముచేయుటకు విడిచిపెట్టితిమి.

దుష్కరప్రాససూర్యశతకము, చెల్లయ్యమ్మ శతకము, ఈరెండును గూడ నీగ్రంథకర్తచేత మనఃపూర్వకమగు భక్తిచే వ్రాయఁబడినట్లు చదువరులకుఁ దోఁచకపోదు.

పండితప్రకాండు లీ గ్రంథమును సాంగముగాఁ జదివి గుణమును గ్రహించి యానందించెదరుగాక.

ఇట్లు విన్నవించు,

నందిరాజు చలపతిరావు.

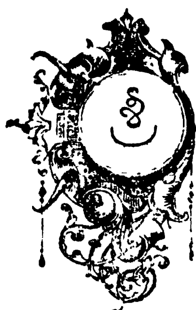
శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనమః.

దాశరథివిలాసము.

ప్రథమాశ్వాసము.

మద్గైరికధాతువేష్టితములై-జీమూతసంవ్యాప్తమై।
రామంబైతనరారువేంకటనగేంద్రంబున్హరిద్వారి
పరో। ద్దామంబైమృగనాభిలిప్తమగు ప-ద్మాదేవి
వక్షోజమున్। చామోదిరిచెడి వేంకటేశ్వరుఁడుమ-
మ్మాసక్తిరక్షించుతన్। ౧॥

ఉ. మారుఁగుమారుగాఁగనిన-మాకెనయేసతిపల్కుఁగొమ్మయో।
వారిజహస్తనాయెదకు-వచ్చినదానవునీవయంచుశ్రీ।
జారుఁడుహారకౌస్తుభముఁ-జక్కఁదమార్చ్చనెపంబునందడీ।
యోగుకుచద్వయింబుడుక-నుబ్బెమలచ్చిపసించుమాకడన్॥ ౨॥

చ. శివుఁడనియెల్లవారునుతి-సేయఁగనుగ్రతనీశుభస్త్రము।
రవిశశివహ్నిలోచనవా-రాయుతశంకరిసవ్వనుంగళా।
ప్రవిమలవామ్నివైతగునె-భైరవినాఁజననీశునంచున।
న్భువిహితరాగుఁడైయుమఁగమంగొనుశంభుఁడుమమ్ముఁబ్రోవుతన్

చ. అనుపమబాహుశాఖలశి-ఖాగ్రభవ వారసుమంబులం గన।
ద్వనజవిరోధినిర్గతసు-ధారసపుష్పరసౌఘమాలికా।
ఘనఫలపఙ్క్తులంబొలుచు-కామవిరోధిశరీరకల్పకం।
బునవిలసంగ తేనలత వోలెఁ బెనంగొను గౌరిఁ గొల్చెదన్॥ ౪॥
ఉ. నందకధారిపుత్రుఁడు స-నందనముఖ్యులకెల్లఁ దండ్రి గో।
నందననాయకస్తుతుఁడు-నందగిరీయుఁ డెప్పుడు మేటి నిర్మలా।
నందమునస్సుఁడెద్రిభవ-నందనవిక్రముఁడైనయాశతా।
నందుఁడొసంగుఁ గావుత ఘ-నంబుగ మాకుఁ జిరాయురున్నతుల్॥ ౫॥
చ. వరచతురాస్యపుణ్యజన-వర్ణదీక్షితసత్యలోకమం।
దిరమ్మదుహంసకస్ఫురిత-దివ్యపదాబ్జప్రవాళహస్తవి।
స్తరవిబుధౌఘనందితల-సత్ప్రితిభారతభారతీసమా।
ఖ్యరహిఁ జెలంగుశారదన-యామయతన్నుఁ జూచుఁ గావుతన్॥ ౬॥
చ. అధికమతిన్భజింతుఁ గలు-షాభ్రమహాబలు నమ్మహాబలుం।
గ్రిథనధరారివిక్రమహ-రన్మహితాంబకు నాహితాంబకు।
న్విధివిహితస్తుతత్రిదివ-వేశ్మగణాధిపు నాగణాధిపుం।
బృథుభయదాంతరాయభుజ-గేంద్రవినాయకు నావినాయకున్॥ ౭॥
చ. పటుతరహర్షపాదపశు-భస్థితిగాంచి ప్రసత్తిసత్ఫలో।
త్కటరసమానిరాఘవక-థాఘనశాఖాహవాసి గైకొకడుం:
జొటజొటఁ దేనియల్లురియు-సొంపున రామునిఁ బల్కుమన్నయ।
వ్వటుమణి నాంజనేయశుక-వర్యము నాత్మఁ దలంచి మ్రొక్కుదున్
సీ. చక్రంబులెవనిచే సంతసంబుగమను,
నెవనిచేఁ జక్రంబు-లేపుఁ జెందు।
వసురాజులెవనిచే-నసమతేజముగాంతు,
రెవనిచే వసురాజు-లెసఁగుచుండ్రు।
విబుధులెవ్వానిచే విందు రెవ్వానిచే,
విందురు విబుధులు-విమలబుద్ధి।

గగనధునీహంస-గతిఁ బొల్చు నెవ్వాఁడు,
హంసాఖ్య నెవ్వఁడు ప్రశంస నొందు।

గీ. వరుణుఁ డెవ్వాని సారథి-యై మెలంగు।
నెవ్వఁ డీల నరుణాభిఖ్య-నెలమి నొందు।
నట్టి త్రైలోక బాంధవుఁ-డనుదినంబుఁ।
గృప మొలక లెత్త నన్ను ర-క్షించుఁ గాత॥ ౯।

చ. వితత గుణాగ్ర నాగుఁ బ్రతి-వీమహితాధునికాసనాతన।
స్తుతహిత గాధువేష్టితవి-శుద్ధమనోముని యోగసంతతే।
ధృతఖలతావిరోధగుణ-దివ్యవిశిష్టలబోధసాధనున్।
న్నలకరుణాసనాగుఁ గురు-నాగుఁ భజింతు నభీష్టసిద్ధికిన్॥ ౧౦॥

సీ. వరుసఁ బ్రహ్లాదాది-పరమభాగవతుల,
వ్యాసవాల్మీకాది-వరనియములఁ'
గౌతమీగంగాది-ఘన పుణ్యనదులను,
భూమ్యాదిపటుపంచ-భూతములను।
గరుడాదిహరిపార్శ్వ-చరులఁ గుమారాది,
కైలాసపర్వతా-గ్రగ్రవరుల।
ద్వాదశాదిత్యుల-వసువుల నెనమండ్ర,
గ్రహములను త్రిమూ-ర్తిబ్రాహ్మణాలను।

గీ. నమరనాయక పావకా-ద్యష్టదిక్పతి।
భులనరుంధతీ మొదలైన-పుణ్యసతులఁ।
బోతనమునన్నయాదిక-పూర్వకవుల,
మఱియుఁ బరగిన పుణ్యుల-ముదిభజింతు॥ ౧౧॥

గీ. అజ్ఞులను దుష్టకవుల నే-లాహసింపఁ।
బ్రాజ్ఞులను సత్కవుల నేల-ప్రస్తుతింప।
దుష్టులని వారి దూషింప-దుష్టుఁ జేయఁగఁ।
బ్రస్తుతికి సంతసింపరు-ప్రబలకవులు॥ ౧౨

క. కృతిసుతుని వేంకటేశునిఁ।
గృతిసాధునిఁ గానొనర్చి కృపవుట్టనమ।
సత్కృతిగావించెదమతిస।
త్కృతియంతటికన్నఁగలదె-యెన్నివిధములన్॥ ౧౬॥

వ. అనిమస్తనోభీష్టమహాదిష్టదిష్టపరిప్రార్థనంబును సత్సంభావనంబును సంక్షేపరూపంబుగానడిపియస్మద్వంశానుకీర్తనంబు గావించెద.

వంశావళి.

క. ధన్యుఁడువిశ్వామిత్రమునిమా।
ర్గన్యుఁడుసంశ్రితకళావ-దాన్యుఁడఖిలస।
న్మాన్యుఁడుసౌజన్యుఁడుకాం।
డిన్యుఁడువెలయుందపఃప-టిమనధికుండై॥ ౧॥

గీ. అన్వయమిగోత్రరత్నాక-రాబ్జుఁడగుచు।
వేదవేదాంతవిద్యాప్ర-వీణుఁడగుచు।
గోత్రనెంతయుఁబొగడొందెఁ-గొత్తపల్లి।
నారసింహమనీషిమా-న్యమతపోషి॥ ౨॥

క. నరసింహత్వముభర్తా।
దరణత్వముఁగలిగియెట్లు-తానెనయగున।
న్నరసింహుఁడువిబుధాదర।
హరహితుఁడైకొత్తపల్లి-నరసింహునకున్॥ ౩॥

క. అయ్యనవలుమొగములుగల।
జియ్యనదల్పఁదొలిపదువు-చేననఁదగువాఁ।
డయ్యన్నమైలవరపుభో।
గయ్యనెనరుఁగూఁతుఁబెండ్లి-యైతగువేడ్కన్॥ ౪॥

ఉ. శక్తిపరాశరుంగనిన-చాట్పువవెంకమయందుఁ గాంచెవి।
ధ్యుక్తవిధానధుర్యుని వి-షోరగబంధనమంత్రతంత్రసం।
యుక్తసుచర్యునిన్ హిమన-గోపమధైర్యుని భూరిసూరిసం।
సక్తసభాసభావితయ-శస్థగితాశుని వెంకటేశునిన్॥ ౫

ఉ. కన్నకుమారకోటివలి-గౌరవమొప్పఁగ నాదరించుఁ దాఁ।
గన్నకుమారులట్లకడ-కన్నవి సేయుఁగ వచ్చుఁ గంగముం।
గన్నకుమారుమానవకంబున మీఱుచు గ్రొత్తపల్లివెం।
కన్నకుమారులేరనిమ-హామహులెన్నఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచుచున్॥ ౬

సీ. ఒకముఖంబున నేర్చె నోనాల్గు వేదంబు,
లరి బ్రహ్మఁ గాదను-నాగమోక్తి।
వేదాంతయుక్తులు-విని నేర్చికొన్న వాఁ,
డనికుకు మెచ్చఁడ-ధ్యాత్మవిద్య।
ధర్మశాస్త్రంబున-దంబెఱుంగఁడు వ్యాసుఁ,
డని ప్రహసించుస్మృ-త్యధిగములఁ।
దనవారికుపదేశ-మొనరించెనాయని,
ప్రహ్లాదునవ్వ్రశ్రీ-పతిసుభక్తిఁ।

గీ. దనరయెదుటనుమువటముద-గంబొనర్చెఁ।
దక్షకుండనికశ్యపుఁ-డతిమిపలుకు।
సర్పముఖవిషమంత్రప్ర-శక్తియుక్తి।
నతఁడు గేవలుఁడే వెంక-నాఖ్యసూరి॥ ౭

సీ. అతిథియైమాయింటి-కరుదేరఁజాలఁడే,
యీతండు పాపంబు-లింకిపోవఁ।
జెలఁగిమాయూరివ-సించినఁ జాలఁడే,
యీతండుమిసులఁ బ్ర-ఖ్యాతిగాఁగ।
నీతండుమాకుఁజ-న్నిచ్చినఁజాలఁడే,
సకలశాస్త్రార్థము-ల్సంగ్రహింప।

వేడుకనొక్క మా-టాడినఁ జాలదే,
మాతోడనితఁడుజ-న్మసఫలముగ।

గీ. ననుచునూర్జిజనుల్దను-వినుతిసేయ।
వసుధఁగీర్తివహించెన-ద్వైతతోషి।
యమలభాషినిరోషిద-యావిభూషి।
ఘననిగమపరవేషి వేం-కనమనీషి॥ ౮॥

ఉ. అతఁడు మొక్క-రాలవిమ-లాన్వయదుగ్ధపయోధిచంద్రుఁడౌ।
నీతఁడనంగ సంస్తుతివ-హించినయర్క-య పెద్దకూఁతువౌ।
ఖ్యాతచరిత్రభర్మనిభ-గాత్రలసచ్ఛతపత్త్రినేత్రనం।
శాతరణీపవిత్రనుతి-పాత్రనుబ్రహ్మమగోత్రఁబెండ్లియై॥

ఆ. అనఘశీలసాధ్వి-యైనతత్సతియందుఁ।
గాంచెరామగోత్రుఁ-గలితగాత్రు।
వనఘమిత్రుఁ జాత్రు-నమితదోషలతాల।
విత్రునుభయకులప-విత్రుఁబుత్రు॥

క. ఆరాముఁడుపితృభక్తికి।
వారాముఁడుజాఘవారి-కారాముఁడు సా।
త్త్వారాముఁడుగుణనికరపి।
కారాముఁడువిప్రమాత్రుఁ-డాతలపోయన్॥

సీ. అనఘవర్తనరాము-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యచలసంధాప్రౌఢి-నట్టివాఁడ।
యాచారమునభీష్మ-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యుచితశాంతిస్ఫూర్తి-నట్టివాఁడ।
యాడితప్పమిఁబలి-యట్టివాఁడౌఁగదా,
యౌదార్యశీలత-నట్టివాఁడ।
హరిభక్తిఁబ్రహ్లాదు-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యఖిలసమానత-నట్టివాఁడ।

గీ. యనుచుఁ బొగడొందిఖరదూష-ణాపహృతిని
మహిభరతలక్ష్మణాగ్రజ-సత్త్వమునను
వాసిమీఱిన శివధర్మ-వర్ధనమున
రామనామంబుఁ దనకు సా-ర్థకమొనర్చె॥ ౧౨॥

సీ. ఒకులలేమికిఁ జింత-నొందునింతియుకాని,
కలవారిసిరికి వె-క్కసము లేదు
ఆత్మసంస్తుతికల-నైన సేయఁడుగదా,
పరనిందవినుటకొ-ప్పఁడు మనమున
లవమిచ్చిరేని మే-రువుగాఁగ భావించు,
నీయని వారిపై-నీర్ష్య లేదు
అధికదుష్కృత్యని-యందైన సుగుణంబు,
నైకంబుగని వాని-సంస్తుతించు

గీ. ప్రతిగ్రహరాహిత్య-మానిగర్వ
మాప్రమోదనిమగ్నత-యాప్రశాంతి
మానిభృతిరామనసుకృతి-యందకాక
తిరిగి చూచినమఱికల-దే యరులకు॥ ౧౩॥

ఉ. తానమరేంద్రసుస్థిరప-దంబునహింపఁగ రావుసూర్యరా
జ్ఞానవనాథమౌళిమణి-మానక కోరియొసంగినన్సమా
ధానమునాగ మోదితవి ధానముఁ గాంచనసస్యగర్భభూ
దానము రామనార్యుఁడుము-దంబునఁ గాంచెనయాచితంబుగన్ ॥౧౪

వ. ఏవంవిధమహాసుగుణగరిష్ఠుండగు నమ్మహీసురశ్రేష్ఠుండు. ౧౫॥

ఆ. పరమపావనుండు-బ్రాహ్మణప్రవరుండు
నమలవిష్ణువర్ఘు-నాన్వయుండు
ఘనవిహారిగితవి-కారి సుబ్రహ్మణ్య
సూరివరకుమారి-సుగుణహారి॥ ౧౬॥

వేడుక నొక్కమా-టాడినఁ జాలదే,
మాతోడ నితఁడు జ-న్మసఫలము గ।
గీ. వనుచు మునిరాజనుల్దను-వినుతి సేయ।
వసుధఁ గీర్తివహించెన-ద్వైతతోషి।
యమలభాషి నిర్దోషి ద-యావిభూషి।
ఘననిగమపరవేషి వేం-కనమనీషి॥ ౮॥

ఉ. ఆతఁడు మొక్కరాలవిమ-లాన్వయదుగ్ధపయోధిచంద్రుఁడా।
నీతఁడనంగ సంస్తుతి వ-హించినయర్కయ పెద్దకూఁతుని।
ఖ్యాతచరిత్ర భక్తనిభ-గాత్ర లసచ్ఛతపత్త్రనేత్ర నం।
శాతరుణీపవిత్రను తి-పాత్రను బ్రహ్మగోత్రఁ బెండ్లియై॥ ౯॥
ఆ. అనఘశీలసాధ్వి-యైనతత్సతియందుఁ।
గాంచెరామగోత్రుఁ-గలితగాత్రు।
వనఘమిత్రుఁ శాంతు-నమితదోషలతాల।
విత్రునుభయకులప-విత్రుఁ బుత్రు॥ ౧౦॥
క. ఆ రాముఁడు పితృభక్తికి।
నా రాముఁడు జోడు వారి-కా రాముఁడు సా।
త్త్రా రాముఁడు గుణనికరపి।
కా రాముఁడు విప్రమాత్రుఁ-డాతలపోయన్॥ ౧౧॥
సీ. అనఘవర్తనరాము-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యచలసంధాప్రౌఢి-నట్టివాఁడ।
యాచారమునభీష్ము-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యుచితశాంతిస్ఫూర్తి-నట్టివాఁడ।
యాడితప్పమిఁ బలి-యట్టివాఁడౌఁగదా,
యౌదార్యశీలత-నట్టివాఁడ।
హరిభక్తిఁ బ్రహ్లాదు-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యఖిలసమానత-నట్టివాఁడ।

గీ. యనుచుఁ బొగడొందిఖరదూష-ణాపహృతిని।
మహీభరతలక్ష్మణాగ్రజ-న్మత్వమునను।
వాసిమీఱినశివధర్మ-వర్ధనమున।
రామనామంబుఁదనకుసా-ర్థకమొనర్చె॥ ౧౨॥

సీ. ఒకరులేమికిఁజింత-నొందునింతియ కాని,
కలవారిసిరికివె-క్కసములేదు।
ఆత్మసంస్తుతికల-నైన సేయఁడుగదా,
పరనిందవినుటకొ-ప్పఁడుమనమున।
లవమిచ్చిరేని మే-రువుగాఁగ భావించు,
నీయనివారిపై-నీర్ష్యలేదు।
అధికదుష్కర్మని-యంత్రైనసుగుణంబు,
నైకంబుగనివాని-సంస్తుతించు।

గీ. ప్రతిగ్రహరాహిత్య-మానిగర్వ।
మాప్రమోదనిమగ్నత-యాప్రశాంత।
మానిభృతిరామనసుకృతి-యందకాక।
తిరిగిచూచినమతికల-దేవరులకు॥ ౧౩॥

ఉ. తానమరేంద్రసుస్థిరప-దంబునహింపఁగ రావుసూర్యరా।
జ్ఞానవనాథమౌళిమణి-మానకకోరియొసంగిన్నమా।
ధానమునాగమోదితవి ధానముఁ గాంచనసస్యగర్భభూ।
దానమురామనార్యుఁడుము-దంబునఁగాంచెనయాచితంబుగన్ ॥౧౪

వ. ఏవంవిధమహాసుగుణగరిష్ఠుండగునమ్మహీసురశ్రేష్ఠుండు. ౧౫॥

ఆ. పరమపావనుండు-బ్రాహ్మణప్రవరుండు।
నమలవిష్ణువర్ధ-నాన్వయుండు।
ఘనవిహారిగతివి-కారిసుబ్రహ్మణ్య।
సూరివరకుమారి-సుగుణహారి॥ ౧౬॥

క. అంబికకుసాటియగుస
ద్భాంబికధర్మవిధిఁ జెందె-దాయునిజదాంప
త్యంబభివర్ణించెదుగుజ
నంబులఁగనిపొగడు రామ-నవనీశికడుక్॥ ౧౭॥

సీ. కన్నతండ్రికిఁగీడు-గ మెలఁగకుండిన,
దాక్షాయణీదేవి తనకుసాటి।
యత్తమామలసప-ర్యసదాయొనర్చిన,
జనకభూపతిసుత-తనకుసాటి।
ప్రజలభరింపనో-పకబ్రహ్మలోకైన,
విసపింపకున్నను-ర్వితనసాటి।
తానట్టివనుచునం-దఱినోళ్ళఁబడకున్న,
వనభూర్తకారద-తిసకుసాటి।
గీ. కానిపెఱవారుతనసాటి-గారువారుఁ।
గాపురంధ్రిజనవినుతి-ఘనతఁగాంచె।
నమలతరవర్తినీసద-యానువర్తి।
దుర్మతిపపత్ని రామన-ధర్మపత్ని॥ ౧౮॥

క. అలుకయనుపేరయెఱుఁగదు।
కలహామఁగొండియమునీసుఁ-గఠినవచనము।
ల్కాలనైనవెఱుంగదుత।
త్కులపతిసుబ్బాంబకీడె-క్షోణిసుగసతుల్॥ ౧౯॥

సీ. ప్రొద్దునలేచియి-ప్పణ్యాత్మురాలిమొ,
గంబుఁజూచినఁజాలుఁ-గలుషమడఁగ।
వీసాధ్వియాత్రిల-నెదురైనఁజాలును,
సర్వకార్యంబులు-సఫలతగనఁ।
బతిమాలికానిదైన-బసుపింతియీకాంత,
కిడినచోఁజాలుజ-క్కానులుఁదనియ।

నీయమకునమస్క-రించినఁజాలుస,
మగ్రసౌభాగ్యసం-పదవహింప।

గీ. వేశ!-నీసతిగుణములు-విన్నఁజాలు।
వసుమతిఁబతివ్రతలలోన-వన్నెగాఁగ।
ననిసమస్తజనంబుల-వినుతిఁగాంచె।
సుగుణమృదువచనకదంబ-సుబ్బమాంబ॥ ౨౦॥

గీ. పతిహితంబుతనకుఁ-బరమవ్రతంబును।
బతిమనంబుతనకు-బహుధనంబు।
కానివేఱసామ్ముఁ-గలితవ్రతంబును।
లేదుసుబ్బమకును-లేశమయిన॥ ౨౧॥

గీ. అట్టిదగుసుబ్బమపురంధ్రి-యందురామ।
నావనీసురకులముఖ్యుఁ-డప్పకృత్తి।
బహుధనంబన్నయట్టులఁ-బడసెవసుస।
ద్వృత్తులఁబుత్త్రిలనెనమంద్ర-నిద్యయశులఁ॥ ౨౨॥

క. అందఱుసర్వజనప్రియు।
లందఱుసుందరులుసాధు-లందఱుమతివా।
రందఱుసత్యవచనుల।
య్యందఱుదృఢమతులువారి-కందరువేల్పుల్॥ ౨౩॥

క. వీరికిఁదోఁబుట్టువలై।
నారీమాళిమణియైన-నరసమయుఁబుట్టెఁ।
ధ్రీరత్నముబ్రహ్మానుయును।
జారుమతీసుమతులనఁబ్రశ-స్తిఁగనిరిలకో॥ ౨౪॥

వ. అట్టివిశాలయశస్సంతానపరిష్కృతదిశాదశకంబగురామన సంతానద
శకంబునకునగ్రజుండై॥ ౨౫॥

క. ఘనవిద్యాయోగతమహి।
తవయాంచితపాలనాము-దంబునశివధ।

ర్మనిరూఢి నెల్లగుణములు।
జనకునిగతిగాంగనకృతి-జగతినుతిఁగనుక॥ ౧౬॥

సీ. అష్టాదశపురాణ-తుష్టినూతుఁడుసాటి,
క్రోధశాంతికిఁగుశి-కుండుసాటి।
యతిథిపూజారతి-నలముద్గలుఁడుసాటి।
నిందుమతికిఁగుచే-లుండుసాటి।
యద్వైతమతసిద్ధి-శవనివ్యాసుఁడుసాటి।
పటుశోస్యమునవార్క్య-భటుఁడుసాటి।
మృదువచోరచనకు-విదురుండుదనసాటి,
గుణమనీషానూర్తి-గురుఁడుసాటి।
గీ. శ్రుతిహితాచారమునఁబ్రవ-రుండుసాటి।
శాస్త్రిధర్మములకుఁబరా-శరుఁడుసాటి।
గాని పెఱవారుదనసాటి-గారనంగ।
నలరుహితవేషిగంగనా-హ్వయమనీషి॥ ౧౭॥

క. సోదరులుపుత్త్రిలన్యక్ర।
శోదరలఁసహోదరలుస,హోదరలుసుత।
ల్సాదరము మేదురంబనఁ।
గాఁపరవేయిట్టిడను చు-గంగనసుకృతిక॥ ౧౮॥

వ. తత్సహోదరుండై. ౧౯॥

సీ. తనపితృభక్తిసం-ధారూఢిభార్గవ,
రామునామోదవా-శాశవైపఁ।
దనవిలేఖనవిచి-త్రముచిత్రగుప్తున,
కత్యంతవిస్మయం-బావహింపఁ।
దనమూన్పతో క్తిసం-జాతిమజాతశా,
త్రవుగురుమోదవ-దనముఁగూర్పఁ।

దనసౌకుమార్యభా వనభావజన్మున,
కతనుత్వసంతోష-మాచరింపఁ।

గీ. ప్రబలెవైదిక లౌకిక-ప్రతతివినుతి।
శాంధవాద్యతనిష్పత్తి-పాతవిఖ్యాతి।
ననఘుమతిఘునియతిస-త్యాగతినిరతి।
నతిసుకృతిదుష్టనికృతి వెం-కన్న సుకృతి॥ 30॥

వ. తత్సహజన్ముండై. 31॥

చ. సముచితవాదిసర్వజన-సన్నుతచారువినోదిమర్దల।
ప్రముఖసువాద్యమోదిహరి-భక్తికినాదిపరప్రమోదిసం।
శమితనిజాగ్రజానుజవి-షాదిజనేంగితవేదివీతభీ।
దిమధురవాదిసుబ్బనసు-ధీవరగభేదికదున్విరాజిలున్॥ 32॥

వ. ఆతనితమ్ముండై 33॥

క. రామానుజన్నతసుమి।
త్రామోదకవృత్తినగ్ర-జామజభక్తి।
ప్రేమాధికతవనంతక।
రామతిలక్ష్మణుడయనఁగ-లచ్చనతనరున్॥ 34॥

వ. తదనుజుండై. 35॥

సీ. అన్నలకౌకదండు-గైనదాఁటఁడుతమ్ము,
లనుగన్నులనుగప్పి-కొనెడునీతఁ।
డేసీమలోసిరే-యేకార్యములనైన,
దృష్టిమాత్రమునగ్ర-హించునితఁడు।
చింతిచేమునిఁగికృ శింమవారలనైన,
మృదువచోరచనవ-శ్యంమునితఁడు।
భూతచేతాళప్ర-భూతపన్నగదుష్ట,
మృగవృశ్చికవిభీతి-నెఱుఁగఁడితఁడు।

గీ. సకలజనులకుఁ బరమహ-ర్షనిధి యితఁడు।
ముఖ్య వేదాంతచర్యకు-మూలమితఁడు।
నల్పచిత్రకళాపరి-కల్పుఁడితఁడు।
నంగనర్హాన వెలుఁగొందు-నవనియందు॥ ౩౬॥

వ. తత్సోదరుండై. ౩౭॥

సీ. పుష్కరాక్షవిహీన-ముఁ బొరయకుండినఁ,
దగువలభర్తకొం తతులవచ్చుఁ।
తెలియూరఁ గోపత-బిట్టుగిడ్వడకున్న,
మాద్రితో లూచలింత-మాద్రివచ్చు।
వనవాసనియతివి-వర్జిగాకుండిన,
సువసంతుఁడొకసుంత-సవతువచ్చు।
నిజపాదపరిపాళ-ముజనింపకుండినఁ,
గమలవైరిరవంత-సమమువచ్చుఁ।
గీ. గానిత్ర్యంబకు చేతను-గరిమ తెడిన।
పంచపాయకుఁ డెబ్బంగిఁ-బ్రతిమవచ్చు।
ధరణిశుభలక్షణాంగక-స్ఫురణనితని।
కవఁగశ్రీసూర్యరావు పు-ణ్యనిధి వెలయు॥ ౩౮॥

క. కదుభక్తిరతుఁడు సుజనను।
తుఁడు బహుభాషారతుఁడు హి-తుఁడు మహితుఁడు శాం।
తుఁడు మాన్యవ్రతుఁడు నియ।
తుఁడు వాఁగను సూర్యరావు-స్తుతచరితుఁడురన్॥ ౩౯॥

వ. తదనుజన్ముండై ౪౦॥

శా. కామక్రోధవికారదూరిలలితాం-గశ్రీసముంచత్ప్రభా।
కామక్రోధవికార కారిమృదువా-క్యస్స్వైరిసత్సర్వభా।
షాముద్రాక్షరగుంభనాపటిమభా-షామానినీహారియా।
శ్రీమత్సుందరసూరిసూరిపరిష-త్సేవ్యుండుబొల్చుంగదున్॥ ౪౧॥

వ. అతని తోడంబుట్టువై॥ ౪౧

ఉ. ఆనయమున్నయంబు విన-యంబు మితప్రియ వాక్యయుక్తి వి।
జ్ఞానము నాత్మబుద్ధి సద-సత్ప్రదిభావన విష్ణుభక్తి సం।
ధానముఁ జారు గానము వి-ధానము నీక్రియ నెట్టివారికిం।
గానము వేంకటేశ్వరుఁడ గణ్యుఁడు వాఁ బొగడొందు నెంతయున్

సీ. ఏతల్లిగన్నదో-యీసుకుమారుల,
ననిచూచువారు ప్ర-త్యభినుతింప।
నాయమ్మసంతాన-మందఱునందఱే,
యనిసర్వజనములు-వినుతిసేయఁ।
గన్నవారలు నోఁచి-కొన్న నోముఫలంబు,
వశమె వర్ణింప నె-వ్వరికిననఁగఁ।
దండ్రియట్టులకాక-తనయులవృత్తిచే,
బొందుసేయునిబంధు-బృందములర।

గీ. వీరలెదిరినిమదికంద-వీరనంగ।
వీరుకలనైనఁ గల్లలు-వినరంగ।
వీరుమనవల దేపది-వేలకనఁగ।
నలరుదురుజగిమవులురా-మునకొమరులు॥ ౪౪॥

సీ. బీదలవనవలసాదుల-రోగులఁ,
గనుఁగొన్న యంతన-కనికరింతు।
రట్లుప్రేమించితా-రష్టుడువశియైన।
నర్థవ్యయమొనర్చి-యాదరింతు।
రొకతాగానివ్యయం బొకరుసేయరుచేసి,
రేనియదేమని-యెన్నఁడడుగ।
రడుగకున్ననుడాఁప-కంతయువినిపింతు,
రట్లుచెప్పినవిని-హర్షులగుదు॥

గీ. రహాహాయీసోదరులప్రసా-దాభిముఖ్య।
మరవాంఛావిరాహిత్య-మైకమత్య।
మఖిలసజ్జనసాంగత్య-మధికసత్య।
మరయుపాండుతనూజుల-కైనఁగలదె॥ ౪౫॥

కం. మాయూరికి రావలదే।
మాయింటవసింపవలదె-మిముఁగనవలదే।
మాయొద్దఁబలుకవలదే।
యీయన్నయుఁదమ్ములునని-యెంతురుజనముల్॥ ౪౬॥

వ. అట్టి మహామహనీయాభివర్ణనీయ సుగుణసంతానంబును, సంశ్రిత దీనసంతానసంతానంబునగు రామన పుణ్యసంతానంబునం జతుర పుత్త్రుండనగునేను. ౪౭॥

గీ. పరమభక్తినిదుష్కర-ప్రాసకంద।
నూర్యశతకంబువిరచించి-నూర్యదేవ।
తాళికోమణికర్పించి-తద్దయావి।
శేషమాధుర్యకసుధాప్ర-సిద్ధిమతియు॥ ౪౮॥

షష్ఠ్యంతములు.

కం. వ్యాసాదిమునిమనోబ్జా।
వాసునకుందాసలోక-వాంఛితఘటనో।
ల్లాసునకుందుష్టజన।
త్రాసునకుంబ్రథమనోహ-రవిలాసునకున్॥ ౧॥

కం. అతిగితరాత్మసోత్క-ర।
శిక్షునకసద్వృత్తునకుఁబ్ర-సిద్ధతితిక్షా।
దక్షునకుఁదక్షునకుఁబ్ర।
ద్రాక్షునకువ్యేంకటాచల-శాధ్యక్షునకున్॥ ౨॥

క. చిత్రచరిత్రునకు జగ
న్మిత్రోత్పలమిత్రమహిత-నేత్రునకు సద్గ
గ్గాత్రునకుఁ బవిత్రునకుఁ గరి
జైత్రునకున్భక్తపికల-సచ్చైత్రునకున్॥ ౩॥

క. భక్తజనవిసరపోషణ
సక్తమనఃపద్మునకుఁ బ్ర-సన్నతసంప
ద్వ్యక్తాచలసద్మునకతి
రిక్తకకుద్మునకు సంహ-రితఛద్మునకున్॥ ౪॥

క. శీలునకుం జలధిసుతా
లోలునకుం దుష్టధీవి-లోలునకుఁ బ్రభా
జాలునకున్నుతలోచన
ఫాలునకున్సర్వలోక-పరిపాలునకున్॥ ౫॥

ఉ. హారికిరీటచారుమణి-హారికి సన్నివహారికిల్బిషా
హారికిదుష్టసర్పఫణి-హారికినాశ్రితపూరుషప్రతీ
హారికి వేంకటాచలవి-హారికి వార్ధిసుతాసతీమనో
హారికిభక్తదోషపరి-హారికివాస్యసరోరుహారికిన్॥ ౬॥

వ. పరిసమర్పణంబుగా వారచింపందొరకొనిన దాశరథివిలాసంబను మహాప్రబంధకథాప్రారంభం బెట్టిదనిన॥ ౭॥

ఆ. వెలయునజానికరుణ-విమలరామకథాప్ర
పంచ మెల్లఁ గానఁ-బడిన వేడ్కఁ
బ్రచురభంగిఁ జెప్పఁ-బ్రాచేతసుండుకు
భక్రమంబుగాను-పక్రమించి॥ ౮॥

కథాప్రారంభము అయోధ్యానగర వర్ణనము.

శా. సాకేతాహ్వయరాజధానిజనతా-సంస్తుత్యమైనిష్కుటా।
నేకానోకహసత్ఫలామృతరసా-పేక్షాధికీభూతచే।
తఃకాతూహలతాసమాగతపత-ద్విజ్యారవప్రచ్ఛలా।
స్తోకాభిష్టుతదేవతానికరమై-శోభిల్లుభూభామయై॥ ౧॥
గీ. గురువిబుధరాజవంగన-భరితమగుట।
శుభ్రతరగాభ్రమాతంగ-శోభియగుట।
విమలభాసురవాహినీ-భిత్తియగుట।
వరయగధరామరావతి-యగునయోధ్య॥ ౨॥
గీ. చంపకోత్పలమాలికా-సహితమగుచు।
వాటమగువాట వెలఁదుల-తేటగీత।
ములమహోత్సాహమత్తేభ-ములనయోధ్య।
కృతియుఁబోలెమనోహరా-కృతిఁదనర్చె॥ ౩॥
మ. తలపందత్పురరాజసౌధములుఁబ్రో-ద్యత్పర్వతోత్సేధము।
ల్జలజాతాప్తపథావరోధములుఁగో-సంబాధముల్సంతతా।
కలితానర్ఘ్యమణీసనాథములున-గ్రప్రస్ఫుటాశేఖితా।
ఖిలగంగావరరోధముల్వ్యృశబృహ-త్ఖేయోదకాగాధముల్॥ ౪॥
ఉ. అప్పురసౌధవర్తులగు-వజ్జముఖీముఖశౌష్ఠవప్రభం।
దప్పకకాంచిరేనెలమ-దంబునసామ్యమునొందఁగోరిసాం।
పొప్పఁగనంతషోడశక-శోజ్జ్వలుఁడయ్యుమదస్మఖప్రభం।
జొప్పడలేకసిగ్గునఁగ్రుం-కుంథగుచుండుఁగ్రమక్రమంబునన్॥ ౫॥
క. సగరులతాతలచేతఁబొ।
సఁగిరొయుదచేపడకభంగ-సంగతిలేమిం।
దగుపరిఖుఁబోల్పవచ్చునె।
యగస్త్యచేపడిసభంగ-మగుసాగరమున్॥ ౬॥

మ. సరియౌనిప్పురివియ్యమందెదభవి-ష్యత్కాలమందంచును।
ర్వరత-చ్ఛోభనవీక్షణోల్లసితయై-రానమ్మహాదేవిసం।
భరియింపంగులపర్వతాళిదిగిభ-వ్రాతంబు రాఁబోలుఁగా।
కరదంబుల్ద్విరదంబులే పురమునం-దారీతిఁగన్పట్టెడున్॥ ౭॥

వ. మఱియును. ౮॥

మ. వరదంతద్యుతివిద్యుతిప్రచయము-ల్భాంకారగర్జాధ్వని।
స్ఫురితంబుల్నిరతస్రవన్మదజలం-బుల్పర్వతోత్తుంగసం।
దరనీలద్యుతినద్గతిప్రకరవి-స్తారంబువంబోల్చసిం।
ధురసంతానములభ్రముల్దలఁచిసం-తోషింపఁగానప్పురిన్॥ ౯॥

సీ. ఆవిదితవిగ్రహులం-డైబయల్జరియించు,
వానివాహ్యములజ-వంబదెంత।
జడధిలోఁబ్రభవించి-స్వర్గమందచరించు,
హరిహయహాయసద్ర-యంబదెంత।
ఘనతఁగాంచియుఁజని-చనిహీనతవహించు,
జలదావిలంబిత-చర్యయెంత।
చతుశ్రవాసహ్య-చారియైమీఱున,
మారుతమ్మునిత్వరా-నూనమెంత।

గీ. యనుచురణవిదితులకువా-హ్యంబులగుచు।
జవతవుట్టకదశదిశ-ల్సంచరించు।
చునుగడుంజనిహీనతఁ-గనకఁగనఁగ।
వినఁగయోగ్యతఁగొఱలున-వ్వీటిహరులు॥ ౧౦॥

క. పరుఁడయ్యెనేనినీలాం।
బరుడైనన్విజితభూమి-పకుఠారాడం।
బరుడైనంగడిమిదిగం।
బరుడైనంజెనకువీర-భటులావీటన్॥ ౧౧॥

క. చతురాస్యులు వాగీశులు।
నతిశయపద్మాసనప్ర-సక్తులవనీ।
స్థితికాధారులుసత్యా।
శ్రితులప్పురివిప్రులవ్వి-రించిసమానుల్॥ ౧౨॥

చ. మహితలలాటలోచనులు-మారజితాత్ములుసర్వమంగళా।
వహులుశివాంకులున్నవన-వర్ణులుకఘనపుష్పధారులు।
స్వహితమహాభ్రకేశులుసు-భీములుఁగాంచనశైలధన్వులై।
రహివిహరింతురప్పురవ-రంబుననెంతయురాజశేఖరుల్॥ ౧౩॥

మ. తలఁపందొమ్మిదిపెన్నిధుల్గలిగిమి-త్రత్వక్షుద్రతన్మాన్పలేఁ।
దలయక్షేశుఁడుచూడజడధివా-నాంచన్నిధిప్రాప్తుఁడై।
పొలుపుంజెందియునప్పులంగలఁగఁజేయం-చోయంచునవ్వీటివై।
శ్యులుహాసింతురులెక్కలేనినిధులన్-శుంభద్గుణోజ్జృంభతన్॥

క. భద్రులునిరతాపాస్త।
క్షుద్రులుభూదేవనికర-శుభశుశ్రూషో।
న్నిద్రులునిరుపద్రులువై।
ర్వ్యాద్రులునయగుణసముద్రు-లప్పురిశూద్రుల్॥ ౧౫॥

సీ. రంభమత్ప్రబలోరు-రామణీయతఁగాంచి,
యోడినిసప్సరతి-నొందవలదె।
శశిరేఖమన్ముఖ-సౌకుమార్యముఁగాంచి,
కృశతనానాఁటికి-నిపురవలదె।
హేమాభిధానమ-ద్రామాంగరుచిఁగాంచి,
నిశ్చేష్టయగుచున హిన్నఁజొరవలదె।
హరిణీసమాఖ్యమ-దాలోకనములుగ,
న్గొనిచిక్కికసవేతి-తినఁగవలదె।
గీ. యమరుసౌదామినిమదీయ-మైనసోయ।
గింబుఁగనిడాఁగిచలనంబు-గాంచవలదె।

యనుచువిహరింతురప్పురి-వరిచలితసు।
ధీజనములగు వారనా-రీజనములు॥ ౧౬॥

సీ. వనఁబోణివిను మెత్తి-కొనఁగ నాకిష్టంబు,
ద్రవిణసంపత్తియిం-తటికిమూల।
మలివేణివలపులు-సిలికెడునీకొమ్మ,
తనుమధ్యసుమనస-త్త్వంబుకలిమి।
రమణిగన్గొనఁగనా-కుముదంబుదనరారెఁ,
గరమనురాగంబు-గాఁగఁగొనుము।
పున్నాగముల నేల-పొగడపువ్వుదువాణి,
యేటికిఁబొగడరం-జిల్లుమండ।

గీ. నాలికుచగుచ్ఛముల నేల-యంటనీవు।
వేలయుంబెనుచొకగా-నీనవంగ।
నవుచునర్మోక్తులాడుమ-ననుపుకాంద్రుఁ।
బువ్వులమ్మురమణులన-ప్పురిఁబొలుతురు॥ ౧౭॥

గీ. ఉపరతిక్రాంతపౌరప-యోజముఖుల।
చెమటలార్పంగఁబోయిప-చ్చెడుకతమునఁ।
గరువలితోడంగపరిమళ-కలితుఁడనుట।
గంధవహుఁడయ్యెఁదొల్లిని-ర్గంధుఁడయ్యు॥ ౧౮॥

వ. మఱియు ననంతకల్యాణంబై భోగవతీపురంబును, ద్విజరాజమనోహరంబై హరజటాజూటంబును, శారదారామంబై సత్యలోకంబును, శైత్యకరంబై చంద్రమండలంబును, రాజకుమారాగ్రేసరంబై కైలాసంబును, సుధర్మాన్వితంబై నాకలోకంబును, బద్మానుకూలంబై కమలాకరంబును, కమలాకరంబై విష్ణువక్షస్థలంబునుంబోలి, పుణ్యజనసుప్రవేశంబయ్యును బుణ్యజనసుప్రవేశంబుగాక, అనవరతదానధారార్ద్రంబయ్యును ననవరతదానధారార్ద్రంబైయొప్పు నన్నగరీవరంబునందు. ౧౯॥

శా. ఆదిత్యత్రిచరిత్రుఁడైజనులక-ళ్యానందసంధాత్రుఁడై।
యాదిత్యప్రభువైభవోజ్జ్వలుఁడునై-యాదిత్యవంశోత్తరుం।
డైదిత్యాత్మజవారఘోరతరబా-హావీర్యుఁడైభూమిదే।
వాదిస్తుత్యవిలాసుఁడైదశరథ-క్ష్మాధీశుఁడేపారుచున్॥ ౨౦॥

సీ. ఇనగోత్రవరుఁడీతఁ-డనివచింపఁగ నేల,
ప్రబలప్రతాపవై-భవము తెలుపుఁ।
నగుపార్శ్వభౌముఁడీ-తఁడనియాడఁగ నేల,
దానకంకణసుహ-స్తంబ తెలుపుఁ।
దనరుమహాబలుం-డని చెప్పఁగా నేల,
హరికృతనిరతిస-ఖ్యంబ తెలుపు।
రాజశేఖరుఁడంచు-సహినుతింపఁగ నేల,
ద్విజరాజసుమనస-స్థితియ తెలుపు॥

గీ. నితఁడుకువలయహితుఁడని-యెన్న నేల।
డంబుమీఱుకరగ్రహ-ణంబ తెలుపు।
ననఁగ నొప్పెసఁగెఁ బలాయి-తాఖిలారి।
పఙ్క్తిరథుఁడగుచున్నయ-ప్పఙ్క్తిరథుఁడు॥ ౨౧॥

గీ. నిక్కముగ దస్యునిచయంబు-నుక్కడంచి।
నిక్కముగదస్యునిచయంబు-నక్కడంచు।
వేడ్క విబుధులపూజగా-వించిమతియు।
వేడ్క విబుధులఁ బూజగా-వించునతఁడు॥ ౨౨॥

క. క్షుద్రుఁడు లేఁడొకఁడైనన్।
క్షుద్రుఁడు లేఁడొక్కఁడైనఁ జూడంజూడన్।
క్షుద్రుఁడు లేఁడొకఁడైనన్।
భద్రంబుగ నాతఁడేలు-పట్టణమందున్॥ ౨౩॥

ఉ. ధారణిలోకమెల్లఁ బ్రము-దస్థితిఁ దన్గొనియాడ నీతిబా।
ధారహితత్వమొందియును-దప్పవువోయవివృష్టులెందునా।

ధారములేమిశత్రువసు-ధావయమానవతీక్ష్ణంబునం।
ధారలుగట్టియస్ద్రశర-ధక్షితినాయకు రాజ్యసంపదన్॥ ౨౪॥

క. ఎంతయు సంతసమున నమితి।
మంతులుగొనియాడ నంసు-మంతు ప్రభ సా।
మంతశిరోంతలతాంతని।
తాంతమహోజ్జ్వలలసత్ప-దాంతికుఁడగుచున్॥ ౨౫॥

చ. రమణవివాహమయ్యె శుచి-రప్రభఁ గోసలరాజకన్యన।
గ్రమహిషిఁ గా నరేంద్రుఁడు గ-రగ్రహణంబొనరించెఁ దాగ్రమ।
క్రమమున గేకయాత్మజన-గణ్యచరిత్ర సుమిత్ర నంబరా।
క్రమవిధివైయయ రాతులనఁ-గన్వనఁ గంబడకుండఁ గందగన్॥ ౨౬॥

వ. ఇట్లు కౌసల్యా కైకా సుమిత్రలం బాణిగ్రహణంబొనరించి. ౨౭॥

క. తద్దయు వేడుక మువ్వురు।
ముద్దియలం గూడి భోగ-ములు సల్పుచు నాం।
డెద్దియు నమరచియుండం।
బెద్దయుఁ గాలంబు చనెని-మిషమాత్రంబై॥ ౨౮॥

గీ. ఈతిరహితంబు గాఁగ నీ-రీతి సంత।
తక్షమాన్వితుఁడై నిర-తక్షమను।
పాలనంబున శత్రువి-ఫాలనమున।
నొప్పి నిస్వంతతిక్షితి గడు-నొప్పి గదుర॥ ౨౯॥

క. సంతానము పిత్రులకు।
సంతాదము గాన నాకు-సంతానము లే।
దెంతయుఁ బిత్రుదేవులకున్।
సంతోషము సేయలేని-జన్మంబేలా॥ 30॥

ఉ. దానములెన్ని యేనియును-ధర్మములుం దగునట్లు సల్పితిం।
దానము దంబులేమ విహి-తంబగు భోగములెన్ని యేనిసం।

తానసుఖంబువోలు నెఘనంబుగ సాకుఁదదాప్తవిప్రసం! ||
తానసమార్చనాంచితవి-ధానము చేసగుణంబు మెంచు మిక్ ॥ 30

కం. వెసనూహించిసుమంత్రి।
దిసుమంత్రులతో నపంధ-తీప్రియుఁడుసదా।
భ్యాసితామ్నాయుఁడునగున।
వ్వసిష్ఠుఁగురుఁజేరిమ్రొక్కి-వాంఛితమారన్ ॥ 32॥

కం హితుఁడవుఁదిగాక పురో।
హితుఁడవునంచద్దయాస-హితుఁడవు బాపా।
హితుఁడవుతిసుగుణగణము।
హితుఁడవునీకీడుగలరె-యెందుమునీంద్రా॥ 33॥

కం. మిత్రుఁడవగునీకరుణను।
పాత్రుఁడనైయుండిసుగ్ల-భస్థితినాకుం।
బుత్రరహితతిమిరవిహృతి।
చిత్రము సేయుంగదావ-సిష్ఠమునీంద్రా॥ 34॥

వ. అనిన నఖిల గుణగరిష్ఠుండును మునిశ్రేష్ఠుండునగు వసిష్ఠుండి ట్లనియె॥ 35।

ఉ. ఏధితకీర్తి నీకుఁదగు-నేయిటుదీనతఁగుందమత్తప।
స్సాధితశక్తిచేవిద్ర-సాధితసద్గుణభూషులన్మహా।
బాధితశత్రులస్సుతుల-భవ్యులఁగాంచిసుఖంతువింకని।
ర్వ్యాధితచిత్తవృత్తినొన-రింపుమభంగతురంగమేధమున్॥ 36॥

కం. అనిపలుకఁదనమనంబున।
జనియించినతోషి-దియు-సమమైనమనం।
బునఁబొంగుచు నెలమిందు।
జనసాయకుఁడశ్వమేధ-సవనోన్ముఖుఁడై॥ 37॥

మ పరఁగుంబారఁగ మంత్రులారవినుఁడీ-శాస్త్రప్రకారంబున।
న్సరయూపుణ్యనదీసమీపమునఁబ్ర జ్ఞావంతులైమీరుభా,

స్వైరయూపంబులునిల్పి కావలయుసం-భారంబులంగూర్చియా।
శరయూభాధికవిఘ్నమేమరకర-క్షాతత్పరత్వంబునన్॥ ౩౭॥

ఆ. మించియజ్ఞవాట-మంచితంబుగనొన।
రించియశ్వవరము-నెంచిసంభ్ర।
మించిసద్విధివిడి-పించిమానులబిలి।
పించియుండుఁడనిప-చించిన్నపుఁడు॥ ౩౮॥

ఉ. వేచని కాంచెఁ గాంచనని-వేశవినూత్నచిరత్నరత్నశో!
భాచయరోచమానమ్మదు-వస్త్రిఘుస్థగితేదకట్టిమాం।
తోచితసుస్థితిద్విపభి-దోద్యమదక్షసుశాస్త్రిహేతుధ।
ర్మాచరణైకయత్నలదు-రాత్మసపత్నులధర్మపత్నులన్॥ ౪౦॥

గీ. కాంచియిట్లనుఁబుత్రులఁ-గాంచుకొఱకు।
నిష్టియొనరింపఁదీక్షవ-హించివాఁడఁ।
గానమీరును వేడ్కదీ-క్షనువహింపుఁ।
ననినముదమందిదీక్షిత-లైరివారు। ౪౧॥

గీ. కాంతలునుఁదానునిట్టులే-కాంతదీక్ష।
సంతసంబునఁదాల్చివ-సంతమునకు।
నెదురునూమచునుండఁగ-ట్టెదురభూమి।
కాంతునకుసూతుఁడనియెనే-కాంతముగను॥ ౪౨॥

సీ. మహీనాథవినుమవ-గ్రహబాధముసురోమ,
పాదుదేశంబునఁ-బాదుకొనిః।
నయ్యంగపతిప్రజ-లయ్యంగఁగనుఁగొని,
హితమంత్రిజనపురో-హితులతోడ।
మనవిషయమునకే-మననిట్టిదురవస్థ,
బాటిల్లదినినె-ప్పాటఁబాపి।
కొనవచ్చుఁజెప్పరే-గొనకొనిమీరిప్పు,
డనవుడువేగన-య్యానఘుమతులు।

గీ. దమమనంబులనీతిశా-ధానిరాస।
కంబు సేయుంగ జాలుమా-ర్గంబుఁ జాలఁ।
బోలనూహించియమ్మహీ-పాలవర్యుఁ।
డెంతయును సంతసింపఁగా-నిట్టులనిరి॥ ౪౩॥

క. కశ్యపపౌత్రుఁడుకవసా।
దృశ్యుండువిభాండకాత్మ-దేహభవుండై।
వశ్యేంద్రియనిచయుండై।
ఋశ్యశృంగుండునాము-నీంద్రుఁడు వెలయున్॥ ౪౪॥

క. వనపూర్ణమహాతేజుఁడు।
వినుసన్మార్గప్రచారి-విమలాత్ముండుం।
ఘనుఁడఖిలభూతహితుఁడా।
తనినిటరప్పింపుము విబు-ధస్తుత వేడ్కన్॥ ౪౫॥

క. అతఁడిటకేగుదెంచిన।
నాతతవర్షములుఁ గురియు-నన వుడు వారిం।
బ్రీతింగనుఁగొనియాతని।
వేతేదత్కులబలలని-వినినకతమునన్॥ ౪౬॥

క. భూవరుఁడు బిలువనంపినఁ।
గైవారము సేయుచుసము-ఖమునకుఁగన్నా।
కైవారస్త్రీవారము।
రావారలఁజూచియంగ-రాజిట్లనియెన్॥ ౪౭॥

చ. అనఘుఁడు ఋశ్యశృంగుఁడును-హాముని ఘోరతపంబు సేయుచు।
న్వనమున నున్న వాఁడతఁడు-వారులతాంగులు వీరుపూరుషు।
ల్వనమిది పట్టణంబిదిధ్రు-వంబుగనంచు నెఱుంగఁడమ్మహా।
త్ముని విటఁదోడితేవలయు-మోద మెలర్పఁగ మీరు నావుడున్॥ ౪౮॥

సీ. ముఖపంకజామోద-మునకుమూఁగుచునున్న,
భ్రమరకంబులుభ్రమ-రకములనఁగ।

వడఁగాంచియుం ఘుప్రిల-వడిఁ జెనంగొను హంస,
కములు విస్ఫుట హంస-కములనంగ।
శుకచంచుపుటనిక్ష-త్తకమహీపతితప,
ల్లవములు జారుప-ల్లవములనఁగ।
నటనశ్రమోద్భూత-పటుఘర్మబిందువి,
సరములు ముత్తెంపు సరములనఁగ।

గీ. జిమ్మి పట్టెదు నెడఁ బైటఁ-జిక్కుపూల।
చెండ్లు సిబ్బెపుగుబ్బపా-లిండ్లనంగ।
నిట్లు సేయ నిశృంగార-మింపు సేయు।
మునివృషభుఁ జేరఁ సురభులై-ముదితలపుడు॥ ౪౯॥

గీ. దంతకుట్మలములుఁ బృథు-స్తనగుళుచ్ఛ।
ములుఁ జిగురుఁ బల్లవంబులుఁ-బొలుపు మీఱ।
సితనఖకుసుమంబులును బాహు-లతలుఁ దెలుఁగ।
గొమ్మలనఁ బొప్పె నడిచిర-కొమ్మలపుడు॥ ౫౦॥

మ. పులినశ్రోణులుఁ జక్రవాకకుచలు-త్ఫుల్లాబ్జపత్త్రాస్యలు।
త్పలగంధుల్వరకంబుకంఠలులస-త్పాకీదృగ్జాలలై।
రొలమింగశ్యపపాత్రుఁడుత్తమతపం-బేవేళఁ గావింపను।
జ్జ్వలమానవ్వనరాశికిన్నదులనా జంజేరిర శ్యామినుల్॥ ౫౧॥

శా. కీరంబుల్వెలరేఁగి కూయమునిసాం-కేతంబు మంటూర్చివి।
స్తారోదారకుచోల్లసత్ప్రచమహా-ద్భారావతస్వాంగలై।
యూరంబుల్వడిఁ దూఱి దాను మమ్మాగా హీనధ్వనుల్వింపుశృం।
గారంబొప్పవరాభిసారికలనం-గా నేగిరచ్చెంతకున్॥ ౫౨॥

క. శృంగారవతులు వేడుక।
సంగీతరవంబు సెలఁగ-జని కాంచిరి వి।
స్సంగున్ భూతియుతాంగున్।
శృంగారానంగుబుధశ్య-శృంగునవధంగున్॥ ౫౩॥

క. కనితాపసులతికోపను
లనియునుఁ గినిసి వశపింతు-రనియు నెఱిఁగియు
న్ననిక పకునశంకిత వై
చనిరబలుఁడలఁప నధిక-సాహసులుగదా! ౫౪॥

ఉ. ఈగతి నేగుదెంచినము-నీశ్వరుఁ డెంతయు సంతసించుచు
న్వాగమృతంబునందనివి-వారికి నర్ఘ్యముఁ బాద్యము న్నస
ద్యోగము గాని సంగికదు-వింతతపస్వులటంచు వారితో
నాగుణశాలిబల్కె వి-నయంబు నయంబు భయంబు మీఱఁగన్ ॥౫౫॥

క. ఈక్కడివారలు మీరే
చక్కటికేతెం మటంబ్ర-శస్తుఁడ నైతి
న్నిక్కము నామతి మీ రై
యిక్కస్త్రీతోడఁ గూడి-చేయుద ఖిలముల్ ౫౬॥

చ. అనుచుఁ గుచంబులంటుఁ బోగ-రారువిషాణములం మఁగామినీ
జనతనుమధ్యముల్ బుణుకు-సన్నములం మఁద దాస్యగంధమిం
పునెఱయఁ గోలు నెంతియునపూర్వముటం మనుమించుఁ గ్రొమ్ముడు
ల్గానునలివింతలం మఁజటి-లుండుగ డుంజటురుఁ జపోలుచున్ ॥౫౭॥

సీ. ఉన్నంతనతనితో-నన్నలంతలుము ?,
నాథమా పుణ్యవ-నంబు నకును
జనుదెంతు గాక నీ-వనిమతియును గొను,
మనియూతని కిమనో-హరము లై
యంబరంబు బుసుధ-త్వ్యంబులు లేవన,
మ్ములు వోసంగినఁ గొని-ము నివరుండు
నిట్టివల్కలములు-నిట్టిఫలంబులు,
నిట్టివిభూతియు-నెన్నఁ డెఱుఁగ
తే. ఇమచుచి స్తయాత్మఁ-డైన బుష్యశృంగుఁ
డేరవరిగివార-నాకులపుడు

వలసి వచ్చిన ట్టి-ఘన దేవతలనంగ।
బలిసి భూషణ ప్రభ-లలి వెలుంగ॥ ౫౮

చ. కుచములు రంభనంగ దివ్య-గుమ్మిక పుంగిటఁ జేర్చి హాహా।
శచయమువోని వేణులభ్ర-శంబునఁ జుట్టుచుఁ గల్ల వోల్లస-
ప్రచిరుచి రాధరంబుగ రతో యజముల్ద సాఁచి ముట్టుచు।
న్విచలిత ధైర్యుఁ జేసిరర-విందనిభాననలిక్రమంబునన్॥ ౫౯

వ. అంతం దమయందు బద్ధానురాగుండగుట యుపలక్షించి యచ్చం చలాక్షులు మబ్బుంజొచ్చు మించుబంబోలె వంచనం దొలంగించి చనుటయు. ౬౦

ఉ. ఎప్పుడు వత్తురో యనుచు-నెంతయు వారలు సన్నమార్గముం
దప్పని చూట్కిఁ జూచుటిడి-తప్పనియోంచక యగ్నికార్యముం
దప్పని యమ్మహోత్సుఁ డుము-దంబునఁ దద్గుణకీర్తనంబులం
దప్పని తఃపరంబు మదిఁ-దార్పకయుం డెసనంభ్రమంబునన్॥ ౬౧

క. ఆత్మభవసదృశుఁ డమ్ముని
యాత్మభవవికారరహితుఁ-డయ్యుండెయుఁ దా
నాత్మభవార్తిపభాండము
నాత్మభవుఁడు పన్ని విచలి-తాత్ముండగుటన్॥ ౬౨

క. మరు నాఁగు చెలఁగు మనుకే
మరు నాడు చుమానిక దకు-మ రుచలుత్వరతో
నరు దెంచిరి యరుదెం మటు
యరుదెంచుట విమలఖరక-రాన్వయముఖ్యా॥ ౬౩

వ. ఇట్లు వచ్చుటయు. ౬౪

క. విధిగన్న పేదవోలెం
బుధమతుఁ డన్నియమివారిఁ-జౌడ గాంచియుఁ
ద్బుధ తేజుఁ డిట్టులమఁదు
ద్గ్రిధితమనోగ్రంథియగుచు-దైన్యముదోఁపన్॥ ౬౫

చ. ననువిడ నాడ న్యాయమగు-నామితునమ్మిక వాఁడనంచుఁ బ।
లి్క-ననఁగఁ గాక రమ్మను మ-రేమలు కల్కి-నుబంజరంబుఁ జే।
ర్చినక్రియనమ్మహామహుఁ బ-సిద్ధగుణాస్పదరోమపాదకుం।
భినపతిపట్టణోత్తమస-మీపఘనోపవనోపకంఠమున్॥ ౧౬॥

క. హర్షముగఁ జేర్చినత్య।
త్క్రర్షముగా నెల్లమొదలఁ-గరశాయుతమై।
వర్షంబుదేవతాసుమ।
వర్షములో నెఃసికురిసె వసుమతియలరన్॥ ౧౭॥

ఆ. అంతరోమపాదుఁ-డాప్తమంత్రిపురోహి।
తాదిసుజనసహితుఁ-డగుచుభక్తి।
నెదురుసనివిధిసువి-హితపూజలొసరించి।
వేడుకలరఁ బురికిఁ-దోడితెచ్చి॥ ౧౮॥

ఆ. సంతసమునవిప్ర-సంతర్పణమొనర్చి।
పరిపురమునమత్స-వంబుచాటి।
వారముఖ్యలకున-పారవిభూషణాం।
బరములొసఁగివినయ-భరితుఁడగుచు॥ ౧౯॥

క. మునిపతికిఁ బెండ్లిసేసెం।
దనరఁగ సద్గుణనితాంతఁ-దనసుతశాంతం।
దనుగంధజితలతాంతం।
జనపవహాభినుతమహిత-శాంతస్వాంతన్॥ ౨౦॥

వ ఇట్లుపరిణయమహోత్సవంబు నిర్వర్తించి జామాతందన యింటను నిచికొని యనావృష్ట్యాది భయంబులు నిజరాష్ట్రంబునకుం గాక యుండ రోమపాదుండు సంతోషితుండై యుండెనని చెప్పి సూతుండు వెండియు. ౨౧॥

ఉ స్పష్టగుణాకరుండగువ-సిష్ఠుఁడుతోనయడేర నెంతయుం।
తేటముగాఁగఁ బొందునవ-రిష్యయుతో నిధిబుశశాంగుబం।

హస్తముగా నుతించిరిఁగ-నిక్కడకుం దొడితెచ్చి హెచ్చుసా
ధస్తముగాఁగఁ దద్దశవి-ధిం దనయేష్టి యొనర్చి చెచ్చెరన్॥ ౨౨॥

క. ఆత్మజాతుల నలువుర-నతులబలుల
నిర్జితారాతులం గని-యూర్జితుఁగ
నలరెదవని సనత్సు-జాతాగ్రజాతుఁ
డనియెనని చెప్పుటయుగశ-స్యందనుండు॥ ౨౩॥

గీ. సూతువాక్యామృతము దన-శ్రుతిపుటములఁ
దనివిసనక నరేంద్రుఁ డెం-తయును గ్రోలి
హృదయకుహరంబు నిండి పై-కెగయుచున్న
వరసుధాధారలనఁ బాష్ప-ఝరిఁ దనర్చు॥ ౨౪॥

సీ. హితమంత్రిజనపురో-హితసహితంబు గాఁ
బటుతరోద్భట వీర-భటులు గొలువ
మంగళరవము సె-లంగ మత్తుంగతు,
రంగతరంగమ-తంగజాంగ
మకరపికరభీక-రకరాసిదర్వీక,
రసుఖేటక మతవి-భ్రాజితంబు
రైన వాహినులు ద-న్ననుసరింపర సాధి,
నాథుండు సంగీత-నాదములన

గీ. గణ్యపుణ్యాగ్రజన్మాగ్ర-గణ్యవిహిత
సాదరాశీర్ని నాదము-మేదురముగ
రోమపాదధరాధీశ్వ-రుని పురంబుఁ
జేరనయ్యంగపతి సవి-శేషభక్తి॥ ౨౫॥

క. మన్నించి మీరు వచ్చుట
మన్నలము పూజ్యులయ్యె-మహనీయగుణా
ధన్యుని న్నాఁడఁ గంటిఁగ
దున్నిర్మలమై తనర్చె-మున్మది నాకున్॥ ౨౬॥

కం. ఆగమచోదితధర్మవ।
రాగమయూలామకూల-యతిధైర్యసువ।
న్నాగమనోమోదముభవ।
దాగమవనంబునకుమూల-మదియెయ్యదిరో॥ ౨౨॥

కం. ఆనతియిండా కార్యము।
నానతరిపులోకదశర-థాధీశ్వరసు।
స్నానముతో నోషఁగూర్తు।
స్నానక యదిగొంతయఘట-మానంబైనన్॥ ౨౩॥

కం. నావుడుసత్యవ్రతవిభు।
మీవంటిటివాఁడవగుట యే నెఱిఁగియునా।
దేవచ్ఛిలివినిపించెద।
నావచ్చినకార్యసరణి-నరసుతచరితా॥ ౨౪॥

ఉ. భీత్యణచావపావకుఁడు-వేదవిధిజ్ఞుఁడుసాధితేదవి।
ద్యాత్మ్యటిరాజవంజవుఁడ-హంకృతిదూరుఁడునిర్మలాత్ముఁడున్।
ధాత్రినిభుండుగశ్యపవి-ధాత్రసుతాత్మభవుండునీకుజా।
మాత్రుఁడుబుశ్యశృంగుఁడస-మానుఁడుమానవవంశదీపకా॥ ౨౫॥

కం. ఆతనిఁగొనిపోవుటకై।
యేతెంచితినమ్మహాత్ము-నెలమిందారా।
నీవ్రతునిఁగాఁమత్పురమున।
ఖ్యాతగుణసముపుమిదిప్రి-యంబగునాకున్॥ ౨౬॥

చ. అనవుఁడుసంతసించితన-యల్లునిఁగన్గొనిభక్తిఁదద్విధం।
బునడిచియాతఁడియ్యకొన-భూవరుఁడెంతయుసన్నుతింపన।
య్యనఘునిబుశ్యశృంగునిని-రంతరవర్షసమర్థభూమిపం।
కవిరసనార్థమంపెనన-గానగఁడంపెజగద్ధితంబుగన్॥ ౨౭॥

వ. ఇట్లుపంపుటయు. ౨౮॥

క. శాంతాత్మఋష్యశృంగుని।
శాంతాసహితముగఁ దెచ్చి-జననాయకుఁడా।
శాంతాపూరితయశుఁడని।
శాంతముసార్థంచెసకల జనములు వొగడన్॥ ౮౪॥

గీ. శాంతనంతఃపురమునఁ దగ-నంతసమున।
ననుపమమ్మునిపత్నిక-య్యధిపపత్ని।
లెదుకుసనిమెప్పిరి-యయ్యామ-కీర్తి మెసఁగ।
భక్తిసేయంగమందెన-ప్పరమసాధ్వి॥ ౮౫॥

వ. దశరథుండును ఋష్యశృంగసందర్శన సంభాషణంబుల సంభావితుండైయుండె॥ ౮౬॥

ఉ. చాలముదంబుసేసెనువి-శాలరసాలకసాలబాలపై।
కాలమువల్లరీస్థమధు-పాళిభరానమితోల్లసల్లతా।
జాలము సౌఖ్యమూలమును-సౌరభసంయుత మందమందవా।
తూలము భ్రాంతకూలమును-త్ఫుల్లసుమాధవకాలమంతటన్॥ ౮౭॥

సీ. మాధవురాకకు-మానితామోదయై,
నవపవలక్ష్మిజీ-ర్ణచ్ఛదములు।
తగవనినూత్నచ్ఛ-దములలోఁ బిఫరియించి,
హస్తముల్సాఁచిర-మ్మనుచుఁ బిల్చె।
చున్నదోయనసుగం-ధోద్భాసియైయుండు,
టాశ భూడిచితలి-రాకు లెలమిఁ।
దనరఁబికాళిబృం-దంబులందందవా,
నందంబువొందిధ్వా-నములుసేయ।

గీ. సౌవరమణియునుఁదట్సంగ-ఘనసుఖమునఁ।
సౌదవుబుబ్బులచాలునా-నొప్పమిగుల।
నములనిజరుచిదిజితనీ-హారకేదగ।
తారకములగునభినవ-కోరకములు॥ ౮౮॥

వ. తత్సమయంబున. ౧౯॥

గీ. శ్యామయజ్ఞప్రతరుస్కంధ-సాంద్రమణము।
గాదనుచువేదశ్యాఘునతరు-స్కంధమెంచు।
వనఁగనల్పతరుస్కంధ-సాంద్రమణము।
గాదనుమశ్యామమునతరు-స్కంధమూని॥ ౨౦॥

క. కమ్మనితెమ్మెరలుం జోఁ।
జొమ్మనుతుమ్మెదలుస్ఫుటవి-శుద్ధతరమనో।
జ్ఞములగుకుసుమములుఁ గడు।
నెమ్మెలుగులుకఁగ వసంత మిమ్మెయిఁ దనరెన్॥ ౨౧॥

వ. దశరథుండు సంప్రాప్తమనోరథుండై ఋష్యశృంగున కిట్లనియె.

ఉ. ఆయతకీర్తికాలిమద-మారవసంతముడాసిరొప్పెయ।
జ్ఞాయతనంబునన్సకల-భూయితమర్త్యమునీంద్రులెల్లశ।
ప్యాయితసంఖ్యులై దుర్గ-యంబున వచ్చిరి రాజకోటిసే।
నాయతిమైత్రతూత్సవఘ-నంబుఁగనంబురినిండెఁగావునన్॥ ౨౩॥

క. నాయజ్ఞము నెఱవేర్పుము।
నాయజ్ఞానముసహించి-నలువొందుదయా।
న్యాయజ్ఞ మునీశ్వర ప్రభు।
నాయజ్ఞామాత్యులెల్ల-నవహితబుద్ధిన్॥ ౨౪॥

క. నీపంపు సేసి మెలఁగఁగ।
నేపారవసిష్ఠమునియు-నీరలుఁదగుబు।
ద్ధీపాదనహాయమేధ।
వ్యాపారమునందు మెలఁగ-వలయునటంచున్॥ ౨౫॥

క. మునిపతివసిష్ఠగుణభూ।
మునిపతిజితేంద్రియవిశ్వా-ముఖుచిజితసా।
మునిపతిశాపిదపకా।
మునిపతియిట్లనుచుఁబలికె-మోదమెలర్పన్॥

ఉ. మేధ్యముగాఁగనన్ను హయ-మేధ మొనర్పఁగఁబంచితాత్రవా।
సాధ్యులసంతతప్రణుత-సాధ్యులఁబుత్త్రులనిద్దసద్గుణా।
రాధ్యులగాం మనల్లుగ వ-రంబుఁగరంబునొసంగుమంచుసా।
న్నిధ్యమునందు వేఁడుధర-ణీపతిఁగాంచివసిష్ఠుఁడాదృతిన్॥ ౯౭॥

క, కాకుత్థ్సాన్వయదీపక।
నీకింతవిచారమేల-నేఁగలుఁగఁగను।
శ్లోకులఁబుత్త్రులఁబడసెదు।
ప్రాకటసరయూనదీవ-రతటంబునకున్॥ ౯౮॥

క. వినునీవునీదుభార్యల।
జననాయకమంత్రిపౌర-జానపదులస।
జ్జనులమునులవిప్రులఁదో।
డ్కొ-నిచనుమేఋశ్యశృంగుఁ-గొనియేతెంతున్॥ ౯౯॥

వ. అని పల్కుటయు. ౧౦౦॥

గీ. రహిశిలీముఖచక్రవి-భ్రాజితంబు।
నైసమర్యాదగుల్మస-మావృతంబు।
నైహరిస్ఫురితంబునై-యలరుచుండి।
నసరయూవాహినిం జేరి-నరవిభుండు. ౧౦౧॥

వ. విబుధపరివృతుండై మహేంద్రవిభవంబున విశిష్టగుణగరిష్ఠుండగు వసిష్ఠుండును, మంగళగుణానుషంగుండగు ఋశ్యశృంగుండును, హృష్టులగు మహర్షులును, దపోనూనులగు మానులును, మహానుభావులగు మహీదేవులును, సర్వజ్ఞులగు దైవజ్ఞులును, సారులగు పౌరులును, జ్ఞానవిదులగు జానపదులును, నిర్వర్తితరాజ్యతంత్రులగు సుమంత్రాదిమంత్రులును, కాంతలగు బుణ్యకాంతలును, సువ్రతైకయత్నలగు ధర్మపత్నులును, వినయనిధులగు వందిమాగధులును, శృంగారాధారలగు వారనారులుందోడరా ననురూపరూపయూపప్రపాసుందరంబును, స్పష్టాష్టపదేష్టికావిరచితవేదికా

కుండమండితంబును, ప్రసిద్ధక్రతూత్సవాలోకనాగత చాతుర్వర్ణ్య
తత్తదుచితనికాయ్య నికాయ కాయమాన సమావృతంబును, కుం
భామనోహరంబును, ధనధాన్యశాలి తండులఘృత తైలగుడసూప
శాక తృణకాష్ఠజలప్రభృతివస్తు ప్రశస్తంబును, విమలసరయూక
మలానుకూల కూల లతాపాలవాల సూన సుగంధవహ గంధవా
హ సుప్రవేశంబును, దక్షిణానీత ఘనాపీననైచికీమణీగణసంభ
రితంబును నై విచిత్రంబులగు ధవిత్రంబులును, పవిత్రంబులగు సు
వర్ణపాత్రంబులును, నవంబులగు స్రుక్స్రువంబులును, మంజులో
ల్బణ రత్నకంబళపుంజంబులును, మఱియుం దక్కునవివిధోపకర
ణంబులునుం గలిగియొప్పు నభినవ సవన భవనంబుఁ బ్రవేశించి ధ
ర్మపత్నీసహితుండై॥ ౧౦౨॥

గీ. శుభముహూర్తంబునను వసి-ష్ఠుఁడును బుశ్య
శృంగుఁడును మునివరులును-సెలవొసంగ
నగ్నిముఖులగ్నిముఖమున-నలరనవ్వ
డగ్నిముఖమొనరించెఁ గ్ర-త్వాదియందు॥ ౧౦౩॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౦౪॥

శా. స్వాధ్యాయావర్తితజాత వేదహితమ-ధ్యప్రస్థితాపూతసా
న్నాయ్యప్రాహుతినిర్గమత్ప్రబలనా-నావర్ణధూమాభ్రసా
హాయ్యంబొప్పశతక్రతుండుగ్రతుభా-గార్థంబు రాదక్షిణా
వాయవ్యద్వ్యగ్నులయాగ్నిహోత్రములుఛం-దజ్ఞుల్ప్రవర్గ్యాదులన్॥

గీ. సముచితంబుగ వేల్వన-శ్వముఖలసదు
పాకృతశమన మొప్పవ-పాప్రహోమ
విధులవిందార్హులైనది-విజవరులకుఁ
దృప్తియొనరించె నజ్జగ-తీవిభుండు॥ ౧౦౬॥

సీ. ఈక్రమంబునను స-ర్వక్రియాసంపూర్ణ,
మైవివిధాన్నపా-నాదితర్పి

తాఖిలలోకమై-యనవద్యదక్షిణా,
భూమమైవృతవపా-ధూమమైవ।
రంబయివిఘ్నదూ-గంబయిఖచరభా,
వ్యంబయిద్విషదస-హ్యంబునైస।
భాసదాహ్లాదమై-బహుళసంస్తావపూ,
తంబయిపాపకా-దంబినీప్ర।

గీ. భంజనంబయి వాద్యసం-భరితమైధ।
రామరాశీర్ని నాదవీణానుకూల।
నాదపుణ్యాంగనాగాన-నాదఘూర్ణ।
మానమైయశ్వమేధమ-నూనమయిన॥ ౧౦౮॥

చ. పుడమివిభుండుఁ దాపసవి-భుండువిభాండకునాత్మజున్నతిం।
పుడమితహర్షుఁడైకరుణఁ-బుత్రకకామవరేష్టి సేయన।
ప్పుడమితభాషితిన్మునిప్ర-భూతహితాహుతులొప్పవేల్చెన।
ప్పుడమిజనంబులెల్లఁగడుఁ-బొంగికనుంగొనుచుండసద్విధిన్॥

మంగళమహాశ్రీవృత్తము.

ఆసమయమందుగమ-లాసనునిగ న్గొనఁగ-వాసవపురస్సరముగాసం
తాపసులగుమంద్రిదివ-వాసులొగిడాసినుతి-చేసినదయామ
యుఁడునావా।
ణీసతినిఁగూడిదర-హాసముముఖంబునవి-కాసమమరన్సురలతోను।
ల్లాసమొదవంగరుణజేసిపలుకున్వెతలబాసిముదమందుచువినంగన్

క. ఈకడకుమీరువచ్చిన।
యీకార్యముఁదీర్పఁదక్షుఁ-డీక్షితినరయ।
నైవ్యకుంఠపురాధీశుఁడు।
వైకుంఠుఁడుగాకయొరులు-వలతురెయనుచున్॥ ౧౧౦॥

గీ. వారిఁదోడ్కొనియప్పుడ-వారితముగ।
వారిజభవుండుపూర్వదే-వారియుండు।

వారినిధిగాంచియచటదేవారిహతుస।
వారిహితుఁగాంచిపొగడెన-వారిగాఁగ॥ ౧౧౧॥

సీ. అమృతసంకర్ష-ణాదినామోత్కర్ష,
పాలితామృతతర్ష-పరమహర్ష।
భక్తనేత్రోద్ఘర్ష-బహుసద్గుణాకర్ష,
యమితప్రకర్షస-హస్రశీర్ష।
సుజననిరామర్ష-కుజనధురాధర్ష,
దానవసామర్ష-మానితార్ష।
వరకృపామృతవర్ష-వాహనవిహగర్ష,
భఘునాథుమర్షసం-భరితవర్ష।
గీ. యాజిఘర్షితరిపుశీర్ష-కామకర్ష।
సంతతానందయోగిస-త్సన్నికర్ష।
కరుణమామొఱవినిపొమ్ము-పరమపురుష।
యధికతరదుఃఖరాశిస-మాపకర్ష॥ ౧౧౨॥

క. లోకంబులుగలిగింపను।
లోకంబులమనుపసర్వ-లోకంబులువే।
శోకార్ణవంబునేయఁగ।
నీకచనుంగమలనాభ-నిరుపమశోభా॥ ౧౧౩॥

క. లోకాధారుండవఖిల।
లోకాతీతుండవార్య-లోకహితదయా।
లోకుండవునసమానా।
లోకుండవుసోమలోక-లోచననేత్రా॥ ౧౧౪

క. అభవుఁడవయ్యుండియుదు।
ష్టభయంకరరాక్షసప్ర-శమనంబునకై।
ప్రభవించెదవాకొకతతి।
శుభచరితులయిండ్లభక్త-సులభుఁడవగుటన్॥ ౧౧౫॥

చ. అనఘుత్వదీయదర్శకుల-యత్వవిహీనతళస్థ్రలైభయుం।
దునువిజయుండులోకముగ-దుంభయమ్మందగ దైత్యులెజనిం।
చినువరాహరూపమునఁ-జెన్నువహించిహిరణ్యనేత్రునిం।
దునిమిన్రసింహవిస్ఫురణ-గ్రుంచితివగ్రజుహేమకశ్యపుఁ॥

క. ఆదనుజాధములఖిలన।
రాదులుఘుటకర్ణరావ-ణాహ్వయములచే।
మేదినిజనించిదిశ్వా।
లాదులభర్జింపుచుండి-రతిబలులగుటఁ॥ ౧౧౬॥

సీ. నిమిషసుస్థితిలేదు-నిర్జరవరులకు,
వఖిలదిక్పతులుని-రాశులైరి।
పాతాళమునకునై-పాటిరిభుజగులు,
గిన్నరుల్గుహలదా-గిరిభయమున।
గ్రహములునిర్వక్ర-గతిఁదనర్చుటలేదు,
సాధ్యులకధికవి-చారమయ్యె।
బ్రాహ్మణోత్తములకు-రాగహీనతఘన,
తరులకాఘులపాటు-పరిథవిల్లె।

గీ. వరమఖంబులుగదుదుర్ల-భంబులయ్యె।
మునులగర్వసమృద్ధిని-ర్మూలమయ్యె।
ఖచరకాంతాక్రమణమహో-త్కంఠుఁడైన।
పక్తికంఠుఁడుసేయునుప-ద్రవమున॥ ౧౧౭॥

క. హేమనఁగళరాసమునగ।
మేమనఁగలదతఁడులీల-నెత్తినచోనిం।
కేమనఁగనెంతనిలిచెద।
మేమనఁగలమేసురారి-మీఁదికిఁజనిన॥ ౧౧౮॥

క. రావణుసమస్తలోకవి।
రావణుఁబరిమార్చిచెచ్చె-రందదనుజానిం।

గావరమారించిమమ్ముం।
గావరమాధీశ నీవ-కలవనియుటకున్॥ ౧౨౦॥

వ. చను దెంచిన వారమని పలికి వెండియు॥ ౧౨౧॥

క. భవదారితనామఘనో।
భవదాహక మిత్రహితవి-భవదాయకధీ।
భవదాలోకముగుంఠీ।
భవదాశరలోకమగున-భవదాంతనుతా॥ ౧౨౨॥

క. అసకమలాసనముఖ్యులు।
వినుతింపఁగ సంతసించి-విశ్వముతోఁడుచ।
య్యవఁబ్రత్యంతఘుంబయ్యె।
న్నవలోవఁడుఁ డెప్పుడుఁ భక్త-వత్సలుఁడుగదా॥ ౧౨౩॥

సీ. కాదంబినీసమూ-ద్గమములై చంచల,
త్వంబునొందనిచంచ-లంబులొక్కొ।
శ్వేతషోడశకళా-శృంగారయుగపత్ప్ర,
దీప్యత్సహస్రేందు-దీప్తులొక్కొ।
యవనీభరవహశే-షాద్యశేషవిశేష,
ఫణిఫణామణిఘృణి-ప్రచయమొక్కొ।
యత్యయద్వాదశా-దిత్యసంస్తుత్యఘు,
నాత్యంతిరుచిరతీ-వ్రాంశులొక్కొ।

గీ. యనఁగ జాడ్క్రుఱమిఱుమిట్లు-గొనఁగఁ జల్లఁ।
దనము మీఱఁగ నధికచి-త్రంబుగాన।
సహానదుస్సహముగనొప్పు-మహితదేహ।
కాంతులెల్లెడఁ బర్వహా-హాకరింప॥ ౧౨౪॥

క. చతురాననుండు నిజఘన।
చతురాననములనువిష్ణు-జనవరిష్ణుం।

జతురాగమములఁ బొగడెను।
జతురతయొప్పంగ సంత-సమునిండారన్॥ ౧౨౫॥

గీ. అపుడు తద్దివ్యమూర్తి తే-జోనలోక।
నంబు సేయఁగ నధికము-దంబు గదుర।
నలశతక్రతుఁడురుసహ-స్రాక్షుఁడయ్యె।
నమరవరులెల్లననిమిషు-లైరి మీఱి॥ ౧౨౬॥

సీ. అశ్వమేధశతఫ-లావాప్తి గోత్రభే,
దికి సర్వభక్షకు-నకు శుచిత్వ।
మురుదండధరునకుఁ-గురుధర్మదేవత్వ,
మల రాక్షసునకుఁ బు-ణ్యజనఘనత।
జడపతికిఁ బ్రచేత-సత్వంబు లోకప్ర,
భంజనునకు జగ-త్ప్రాణమహిమ।
వరవాహనునకు ధ-నదమహాభిఖ్యయు,
సర్వజ్ఞతసుధర్మ-శాస్త్రవునకుఁ।

గీ. దనదు తేజోమయాత్మద-ర్శనము కతనఁ।
గలుఁగఁ జేయుచు నందఱఁ-గలయఁ జూచి।
మేఘగంభీరములును న-మోఘములును,
మధురములు నైన వాక్కు-ల మధుహరుండు॥ ౧౨౭॥

ఉ. భానుకులాగ్రగణ్యుఁడగు-పఙ్క్తి-రథాత్మసతీత్రయంబునం।
దేనుజతుర్వరాకృతుల-నెంతయు వేడ్క-జనించి రావణు।
న్మానమదాతిరేకములు-మాన్చి యమాత్యసహోదరాప్తసం।
తానము మున్నుగా యమప-దంబునకంపెదఁ జింతయేటికిన్ ౧౨౮॥

క. మీవలని యనుగ్రహమున।
మీవలనికి వచ్చితినిట-మీఁద నరుఁడనై।
మీవలపినటుల మెలఁగెద।
రావణుమాత్రములు మీకు-రావణుబాధల్॥ ౧౨౯॥

ఆ. అజానివరములడుగు-నప్పుడునరవాన।
రాలిఁజావకుండ-నడుగఁడతఁడు।
కాన నేనుమర్త్య-యోనిజనించెదఁ।
బుడమిఁబ్లవగులగుచుఁ-బుట్టుఁడీరు॥ ౧౩౦॥

వ. అనియానతియొసంగి. ౧౩౧॥

క. లోహితనిధిశయనుఁడుపటు।
లోహితకరమహితదీప్తి-రుచిరుఁడుసురపా।
లోహితకోటిధిషణుఁడా।
లోహితఖగనాథుఁడైతి-లోహితుఁడైనన్॥ ౧౩౨॥

క. వనజజుఁడుజాంబవంతుని।
సునయులుహరిహయులువాలి-సుగ్రీవులన।
శ్వినులలమైందద్వివిదుల।
ఘనభల్లుకకీశపతులఁ-గలిగించిరొగిన్॥ ౧౩౩॥

క. అనలాత్మునవనిశమనవం।
జనయమసాధ్వీమతల్లి-సద్గర్భపరో।
బ్జినిఁదగఁగపికులచంద్రుఁడు।
హనుమంతుండుదయమయ్యె-హరిదయమటియున్॥ ౧౩౪॥

క. తమతమయంశంబులను।
త్రిపుత్రములవలీముఖులను-దఱుచుగసురస।
త్తములిలఁగలిగించిరిచి।
త్తములానందింపదైత్య-దర్పచ్యుతులన్॥ ౧౩౫॥

వ. ఇట్లుగలిగించిన దేవాంశసంభూతులగు నాప్లవంగపుంగవులు.

ఉ. కొందఱునీలునిన్నలుని-గొందఱుగొందఱుమిత్రసంభవుం।
గొందఱుగంధమాదనుని-గొందఱుమైందునిగొందఱంగదుం।
గొందఱుగేసరింగజుని-గొందఱుఁగొందఱువాయుపుత్త్రినీ।
యందఱునింద్రనందనున-హర్నిశముంగొలువందనర్చుచున్॥౧౩౬॥

ఆ. పర్వతంబులెత్తి-బంతులాడుచుఁ గొంద
ఱిలలనుగ్గుగాఁగ-జేఁజఱచుచు
ధరణి గ్రక్కదలఁగ-దాఁటుచునుండిరి
ఋశ్యమూకముఖగి-రీంద్రములను॥ ౧౩౮॥

క. అంతకమున్న క్కడ సుర
లెంతయు సంతసిలఁ దశర-థేశ్వరుఁ డఖిలా
శాంతవ్యాపితధూమా
త్యంతమనోహరసుతేష్టి-యమరించు నెడన్॥ ౧౩౯॥

తే. యజ్ఞకుండాంబునిధిఁ బుగ్య-జాంగమాధ
వానుశాసనమున విబు-ధాధిపుండు
మంత్రమంథనగంబుచే-మథనవిధియొ
నర్ప నమృతంబు దెచ్చుధ-న్వంతరియన॥ ౧౪౦॥

ఉ. ఆయతయజ్ఞకుండమహి-తాంతరమున్ వెసనిర్గమించెనో
భాయుతదివ్యమూర్తి రఘు-వంశసుదీపకుమారసంభవో
పాయసపాయసుండయి నృ-పాలకృతాహుతిసద్విధానవి
స్ఫాయదనుగ్రహంబున వి-భావసుఁ డాత్తనిజస్వరూపుఁడై॥ ౧౪౧॥

క. ఆక్షణమునఁ దనకుం బ్ర
త్యక్షంబయ్యెనదివ్యుఁ-డగు నొకపురుషుం
డక్షీణప్రభ నొప్పఁ బ్ర
దక్షిణమొనరించె విభుఁడు-దయితాయుతుఁడై॥ ౧౪౨॥

వ. ఇట్లు. ౧౪౩॥

చ. తనకుఁ బ్రదక్షిణించియుచి-తంబగుభక్తి నమస్కరించియు
న్నవరవరేణ్యుఁ గాంచి మహి-నాథ తనూజులు నీకు నల్వుర
త్యనుపమమూర్తు లిద్ధబలు-లర్కకులాగ్రణు లుద్భవింతురీ
ఘనతరపాయసంబుఁ గుల-కాంతలకున్ వెస పంచనిచ్చినన్॥ ౧౪౪॥

క. అనిచెప్పిమనోరథసి।
దినొసంగినభంగినపుడు-దివ్యపురుషుఁడో।
య్యనఁదత్పాయసపాత్రం।
దినకరగోత్రునకొసఁగియ-దృశ్యుండయ్యెన్॥ ౧౪౫॥

క. పరమాత్సర్యయుతమహీ।
పరమాకర్ణనపరుండుఁ-బఙ్క్తి-రథుఁడుఁ దా।
త్వరమాన్న పాత్రఁజేకొని।
పరమాహ్లాదమునఁబుడు-బట్టణమునకున్॥ ౧౪౬॥

సీ. చనుదెంచియప్పాయ-సము రెండునంశము,
లొనరించియొక్క-భా-గంబుఁబెద్ద।
భార్యకు రెండవ-భాగంబు రెండవ,
భార్యకొసంగిభూ-భర్తపిదపఁ।
కౌసల్యపాలిస-గంబునుగైకభా,
గంబునసగమురా-గంబుమీఱఁ।
దెచ్చిసుమిత్రకం-దిచ్చిభాగములునా,
ల్గింటిలో రెండుగ్రా-ల్గంటిచిన్న।

ఆ. భార్యకయ్యెఁగడమ-భాగద్వయంబుభా।
ర్యాద్వయమునకయ్యె-నధికమైన।
ప్రేమపతికిఁజిన్న-పెండ్లామునందును।
దల్లికిఁగడగొట్టు-తనయునందు॥ ౧౪౭॥

మ. పరమాన్నానుభవంబునన్సతులకున్-భావింపఁగావ్యదిఁగాం।
చెరహింగోరు-లునాస్య పాండిమములున్-శృంగారవక్షోజభూ।
ధరముల్జిట్టుములావులింతలణుమ-ధ్యంబుల్మదంబుల్వికే।
పరుచుల్మన్నగమందమయ్యెనవలు-న్సద్భూషణాపేక్షలున్॥

క. కటికుచకచభారలకుం।
బటుతరముగఁబున్నగర్భ-భారంబులలో।

స్ఫుటభాగమరుచిరమహో
త్కటరత్నాభరణగణము-గడుభరమయ్యెన్॥ ౧౪౯॥

గీ. అధికమధుపానమత్త-నబ్జవాంఛ
భ్రమరకంబులు జక్రవా-కములమీఁద
వ్రాలెనసఁ గాంతలకులిప్త-వరకుచాగ్ర
నీలిమదనర్చనత్తొలి-చూలువేళ॥ ౧౫౦॥

సీ. ప్రియపుత్త్రిదర్శన-స్పృహమించె నృపతికిఁ,
గంబుకంఠులకు శ్ర-మంబు మించె
నానికుతుకంబు-మీఱె నరేంద్రున,
కంబుజాస్యలకునా-గాసుమీఱెఁ
బటుతరంబుగ మేను పొటకరించె మహీవి,
భుజకంగనలవళు ల్పొటకరించెఁ
దెలివ్వామొలకలె-త్తెనిలాపతికిఁ జంద్ర,
ముఖులకుఁ దెలిడాలు-మొలకలెత్తె

గీ. మానిసత్త్మవిధితకు-మారకామ
సప్తతంతుప్రభవపుఘ-షప్రవరస
మాత్తమాధుర్యపాయసా-హారకలనఁ
బ్రాకటంబగుదౌహృద-శ్రీకతమున॥ ౧౫౧॥

ఆ. సకలజనులకుఁ బరమహ-ర్షంబునిండ
దేవతాస్తుతిరవముల-దివమునిండఁ
గలితజీవితకాలంబ-ములకునిండ
నెలఁతిలకునంతఁ బండ్రెండు-నెలలునిండ॥ ౧౫౨॥

మ. మధుమాసాగతశుద్ధశుద్ధనవమీ-మధ్యాహ్నకాలంబునన్
బుధవారాదితితారఁ గర్కటకస-త్పుణ్యోదయలగ్నంబున
న్విధుఁడే వేల్పులు గూడఁగా విధిముఖు-ల్వేదక్రమంబుశంసింపఁజ
క్రధరాంశంబగునొక్క-పుత్త్రుఁ గనియెం-గౌసల్య సాఫల్యయై॥ ౧౫౩

సీ. ఘనతరుల్సుమనోవి-కాసతఁజెన్నొంద,
భువనముల్కల్మషం-బులదొలంగ।
విపులధర్మములభి-వృద్ధినొందఁగఁగ్రా,
మ్యార్తిసంతసమువి-బుధులకొదవ।
సప్తాంగసహితరా-జప్రవర్తనముఁగా,
ద్విజకులంబురుచులా-ప్తినిరహింపఁ
కువలయామోదంబు-కుమ్మరింపఁగఁబుణ్య।
జనజాతమునకుప-ర్వనముగాఁగ।

గీ. శర్వదినశార్వరీనాధ-గర్వనిర్వ।
షణ్ముఖుండుధరిత్రీసు-పర్వవరుఁడు।
పర్వసుముఖుండులోచన-పర్వయశము।
శర్వపూర్వగ్రసతికిసం-ప్రభవమయ్యె॥ ౧౫౪॥

గీ. విబుధహర్షంబుకువలయ-వికసనంబు।
పుణ్యసుచకోరలోచనా-పూర్ణసంత।
సప్రవృద్ధియుఁబటుతమ-శ్శాంతియయ్యె।
ననఘమతిరామచంద్రుని-జననవేళ॥ ౧౫౫॥

క. గ్రహబాధలాతనియను।
గ్రహమాత్రంబునన-పాయఁగలవనెడిసుధీ।
గ్రహజన్మలగ్నమహిత।
గ్రహలగ్నముచింతగాదు-రహినూహింపన్। ౧౫౬॥

క. సంతానమధిపుఁడొందఁగ।
సంతానముగురిసెదివిజుల-సంతానంబుల్।
వ్వంతలుపోఁగిరమరులా।
వంతలువేదండసార-వంతాత్మకులై॥ ౧౫౭॥

క. అగ్రసతీమణినలవని।
జాగ్రసుతోత్పత్తివినిన-పాగ్రణిగణంబ్రు।

త్యాగాగ్రహారములనుదీ।
నగ్రగ్రహణయుతుఁడైద్వి-జావలికొసఁగెన్॥ ౧౫౮॥

సీ. విమలమానిహృదబ్జ-వృత్తికినూతికా,
గృహవృత్తిమనమున-కెక్కెఁబోలు।
నభవాభ్యభిష్టుతుం-డైయొప్పఁప్రభునకుఁ।
బుట్టువుపైనిచ్చ-పుట్టెఁబోలు।
దుగ్ధాబ్ధిలోలాడు-దొరకుఁగౌసల్యకు,
చోరుదుగ్ధాపేక్ష-యొదవఁబోలు।
నాగదుమహతీస్వ-నముమెచ్చుమేటికిం,
గనలజోలలభ్రమ-గలుగఁగఁబోలు।

గీ. శేషుపైఁబండునట్టివి-శేషమతికిఁ।
దూలతల్పంబులధికమై-తోఁపఁబోలు।
ననఁగనిందీవరశ్యాముఁ-డఘువిరాముఁ।
డమితగుణధాముఁడుద్దాముఁ-డవతరించె॥ ౧౫౯॥

క. దశదిగ్విశదముగవిప।
ద్దశదిగ్విభులెల్లఁబాయఁ-దగుమీనమునం।
దశమిగురువారమునం।
దశరథుసతికైకగనియెఁ-దనయున్నయున్॥ ౧౬౦॥

మ. కవివాశోరగతారఁగర్కటకల-గ్నప్రాక్శైకాదశిం।
గవివారాభినుతుల్సెలంగజగదే-కశ్లోకవిఖ్యాతులన్।
సువివేకాత్ములనిర్వురంగనియెన-త్యుగ్రోరుచారిత్రబాం।
ధవసంస్తోత్రసుమిత్రమిత్రజాబ్యం-దంబాత్తహర్షింపఁగన్॥

వ. ఇట్లు. ౧౬౧॥

క నలగురురూపశోభధుర్యులు।
నలుగురుసుతులుద్భవింప-నలువుగవిరివా।

నలుగురియన్వేల్పుంజా।
నలుగురుతరనాట్యములనొ-నర్చిరిమింటన్॥ ౧౬౩॥

క. పాపంబులుభక్తునక।
స్తాపంబులుఁబాపనోపు-తద్బాలురస।
ప్రాపంబులుపురిటిండ్లకు।
దీపంబులుగాఁజెలంగె-దీపితభంగిన్॥ ౧౬౪॥

క. పురుషోత్తములగుపుత్రులుఁ।
బురుషార్థచతుష్టయంబుఁ-బోలెంగనికా।
పురుషామిత్రజనమదం।
బురుషాసహితముగన్నపుఁడు-బ్రుంగుదువలచెన్॥ ౧౬౫॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౬౬॥

సీ. పుణ్యాహవాచన-పూర్వకజాతక,
ర్మానంతరంబున-మానవేంద్రుఁ।
డతిభక్తిఁగులగురుం-డగువసిష్ఠునిఁగాంచి।
నతుఁడయిసుతులకు-నామకరణ।
మొనరింపుఁడనుఁడుస-యోగిముఖ్యుండుఁగో।
సలరాజకన్యకా-సత్సుతునకుఁ।
గైకపుత్త్రికమా-గధరాజపుత్త్రికా,
పుత్త్రులకునుగ్రమం-బుననొనర్చె।

గీ. రాముఁడనిరాముఁడను ముఖ-రతుఁడుగాన।
భరతుఁడనిలక్ష్మణుఁడుగానఁ-బరఁగలక్ష్మి।
ణుండటంచునుశత్రుఘ్నుఁ-డింద్రుగాన।
మహిమశత్రుఘ్నుఁడనుచునా-మంబులపుడు॥ ౧౬౭॥

చ. క్రమమునవాద్యులక్ష్మిమహి-కాకిరణోరుకళోపమానులై।
సుమవిశిఖాపరీణపటు-సుందరులైవినుతాంబుజాననా।
ద్యమరులనైనరేశ్వసుఁడు-నాబలుసంతసమందమిత్రుఁడో।
క్రమమువెలుఁగంగరాసుతులు-తద్దయునొప్పిరినాఁడునాటికిన్॥

గీ. తల్లిదండ్రులసంతోష-వల్లిఁబ్రాఁకఁ
బ్రాఁక నేర్చిరిచిలుకల-పలుకు లెలమిఁ
బలుక నేర్చిరి ధర్మము-ల్ప్రబలి నడువ
నడువ నేర్చిరి వెడ వెడ-నడకలపుడు॥ ౧౬౯।.

ము. కని మోదించిరి తల్లిదండ్రులు జగ-త్కల్యాణచారిత్రులం
న్వనజాతాయతనేత్రుల న్విమలశో-భాగాత్రులం బౌరలో
చననీరేరుహమిత్రుల న్మధురభా-షాచిత్రుల న్మిత్రకా
ననసచ్చైత్రులఁ గూఢజత్రులను నా-నాస్తోత్రులం బుత్రులన్॥

వ. అని మనోల్లాసంబుగా నుపన్యసించి॥ ౧౭౧॥

క. భండనరిపుఖండనఖుల
దండనగుణమండవాని-తాంతప్రణుతా
ఖండలమణికుండలభూ
మండలధరవిధుదినేశ-మండలనేత్రా॥ ౧౭౨॥

శా. జంభారాత్యభియాతిఖండనపటి ష్ఠప్రోల్లసత్ఖడ్గదో
స్తంభాభిష్టుతభూరిభూరిమణిదృ-బ్భద్రస్ఫుటోద్దామదా
మాంభోద్యాత్మభవాసమాశ్రితసుప-క్షాదీనరక్షాంచితా
రంభాదంభమహాభిలాషుజగదా-రాధ్యాంఘ్రిపద్మద్వయా॥ ౧౭౩॥

లయగ్రాహి.

సారఘనసారసువిసారసుమవారపటుహీరవరక్షీరధ్వ్రతసీరసితతారో
దారఘనపారదపటీరహితశారదనశారమణశారదశరీరమృదుముక్తా
హారమఘవత్పూరసురవారణ మీరణకుమారవరహారవరహారవిలసద్డిం
డీరబహుతారకతుషారకలికారిమణకైరవమహోరగపచారుతరకీర్తీ

గద్య॥ ఇది శ్రీసూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యానపరాయణ భూమధైర్య
వినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ కొత్తపల్లి
లచ్చయప్రణీతంబైన దాశరథివిలాసంబను మహాప్రబం
ధంబు నందేకాశ్వాసము.

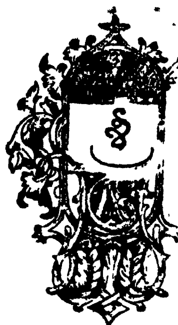
శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనమః.

దాశరథి విలాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీమహనీయవదనవర!
రామాజనమదనకుంద-రదనరిపుమహా!
భీమకదనరుచిరసువ!
గ్రామేయచ్ఛదనవేంక-టాచలసదనా॥ 1॥

వ. అవధరింపుము మనంతర కథావిధానంబు భగవంతుండగు వల్మీకోద్భవుండిట్లని చెప్పందొడంగె. ౧॥

క. తమతలిదండ్రులకానం
దమధికమగుచుండ రాజ-తనయులువిప్రో
త్తమకృతదీవను లైయు
త్తమవృత్తము పొదలకుము-దంబొనరింపన్॥ 3॥

గీ. రామలక్ష్మణులుమనోభి-రామలీల
భరతశత్రుఘ్నులురుశుభ-భరితలీల

గవలుగాడిరిజక్కువ-కవలఁ బోఁడు।
వేలుపులకూడుఁగూడున-వ్యథము గాఁగ॥ ౪॥

శా. విద్యాభ్యాసివసిష్ఠునొద్దనుజు-న్వీతంబుగా నెంతయు।
న్విద్యాభ్యాసమొనర్చి రాముఁడు మహా-వేదేద వేదాంగము।
ల్విద్యాసాధనియట్ల నేర్చి మఱియు-న్వీతుండు బ్రహ్మోద్యదన।
ర్విద్యాపారఁగుఁడయ్యె ధీమహితో-ర్వీనాయకుల్గుందఁగ౯॥ ౫॥

చ. గజబిజశేకవీఁకఁదురఁ-గంబుల నెక్కి రణంబొనర్చుట।
ల్గజముల నెక్కి పోరుటలి-లాస్థితిజన్యము సేయుటల్పతాం।
గజలదయుక్తిఁగాండపటు-కాండపరంపరఁ జూపుటల్వరాం।
గజనిభమూర్తి రాముఁడధి-కంబుగ నేర్చె సహోదరాత్తుఁడై॥ ౬॥

వ. అంత. ౭

క. దారకులవ్వందితబృం।
దారకులందుష్టజనవి-దారకులఘుహో।
దారకఠణావిశేషుల।
దారకరాజనిభముఖులఁ-దారకనఖుల౯। ౮॥

మ. కనిరాజన్యఁడు బుత్రరత్నములఁ గం-గళ్యాణనుశ్చేయుఁజ।
క్కనిరాజన్యసుకన్యలన్వెదకుచో-గాధేయుఁడామర్షణో।
కనిరాశక్షణుఁడేమ దెంచుటయు వే-గంబొప్పనమ్మానిరా।
కనిజాధీశునకేర్పరించిరిభటుల్-గాతూహలోపేతులై॥ ౯॥

క. భటులిటుతెలిఁగించినను।
ద్భటసంతోషమున నెదురు-పఱతెంచి కుభా।
ర్భటులెసఁగఁదోడితెచ్చె౯।
భటునిక్రియ స్నేహితవినయ-భయభక్తుండై॥ ౧౦॥

వ. ఇవ్విధంబునం జితేంద్రియామిత్రుండగు విశ్వామిత్రుం దోడి తెచ్చి సుఖాసనంబున నాసీనుం జేసి॥ ౧౧॥

క. మునికౌశికుఁడగుగౌశిక।
మునికర్ఘ్యముఁబాద్యమొసఁగి-యుదమునరవిధా।
మునిపాదశౌచవరజల।
మునిజశిరంబునవహించి-బుధులునుతింపన్॥ ౧౨॥

గీ. కాయముఁబవిత్రమయ్యెఁద్వ-దీయపూజ।
నమునయుష్మత్పదాబ్జర-జమునగృహము।
నమితశోభనములకిర-వయ్యెశిష్య।
కోటికినిమాకుఁగుశలమే-కుశికవంశ॥ ౧౩॥

క. ప్రాణతనుత్రాణధను।
ర్వాణకృపాణంబులునుగృ-పాపరయుష్మ।
త్రాణపదస్త్రైణపదా।
క్షీణతలునునీయవియకు-శికవంశమణీ॥ ౧౪॥

క. పాచ్చెంబుగనాడుటగా।
దచ్చెరువుగనిటుడమీర-లందఱుఁజూడం।
జిమ్ముఁజోయమన్నఁజొచ్చెద।
వచ్చినపనియానతీయ-వయ్యమహాత్మా॥ ౧౫॥

వ. అనియిట్లు ముస్తకన్యస్తహస్తుండైయున్న దశరథునకు విశ్వామిత్రుండిట్లనియె. ౧౬॥

క. సత్యాధారకులోత్తమ।
సత్యసదాధారరాజ-సత్తమభాషా।
సత్యాశ్రయచిత్తమహా।
సత్యాంచితరూపవినుద-శరథమహీశా॥ ౧౭॥

చ. కుశలమతిన్వసుంధరర-ఘుక్షితిపాలునియట్టులన్నిరం।
కుశగతిరక్షనల్పొదన-ఘుండవుధర్మమతింద్విషద్గణాం।
కుశయవణాంకువంశనృప-కుంజరకావునమాకుసర్వముం।
గుశలమయంచుసాధుసము-ఖుండువపోమహితుండువెండియున్॥

క. ద్రోహులు గాధాన్వయస్య
స్నేహుల పంచేహుల తిని-షిద్ధాశ్రమిశ
ద్దేహులు ఖలమారీచసు
బాహులు చండతరదీర్ఘ-బాహులు పెలుచన్॥ ౧౯॥

ఉ. తివిరి మఖంబు సేయుటకుఁ-దీక్ష వహించితి నేని వాతునీ
తివిడిచి యజ్ఞవస్తువిత-తింబలు మాఱు సురక్తవర్షము
ల్దివిని వసించి మించి పటు-తీవ్రగతిం గురియింపు చుందుర
ద్దివిజవిరోధులధ్వరము-దీర్ణతఁ బూర్ణము గాక యుండఁగన్॥ ౨౦॥

ఉ. వారిరుహాప్తవంశజన-వల్లభ వారిటు లెన్ని చేసిన
స్వారి శమించుటం దపము-వశ్యము లోపము నొందుఁ గాన దే
వారివిభేదనక్రమము-నాత్మఁ గడుం దలపోసి సత్కృపా
పారధి వైన నీకడకు-వచ్చితి మెచ్చితి నీదు భక్తికిన్॥ ౨౧॥

శా. ఆపాపాత్ములసంహరింపఁగ మదీ-యం బైనజన్మంబు నెం
తేపూర్ణంబుగ నిర్వహించి విలస-త్కీర్తిం బ్రతిష్ఠింపఁగా
నీపుత్త్రు న్రఘురాముఁ బంపు మితఁడా-నీరేజపత్త్రేక్షణుం
డీపృథ్వి న్నరుఁడై జనించె ఖలశి-క్షేచ్ఛన్ ధరిత్రీశ్వరా॥ ౨౨॥

ఉ. ఈతఁడు సర్వలోకగురుఁ-డీతఁడు దానవలోకభీకరుం
డీతఁడు మాధవుండు మతి-నీతఁడు మాధవభావభావితుం
డీతఁడు సర్వభూతహితుఁ-డీతఁడు భూతలధారి గావునం
భీతి యొకింత యేని మహి-భృద్వర పొందకు పంపు మింపునన్॥ ౨౩॥

వ. అనిపల్కి శ్రీరాము నుద్దేశించి. ౨౪॥

గీ. దానవారితలీలని-ద్దానవారి
దానవారిగజంబు చం-దానవారి
ముఖకమలములు నిజశీలి-ముఖకరహతి
బ్రవచ్చఁగల్యాణయుక్తుఁడై-వచ్చు మిల॥ ౨౫॥

గీ. అనుడున వాక్యములు విష-మగుచుఁ గర్ణ।
రంధ్రములఁ బడి హృదయాంత-రంబు నిండఁ।
బ్రజ్ఞ చెడెను తలగ్నంబు-భగ్నమయ్యె।
మేను మాన్పడయ్యెఁ బ్రాణంబు-క్షీణమయ్యె॥ ౭౬॥

క ఉల్లము జల్లుమనఁగ మో।
మెల్లను వెల్లఁదన మూన-నింద్రసఖుఁడు భూ।
వల్లభుఁ డల్లవనమ్మని।
తల్లజుఁ బలుకున్న నంబు-దల్లడపడఁగన్॥ ౭౭॥

క. తండ్రి విను రాముఁడెక్కడ।
గండ్రలు రాక్షసులు వారిఁ-గైకొనక కడుం।
దీండ్రించి నిలుచు టెక్కడ।
వేండ్రము లీమాటలు డిగి-విను నాపలుకుల్॥ ౭౮॥

సీ ముఖపద్మ సౌరభో-న్ముఖముఖరిత శిలీ,
ముఖ విముఖుండు దా-మ్ముండు గతహ।
ముఖమునఁ బూర్వాగ్ని-ముఖ శిలీముఖపరా,
జ్ముఖుఁడగు హరి దేవ-ముఖసురప్ర।
ముఖులు షణ్ముఖుఁ గూడి-మొనయ లేరా దుర్ము,
ఖుల రాము దెసను సుము-ఖుఁడ వగమ్ము।
ముఖవిలోచన చతు-ర్ముఖ సతీ సాహస్ర,
ముఖ యశ సగితది-జ్ముఖము నింద్ర॥

గీ. ముఖ్యదంతప్రభు నీదగో-ముఖయటంచుఁ।
గరముఖర కరవంశశే-ఖరుఁడు ధైర్య।
ధనముఖుండితమగుడుఁ జి-త్తము గలంగ।
ముఖము వివర్ణమై చెమా నిస-మ్ముఖము నందు॥ ౭౯॥

చ. ఇటులనఁ దోమఖుండె యిడ-శేంద్రియ వృత్తులు మాని మానిదై।
కిటకిటలాడి కొంతవడి-కిన్కఁ గమెత్తిన రేంద్రచంద్రుఁడు।

జటిలునితోఁ దనిట్లనియె-జానుగ నేనట కేగుదెంచిది।
కృతసురకీర్తి నైమఖముఁ-గాచెద నేఁ జెద దైత్యవర్గముల్॥ ౩౦॥

క. పేర్చిబలంబుల వేసమ।
కూర్చెగా నిమహాత్మ మిమ్ముఁ-గూర్చిఖలవనిం।
గార్చిచ్చేర్చుపగిదిఁ బో।
కార్చిసవనము నెఱపేర్చి-యరుదెంతువనన్॥ ౩౧॥

క. ముని సింహుఁడు నృపకుంజరుఁ।
గనుఁగొని పటునిగుడంగఁ-గవలుగ దురది।
గ్గనగద్దియడిగ్గ నతికి।
చనఁ నుద్యోగించియద్ద-శరథునితోడన్॥ ౩౨॥

మ. వినవర్ణంబులు గాని వాక్యములవి-శేశంబ్రశంసించినా।
వినవంశంబునఁ బుట్టినా నృతవచో-హీనాంతరంగుండనై।
వినయంబున్నయముల్ భయంబనయము-న్విధ్వస్తముం జేసితి।
వినవయ్యల్పమతో రెబాంకఁగలవా-రేపాతకాఢ్యులై॥ ౩౩॥

క. జ్ఞానంబు విడిచి మానృత।
హీనమ్మున కోర్చినాఁడ-నింతియచాలుం।
గానిమ్ము పోయివచ్చెదఁ।
బోనిమ్మను వంతలోన-భూపతితోడన్॥ ౩౪॥

చ. కడఁగి వసిష్ఠుఁ డిట్లనియెఁ-గంజహితాన్వయ నా నిపాదముల్।
గడిగినికేషభక్తినికఁ-గద్దియనుంచి మునీంద్రచంద్రనీ।
కడిగిన చెల్లనిత్తువని-యానఁ బలికిన మారుఁగోరనీ।
కడఁగి నిజంబుఁదప్పుటము-కాత్వ నెం నెత్తురదీనిమత్తముల్॥ ౩౫॥

ఉ. దాఁపసమస్తవస్తువులఁ-దాత్తనిచ్చెదనంటుఁ బల్కి-యామం।
బాపసనాథవృత్తియుచి-తం బెనుమారుఁ గుమారుఁ దీయనిం।
దాపసనాధు వెంటనుచి-త సితిఁ బంపుమితండు ధాత్రికిం।
దాపసమానుఁ డీతనిని-దం వెలుగంగ నకళ్యదేశికిన్॥ ౩౬॥

క. ఈమునితజ్ఞానికినుతు।
నీమనిమనమంటిమేని-యితఁడర్గినచో।
నీమనికిఁజెల్లనిచ్చునె।
యీమునికింబోదుగలరె-పృథ్వీనాథా॥ ౩౭॥

వ. అనిచెప్పినవిని. ౩౮॥

క. గురునిభుఁడగుగురునాజ్ఞన్।
గురుతరమనితలధరించి-గురుహర్షమునన్।
గురుఁడాడుచున్నతనవలు।
గురుబుత్త్రిలఁగాంచికృపయి-గురువెట్టంగన్॥ ౩౯॥

క. బాలకులనహితగజజం।
బాలకులవినీలనీల-పరిహాతకోలం।
బాలకులనగ్రసేయఁగ।
బాలకమలముఖులనపుడు-బనుచుటయుఁదగన్॥ ౪౦॥

ఉ. తజ్జగదీశునాజ్ఞ ముది-తల్పుదిశాత్మకవైరయుంబునం।
గాజ్జఁగతేటనీటనృప-కుంజరపుత్త్రిలకుంగ్రమంబున।
స్ర్జనమాచరించివవ-నంబులఁగస్తురిరేఖలుంచుచుం।
గజ్జలముంచిరాసుతుల-కన్నులఁగన్నులపండువైచవన్॥ ౪౧॥

సీ. అజ్జాస్యయొకతెకు-భాగింకుకంబులొసంగఁ,
బుష్పంబులొకతెకఁ-బోణియొసఁగె।
నొకతైలకుచబంగ-రుకటకంబులొసంగ,
గంధంబొకస్త్రరాకు-గనిభయొసఁగె।
ఘనవేణియొకతెమ-క్తావళులొసఁగభూ,
కటియొత్తురత్నకం-కణములొసఁగె।
నొకఘనరసవతి-యూర్మికలొసఁగరం,
భోరువొకతెచంద్ర-హారములనో॥

గీ. షంగానబ్బాలురకుసొంపె-సంగుచుండ
నిట్టుగసేయుఁదల్లుల-కెలమిమొక్క।
రాజహంసలగతులనా-రాజసుతులు।
రాజహంసలగతులవి-రాజిలగను॥ ౪౨॥

సీ. తమమందహాసజ్యో-త్స్నాపూరమచటిచం,
ద్రోపలంబులనీర-మూరఁజేయఁ।
దమకశమేచక-తమముభిత్తికలయం,
త్రమహారములనునీ-లములఁజేయఁ।
దమపదపల్లవో-ద్గమశోణమచటఁగు,
ర్విశకెంపులజగితోఁ-జెలిమిసేయఁ।
దమవిలోకనసుధా-ధావళ్యమచటిగ్ర,
హములకుఁదగువిశా-షములుసేయఁ।
గీ. దమతనూస్వర్ణరుచులవి-స్తారమచటి।
సకలజనులకుఁబరమహ-ర్షంబుసేయ।
వచ్చిమొక్కిరిమృదుతనూ-వల్లులకును।
దల్లులకుసద్గుణవతీమ-తల్లులకును॥ ౪౩॥

క. మొక్కినదీవనలెసఁగఁగ।
నక్కొడుకులనెత్తిముద్దు-లాడుచునెంతే।
మక్కువఁజాబుకిములంటుచు।
గ్రక్కునవారాజవర్యు-కదకముచుటయున్॥ ౪౪॥

చ. నలువకుమీరీతివచ్చిముని-సాధులకున్నరలోకభర్తకు।
న్నలువురుమొక్కినిల్చినఘ-నంబుగదీవనలిచ్చిరంతన।
న్నలువురిలోనఁగ్రజాఘు-సాఘువరాముఁవిరాముఁగాంచియు।
న్నలువకుఁదుల్యుఁడున్నియమి-సాధుఁడునైనవసిష్ఠుఁడిట్లనున్॥
చ. రవినిభజాలమేలమన-రాముసలక్ష్మణుఁజేసితాపస।
ప్రవరునివెంటబంపుముశు-భంబగునీకుమనీదుసాత్మసం।

భవులకునంచుఁ బలుక్కుటయుఁ-బార్థివుఁడు ముదమంది జాణతనా।
ణవిహితపాణిహంసులనో-నర్చితనర్చిచపత్త్రిపోహమానా॥ ౪౬॥
క. ఒక్కింత సేపునకుదిగఁ।
ద్రొక్కియతీశ్వరునిఁగాంచి-తోడ్కొనిచనుమీ।
చక్కనిబాలురననిధృతి।
నెక్కొనఁగామతియొనమ్ము-నీశ్వరుతోడన్॥ ౪౭॥
క. కంటిబహుకాలమునకిఁ।
గంటేన్నిమువంటివారి-కార్యార్థముమీ।
కంటెఁగృపాపరులెవ్వరు।
కంటికిఱెప్పవలెసుతులఁ-గాపాడవలెన్॥ ౪౮॥
వ. అనిచెప్పి యాక్షణంబున నక్షోణీపతి యక్షీణక్షణంబునఁ గృత
లక్షణులును, సకలకళావిచక్షణులును, గిల్పపారణ్యశుశుక్షణు
లును, శిష్టసంరక్షణులును, దుష్టజనశిక్షణులును, ధర్మాన్వేక్షణు
లును, వినుతలలాటేక్షణులును, బద్మపత్త్రేక్షణులును, సమాచరి
త గురుప్రదక్షిణులును, లక్ష్మణులునగు రామలక్ష్మణుల సమర్పించు
టయు నవ్విశ్వామిత్రుండు. ౪౯॥
ఉ. ఆడెదు రామలక్ష్మణుల-నాదరపూర్వముగాఁగఁ జూచికొం।
డాడెదు రాజుఁజూచియిటు-లాడకుభీతిని నేనుభీరిఁగా।
పాడెదు వాఁడ సేధరణి-వంతయుదుదక్షశనొందకుండఁగా।
పాడెదువారువీరుదును-మాడెరెదుష్టులనన్నికృష్టులన్॥ ౫౦॥
వ. అని యూరడిల్లంబలికి. ౫౧॥
మ. వెనకయ్యన్మరజన్ముఁగూడి మహిమ-న్వేంచేయు శంభున్వలె।
న్వెనుకయ్యన్నయుఁదమ్ముకుంగొలువఁగా-వేంచేసెనమ్మౌనిపా।
వనభూతిర్ణలితాంగముంఘనజటా-బంధంబులన్నాకభూ।
వనభూజాతిసుమంబులోలిఁగురియన్-భావంబునంబొంగుచున్॥
క. కామక్రోధరహితులరి।
ధీములుధర్మావనులుఁగృ-పీటజనేత్రు।

(8)

లోవ్యమునిఁగెరలుమఖంబులో
తో మునిపతి వెంటదశరథ-సుతులరుగఁగన్। ౫౩॥

క. చల్లనిగాడుపుగడువెద।
చల్లనికటభూరుహముల-సత్సూనంబు।
జల్లనిపేసలగుచుఁజై।
జల్లనిరాలంగ సంత-సమునఁబొదలుచున్॥ ౫౪॥

మ. గణనాతీతలసద్గుణాగ్రణులురం-గత్స్ఫూర్తిచేకొంకణీ।
క్వణనాదేవవరోరువిగ్రహులుతో-కాలోక ధైర్యుల్సదీ।
జనదూరారులు రామలక్ష్మణులుభా-స్వద్వీక్షణుల్సారథా।
జనదూరంబుపయోజబాంధవునియా-జన్మించుపద్మాళితోన్। ౫౫॥

క. మదినానందించుచు నె।
మ్మదిసీగతి నేగి ఫేన-మహితమన్నగము।
న్నొప్పౌ రెఁబొలుచుసరయూ।
నదిఁగాంచిరి రామలక్ష్మ-ణకుమారులటన్॥ ౫౬॥

సీ. పిలుఁదులకెనయగుఁ-బృథుపులినంబులు,
వాలపామ్యముగునై-వాలమూటుము।
ప్రనసద్పశంబురా-జిత్రివాకములుని,
క్రమములకీనసుళకు-లములగముఖు।
శాహులవంటిశో-భనవిసంబుబ్రభము,
రకసద్పృశముతైన-భ్రమరకముఖు।
పావనశోభాస-మానాంబుజంబులు,
చెక్కులరీతిభా-సిల్లుచుండు।

గీ. లమరుపాకృ-శ్యఁజోలిన-యట్టిసుర్వ్ర।
వరలకెనయగువీచికా-వరులగలిగి।
వారిలీలాసమాసక్త-వారిజాన।
నాపదిఁవొరెవిఃగుఁలఁద-నర్పహాని॥ ౫౭॥

మ. సరయూశైవలినీలలామఁ గని వి-శ్వామిత్రుఁ డా రామునో
కరహింబుల్గొనుమా రయిత్తటినిఁ జా-దంబాంకజామోదము
వరమాకంకణహంసకోద్రేక సుశో-భాయుక్తయై కామినీ
స్ఫురణం బెం పువహించెఁ జూచితివె యం-చుం దర్పమీపంబునన్ ॥

క. వనజాతతటమనోహర
వనజాతసుమప్రభూత-వరగంధములోఁ
గానిశీతవాతపోతముఁ
గొనియాడఁగ నెట్టులలమి-కొనినవలరు మున్ ॥ ౫౯॥

ఆ. విశ్రమించి రామ-విభు రామవిభుఁ గాంచి
పత్సంయాజలముల-వార్చిరమ్ము
సకలభవుని వార-ణకరమౌ విద్యోప
దేశము సఁగువాఁడఁ-దెలియ వనిన ॥ ౬౦॥

మ. తనపాదోద్భవయైన గంగ మహిమం-దైలోక్యలోకాళిఁ జా
వనముం జేయ మనందఁ దా సరయూ-వాఃపూరపూతాత్ముఁడై
మునిసంఘంబులు దన్ను వార్చిమును లై-మోదించుచుండంగ న
మ్మునియాజ్ఞన్ వసవార్చి రాముఁడ నుజ-న్ముం గూడి భక్త్యున్నతిన్ ॥ ౬౧॥

క. కరములు జోడించి జగ
ద్గురుఁడుం గౌశికుఁడుఁ గోరి-కుని గురుఁడన్ను మునిం
గరము వినుతించె విద్యా
పరిగ్రహముఁ గోరి నిఖిల-భాగ్యంబు సబే ॥ ౬౨॥

క. తపసిద్ధివిభృతుఁ డైన ము
హీపతికార్ద్రవినయ-మీశ్వరుఁ డభయా
పాపిక బలాతిబలలు
ద్యోతకరిఁ జేసి కుతియా-వమ్మౌని పలుకుర్ ॥ ౬౩॥

చ. సకలసనందనప్రముఖ-సన్మునిమానసపద్మలం
కనదుకు రక్షురద్వ ములఁ-దానవశోభలు ... నసీవ్యథ

ల్దనుక వృత్తుల్పిపాసలును-దారిఁగన వెంతయుసంతసంబునన్।
న్వినునృపయోసువిద్యలను-వేడ్కఁ భజించినయంతచేవనన్॥ ౧౪॥

క. కొనియాడుచువిద్యలు చే।
కొనియాడుచునను జుఁగూడి-కొనిహర్షించెం।
దినవాథుఁడ స్తగిరివోం।
దినవాధరణీశసుతులు-దృణతల్పములన్॥ ౧౫॥

క. ఆరాత్రినిద్రఁ జెందిరి।
యారాత్సరయూతరంగ-జానిలమొలయ।
న్వారిరుహాయతనేత్రులు।
వారిరుపురు వేడ్కఁ-మానివర్యసహితులై॥ ౧౬॥

వ. ఇట్లునిద్రించివిశ్వామిత్రప్రబోధితులై కాలోచితకృత్యంబులు ని
ర్వర్తించి. ౧౭॥

క. వేగంగమనోముదమున।
వేగంగమనోన్ముఖులయి-విద్విషులుమది।
న్వేఁగంగమానియుతులై।
యేగంగ్రబవిత్రయుసుము-నేగంగఁదగున్॥ ౧౮॥

గీ. అట్టిజాహ్నవిఁగనిద్యుమ-ణ్యన్వవాయ।
మణులురమణీరమణులుల క్ష్మణులురామ।
లక్ష్మణులు సంతసమున నే-లాలితాను।
కూలకూలంబునంత్రొక్కు-క్కుచును జేరి॥ ౧౯॥

ఉ. లలితతరంగరంగమున-లాస్యముసల్పుచునున్న రాజహం।
సలుజలపానలోలుపల-సద్విపయూథపకత్రిఁ-మొఘుముం।
దలములటంచుభీతిగ-నంబునకు న్వసఁ జాతిజాతులై।
యలరెడుశారదాభ్రములు-యట్టులఁ జాలఁ భీతిసేయుచున్॥ ౨౦॥

చ. కమలవనీవిహారమునఁ-గౌను మరేణుసమావృతత్వమై।
యమరెఁగ నుఁగాంగమధు-పాళిసువర్ణత గాంచియుంకను।

ట్టిమలినులైనఁ జేరినఘ-టింపదయోగ్యతయంచుఁ గౌశికుం।
డుమతియొనన్న దివరమా-నోజ్ఞమహాత్మ్యముఁ దెల్పుచుండఁగన్॥

క. అంగములువొంగరంగ।
ద్భంగముమజ్జజ్జనాఘ-భంగముజలమా।
తంగరథాంగముసరయూ।
సంగముఁదటమానిసుప్ర-సంగముసెదురన్॥ ౭౨॥

వ. కనుంగొనిరంతందత్సమీప ప్రదేశంబున. ౭౩॥

సీ. శాలహింతాలర-సాలసాలతమాల,
కృతమాలపృథుసాల-వితతిఘనము।
శుపకంఠసీలకం-ఠోత్కంఠకలకంఠ
కలకంఠరుతమనో-జ్ఞప్రదంబు।
సారవిసారవి-స్తారసారసనార,
సాధారకాసార-కాన్వితంబు।
రంగత్తుంగాబ్ధి-షంగభృంగాంగనా,
భంగసంగీతశో-భాయుతంబు।

గీ. గండభేరుండసమదవే-దండకాండ।
గండకోద్దండపుండరీ-కప్రచండ।
జీవజాలావనమునిజీవనంబు।
పావనంబగుదొక్కత-పోవనంబు॥ ౭౪॥

క. కనిరాముఁడెవరియాశ్రమ।
మనియనిపతినడుగ నాతఁ-డాదరమునని।
ట్లనియెఘనాఘనగర్జా।
ధ్వనిదశదిగ్వ్రజదళన-ధవళిమమెఱయన్॥ ౭౫॥

క. వినుకామాశ్రమమిదిరా।
మనృపాలకతొల్లిమూలిఁ-మంతుండైపా।
వనవిత్తంగందర్పుఁడు।
ఘనతపమునదించెనిరదు-గరళగళుండున్॥ ౭౬॥

చ. పరమతపంబొనర్పఁగని-భర్గుఁడు కామ్యముతో దిశాత్తుఁడున్।
స్థిరహీనటించు దేవపథ-చిర్యుఁడు కొల్ల ఘటింపఁ జేసి చె।
చ్చెరహరుచిత్తముంగలఁగఁ-జేసినవానిఁ దహించి యాయుధీ।
శ్వరనయనాగ్నిదగ్ధుఁడు-గానొనరించె తదీయమూర్తిలోన్॥ ౭౭॥

ఉ. కాముఁ డెఱుంగు సేయుచిత-కాలఁగ నుల్లసనిట్టు భీయుఁడై।
భీయుఁడు చూడఁదగుఁ దయు పృథ్విఁ జరింపఁగ వారి రివారిలన్।
వారిమతందఁగ సంగముని-రాజులు నివ్వేషయంబు వంగసం।
శామపహంబు వొందని-గాధిసుతుం దెలిగించి కొండియున్॥

క. విస్మిదిన్న పాలదయాభయప।
రిస్తధ్యముగునకలుష ప-రిత్రుయమిచ్ఛో।
టన్నవమిాదివశేషం।
బున్నతిరేయియయునుఁగడపి-పాద్రుడవొదిదినన్॥ ౭౯॥

క. పూతస్నాతుల మైత్రగు।
పోతమధిష్ఠించి దచి-పోవుదమిాగం।
గాతో యమునను చున్నని।
చేతోముద మొదవన్న పతి-పంపానితో దిశ॥ ౮౦॥

చ. అనుపెడఁగా శిశాగమన-మచ్చటిపావనశేణ్యులాలలిం।
చినిత్యతిశేగు దెంచిముని-సింహునకున్న తులాచరించిమిం।
చినత్వరన ర్ఘ్యపాద్యముల-చేసలరించినుతించియంతటం।
ఘనులగు రామలక్ష్మణుల-గాంచిముదంబురసారమించిరన్॥ ౮౧॥

వ. తదనంతరంబునంబరమతపః పాత్రీయుండగు గాధేయుండు వి
వశుద్ధిశేయుండున శిష్యలాసంగు వాతిశేయుంబునం బ్రీతుండైత
దాహూతుండై సహజనిరోధ బాధారహితప్రేగయానాకుసవాథం
బుసుహోమధూమశ్యామలకోమలశ్యాది లతామనోభిరామంబును
మనోహరదమేదురశుకనాదభరితంబునునిర స్తసకల స్తవురితంబును
మవమాసుపిశాలతావినూతవ నికేతనాటితన ధిల్లీకుపిరనానాను
కారిఝల్లీకుపిర నానానిష్పురితంబును నళీనరతఫలదశకుసుమాదిసుర

విసృమరశిఖరి శిఖరముఖరిత శుకపికముఖ ఖగముఖనిర్గళితఫలాంత ర్గత రసాసార సంభూతాల్పసరిదంతికశాద్వలప్రదేశవిహరమాణ హరిణమాణవక చంక్రమణచకితయుగపద్ధావన్మయూరగరుదంచిత మరుదాలోల లతాలతాంతడోలికాసంస్థిత మిళిందబృంద సముద్గీత ఝుంకారసంగీతరీతిసమానందిత ఫణిఫణామణిఘృణిద్యుల్లుక శంకాభయకంపితాచ్ఛభల్లావరణేందీవరకృత కైరవకోకనదసరోవర విరాజితంబును, కాకలీకోకిలకూజితంబును, జ[illegible]వాల వీజితంబును, విశాలపర్ణశాలాజాలానుకూలంబును, ధృష్టనిష్కృష్ట నిశాచరప్రతికూలంబును, కుసుమితనీపంబును, సరయూగంగా సమీపంబును, చిరంతరశీతలచ్ఛాయాక్షీణీకృత పథికజనశ్రమంబగు నమ్మునులయాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి యగణ్య పుణ్యకథా వినోదంబులం బ్రొద్దుపుచ్చి రాత్రియగుటయుం గృతకాల్యకరణీయులై యుండునంత విశ్వామిత్రుననుమతంబున రాముండు.

క. తనుమాటలు గొనియాడన।
తనుచేతోమోదభరిత-తనుసామజుఁడై।
తనుహరినీలలసద్యుతి।
తృణతల్పము నావరింప-ధృతిశయనించెన్॥ ౬౩॥

ఉ. తమ్ముఁడుఁ దానునిట్లుచి-తమ్మునువర్తనలఁ బ్రసన్నచి।
త్తములకెంతయున్నమచి-తమ్ముగచోశయనించివేప్రభా।
తమ్మునవ్యాప్తచిత్తుఁడయి-తమ్మునినింద్రుఁడు మేలుకొల్పభూ।
తమ్ములనేత్రపర్వముగఁ-దమ్ములవిందుదయాద్రిమీఁదికిన్॥ ౬౪॥

క. చేరకమునుమేల్క-నిమం।
జీరకటకశింజనీవి-శేషములమరన్।
మారకమనీయతనులరి।
మారకుగిసుకొలపురాము-మారకులంతన్॥ ౬౫॥

క. సంధ్యాకాలికవిధులన।
సంధ్యగతిందీర్చిజ్ఞాన-పారికనిజచి।

త్తాంధ్యులగుచారుకౌశిక।
వింధ్యాచలధైర్యుఁగాంచి-వినమితులగుదుర్॥ ౧౬॥

ఉత్సాహ. వారిఁబాదరించిమౌని-వల్లభుండుజాహ్నవీ।
వారిఁబేదరించిపోవ-వాంఛఁజేసిపూజల।
వ్వారిగాఘుంటించిమ్రొక్కి-వచ్చెమౌనివర్యుల।
న్వారియాశ్రమములనుంచి-భావమంచితంబుగన్॥ ౧౭॥

క. తరణియుదయించుచుండఁగ।
దరణికులాభరణులన్న-దమ్ములుగొలువం।
దరణింభవభయసాగర।
తరణింజాహ్నవిఁదరింపఁ-దాముద్యతులై॥ ౧౮॥

గీ. యానపాత్రమహామన-ధ్యానిమౌని।
యానపాత్రమధిష్ఠించి-యరుగుచుండ।
పదిగరమువొంగహరిజగ-న్నాథుఁడాల్చు।
కతనభువవ్రపసిదిగాం-చితినటంచు॥ ౧౯॥

గీ. నావనావసుధేశనం-దనులురాము।
లక్ష్మణులులక్ష్మణులుబుణ్య-ఁహారిఁగడమ।
నెవల నెడలనిరవముల-నెలమినాల।
కించికించిజ్ఞమారున-క్షీణపుణ్య॥ ౨౦॥

ఉ. కౌశికుఁజూచిమౌనిజన-కౌశికయిష్మధురారవంబులీ।
ప్లాకుగతిన్వివంబడిరు-నాకుగవృత్తివశంబునందయా।
వేశతచిత్రవృత్తివతి-పేషవదభ్రమహాభ్రఘోషనీ।
కాశఘనోక్తులందెలియఁ-గానెలవిమ్మవిరొందుఁబుట్టనో॥ ౨౧॥

వ. అనుటయు. ౨౨।

క. సరయూగంగాసంగమ।
తరంగసంఘర్షణాద్భు-తప్రభవమహో।
త్తరనినదములివిమ్రొక్కుఁడు!
[illegible]రమువినీతులయిఫాల-ఘటితాంజలులై। ౨౩॥

వ. అని యానతిచ్చుటయు. ౯౪॥

క. వలరాజుసోయగముఁగ।
ల్వల నేలన్నులుమగలక-వలవారపుడ।
వ్వలనుగనుంగొని మొక్కుచు।
వలసినయవిరియెల్లమాని-వలనఁ దెలియుచున్॥ ౯౫॥

క. కలమాదిసస్యములువిచి।
కలమాలూరాదిలతలు-క్ష్మాజాతంబు।
గ్గలమానితతీరంబునఁ।
గలమారాసుతులుడిగిరి-కౌశికయుతులై॥ ౯౬॥

క. వలిగాడుపెదిరిశొవన।
వ్వలియొడ్డునఁనిట్లునావ-వదలియరుగుచు।
న్వలిముఖులూయశరభా।
వలిఘేరవఘోరతరర-వలిగలదానిన్॥ ౯౭॥

సీ. భీకరంబగుదానిశ-మీకతింత్రి।
టీకశమ్యాకపటుతిక్త-శాకకాక।
పీలుకాశోకవితతశే-ఫాలికామ।
ధూకబంధూకవటముఖా-నోకహములు॥ ౯౮॥

క. కలిగితమోదూషితమై।
ఖలుచిత్తమువోలె దురవ-గాహంబై కా।
కులపెనుమూఁకలచేసం।
కులమగుదానివొక పెద్ద-కోనంగనియెన్॥ ౯౯॥

చ. కనుఁగొనియియ్యగమ్యమగు-కాననమెవ్వరిదో మునీంద్రచం।
ద్రనుడువుమం చు వేఁడినన-తండుమహాదరణంబు మీఱరా।
మునఁగవిభేదివ్రతుఁబరి-మార్చినబ్రాహ్మణహత్యజొట్టుము।
ట్టినఁదగఁదుర్విషాశముఖ-టింపఁదలంపమునీంద్రబృందముల్॥

ఉ. మానులఁగూడి పావక-మండలశీతలవారిసేచనా।
నూనవిధానముల్సలుప-నూత్కటమామలదుష్కరూశము।
ల్లానవసాథవృత్తివిను-మానగ ఖేదితనుచ్యుతంబులై।
మానుగవిర్యొడంబడిన-మర్త్యులుమానులసంతసింపఁగన్ ॥౧౦౧

క. ఇదరణిపయింబడిన।
వృద్ధద్రవుఁడంతటంబ్ర-హృష్టాత్ముండై।
సుదతనుఁడయ్యెఁబిదపఁబ్ర।
సిద్ధముగామలకరూశ-చిహ్నితమగుటన్ ॥ ౧౦౨॥

క. మలదకరూశములనుచుని।
మలదయనామములు వెట్టి-మానిత దేశం।
బులుధనధాన్యసమృద్ధం।
బులు రెండొనరించె సురలు-మునులుం బొగడన్ ॥ ౧౦౩॥

ఉ. ఇందునిభాస్య రామవిను-మిాగతిసొంపెసలారుచున్న సం।
క్రందవనిర్మితంబులుపు-రంబులు చేరిదయావిహీనరై।
సుందునిభార్య కౌర్యముని-శోషిణితాటకచాలసార్తులై।
యందలిమానవుల్వెగడ-నందఱమిాంగఁగ్రమక్రమంబునన్ ౧౦౪॥

క. మందునిసిరివలెమనుజాల।
మందునకుస్లేకయుంచె-మదతునఁదినెనే।
మందునరేశ్వరవరరే।
మందునుమాడంగఁబలస-మగుఁడురేమిన్ ॥ ౧౦౫॥

క. తనకుం బెండలితనయుఁడు।
తనతనయుఁడుకూరుఁడగుచుఁ-దత్పౌరులమిాం।
గనలకయమ్మారీచుని।
జననియునధ్వములఁజంపు-జననియుతములన్ ॥ ౧౦౬॥

క. అప్పటినుండియు రాఘవ।
యప్పట్టణయుగముకూన్య-మయియుండుటచే।

విప్పగిది మార్గములు కదు।
చొప్పక దుర్గమతులగుచు-నుండునని యమాక్॥ ౧౦౮॥

మ. ఇటకాతాటకయరయోజనమున-స్వేచ్ఛావిహారంబునం।
దిట మొప్పన్నివసించుఁ దానికెదురై-దేవేశుఁడుం బోవలేఁ।
డటుగాన న్వెస దానిఁ జంపియశము-త్యంతంబుఁ జేకొంటక।
చ్చోటకుం బోవఁగ నీకుఁదక్క వశమే-క్షోణీశ రామేశ్వరికిన్॥

వ. అనిమతియుందజ్జన్మబలపరాక్రమప్రకారంబు లుపన్యసించుచుఁ దంబాటితసవనవాటిక యగు తాటకయున్న వనంబున కభిముఖులై చనిచని. ౧౦౯॥

చ. మునివరు నాజ్ఞ దుష్టమృగ-ముల్బెగడొందఁగ సన్మునీశ్వరు।
ల్వినిముద మొంద రాముఁడర-విందదళాక్షుఁడు దక్షుడై కరం।
బున విలుఁ సుందరం బెసఁగఁ-బూని భుజాబలసూచకంబుఁగా।
నివకులనూతిమార్వె మొర-యించెదిగంతరదంతురంబుగన్॥ ౧౧౦

గీ. అమ్మహాధ్వనినిజహృద-యమ్ముగలఁగఁ।
బోతరమునను కేతువి-కూఁతురంత।
నఖిలజనములు బెగడంగ-నార్చికొనుచుఁ।
బండ్లుగొఱుకుచుఁ ద్రుళ్ళిపైఁ-బాఱుదేర॥ ౧౧౧।

క. కనిరతివిశాలకుక్షి।
న్ఘనుజామినభక్తిమునిసు-పర్వవిపక్షిన్।
ఘనసవనకరేణునిబ।
ర్హణగుణహార్యక్షిలోహి-తాక్షిన్ యక్షిన్॥ ౧౧౨॥

వ. కనుంగొని రాసమయంబునం బవిత్రచరిత్రుండగు విశ్వామిత్రుండు దశరథాగ్రపుత్రునకిట్లనియె. ౧౧౩॥

క. మానినియనుననుమానము।
మానినియమిఘూతిషీని-మదియుంపుమురా।
మానినయకంబువొందెదు।

మానియమితవృత్తినీకు-మానితముగదా॥ ౧౧౪॥

సీ. అనుచుమహాపేర్మి-నారామునకుమౌని,
యానతియిచ్చె-నన్నికాటి।
కదురజఃకలితన-క్కరణినమ్మువ్వుర,
మించిరజోవృష్టి-ముంచిముంచి।
దూషితంబగుతమో-రూపితనని తెల్పు,
మాడ్కినిమాయాత-మంబువన్ని।
హెచ్చుసత్వముపొట్ట-వచ్చినలేదుక,
నుంగొనుడనుఁభంగి-నోరుదెఱచి।
గీ చిత్తముశిలామయంబని-చెప్పునట్లు।
పరుషపాషాణవిసరము-ల్వాఱిపిపఱపి।
వారిజాప్తునతేజుల-వారిమిగులఁ।
డాయజనుడెంచెఁగాలంబు-డాయుకతన॥ ౧౧౫॥

వ. వెండియువన్నక్కించరి. ౧౧౬॥

ఉ మానకపైపయిన్వివిధ-మాయలువన్నుచుదుష్టచేష్టన।
మ్మానవనాథనందనుల-మానవమాతుృలఁగాఁదలంచిదు।
ర్మానమదాతిరేకమున-మానసమంతకునంతకుబ్బున।
మ్మానవమాంసభోజియను-మానముమానిపరాక్రమించెనన్॥ ౧౧౭॥

క. కనిరాముఁడుతన్మాయా।
వినిహతరితశరముఖపి-వితతక్రుపందీ।
వినిజంపుటరొట్టులుమా।
నినిజంపుటదోషముంద్రుడు-నిగమవిచారిల్॥ ౧౧౮॥

వ. అని దయాస్వరూపిగాపువంబాపి నశాక్రమురూపి విరూపింకేయ విరూపించుసమయంబున సమీపించి విశ్వామిత్రుండు. ౧౧౯॥

ఉత్సాహ. రామసద్గుణాభిరామ-రామయంచుఁగవ్యభు।
గ్రామునిప్పుచంపకుండ-రాదువిస్మతొల్లిసు।

త్రామవందితుండుచక్ర-ధరుఁడుభృగునిభామను।
ద్దామదుష్టకామఁజంపి-దానదోష మొందె నే॥ ౧౨౦॥

వ. కావున. ౧౨౧॥

సీ. తాటకనువధించి-తపసులమెప్పించి,
గహనమివ్వవముని-కంటకంబు।
గావించిపుణ్యంబు-గట్టికొమ్మదియును,
గాకమదాజ్ఞని-కలుషరాశిఁ।
జంపిననీకుఁదో-షంబగుఁగాని దో,
షంబుగాదిదె ప్రదో-షంబుడాయ।
జనుదెంచెనేనిర-జనిచరులకుబలం,
బధికమౌఁగావునఁ-బథికులలర।
గీ. దృఢభవద్బాహుబలమాది-తేయులెల్ల।
వినుతిసేయంగరక్కసు-ల్వేరగునొండ।
దీనిఁబోనీకుమనుడున-మ్మౌనియాజ్ఞ।
వంబుజాతేక్షణుఁడుసంశ-యంబుమాని॥ ౧౨౨॥

ఉ. పైపయిఁబ్రస్తరంబులును-బాదపముల్నిగుడించివిముంచియే।
వైరుపఁదానవైకదలు-ప్రయ్యఁగనార్చుదుయక్షికుక్షినా।
క్షేపితపక్షిరాజమనఁ-జెన్నగుచున్నవృషత్కమేయుడున్।
నైపకతత్సహస్రగజ-సత్వమువమ్మయిమూలెసోలుచున్॥ ౧౨౩॥

క. ఆరామయురంబునని।
ట్లారామశరంబుపటుత-రార్భటిఁదాఁకన్।
ఘోరంబగుతద్రూపము
నీరంధ్రైలోరఁగాఁదపసి-నికరంబలరన్॥ ౧౨౪॥

క. హాటకవర్ణుఁడురిపుకర।
హాటకకలహాంసధైర్య-హాటకగిరిని।

ష్కాత్కటుఁ దనుజాఁ డుమేలన।
తాటక మునియాజ్ఞ నడుగు-దాటకఁ గూల్చెన్॥ ౧౨౫॥

క. మునిపతి కౌతూహలమున।
మునిఁ గిభుజాద్రవిణవిత్త-మునిసద్గుణధా।
మునిరాముని నాతనిత।
మ్మునిశాస్త్రవజ్రైత్రవిక్ర-మునివగ్గించెన్॥ ౧౨౬॥

వ. తత్సమయంబున. ౧౨౭॥

శా. రాముం బుణ్యగుణాభిరాము భువన-త్రైలోక్యకాముస్మహో।
ద్దాము న్విగ్రహకాముఁ గాముటకసు-తాముందుబ్బృందారక।
స్తోమంబుల్దనుఁ గొల్వఁగల్ప సుమవృ-ష్టుల్మున్న గావచ్చెఁ జే।
తోమోదంబునఁ గౌశికుండుభయభ-క్తుల్ నవగ్గింపఁగన్॥ ౧౨౮॥

వ. వచ్చిపృష్టశ్రవుం డమ్మువ్వుర నభినందించి ధామనిధ్యన్వవాయప
యోనిధి సుధాధాముండగు రాముంగనుంగొని విశ్వామిత్రునకి
ట్లనియె. ౧౨౯॥

శా. ఆ తాపసంబునఁ దాటకన్వధమా-యానాటకందుష్టలో।
క తాపైకపరాయణత్వమునలో-కాలోక దైర్యాధ్యుఁడై।
పుత్రాగ్రేసరుఁ డాదివిష్ణుఁడు కృపన్-భూభారముం దీర్పఁగా।
మిత్రాన్వవాయపాత్రీచంద్రుఁడయిజ-న్మించెన్మునీంద్రోత్తమా॥

ఆ. మఱియు నితఁడు దుష్ట-మూర్ఖుల ఖండించి।
శిష్టజనులఁ బ్రోచి-సేయఁ గాంచు।
మహితకరుణ్ణోడ-మానవాకారుఁడై।
యవనినవతరించె-నను చుఁ బలికె॥ ౧౩౧॥

క. శస్త్రాస్త్రసముదీర్ప్రపడ।
చాస్త్రికి బిమ్ముతచ్ఛ్రీ-యుతకుమారునకు।
న్యస్త్రభరణంబు లుగడు।
శస్త్రాస్త్రములట్లసంత-సముగావనుచున్॥ ౧౩౨॥

క. ధీరతరకౌశికవా।
నాకౌశికమగువనంబు-నస్తునివిమతుం।
డాకౌశికుపీడ్చెనిచనె।
నాకౌకసులెల్లఁగొలువ-నాకౌశికుఁడున్॥ ౧౩౩॥

ఉ. అకలంకంబగునస్త్రదస్త్రయసమూ-హాబ్జుండు రాముండుకౌ।
శకువెంటన్ జనరాజ్ఞసేగియటతో-షింగూర్చి త్రైలోక్యకం।
టకయాటాలకఁదున్నెనంచుఁదెలియా-న్యాతాకలోకంబువా।
శకఁదెల్పంజనుభంగినయ్యపరవా-ర్ధింగ్రుంకమిత్రుండుఁగన్॥

క. సమయకదంబకదంబక।
మమరంబుప్పొంచియతిశ-యంబగునాకా।
శమనెదుతటాకమునకో।
శ్రమముగింబువురాల్చెనన్న-గతిసంజగనూరన్॥ ౧౩౪॥

క. తత్సమయోచితకృత్యము।
లుత్సాహపురస్సరముగ-నొనరించికడు।
వాత్సల్యంబునవత్సల।
మత్సంగముఁజేర్చిప్రీతి-నుపలాలించెన్॥ ౧౩౫॥

వ. ఉపలాలించి. ౧౩౬॥

క. పుణ్యజనరహితవింధ్యా।
రణ్యంబునరాజపుత్త్రి-రత్నంబులతోఁ।
బుణ్యస్థలమునసుగుణా।
గణ్యుఁడునిద్రించెనగ్ర-గణ్యులుపొగడన్॥ ౧౩౭॥

సీ. గ్రామణిసేవితుండుచతు-రత్యాఘునుందునిపాలితేంద్రియు।
గ్రాముఁడుగాధినందనుఁడు-కాశ్యపిపారధివేదకుఁబూర్వది।
గ్రామనలంకరింపుటటుఁ-గాజనుదేరకమున్నభీమసం।
గ్రాములరాములక్ష్మణుల-గాఢదయామతిమేలుకొల్పెన్॥ ౧౩౮॥

క. లలిమేల్కని యానృపపు।
త్రులు కృతకృత్యులయి శత్రు-దుండగు మునియం।
ఘ్రులవ్రాల నెత్తి ముదమున।
నలఘుఁడు దీవించి శిరము-లాఘ్రాణించెన్॥ ౧౪౦॥

వ. ఇట్లు గాఢాలింగనపూర్వకంబుగా గారవించి చాఁడుమేఘ శ్యాముండగు రాముం గనుంగొని కామరూపంబులగు రోపంబులొసంగెదం గొమ్మని పరిహసిత నిర్వక్ర హరిభుజాగండ చక్రంబగు దండచక్రంబును వినాశిత నిశాచర చక్రంబును పాలిత ధర్మచక్రంబునగు ధర్మచక్రంబును విపక్షహృదయశూలంబగు శూలంబును నిరాదృత కాలపాశంబగు కాలపాశంబును వివిధ మాయావంతంబగు మాయావంతంబును దృఢశక్తియగు శక్తియు దుష్టసంవర్తంబగు సంవర్తంబును బ్రహ్మాస్త్ర బ్రహ్మశిరోస్త్ర నారాయణాస్త్రంబులును వశనిభంబులగు పద్మనాభ మహానాభ సునాభ సర్వనాభంబులును మఱియుం బేరుగల నానాముఖంబులగు శిలీముఖంబులును సంప్రయోగోపసంహార క్రమపూర్వకంబుగా నొసంగుటయు శుచీభూతుండై పరిగ్రహించి యబ్బాణంబుల నుద్దేశించి మిమ్ముం దలంచినప్పుడ రావలయునని నిర్దేశించి యనుజసమేతుండై కౌశికునాలోకించి పునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించి యవ్వలం జనుచుండి నిబిడీకృతప్రకాండ కాండంబగు నొక్క తరుషండంబుఁ గనుంగొని యివ్వనంబునన్ ఘనంబగు తపంబొనరించిన మహాత్ము లెవ్వరగుటయు నిది త్రివిక్రమదేవు పూర్వాశ్రమంబని యెఱింగించి విశ్వామిత్రుండు వెండియు నిట్లనియె ౧౪౧॥

చ. బలియనుచక్రవర్తి గురు-భార్గవశాసనవర్తి లోకము
ల్బలిమిఁ దనంగఁ బేర్చి సుర-పాలకునోర్చి కడంక నిర్జరా।
వలి వెసఁ దోలి వారలని-వాసములొలిఁ బరిగ్రహించి తై।
త్యులుఁ దగ నేలి జన్నముల-నూనము గానొనరింపుచుండఁగన్॥

క. నాకౌకసులువనౌకసు।
లైకడుదుర్దశలనొంద-నదితివితతశో।
కాకులితమానసాంబుజ।
యైకశ్యపుఁజేరినిభృత యైయిట్లనియెన్॥ ౧౪౩॥

క. నాపుత్త్రులుదితిపుత్త్రులు।
రూపింపఁగనీకునొక్క-రూపయయునస।
ద్వ్యాపారులనేలుటదు।
ర్వ్యాపారులనాజ్ఞసేత-న్యాయముకాదే॥ ౧౪౪॥

వ. అనితన తనయులకుం దనసవతితనయులవలననైన యుపద్రవంబె ఱింగించి సురలకుశుభాపాదకంబగు దానినానతీవేయుంచు నుదు గక వెడలునశ్రుకణంబుల నతనిపాదంబులభిషేకించుచున్నం గ నుంగొని తపోవిశేషంబున సర్వంబునధిగతంబగుట నొక్కింతవి చారించి కశ్యపుండిట్లనియె. ౧౪౫॥

మ. తరుణీయేటికిదుర్వివేకగతిసం-తాపించెదువ్యర్థయా।
పరుసర్వేశ్వరునాశ్రితార్తిహరణ-ప్రావీణ్యలక్ష్మీమనో।
హరుభూతాత్మకుఁబూజసేయనఖిలా-రావాప్తిచేకూఱుశ్రీ।
హరిసేవించినవారికింగలవె దై-న్యక్లేశసంతాపముల్॥ ౧౪౬॥

చ. అనిప్రియమారఁబల్కుచుఁబ్రి-యాసహితంబుగనివ్వనంబున।
న్ననుతతపంబొనర్పఁగని-విశ్వమయుండుజనార్దనుండుస।
జ్జనసులభుండువారిదగు-శాంతతపోవిభవంబుమెచ్చిమీ।
తనయుఁడనైబలింజెఱచె-దన్సురలోకమువజ్రికిచ్చెదన్॥ ౧౪౭॥

క. అనియంతఁదిరోహితుఁడై।
చనియమ్మునిదంపతులుభృ-శంబగుసంతో।
షనిమగ్నులుగావిష్ణుఁడు।
జనియించెఁగశ్యపాగ్ర-సతికినదితికిన్॥ ౧౪౮॥

క. వామనమూర్తిం గశ్యపు
వామనయనకనినవిరుల-వానలు గురిసెన్
రామ మహేశ్వర వినుమా
వామనునకు నీకు భేద-భావము గలదే॥ ౧౪౯॥

క. ఉపమాతీతుండు హరి క
శ్యపవనజాసనున కాత్మ-సంభవుఁ డైతా
నుపనీతుఁ డయ్యెఁ దగ నెఱిఁ
గిపఠింపక పొందె వేద-నిశ్చయమతనిన్॥ ౧౫౦॥

ఉ. ఆతఁడు దల్లిదండ్రులకు-నన్నలకుం బ్రియమాచరింపఁడై
త్యాతత నైజగంధముల-యంబొనరింపఁ దలంపు గల్గిని
రూతదశేంద్రియుండగుచి-రోచననందను జేరి యమ్మహా
దాతకడం గిశాస్త్రవిహి-తమ్ముగ నర్చనలెల్లఁ జేయుమన్॥ ౧౫౧॥

మ. కులగోత్రంబులు చెప్పి మ్రొక్కుటయు న-క్కుబ్జుండు దీవించియు
క్కులగోత్రాచలధైర్య దైత్యగనిర-ష్ణోనాథ నిన్నెల్లది
కులగోత్రామరులుం బ్రవాతవను చుం-గొండాడఁ గామూఁడెయు
ద్గులగోత్రఘ్నను వేఁడవచ్చితి మరు-ద్గోత్రాటవీపావకా॥ ౧౫౨॥

క. ఇమ్ముగ నీవోపినవా
కిమ్ముపదత్రయధరిత్రి-నిడి యిచ్చుట చే
సమ్మతివడి నీ సర్వ
స్వమ్మిచ్చినయంతసంత-సమునఁ బొదలుదున్॥ ౧౫౩॥

క. అను నెడ భార్గవుఁ డీవల
దనినుడిగిని నుడుగక యెప్రి-యమున నొసఁగుడై
త్యనిఁ గొనియాడు మదా
మ్మును గొనియెం బిలుఁ డుదక-పూర్వముగాఁగన్॥ ౧౫౪॥

వ. ఇట్లు విశ్వంభరాదానాదానమాదానవవదాన్యచేతం బరిప్రాప్తం
బగుటయు నప్పునిజరంబులు మహామహుండనియును, సర్వవ్యాప

కుండనియును. నాద్యంతరహితుండనియునుం బొగడు వచనం
బులు నెగడింపం దలంచిన చందంబునం బ్రహ్మాండకరండంబు
వగుల మిగులం బెరిఁగి యొక్క పాదంబున వసుంధరయు వేఱొ
క్క పదంబున వియత్పదంబును సమాక్రమించి త్రివిక్రముఁడై య
ధికబలు బలిం బంధించి కరుణారసంబున రసాతలంబునకుం బుచ్చి
విష్టపాగ్రగణ్యంబగు త్రివిష్టపంబు విష్ణున కొసంగి కృతకృత్యుం
డయ్యెం బ్రసిద్ధంబగు నీసిద్ధాశ్రమంబున ననేకులు సిద్ధిం బొందిరని
చెప్పిన మహానందభరితుండై భరతాగ్రజుండు. ౧౫౫॥

క. కంటిమి పుణ్యాశ్రమములు।
వింటిమి సత్కథలు మిగుల - వేడుకమునుఁగం।
గంటిమి తీర్థంబులఁ గడు।
మంటిమి నీకరుణ సుగుణ - మహితాభరణా॥ ౧౫౬॥

క. అని చాతుర్యంబుగఁ బ।
ల్కిన రాముని పల్కులాల - కించి మునిముదం।
బునఁ బొంగి రామ నీ వెఱుఁ।
గని యర్థము గలదె ముజ్జ - గంబులయందున్॥ ౧౫౭॥

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. ౧౫౮॥

సీ. విత్రాసముగ నీప - విత్రాశ్రమమ్మున,
సవనమొనర్పను - త్సవముతోడ।
దొరకొన మునులకు - దొరకును గడు భీతి,
గలిగించి కలఁగించి - కలయఁ బన్ని।
మదమున నధికస - మ్మదమున నురరక్త,
పూరముల్పాషాణ - పూర్వకముగఁ।
బూర్వనిర్జరులిట్లు - పూర్వఘోరముగ వ,
ర్షించి చిత్తముల హ - ర్షించి విఘ్న।

ఆ. మాచరించిపోదు-రట్టులుగాకుండ।
సహజబలవిరాజు-సహజుఁగూడి।
రాక్షసులవధింపు-రక్షించిముమదధ్వ।
రంబునకునిరంత-రాయముగను॥ ౧౫౯॥

క. అనిసవనోన్ముఖుఁడైప।
ల్కినరాముండిట్టులనియె-గృతపుణ్యుఁడవీ।
వొనరించెదువినుతాధ్వర।
మునకున్విఘ్నంబుసేయఁ-బురహరువశమే॥ ౧౬౦॥

క. నీకరుణగలిగె నేనియు।
నేకానీకములువచ్చి-నేనియువెసఁబో।
నీకవధింతుమియజ్ఞవి।
రాకరణులరక్కసులది-రంబగుశక్తిన్॥ ౧౬౧॥

శా. అంచున్రాముఁడుసానుజుండయిమహా-హర్షంబునంబల్కఁగా।
వించున్నంచునుమించిమించుశశికీ-విందద్వనంబుంబ్రవే।
శించెన్సంచితపుణ్యులందఱిమును-ల్సేవించిపూజింపఁగాఁ।
జంచచ్చాపకళాచణుల్నృపసుతు-ల్సంప్రీతులైవెంబడన్। ౧౬౨

వ. తదనంతరంబున. ౧౬౩॥

క. వృక్షలతాపక్షియుతా।
న్వీక్షితమగుతద్వనమున-విశ్వామిత్రుం।
డక్షీణతక్షణమునఁగ్రతు।
దీక్షితుఁడైయొప్పెరామ-దేవునియాజ్ఞన్॥ ౧౬౪॥

వ. ఇట్లుదీక్షితుండైమరునాఁడరుణోదయంబున. ౧౬౫॥

చ. కృతకవిమారమానసుఁడ-కిల్బిషుఁడమ్మునిసత్వరంబునం।
గృతకరణీయుఁడైబహుము-నీంద్రపురస్కృతుఁడైకదుంబరి।
ష్కృతమగుభూతిధాత్రిపయిఁ-గేవలమానితనగ్నికార్యముం।
గృతమతినాచరింపఁదొడఁ-గెందతధూమచయాఖిలాశుఁడై॥

ఆ. అంత రాజపుత్రు-లాఱుదినంబులు।
దీక్షయనుచు మునులు-దెలుపఁ దెలిసి।
సవనవిఘ్నకరుల-సమయించి కౌశికు।
నిష్టమెల్లఁ దీర్ప-నిచ్ఛ సేసి॥ ౧౬౭॥

ఉ. చాపము లెక్కు వెట్టియురు-చాపలులాపలలాదు లెప్పుడే।
వైపుననుండి వచ్చినను-బ్రచ్ఛేదమం బుఁగడంగి ధీరులై।
చూపులుఁ ద్రిప్ప కేదిశలు-సూచుచు నిద్దఱు నేకచిత్తులై।
యోపిక నట్లు కాచికొని-యుండిరి దక్షత రామలక్ష్మణుల్॥ ౧౬౮॥

ఆ. అట్టులయిదు దినము-లైననాఱవదివ।
సమునవమిత సంత-సమునమౌని।
వ్రేల్చు హోమధూమ-వితతియభ్రంబున।
నభ్రసమితియట్టు-లావరించె॥ ౧౬౯॥

ఉ. మేచకహోమధూమమతి-మేదురమై గగనంబు ముట్టినం।
జూచి నిశాచరుల్ కనద-సూయులు ధర్మవివర్జితక్రియా।
నీచులు తన్మఖంబు మహ-నీయత బూర్ణము గాక యుండునా।
లోచన చేసి రెందు సుఖ-లుల్వరధర్మవినాశ మెంతురే॥ ౧౭౦॥

శా. మారీచాదులు మానుషాదులతిదు-ర్మార్గస్వభావంబుల।
న్నారీతుల్దలపోయ కీతఁడనుమా-నంబున్విసర్జించియు।
ట్లారూఢింగడు నాచరించు సవన-వ్యాపారముం జూడఁగా।
సైరింపంబని లేదటంచుఁ గురియ-న్సాగించి రస్రాశ్మముల్॥ ౧౭౧॥

గీ. విబుధహితమగు ధర్మంబు-విపులమగుచుఁ।
బుణ్యజనులకు సమ్మతం-బుగ నెసంగు।
విబుధహితమగు ధర్మంబు-విపులమయ్యెఁ।
బుణ్యజనులక సమ్మతం-బుగ నెసంగు॥ ౧౭౨॥

ఉ. ఆగతి యజ్ఞవిఘ్నకృతి-కాగతమైన సుబాహుముఖ్యర।
క్షోగణవీక్షణం బధిక-కోపమొనర్పఁగ సానుజుండునై।

ర్యాగము రామభద్రుఁడును-భాయతలోచనపుండరీకము।
లాగ్రిగముఁ జెంద వారలశి-రంబు లిలంబడ నేయ నెంచు మఱ్ ॥౧౭౩॥

క. సవ్యకరంబున ననుపమ।
దివ్యంబగు ధనువు మర్చి-దృఢశక్తిన్వా।
యవ్యాస్త్రము సంధించిర।
ణావ్యాహతరీతిఁ దాట-కాత్మజు నేయన్ ॥ ౧౭౪॥

క. ఆశరమారుతము సువడి।
నాశరు మారీచు నెత్తి-యాక్షణము పయో।
రాశిఁ బడవైచె మఱియుం।
దాశరథి గడంగి భీష-ణంబగు దానిన్ ॥ ౧౭౫॥

క. దమనోస్త్రముతము నాచం।
దమునం భంగింప నాత్మఁ-దలఁచి మహామో।
దమునఁ జెల్వంగు సుబాహుమ।
దమునఁ బడలించి యద్భు-తమున విసరుడున్ ॥ ౧౭౬॥

ఉ. సాహసవృత్తినీ గతిని-శాచరులక్ష్యము గానొలర్చినా।
సాహసి తేసచంప సుఁడు-సారబలుండు మహీమహోజ్జ్వల।
ద్బాహుజవంశ్యవర్యుఁడును-బాహుఁడువై చివరోపముగ్రతం।
బాహుజవంబు రూపఱసు-బాహునిగూల్చి మేషమాత్రలోన్ ॥

గీ. అశుగతి నంత విహితాశు-గాశుగమున।
దక్కనిశాచరుల నెల్లఁ-దక్కనీక।
యక్కజంబుగ వోక్కట-నుక్కడంచెఁ।
దమ్ముఁడును మునిపతులు ము-దమ్ము నొంద ॥ ౧౭౭॥

ఉత్సాహము. అంత రాయ మొందకుండ-యజ్ఞపూర్తియైన-వో।
నంత రామమూర్తిఁ గాంచి-యమ్మునీంద్రుఁడనియెన।
త్యంత రాగరసము మీఱ-నఖిలసమయములను నీ।
వంత రాత్రవాఁగ నెగడు దవని యందు బుధుల చేన్ ।౧౭౮॥

గీ. మఱియునమ్మునిరామల-క్ష్మణులఁగొఁగి।
లించినావెంటఁజంటనే-తెంచితాట।
కాదులవధించిజన్నంబు-నరసిప్రోచి।
ధరణిఁగృతకృత్యులైతిరి-తమ్ములార॥ ౧౭౦॥

క. చెనకవశముగానిమహీ।
జనకరినులరక్కసులను-సాధించిరిమీ।
జనకునిదేశంబునవిఁక।
జనకునిదేశంబునకును-జనఁగావలయున్॥ ౧౭౧॥

క తద్విషయముభావనమే।
తద్విషయమువినుఁడు-జనకధరణీవిభుఁడం।
చద్విధిసవనార్థముబల।
వద్వృషభయుగంబుయుగము-బంధించికడున్॥ ౧౭౨॥

క. పూతమగుచున్నహలమున।
భూతలముందున్నచున్న-భూతసమునకున్।
భూతధృతికిసీతాసం।
భూతంబగుమంచసంబు-పొడఁగనవచ్చెన్॥ ౧౭౩॥

వ ఇట్లువెక్కసంబుగ నొక్క-బొక్కసంబు దోఁచుటయు॥ ౧౭౪॥

గీ. రత్నగర్భప్రయత్నపూ-ర్వకముగాఁజే।
రత్నరత్నములిటుసుసి-రంబుగాఁగఁ।
బదిలపఱచెనో కాకసా-పాలిలక్ష్మి।
ననుగృతార్థునిఁజేయదీ-ననుగలుఁగునో॥ ౧౭౫॥

క.. అనితత్స్వరూపమునకుం।
జనిమనముననమితసంత-సముపొంగారెన్।
మునిజనులమతమునెఱుక।
మునియుంచుమ వెంచిదాని-మూతఁదెఱచుచున్॥ ౧౭౬॥

చ. చలువునిశీప్రయాణమును-సంతతరాహువిరోధమున్వా హా।
హాలగళుఁడగ్నిలోచనుఁడు-నాజగరావృతుఁడైః భీమపెం।
దలనునివాసముంగనిసు-ధానిధిసైఁపకయిట్టులొంటిని।
ర్తలుఁడయిడాఁగెనోయనిన-మాడ్కి ముఖంబువెలుంగుచుండఁగన్॥

సీ. మెఱుఁగుఁదీవలలోని-మెఱుఁగు నేరిచి తెచ్చి,
నవకమైతగుగుంద-నంబుఁ దెచ్చి।
పుష్పసంపదలోని-పొలుపంతయుఁ దెచ్చి,
వెన్నెలలోనీటు-వెదకి తెచ్చి।
కాయంబు గానబ్జ-గర్భుండు సవరింప,
వలయులేతున్న నీ-తళతళయును।
వరమీమృదుత్వవై-భవమును సౌరభం,
బీప్రసన్నతధర-నెందుఁగలుఁగ।

గీ. దనుచు నుతియింపననువగు-తనువుతోడ।
నక్కజంబుగనుదయించె-నొక్కబాల।
జనకభూపాలుఁడానంద-జలధిఁ దేల।
నీలవాలమనోజ్ఞలీ-లాలవాల॥ ౧౮౮॥

వ. ఇవ్విధంబున నుదయించి. ౧౮౯॥

క. సన్నని యవలగ్నంబును।
సన్నని సుస్వరముఁ గడుఁబ్ర-సన్ననిటలముం।
జిన్నతనంబునుఁ గలిగియుఁ।
గన్నులు పెద్దవయి యుంట-కరమరుదుగదా॥ ౧౯౦॥

గీ. ప్రమదలమదంబడఁపఁగోరి-పద్మభవుఁడు।
పరమశృంగారముల నేర్చి-భామఁ గూర్చి।
వసుధలజ్జావతులు తల-ల్వంతురనిత।
లంచి పెట్టియఁ బెట్టిడా-పించబోలు॥ ౧౯౧॥

చ. అనికొని యాడఁ బాత్రమగు-నట్టికుమారిక నార్య మంత్రిస
జ్జనగుణసమ్మతంబునను-సమ్మదమిమ్మడియై తనర్పఁ ద
జ్జనకుఁడు ప్రీతి నెత్తుకొని-చయ్యన నాత్మపురంబు సేరి పౌ
రనికరమెల్లఁ జూచియువు-రాయని సంతసమందు మండఁగన్ ||

క. అంతిపురమునకుఁ జని తన
యింతికిఁ జూపుట యుశిశువు-నెత్తుకొని కడున్
సంతోషించెదు నామెకు
వింతగ బాలెంతరాలి-విధములు దోఁచెన్ || ౧౬౩ ||

ఆ. పురమువారు వంతి-పురమువారును హర్ష
జలధిఁ దేలుచుండ-జనకుధర్మ
పత్ని పుత్త్రిఁ గాఁగ-భావించి పెంచఁగఁ
బెరిఁగెఁ జంద్రుఁడీ వేడ్క-పెరుఁగుచుండ || ౧౬౪ ||

క. వేదకువసుపాత్రమునుమ
హోదాతకుఁ బాత్రమవి-కలచైత్రముసం
పాదితమగు ఛందంబున
నాదంపతులకుఁ గుమారి-యట్టులు కల్గెన్ || ౧౬౫ ||

క. సీతయన హాలపథమునకు
ఖ్యాతిగ నామంబు గలదు-కావున మునుద
జ్జాతయగుట సీతయనుప్ర
తితాహ్వయమభ్రవాణి-తివిరి యొనర్చెన్ || ౧౬౬ ||

వ. మఱియును,

ఉ. జనకునిచేతఁ బెంపఁబడి-జానకి నాఁగ ప్రసిద్ధయై మహీ
జననముఁ గాంచి మించి మహి-జాతయనం బొగడొంది కామినీ
జనమణియైన సీత యెల-జవ్వనియై తనరారెఁ గుందనం
బునకును సౌరభంబు జత-వొందినయట్లు క్రమక్రమంబునన్ || ౧౬౭ ||

వ. ఇట్లుసంప్రాప్తయౌవనయగు తనయంగనుంగొని తనయాంతరంగం
బునజనకుండగుజనకుండు। ౧౯౮॥

సీ. పృథుకుసుమామోది-నీలతాతన్వివే,
ఘనతరునకుఁగూర్చి-ఘనతఁగాంతు।
నాభాగ్యదేవత-నీభవ్యపద్మహ,
స్తనిఁకనేపురుషో-త్తమునకొసఁగుదు।
నీసత్వమంగళ-యాసతీతిలకనే,
సర్వజ్ఞునకుబెండ్లి-సలుపఁగందు।
నృపువాణినీమనో-హ్రాతిహంసయానవే,
లోకేశునకునింక-లోనుపఱతు।

గీ. హంసకమహోర్మికాకంక-ణాభిరామ।
రమణినీఘనవేణినే-రసనిధికిని।
సంగువాఁడనోయనుచున-జ్జనవిభుండు।
ప్రమదముననుండితావొక-ప్రతినజేసె॥ ౧౯౯॥

క. తమమందిరమునఁజిరకా।
లమునుండియుబూజ్యమనుచు-లలినొప్పెడును।
త్తమసత్వంబగుగంగో।
త్తమాంగుచాపంబునధిక-తరరూపంబుగ॥ ౨౦౦॥

ఉ. ఎవ్వరుబాహుసత్వమున-నెక్కిడనోపుదురట్టివారికీ।
జవ్వనిఁబెండ్లిసేతునని-సర్వజనంబులెఱుంగఁబల్కఁగా।
నవ్వసుమత్యధీశ్వరుల-నేకులుత న్మహనీయచాపముగ।
దవ్వులగాంచిభీతిలిమ-దంబఱిపాఱుదురేమిచెప్పుదుగ.. ౨౦౧॥

వ. అనిపలికిరాముంగనుంగొని. ౨౦౨॥

ఉ. ఆవసుధేశుఁడిప్పుడుమ-హాధ్వరకర్మతుఁడైమునీంద్రుల।
న్వావిరిబిల్వఁగాఁబసిచి-నాఁడటుఁగావునసత్వరంబునం।

బోవుదమమ్మఖోత్తమవి-భూతిఁ గనుంగొనఁగార్తికాగ్ర్యమున్।
శేవదలిర్పఁ నెక్కిడిక-డిందిమగంటిమిఁజూపుమేపురన్॥ ౨౦౩॥

గీ. కార్తికగ్రాపుముజ్జ్వల-తార్క్షికంబుఁ
బృషవినేత్రత్రియులు నెక్కు-వెట్టలేరు।
దిట్టతనమున నీవెక్కు-నెట్టనేరు।
వాయునకు నీకు భేదమిం-తైనలేమి॥ ౨౦౪॥

క. హరువిల్లెక్కిడి జగదీ।
శ్వరులెల్లను సంతసించు-సరణి నీస్సితా।
తరుణింబరిణయమైమియా।
పురికరిగెమగాకయునినఁ-బొంగు మనతఁడున్॥ ౨౦౫॥

క. శిష్యులముయుష్మదంఘ్రిపు।
జిష్యులము భవద్దయావి-శేషముకతనన్।
దూష్యచరిత్రులనాకవి।
శిష్యులనువధించితిమిప్ర-సిద్ధముగాఁగన్॥ ౨౦౬॥

మ. భవదీయంబగునాజ్ఞ సేయుటమహా-భద్రంబుతన్నేదనీ।
ధవుఁడక్షీణశమక్షమానిరతుఁడం-చద్భ్రాక్రియ స్సేయునా।
శివధర్మంబునుమత్సరోగ్రపలలా శిస్తోమభీమంబునా।
శివధర్మంబునుజూడనయ్యెడకు వేం-చేయంగనిష్టంబనన్॥ ౨౦౭॥

క మునిరాజయ్యుద్ధఖువెను।
కొనిరాజశకానసీప-కునిధర్మముఁగ।
న్గొనిరాజనునప్పడెది।
రొక్కనిరాజితలీలవిస్న-కొడుకలరింపన్॥ ౨౦౮॥

సీ. కుశనాభుఁడను రాజ-ఋషిచరిత్రంబును,
కార్తికేయునిజన్మ-కారణంబు।
గంగామహత్త్వంబు-గంగావతరణంబు,
గంగజాహ్నవియైన-సంగతియును।

క్షీరాబ్ధిమథనంబు-క్ష్వేళాభిహరణంబు,
నమృతసంభవము దే-వాసురాజి।
సప్తమారుతముల-సంభవక్రమమును,
వరవిశాలాపురీ-వర్ణనంబు।
గీ. గాధినందనుఁడత్యంత-గౌరవమునఁ।
దెలియఁజెప్పెడినుదువులఁ దృప్తులగుచుఁ।
గతిపయదినంబులకు రాజ-సుతులు సేరి।
రుచితపవనమిథిలాపు-రోపవనము॥ ౨౯౯॥
వ. ఇట్లుచేరి. ౨౧౦॥
క కలకలముగఁబలికెడుచిలు।
కలవిచికలకుసుమవాటి-కలజింకలమూ।
కలనలపూఁదేనియవా।
కలనటఁగలసకలశారి-కలఁగలయంగన్॥ ౨౧౧॥
వ. కనుంగొని ఘనంబగు విస్మయంబు మనంబునం బెనంగొన. ౨౧౨॥
చ. ఘనతరహర్షసంగతవి-కాసము మోములఁదోపసింహస।
హనులు రామలక్ష్మణుల-హర్పతి తేజులుమానియుక్తులై।
చనిచనినాగరంగవట-సాలరసాలవిశాలసాలచం।
దనపటుసుందరంబుఁబ్రతి-నంబగునొక్కతపోవనాగ్రముగన్॥
వ సందర్శించి ౨౧౪॥
శా తన్నేదిక్కునంజరించునెపుఁడీ-త్రైమూర్తిరామోల్లస।
త్పన్నీరెజరజోలవంబొకమహా-పాషాణమున్సోఁకివి।
ద్వన్మాధుండదరుదండతాయివనితా-త్వంబుందగంజెందిసం।
పన్నారీమణికోడలట్లనిలిచెం-భర్మప్రతీతాంగియై॥ ౨౧౫॥
చ. కమలవరాస్యముంబులిన-క్రమవిశాలకటిప్రదేశముం।
గుముదసుగంధముంజలజ-కుట్మలయుగ్మనిభస్తనంబులు।
న్సముచితమీననేత్రములు-శైవలవేణియుఫేనమందహా।

సముఁదగుకంబుకంఠముఁబో-సంగినయా సరసీలలామతోఁ॥

వ. రామచంద్రుండిట్లనియె, ౧౧౭॥

సీ. పుండరీకంబుల-గండడంపఁగఁజాలి,
గండుమీలనగు వా-ల్గన్నుఁదోయి।
చక్రవాకంబుల-జతనమేలఁగఁజాలి,
జతనందమగు వీనుఁ-జన్నుఁదోయి।
తనరుబంభరముల-ఘాతడింపఁగఁజాలి,
ఘనతతినిరసించు-కచభరంబు।
మహనీయ వేదికా-మహిమనొంపఁగఁజాలి,
మహిమాఢ్యఁదగుకటి మండలంబు।

ఆ. కంబుసోయగంబుఁ-గలఁచఁజాలికరంబుఁ।
గలరవమునమించు-గళముగలిగి।
యొప్పుభామనయ్యు-నిప్పాటితాయివై।
నవయ నేమి కార-ణంబు చెపుమ॥ ౧౧౮॥

క. నవయౌవనాంగియాగతి।
నవయవములఁగావరాక-యశ్మాకృతితోఁ।
నవయంగ నేమిదీనివి।
నవలయుమా కానతిమ్ము-నవలామానినఁ॥ ౧౧౯॥

గీ. వృషభవాహనతుల్యుఁడు-ఋషివృషభుఁడు।
కలఁడొకద్విజోత్తముఁడుమహి-గౌతముండు।
ప్రియుతముండుసహావిచ-ర్జితవిభులర।
జస్తముఁడువిఖండితాం-హస్తముండు॥ ౧౨౦॥

మ. ప్రమదారత్నముగాఁబయోజభవుఁడో-ప్పన్నన్ను సృష్టించిన।
ప్రమదస్వాంతముతో నహల్యయనుచుం-బ్రఖ్యాతమౌ నామధే।
యమునాకుంబోనరించిగౌతమునకీ-యన్మౌనియూ న్నేను ను।
త్తమలీలన్విహరింపు మండితిమిత-త్తత్పుణ్యశీలంబులఁ॥ ౧౨౧॥

ఉ. నీరసమీరభూపతిత-నీరసపత్త్రములన్భుజించి వి।
స్తారతుషారవార్షికని-దాఘదినంబులదీర్ఘ కాపయః।
పూరశిలాతలోరుహుత-భుఙ్ముఖమధ్యములం ద్రిలోకసం।
చారులు దేవమానవభు-జంగమపుంగవులెల్లఁ భీతిలన్॥ ౨౨౨॥

క. గౌతముఁ డొనరించెదువి।
ఖ్యాతతపముఁ గాంచియోర్వఁ-గాలేకసుమ।
జ్ఞాతేర్ష్యం డైవజ్రివి।
ఘాతంబొనరించికలఁపఁ-గానుద్యతుఁడై॥ ౨౨౩॥

చ. వడినిటకేగుదెంచినను-వాంఛఁగనుంగొనిమారుబారిఁగీ।
ల్పడివివశాంతరంగగతి-వాసవుఁడీలినాక్షినేమికై।
నడికమియింపఁగాంతుమది-వంతదొలంగఁగనాకునిప్పుడే।
వ్వఁడిచటసీసిఁగూర్పఁగల-బంధువటంచుమఁదలంచివంచనన్॥

గీ. ఘనుఁడనియెఱింగిమునివరుఁ-గనుబొఱంగి।
కృతకగౌతమవేషియై-శతముఖుండు।
నన్నుఁబొందఁగాంచితనుదెల్పి-నావ్రతంబు।
భంగమొనరించెనిఁకబహు-భాషలేల॥ ౨౨౪॥

క. నావలనసంతసింపుము।
దేవేంద్రుడుసరభసమున-దృఢచిత్తముతో।
నావలజనునప్పుడుముని।
దేవేంద్రునిఁగాంచిమిగుల-ధృతివిరహితుఁడై॥ ౨౨౫॥

వ. భయపరిభ్రాంతుండగు నాఖండలుంగనుంగొని తమఃపిహిత చం
డభానుండునుంబోలె సటా సమావృతుండును సముదతపోబల
ప్రసిద్ధుండును గ్రుద్ధుండునగు గౌతముం డసహ్యాకారశరీరుండవు
గమ్మనిశపియించిన. ౨౨౬॥

మత్తకోకిల.

ఏహ్యమెట్లుసహ్యవిక్రియ-నెట్టులుందుసురల్మను।
ల్బాహ్యఁజేయనియట్లుజూడుగ్ర-పామరాయనిశోకదం।
దహ్యమానహృదబ్జుఁడైకడుఁ-దన్ను వేఁడెడునంబుభృ।
ద్వాహ్యుఁగన్గొనితాపసుండుస-దాదయామతిగావున్ ౨౨౮ ॥

ఉ. ఖ్యాతిగనిట్లునన్వినుము-కౌశికనీతనువావరించియా।
రీతినిఁదోఁచుచున్నవిప-రీతమునీకెసదానుభావ్యము।
ద్యోతితపద్మనేత్రముల-యొప్పునఁజూచెడువారికిన్నన్।
ప్రీతియొనర్చునింకవిల-పింపకుమేగుముసీదువీటికిన్ ౨౨౯॥

క. అనికరుణింపుచువిడువన।
మునితానుఁడగుచువిబుధ-వంద్యుఁడుదివికిం।
జనియొనొకప్పుడువిడసవ్య।
సనమబ్బెందగునెదుర్వ్య-సనమెవ్వరికిన్ ॥ ౨౩౦॥

వ. తదనంతరంబున నమ్మహాస్వజుండలుక మై నన్నుం గొని.

క. గతమతిఁబరపూరుషసం।
గతమతిపాపమనియెన్నఁ-గాలేకపతి।
వ్రతరహితవైతివిదతీ।
వ్రతరహితముగంగశాప-వహ్నిన్వేల్తున్। ౨౩౨॥

పంచచామరము.

శిలాస్వరూపధారివైవి-శేషదుర్వ్యథన్మహా!
బలోపహారివైలసత్ప్ర-భాకరాక్షితప్తవై।
యిలాతలంబునఁబ్రశస్త-మింతలేకయుండుమీ।
తలోదరీయటంచునన్ను-దగ్రుఁడైశపించుడున్ ॥ ౨౩౩॥

చ. అబలలుమందబుద్ధులుమ-హోత్తమయోఱుంగమిఁదప్పుచేసిన।
ప్రబలశమాంతరంగులుద-పస్వులరగ్గుటపాడిగాదుః।

న్న బహుళదుఃఖవారిధిను-నుంగఁగఁ జేయకుమంచు వేఁడవే।
డబముగ శాపమోక్షమగు-టన్నివరించెదనంచు శాంతుఁడై॥ ౧౩౪॥

వ. అహల్యాకౌసల్యానందనుండగు రాముం డనుజసహితుండై విశ్వామిత్రు వెనువెంట నిష్వనంబునకు రాఁగలం డమ్మహామహు నైర్మల్యాంఘ్రిధూళ్యావృతవై యతుల్య మాంగల్య నిజరూపంబుఁ బ్రాపించి కల్యసాకల్యానందంబున నతనిం బూజించి శాపరుజాక్రాంతవగు నీవు కల్యవై జన్మసాఫల్యంబునొందెదని వాత్సల్యంబున నానతియిచ్చి చనుటయు నాటంగోలె నిమ్మహాటవీవాటంబున నెచ్చోటికిం బోవ వాటంబులేక నిష్పాటవవయియున్న నన్నుం గటాక్షించి శాపమోక్షంబు గావించి రక్షించుటకై ప్రత్యక్షంబుగఁ జనుదెంచిన మిమ్ము వీక్షించి కృతార్థనైతినని యనంతరంబనంతసంతోషితస్వాంతంబునఁ దనయోదంతమాద్యంతంబునుం దెల్పి. ౧౩౫॥

క. మిత్రానందప్రదులన్।
మిత్రమదప్రమదతిమిర-మిత్రులవిశ్వా।
మిత్రాశ్రితులను రాముఁ।
మిత్రాసుతులను నుతిం చె-మృదువాక్యములన్॥ ౧౩౬॥

క. గౌతముఁడయ్యెడకుం బటు।
కౌతూహలమెసఁగవచ్చి-కమనీయగుణో।
పేతురఘురాముఁ దారా।
న్వీతుండై పూజచేసె-వివిధవిధులచేన్॥ ౧౩౭॥

గీ. చెలఁగియాగతి రాముఁ బూ-జించి పాప।
రహితమహితచరిత బతి-వ్రత యహల్య।
తోడ రానమ్మునీంద్రచం-ద్రుండు గౌత।
ముండు సనియెవిశాలయ-శుండు వేడ్క॥ ౧౩౮॥

వ. తదనంతరంబున రామలక్ష్మణ విశ్వామిత్రులు మిథిలా పురోపవనై
కాన్త్యభాగంబునకుం జేరి. ౨౩౯

మ. కనిరమ్ముఖ్యాగ్ని హోమధూమవితతా-కాశావకాశంబుగా।
చనదధ్యాత్మ బ్రాహ్మణమౌనినాథసునివే-శంబుల్సనద్ఘోల్లస।
ద్ఘనవేదీజ్వలితాగ్నిహోత్రనిచయో-ద్దామప్రకాశంబువి।
ఘ్ననిరాసంబు విదేహభూరమణుజ-న్నంపుంబ్రదేశంబొగిన్॥ ౨౪౦

వ. ఇట్లు. ౨౪౧

క. ఘనజాతరూపయూపా।
ద్యనుపమమగు జనకనృపతి-యజ్ఞాలయముం।
గనుఁగొని యమ్మువ్వురు వే।
డ్కనుగొనియాడుచుఁ దదంతి-కమునకు సరగన్॥ ౨౪౨

క. నిత్యసమాచరితాద్యా।
హుత్యభినందితులు హుతవ-హులు త్రేతాగ్ను।
ల్సత్యక్షమాన్వితునకుం।
బ్రీత్యర్థంబైనయట్టి-భంగిఁ జనంగన్॥ ౨౪౩

చ. మితహితభాషులన్ గుణస-మృద్ధులఁ జారుచరిత్రరత్నని।
శ్రితసువిభూషణోజ్జ్వలుల-హృష్టమనస్కులఁ బాలురందర।
స్మితజితశీతభానులను-మిత్రకులీనులఁ గాంచి చాలవి।
స్మితమతులైన భాసదులు-చిత్తములన్వినుతించిరయ్యెడన్॥ ౨౪౪

సీ. ఆనందమున వహ-ల్యానందనుండుశ,
శతానందుఁడర్ఘ్యపా-ద్యములుగొనుచుఁ।
దోనరుదేరశ-తానందనిభుఁడుశ,
తానందుఁడమ్మిథి-లాధినాథుఁ।
డకలంకభక్తిఁగా-శికునకు నెదురేగి,
శాస్త్రోపదిష్టపూ-జావిధాన।
ములనలరించియి-మ్ములనలమువ్వరిఁ,
దోడ్తెచ్చి మునులసం-తోషఁబడగుచు।

గీ. సముచితాసనములనుంచి-సమితివహాని।
సమితివెసమితిలేనియూ-శ్చర్యమందు।
చుండఁబ్రావృట్ప్రయోదగ-ర్జోపమోరు।
వాక్యములనిట్టులనియెభూ-వల్లభుండు॥ ౨౪౫॥

క. దూరీకృతాఘువారస।
దూరీకృతవేదసార-యుచితవిచారా।
నీరాకమాఁకుఁగరుణా।
నీరాకరశుభములాసఁగు-నిజమెబ్బాంగిణ॥ ౨౪౬॥

ఉ. రాజకులప్రసూతయతి రాజశిరోమణిగాధిపుత్త్రిగా।
రాజవిహారధీరులిభ-రాజమనోహరయానులబ్జని।
రాజలసత్త్రితాపులరి-రాజసమిత్ప్రతృరాజులీమహా।
రాజకుమారులెవ్వరుప-రాజితరాజకుమారసుందరుల్॥ ౨౪౭॥

క. మారులురూపంబునను।
వారులువిక్రమమునంగు-మారులు[illegible]।
మారులుఘనులీరాజను।
మారులెవరువిజితదు[illegible]-మారులుతలఁపన్॥ ౨౪౮॥

సీ. అనినవిశ్వామిత్రుఁ-డమ్మునీశ్వరునకు,
నెంతయువేడుక-నిట్టులనియె।
భానుకులప్రదీ-పకుఁడనఁజెలసిన,
పఙ్క్తిరథాత్మసం-భవులువీరు।
తండ్రియాజ్ఞజగద్ధి-తంబుగనావెంటఁ,
జనుదెంచితాటక-సంహరించి।
మారీచుగర్వంబు-మాయించిసజ్జన,
ద్రోహసుబాహునిఁ-ద్రుంచివైచి।
గీ. గౌతమాంగనశాపంబుఁ-గ్రమ్మఱించి।
శివునిచాపోత్తమము[illegible]

నుండుటయుఁ గృప లెక్కిడ-నోపమియును।
వినికనుం గొన వచ్చిన-ఘనులు మతియు॥ ౨౮౯॥

చ. రహిఁ దనహిం కంకణోత్తమశ-రాసన మెక్కిడుఁ ద్రుంచి వారికిన్।
మహిమహితానురాగమున-మానిత శీలసమేత సీత నా।
దుహితహితంబుగాన్ ఘనము-తుల్యనుండె పగఁ బెండ్లి సేయుఁడం।
చహిమహిమాంశు పావకులు-సాక్షిగఁ ప్రతిజ్ఞ సేయుటన్॥ ౨౯౦

క. విని తచ్ఛ్వాసోత్తముం।
గని మొక్కిడు శ్రీ పుత్రి ముసుఁగు లవనయేతెం।
చిన వారలీకుమారకు।
లనవద్యులు రామలక్ష్మ-ణాహ్వయులనుచున్॥ ౨౯౧॥

క. మునివిశ్వామిత్రుఁడు దా।
ల్పెనఁ దగ్గన మెల్లఁ దెలిసి-ప్రీతాత్ముండై
జనకుండు బాలురఁబ।
ద్మనిభాక్షుల నాదరించెఁ-దపసనమున్॥ ౨౯౨।

శా. పాషాణాకృతిభర్తృశాపశిఖిసం-ప్రాప్తోగ్రసంతప్తయౌ।
యోషారత్నమహల్యకాయెడవిన-ట్లుండంగ నాక్షించి సం।
దోషధ్వాంతముతోడనంఘ్రికమలో-ద్భూతోల్లసద్ధూళిచేఁ।
బాషాణత్వము మాన్పి మన్చెనని వి-శ్వామిత్రుఁడమ్మౌనితోన్॥

క. పలికిన పులకలు మేనం।
బులకలెగయుఁ దనదు కన్ను-నులనమృతంబుం।
జిలికెన క్రియ విని శతా...।
తెలిదంప్రములకొని వెనని-తానందుఁడనున్॥ ౨౯౪॥

క. స్వస్తి శేమిం గతి నా।
వస్థహిఁ దొరంగియున్న-వనితఁ ప్రాణుల కని
గ్గొనఁగొని తెచ్చి వికల।
హాస్త్య... రాజసుతులకు-నిటికెన్ ... ౨౯౫॥

వ. ఆ విశుద్ధయు విశ్వామిత్రుం ... సించి ...

క. కటికితనంబునమునియ।
కృకటికంబొకయింతలేక-కనలిశపింపం।
గటకటపాషాణతనె।
కృటినవయుచున్నయింతి-కలుషముడంపన్॥ ౨౪౭॥

శా. విశ్వామిత్రునివెంటసానుజుఁడవై-విచ్చేసియున్నట్టిపూ,
ర్ణశ్వేతాంశుయశోవిశాలుసదద-భ్రప్రాభవోపేతుని।
న్విశ్వాత్మున్సనకాదిభావితపదు-న్విశ్వంభరాధారుని।
న్నైశ్వర్యస్వతుష్టియుక్తిమతిసే-యన్నాకుసామాన్యమే॥ ౨౪౮

గీ. రామరామాభిరామధ-రామరామ।
రామలానందమునిపికా-రామఖలవి।
రామప్రావృడ్జలదనిభ-రామశంక।
రామరక్ష్యేష్టమతసుంద-రా! మహాత్మ॥ ౨౪౯॥

మ. అనిరామున్వినుతించికౌశికునియా-మ్నాయఖండలుంజూపిరా।
మునితో నీమునితోయజాతభవసా-మ్యుండంచుఁదజ్జ్ఞత।
ద్ఘనవైచిత్ర్యతపఃప్రభావసుమహ-త్వంబుల్ప్రతానంచఁడిం।
పునఁగీర్తింపఁగ నాలకించికడుస-మ్మోదంబునంబొంగుచున్॥

చ. అనుజసమేతుఁడద్దశర-థాత్మజుఁడమ్మునిసాధువాక్యము।
న్వినితగుభక్తిఁగౌశికము-నిప్రవరున్ ఘనకావనీశ్వరున్।
ఘనుఁడనుగౌతమాత్మజు-నగణ్యతపోధనులంప్రియంబున।
న్వినుతిమొనర్చెఁబ్రాకర-విందదళాక్షుఁడ నేకభంగులన్॥

క. బో ధాత్ముఁడుగాధేయుని।
గాఢస్వనమానులధిక-కౌతుకమతులై।
రాధివ్యాధిహరుఁడుచిరా।
సాధుండపస్త్రాద్రిఁజేర-నడిచెనరుణుఁడై॥ ౨౫౧॥

చ. అవిచరమాద్రిఁమూలవెలుఁగ-గామలఖగాళిరవంబుమిన్నంజ।
కృవకవనిద్రఁగూలరుఖ-కప్రకరంబొసనూరుఁజేరము।

క్కువనుజకోరములొ జతలు-గోరెలసద్వనులాబ్జినీమహో।
త్సవములు సారెసారెకును-జారెడమంబును జేరెభోరునన్॥
వ. తదనంతరంబున. ౧౬౪॥
క. సలలితనిష్కుటములఁగుట।
ములఖగములగములరొదలు-మునుకొనిగ్రామ।
మ్ములమిక్కుటముగఁగుక్కుట।
ములరవములు సెసఁగెదిశలు-మోదంబందెన్॥ ౧౬౫॥
వ. అంత. ౧౬౬॥
క. అస్మద్వంశభవుఁడుపుర।
ఘస్మరువిల్లునిమిసీతిఁ-గైకొనుటకడు।
న్విస్మయము చూతుననుచుది।
తస్మయుఁడగుడెందెనఁగఁ-దరణియుఁదోఁచెన్॥ ౧౬౭॥
వ. ఇట్లు సర్వర్తిత సర్వజగత్కార్యంబును బరిరక్షితాయ్యంబు నగు నూర్యుండుదయుంచుటయు. ౧౬౮॥
క. కృతకృత్యులైనయారా।
సుతులనులక్ష్మీసుతజిత-సుందరులద్భుత।
వ్రతుఁడగుకౌశికునిసనుం।
చితముగజనకుండుపూజ-చేసెనయంతన్॥ ౧౬౯॥
గీ. అహితరణభీముసకలగు-ణాభిరాము।
రవికులాంచితధాము శ్రీ-రాముఁజూపి।
కౌశికమునీంద్రుఁడజ్జన-క క్షితీశు।
తోడనిట్లనపల్కెనం-తోషియగుచు॥ ౧౭౦॥
క. వసుధేశ్వరవినుధనదా।
వసథంబునఁగలపురారి-వరచాపముని।
వ్వసుధామాన్యయునకుఁబూ।
ర్వసుధాసభనుచుపనర-సభ్యము గాఁగన్॥ ౧౭౧॥

క. చూపుము దచ్చాపము ఘన।
రూపము వెస నెక్కుఁ బెట్టి-రోపముఁ గూర్పం।
దాపుము నీశ్వరులితనిఁ బ్ర।
తాపముఁ గొనియాడ నత్యు-దగ్రస్ఫురణన్॥ ౧౨౨॥

వ. అనిన సద్వర్తవర్తియగు జనకచక్రవర్తి యిట్లనియె. ౧౨౩॥

క. మారమదహరుఁడు హరుఁడును।
మారమణుఁడునైన త్రిపుర-మర్దనుఁడు మునుఁ।
మ్మారమదన్వయపతికిఁ గు।
మారమహాశక్తికి న్న-మరీచితమతికిన్॥ ౧౨౪॥

గీ. దేవరాతునకొసఁగెఁ ద-ద్దివ్యమగు శ।
రాసనము నాఁటఁ గోలె ము-దన్వయమున।
నమితపూతతమిగులఁ బూజ్యముగనున్నఁ।
బూజ సేయుదు నేను ని-ష్ఠ మెను దాని॥ ౧౨౫॥

ఉ. తదను వెక్కువెట్టె ము-దమ్మున నాసుతనిత్తునంచు నే।
తద్ధరణీతలాధిపవి-తాన మెఱుంగఁగఁ జాటఁ బంపఁగా।
నిధబలు లక్ష్మీధవుల- నేకుల నేక చమూసమేతులై।
యుద్ధతి నెగుదెంచిరి వ-హోజ్జ్వలదోర్ద్రివిణాసమానులై॥ ౧౨౬॥

వ. ఇట్లువచ్చి. ౧౨౭॥

క. కదలి మృదూరువుఁ గొనవీఁ।
కఁదలిర్చఁగ నేగుదెంచి-ఘనకార్ముకముం।
గదలింపలేక భీతిం।
గదలిచనిరి రాజవరులు-గతమత్సరులై॥ ౧౨౮॥

క. పరులెవరునోపరు పరా।
త్పరుచాపము నెక్కువెట్ట-బాలుండితఁ డె।
ప్పరుసున నెక్కిడుఁ జూపఁ బ।
కరుదొప్పఁగ సన్నుతించుచుఁ నట్లు మునీంద్రా॥ ౧౨౯॥

వ. అనిపలికి విజ్ఞానజనకుండగు జనకుండు మఱియును. ౧౩౦॥

ఉ. బాలకులంచు మీరిసుల-భంబుగఁ జూచుట పాడిగాదు లో।
లాలకజాలకప్రవిమ-లాననులంచితదీర్ఘబాహులో।
భాలలితుల్యమస్సమవి భక్తశతేశులుధీరులు న్మహా।
శాలివిశాలవక్షులిన-చంద్రసదృక్షులుదక్షులెంతయున్॥ ౨౭౧॥

చ. అదియును గాక తాటకస-మావృతకూటకసంహరించుట।
న్బదపడితత్సుమారకసు-బాహునిగూల్చితదగ్రజన్ముదు।
న్వదమడఁగించి గౌతమని-మానినిశాపముఁ గ్రమ్మరించుట।
న్వదిఁదలపోయవీరలస-మానభుజాబలులల్లుగావునన్॥ ౨౭౨॥

క. ఈయతిశీలసమేతుల।
కాయతసత్త్వమయమగుశ-రాసనముఁ గనం।
జేయుట యుచితమయుని గా।
ధేయుని తోఁ బలి్కె-యామ్మి-థిలపతియంతిన్॥ ౨౭౩॥

క. పవనాశనభూషణుఁడున్।
భవనాశనుఁ డైనయభవు-బాణాసనము।
న్బవనాశనవినుతసభా।
భవనమునకుఁ జేర్పఁ బనిచె-భటనివహములన్॥ ౨౭౪॥

చ. పనిచిన నేగితద్భటులు-భాతిగఁ జేర్చిరితత్సమీపము।
న్వనజభవాద్యశేషసుర-వందితరూపము దైత్యలోకదు।
ర్జనపరితాపము న్విమత-సైన్యమదప్రతమోగ్రదీపమున్।
జనకనృపాలకాంచరిత-సౌరభధూపము నీశుచాపమున్॥ ౨౭౫॥

క. తెచ్చినధనుర్లలామము।
వచ్చిరువడిసభికులెల్ల-నాలోకింపన్।
హెచ్చిన ముదమున మునితోఁ।
దెచ్చినృపసుతులఁ గాంచి-ధృతినిట్లనియెన్॥ ౨౭౬॥

గీ. రామలక్ష్మణులారసం-గ్రామభీమ।
లారివిస్ఫురదోర్బలు-లౌర వారు।

శారయుననిత్రృణప్రాయ-మైనవిల్లు।
నెక్కుఁబెట్టుదుసన్నుతి-కెక్కునట్లు॥ ౨౭౭॥

వ. అనిపలికి రామచంద్రునుద్దేశించి విశ్వామిత్రుండువెండియు,

ఉ. ఈధనువెక్కుఁబెట్టుము-హీధవులెవ్వగునిన్నుఁబోలెస।
త్త్వాధికులాశ్రితార్యబహు-శాత్రిహరుండవునీవునావుడుం।
గాధితనూజుఁడెంతయువి-కాసమునొందఁదనుండగందప।
స్సాధనులంతనంతనుతి-సల్పనల్పకళావిలాసుఁడై॥ ౨౭౮॥

క. దండఁగలనియమిపతులకు।
దండములర్పించియద్భు-తంబొప్పభుజా!
దండంబుసాచియక్కో-।
దండము వేదండమిచ్చ-దండమువోలెన్॥ ౨౮౦॥

వ. వామకరంబునందిగిచి. ౨౮౧॥

క. మేధ్యమతిరాముఁడమితా।
సాధ్యుఁడుడగనెక్కువెట్ట-సవరింపధను।
ర్మధ్యమునవిఱిగెఁదత్సా।
న్నిధ్యంబునవారలెల్ల-నివ్వెఱపడఁగన్॥ ౨౮౨॥

క. హరుచాపమల్లువిఱిగిన।
హరుచాపమువిఱిగినట్లు-హరిదంతరముల్।
గిరిగొనియొక్కమహాధ్వని।
గిరిగుహలంబ్రతిరవమ్ముఁ-గీల్కొల్పుటయున్॥ ౨౮౩॥

ఉ. ఆధ్వనిసీతకెంతయుఁబ్రి-యంబయితోఁచెసభాసదాళికి।
న్సాధ్వసమయ్యెసప్తకుల-శైలసరిజ్జలరాశ్యుపేతమై।
పృథ్వీచలించెభూజములు-పెల్లగిలెంగ్రహతారకంబులు।
ధ్వస్తధ్వములయ్యెనజ్జనకుఁడద్భుతమందెసమిత్రబంధుఁడై॥

క. తదనంతరంబ రామునిఁ
దదనుజునిం జూపి జనక-ధరణిపుఁడు ముద
మ్మొదవఁగఁ గౌశికునత్యం
తదహోయుతుఁ గాంచి కడుహి-తంబుగ ననియెన్॥ ౨౯౩॥

క. పుణ్యజనపోషణులు ఖల
పుణ్యజనద్వేషణులు సు-భూషణులుగడుం
బుణ్యాత్ములు పుణ్యాత్ముల
గణ్యాత్ములు బూరుషాగ్ర-గణ్యులు మతియున్॥ ౨౯౪॥

క. ద్విజరాజాననులలస
ద్విజరాజాననులు ద్రవిణ-విజితమహాద్య
ద్విజరాజులంకుందలస
ద్విజరాజులు వీరి సన్ను-తింపఁగ వశమే॥ ౨౯౫॥

సీ. అనుపమశక్తిస-మన్వితులగు నీకు,
మారుండలఁపఁగను-మారసములు
భాసురసత్కళా-పరిపూర్ణలీమహా,
రాజులాలోకింప-రాజనిభులు
చక్రసంరక్షణ-సన్మార్గలీజగ,
ద్బంధులు ఘనజగ-ద్బంధుతుల్యు
లధికమహోబల-ప్రథితకులీసదా,
గతులు గన్గొనసదా-గతిసదృశులు

గీ. పాదకటకాభిరాములై-పరఁగు నీధ
రాధిపులు సన్నుతింప ధ-రాధిపులని
జమ్ముగ నటుంచు రామల-క్ష్మణుల గుణవి
చక్షణుల లక్ష్మణుల నుతి-సల్పి మతియు॥ ౨౯౬॥

ఉ. పెద్దలు మీరు మీ కరుణ-పెంపున రాముని కీయఁగంటి నా
ముద్దులమూటవంటి సుత-మున్నిటువంటి మహాబలాఢ్యులం

బెద్దలచేత వింటి మొకు-భృన్నిభధీరులఁ గంటికన్నులం।
దద్దయు వేడ్క మంటినిఁకఁ-దంగెటిజూంటివిధంబుకోరుకుల్॥

వ. అనియంత నిలువక. ౩౦౦॥

శా. అత్యంతోత్కలికామిళద్హృదయపు-ష్కాంభోజుఁడై యమ్మహీ।
పత్యభ్యర్థ్యుఁడు రామచంద్రునకుఁ-బ్రఖ్యాతికిన్నన్నతా।
సత్యాధఃకృతసుందరాత్మునకు న-స్తత్పుత్త్రికన్నీతసం।
సుత్యప్రక్రియతో వివాహ మొనరిం-తున్సత్యవాక్యుండనై॥ ౩౦౧॥

శా. ఉత్సాహంబభివృద్ధినొందఁగఁ గుమా-రోద్వాహముం జేయువి।
ద్వత్సామంత పురోహితాప్తసచివ-వ్రాతాత్మజోపేతుఁడై।
సత్సంగత్వరతుండు పఙ్క్తిరథుఁ డా-సాకేతనాథుండు సం।
పత్సౌఖ్యుం డిటువచ్చునట్లు రుగణా-మాత్యావలిం బుచ్చెదన్॥

వ. అని పలికి విశ్వామిత్రుననుమతంబువడసి. ౩౦౩॥

ఉ. రాముఁడు లక్ష్మణుండు యతి-రాజు గాధితనూజునాజ్ఞఁ బూ।
ర్వామరసంఘముం జిదిమి-యున్నయమిత్రప్రభునధ్వరంబును।
ద్దామత నొందఁగాఁ జిత్రమ-దంబున తాతని గోతిఁ జేయఁగా।
మామిథిలాపురోపవన-మార్గమునం జను దెంచిరొప్పఁగన్॥ ౩౦౪॥

గీ. ఇట్టులేతెంచి రొయొల మిమా-యింట సార్వ।
కాలము ను బూజితం బగు-కాలకాలు।
చాపరాజంబుఁ గాలస-ర్పోపమంబు।
నేపుమీఱంగ మేమంతఁ-జూపుటయును॥ ౩౦౫॥

ఉ. మత్సరవాసులిద్దమతి-మత్పురుషాగ్రిణులున్ మహాయశ।
స్తత్పరుఁడైన లక్ష్మణుఁడుఁ-దాపసనాథవరేణ్యులేనునం।
చిత్పరమానురాగముసు-సన్నుతిసేయఁగ రామభద్రుఁడు।
ద్యత్పురివైరికార్ముకము-నశ్రముఁడై తగ నెక్కువెట్టఁగన్॥ ౩౦౬॥

క. సవరించి వంచుటయు వా।
సవదుర్భరమయిన విల్లు-సవమున విరిగెన్।

సవినయమ త్తనయసుహా।
సవరింపఁగ నింక రామ-చంద్రుఁడనకతగుణ॥ ౩౦౭॥

వ. కావున. ౩౦౮॥

శా. తద్దైవాహికముం గనుంగొనఁగను-ద్యద్దైవభవంబొప్పఁగా।
విద్వన్మంత్రిసుహృద్భటార్యసచివా-న్వీతుండవై రమ్ము స।
త్ప్రద్వీపాంతరపూరితామలయశో-ధావళ్యసంగ్రామశా।
మ్యద్దైవారివ్రజగంధపఙ్క్తిరథని-త్యస్తూయమానప్రభా॥ ౩౦౯॥

క. అనిమద్వచనంబులుగా।
జనవిభుఁడగు పఙ్క్తిరథుని-సముఖమునఁదగ।
న్వినిపించి తోడి తెండని।
తనమంత్రులననిచి సమ్మ-దంబున నంతన్॥ ౩౧౦॥

చ. అనఘులఁ బంకజాప్తకులి-కాన్వయముఖ్యసుజన్మరాముల।
త్క్షణమునినాథులన్సుగుణ-జాలసనాథుల నొక్కమందిరం।
బుననివసింపఁజేసి తదు-మోదమొనర్చుచుఁ బంధురాజులం।
జనకుఁడు విల్వఁబంచెనుభృ-శంబుగ జాంఘిక సాంఘికంబులన్॥

క. ముద మొప్ప వెండి విప్రస।
ముదయమునుం బిల్వ సుభట-ముఖ్యులననిచెం।
దదనంతరంబ పౌరులు।
దదనుమతింబడసి వింత-దళుకొత్తంగన్॥ ౩౧౨॥

సీ. కస్తూరినీటి చేఁ-గలయంపి జల్లించి,
ముత్తియంబులఁ గ్రొత్త-ముగ్గువెట్టి।
విస్తారముగ సురం-భాస్తంభములు నిల్పి,
విపణిమార్గంబులు-విశదపఱచి।
గుమగుమవలచు సం-కుమదంబు వెదచల్లి,
తఱుమ గోడలకుఁ జం-దనముఁ బూసి।
గోపురమ్ముల శాత-కుంభకుంభములుంచి,
రమణఁ బచ్చలతోర-ణములు గట్టి।

గీ. చంద్రరాజార్హధూపము-ల్సంఘటించి।
ప్రతిగృహంబులరత్నదీ-పములు చెక్కి।
యధికతరకంబళాదుల-నంతిపురముఁ।
బురముఁగైసేసిరంతన-బ్బురముగాఁగ॥ ౩౧౩॥

క. సీతాకల్యాణముసం।
జాతప్రేమమునఁజూడ-సర్వామరులం।
బ్రీతిబురలక్ష్మిపిలిచెడు।
రీతిన్విరచించిరప్పు-రిం గేతనముల్॥ ౩౧౪॥

క. తనయావివాహవేళం।
దనయల్లునిపాదపద్మ-ధావనకై మే।
దినియుడురితనపుఁబళ్లెర।
మఁగాఁగల్యాణవేది-నమరించిరొగిన్॥ ౩౧౫॥

వ. ఇట్లు సకలసంపద్భరితంబగు నిజపురంబుగనుంగొని జనకుండు హర్షోత్కర్షుండై వివాహోపకరణ మంగళద్రవ్యంబులు సంఘటించి సపరిఘుండును సఫలమనోరథుండునగు నద్దశస్యందనురాక కెదురుసూచుచుండెనంతందనచే నామంత్రితులగుమంత్రులు. ౩౧౬॥

శా. తూర్ణప్రక్రియనేగుదెంచికనిర-స్తోకాశ్వమత్తద్విపా।
దీర్ణారామపటచ్ఛటాసుపతిఘా-దీప్యద్ధ్వటంకాంబుజా।
కీర్ణార్ణఃపరిపూర్ణపుణ్యసరసీ-క్రీడాచలాంచత్ప్రపా।
నిర్ణీతధ్వజసౌధగోపురగఘా-నీవృతంబుసాకేతముల్॥ ౩౧౭॥

గీ. ఇట్లుగనుఁగొనితత్పురా-హీనవైభ।
వంబునకుసంతసింపు చు-వచ్చితమకు।
సమయమగుటయుదశరథ-క్ష్మాతలేశ్వ।
రుండుకొలువుండుకడకేగి-నిండువేడ్క॥ ౩౧౮॥

సీ. ఇట్టనిపల్కుఱ-రీశ్వరమీపెద్ద,
పట్టిలక్ష్మణువెంటఁ-జుట్టిగాధి।

పట్టితో నంపన-ప్పట్టున నెట్టనఁ,
బెట్టతాటకమన్కి-పట్టుఁజేరి।
దిట్టయై దానిఁగ-న్పట్టిగట్టిగఁజాల,
పట్టియుట్టునుఁ-గొట్టిబిట్టు।
పొట్టవ్రయ్యఁగ జేసి-కట్టఁడిమారీచు,
రట్టుమానిచివారి-నట్టనడుమ॥

గీ. బెట్టియంతసుబాహుని-దొట్టిసోఁకు।
తిట్టలమజిట్టలుగనరి-కట్టికాలు।
పట్టణముఁ బ్రోవ వెసఁబట్టు-నట్టుమట్టి।
మట్టిముని జన్నము౦దుచి-ముట్టఁజేసి॥ ౩౧౯॥

గీ. హేళికులమౌళివినుపద-ధూళిజేసి।
పాళినొకతాతిఁగ చవిజి-తాళిఁజేసి।
కేళిమిథిలకువచ్చిబు-ధాళివినుత।
పాళిదంభోళిసమవిండు-మౌళిధనువు॥ ౩౨౦॥

క. వెసనెక్కువెట్టడివిచిన।
బసచెడితత్కార్ముకంబుఁ-బరికింపనిలిం।
పసభాసదులదరిపహం।
బ్రసభంబునలస్తకమున-భగ్నంబయ్యెన్॥ ౩౨౧॥

గీ. రాజుశేరికినెక్కుడ-రానికార్ము।
కంబువిఱిచినరాముని-కడిఁదివచ్చి।
నాకుమారికసీతను-నంబుఁడావి।
వాహమొనరింపఁజాలను-త్సాహమొదవె॥ ౩౨౨॥

శా. తద్వైవాహికముంగనుంగొనఁగను-ద్యద్వైభవంబొప్పఁగా।
విద్వన్మంత్రిపురోహితాశ్రితజనా-నీతుండవైరమ్ముస।
ప్తద్వీపాంతరపూరితామలయశో-దావళ్యసంధార్యముశా।
మ్యద్వైరివ్రజగర్వధపఙ్క్తిరథు-నిత్యస్తుత్యయమానప్రథా॥ ౩౨౩॥

క. అనిజనకుండాడినవిధ।
మనిదశరథుతోడ వార-లనుటయు దెలియ।
న్వనియన్నరపతియొంటిం।
తనచెప్పఁగ రానిసమ్మ-దంబున మునిఁ గన్॥ ౩౨౪॥

వ. మఱియును. ౩౨౫॥

చ. అమృతముఁ ద్రావునప్పుడుబ-లారియు నయ్యమృతంబుఁ దెచ్చుచో
నమృతమరీచిదీప్తివిహ-గాధిపుఁడున్మదిసంతసించిన।
ట్లమృతమయంబులైనసచి-వావళివాక్యములాలకించి తా।
నమితముదంబునొందె మహి-తాత్ముఁడు పఙ్క్తిరథుండు దత్సభన్॥

క. మతిహీనులైనతనయుల।
మతిమునకకరంబులయు-మహిదండ్రిసుప।
మ్మతిసుతులభినుతులైన।
న్మతిజనకుఁడు సమ్మదాబ్ధి-మగ్నుఁడు గాఁడే॥ ౩౨౬॥

వ. తదనంతరంబున. ౩౨౭॥

క. కాంతలకున్మణిమండన।
కాంతలకున్ గ్రథితచంద్ర-కాంతోజ్జ్వలకు।
ద్దాంతలకుం దచ్ఛుభవృ।
త్తాంతంబెఱిఁగించి గాఢ-తరహర్షమునన్॥ ౩౨౮॥

ఉ. తచ్ఛుభవార్తనెంతయుము-దంబునఁ జాటఁగఁ బంచి పట్నము।
న్స్వచ్ఛగుళుచ్ఛపూర్ణకల-శప్రకరధ్వజసాలభంజికా।
ద్యచ్ఛవిమత్పటీ దులభ-టాలియలంకరణంబు సేయునూ।
త్స్వచ్ఛదభూషణాదులఘ-నంబుగఁ దానునలంకృతాంగుఁడై॥ 330॥

సీ. శిష్టచరితులువ-సిష్ఠాదిమునివరు,
ల్మహిమసుమంత్రాది-మంత్రివరులుఁ।
ప్రకటవైణికవైణ-వికనికరంబులు,
వందిమాగధభట-బృందములును।

బుణ్యకాంతాజన-మ్ములువిబుధోత్తము,
లాప్తులాశ్రితులును-మాత్యకులును।
బృథుసైంధవములుగం-భీరవేదిసులక్ష,
ణాంచితప్రోన్నత-హాస్తికములుఁ।

గీ. గొడుకులునుఁదోడరాఁబెద్ద-కొడుకుపెండ్లి
కొడుకుగాఁగలఁడనుచు నె-క్కుడుకుతూహ
లమునవారాంగనానట-నములు సెలఁగ
రుచిరతుంగోల్లసద్రథా-రూఢుఁడగుచు॥ ౩౩౧॥

క. ఘనఘనపటహపటహపటు
పనవోర్వకఝర్ఝరాంకస్య-బంధురభేరీ
ధ్వనులవియత్ప్రదమవియన్
ఘనుఁడవియన్వయుఁడుమంద-గమనమున పేర్చెన్॥ ౩౩౨॥

ఉ. బాహుజవంశ్యులెల్లెడలఁ-బ్రస్తుతిసేయన్ప్రాగ్రగణ్యుఁడు
త్సాహతనేగికాంచెవిల-సత్పరిణాహవివాహవస్తుసం
దోహవిశేషనిష్కుటమ-నోహరపుష్పరసప్రవాహని
ర్వ్యూహసువర్ణరత్నభరి-తోజ్జ్వలగేహవిదేహనంతటన్॥ ౩౩౩॥

క. కనితత్పురంబుఁజేరం
జనువెడహర్షించిజనక-జననాథుఁడెదు
ర్కొనితూర్యధ్వనులులియాఁగఁ
గొనియాడుచుఁబురికిఁదోడి-కొనిపోయివెసన్॥ ౩౩౪॥

మ. ఉపకంఠంబునమాగధుల్వొగడఁగా-నుత్కంఠదీపింపన
న్నృపకంఠీరవునిట్లుతెచ్చిమహితో-న్నిద్రోపచారంబుల
త్యుపకారంబులు నాచరించిమణిఘృణిజ్యాజృంభితైడూకమా
నుపకార్యంబుననుంచియుల్లసితచి-త్తోత్ఫుల్లనీరేజుఁడై॥ ౩౩౫॥

తే. బంధురక్షణవినుజగ-ద్బంధువంశ
బంధురంబగునీదుసం-బంధమస్త

తన్వియాభీక్షిఁ జంద్రోద-యంబుకరణిఁ।
బెంపుఁ గావించె జనులను-నింపుచుండ॥ ౩౩౬॥

ఆ. అనినుతించిజనకుఁ-డాచరించెదుసప।
ర్యావిశేషములకు-నాత్మనలరి।
యాప్తమంత్రిబాంధ-వాత్మజోపేతుఁడై।
ట్లనిరెఁ దెలియఁదశర-థాధిపుండు॥ ౩౩౭॥

క. యత్నంబులుభయదప్రవలి।
యత్నంబులుగానితిరుగు-నట్టితపస్వీ।
రత్నంబులువినాచెలిమికి।
యత్నముసేయుదురుపొగడ-నలవిరెయిమిమ్ముఁ॥ ౩౩౮॥

తే. అట్టివారలువేడ్కమా-యట్టివారి।
బాంధవముఁగోనియాడుట-బ్రంబుగాదె।
నాకుమారకుపూర్వజ-న్మసుకృతంబుఁ।
బొగడవశమెహరస్వయం-భువులకైన॥ ౩౩౯॥

వ. అని యిట్లోకతినొకటి చతురవచనంబుల సగ్గించుచున్న సమయంబున. ౩౪౦॥

క. రామునిలక్ష్మణుఁగోనివి।
శ్వామిత్రుండేగుదెంచి-వాసవహితుఁడై।
బ్భూమివిభుఁడుదశరథుఁడెం।
తేమోదమునతోడఁదెచ్చుకొ-దీవనలెసఁగెన్॥ ౩౪౧॥

క. నాకావాసులుపొగడఁగ।
నాకార్యమునిర్వహించి-నాకార్యజనా।
నీకస్తుతులుఘటించవిపి।
నాకశరాసనుశరాస-నమువిఱిచితగన్॥ ౩౪౨॥

క. భూంతనయన్ భూతనయ।
న్నితనవ్వరియింపఁగోరు-శీతాంశుముఖు।

న్నీతనయురాముననుజా।
న్వీతుంబాడుమమహావి-నీతుంబ్రీతుఁడ॥ ౩౮౩॥

క. అనిమునిపలికినపలుకులు।
తనచెవులకు నెలమినమృత-ధారలువోలెం।
దనుకుటయుమెంౘికిఁ-నిలిచిన।
తనయులఁదీవించిపులకి-తశరీరుండై॥ ౩౮౪॥

ఉ. భూమివిభుండు మోహమునఁ-బుత్త్రులఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి వారి నె।
మ్మోములమోమునిల్పి శిర-ముల్గడుమూర్కొని చెక్కుటద్దము।
ల్ప్రేమమెయిసంగముద్దుఁగొని-పెద్దయుఁబొంద్దుసుతోపగూహనో।
ద్దామసుఖాతిదిక్తుఁడయి-తాపసవర్యునితోడనిట్లనున్॥ ౩౮౫॥

క. మునుగుణహీనులుగుణవం।
తునిసంగతిఁగలిగిసద్గు-ణులగుదురుగదా।
మునుగుణహీనులువినుమా।
తనయులుగుణవంతులైరి-తగునీకరుణన్॥ ౩౮౬॥

వ. అనిమఱియునపేకచందంబుల నభినందించి నందనసందర్శనంబునం దనివినొందనిపురందరవిభవుండగు దశరథునిశరణజనక నిమంత్రితుండగు నొక్కమంత్రిపుంగవుండు మునునాడరుదెంచి మిమ్ముని జనభావభవనంబునకుఁ దోడ్కొనిరానున్నఁ బనిచెననిచెప్పుటయు నాక్షణంబ. ౩౮౭॥

సీ. పురుషోత్తమునిచతు-ర్భుజములునాసుతు,
ల్దన్నుసేవింపవి-ద్యున్నతుండు
ఘనుఁడువసిష్ఠుండు-గనుఁగొనితనకును,
త్తమములాంగికమంగ-ళములఁదెలుపఁ।
బుణ్యకాంతాజనం-బులువేసలాలుకంగ,
బ్రాహ్మణోత్తములదీ-వనలుసెలఁగ।

కాలంబున సకలవస్తువస్తుప్రశస్తంబును సకలజనమనోభిరామంబు
నగు జనకమునిచక్రవర్తిసభామంటపంబుదరియుంబోవ్వ నవస
రమ్మున. ౩౬౧॥

ఆ. ఎదురులేనికడిమి - నెసఁగుపఙ్క్తిరథుఁ,
డింద్రుజనకుఁడప్పు - డెదురుకొనియెఁ।
బావు రెల్లఁగోరి - జగుకీర్తివలిగాలి।
తొలుమిమీఅమున్న - యెదురుకొనఁగ॥ ౩౬౨॥

వ. ఇట్లెదిర్కొని. ౩౬౩॥

ఉ. వేడుకగౌరవించిపృథి - వీవిభుఁబఙ్క్తిరథు న్మహారథుం।
దోడుకవచ్చిరామునివ - ధూజనకామునిఁగీర్తికాముని।
జూడఁగ వేఁగ సేయుపది - కుదమనోరమ కాయగేయము।
మాత్రికథికోపలతనుకు - రప్రతిపక్షభిజాబిచక్షుబుల॥ ౩౬౪॥

క. నముచితరోపళమనసము।
సముచితరూపప్రదీప్త - సౌమిత్రిఁబరా।
క్రమనిధులభరతశత్రు।
ఘ్నమహాత్తమలనుబొగడు మఁ - గడుహర్షమున॥ ౩౬౫॥

క. అద్రిదురీమలఁతిత్తై।
రాష్ట్రభూలతాఘవులకా - త్రద్రిబవులకుం।
భద్రత్న భద్రపము చిత।
భద్రాసవమాలవతింపఁ - బంచిముదమునన్॥ ౩౬౬॥

క. భూవరుఁడనంతరంబున।
ధీవరుఁడనఁదగువరుంధ - తీవరునాగ్ది।
తీవరమూర్ద్వనిష్ఠుని।
దేవర్షిప్రముఖుంబరకు - ధృతిసంయుక్తుల్॥ ౩౬౭॥

గీ. శాన్తిసమిరహితు మఁచితచి - శాన్తిపరమునఁ।
సన్నుతింపు మునిరనిని - మన్ననఁజేసి।

కమలజనవిధేయుఁగా ధేయు-నతులభక్తి।
విహితమగుచోటఁదగనుప-విష్టుఁజేసి॥ ౩౧౮॥

వ. మఱియుం దగినవారిని బిరాసనాసీనులం జేసి ... సుఖోపవిష్టుండై సర్వజనమనఃప్రమోదంబుగా ... ప్రసంగంబు సేయుచుండి జనకుండు దశరథునకిట్లనియె. ౩౧౯॥

క. జాతాన్వయుండవు ...।
జాతసాత్త్వికుండవు ...।
...।
జాతోపమ ... ॥ ౩౨౦॥

గీ. లలితపరిమళనూత్న-లక్ష్మణునకు
నొసఁగెదనటంచు మిగుల పొంగి ... బలికి।
మఱియునిట్లనుదశరథ-క్ష్మాతలేంద్రుఁ।
డగ్గలంబైనసంతోష-మొనరఁ బలికె॥ ౩౨౧॥

క. అనఘా ... ।
జనక ... ।
ఘనముగ ... ।
... ॥ ౩౨౨॥

వ. అని ... శ్రుతకీర్తులను ... విశ్వామిత్ర ... వసిష్ఠ ... తదనంతరంబ ... ॥ ౩౨౩॥

క. పరమమునీశ్వరచేత।
స్వరోజ ... ।
గరమొప్పెందశ్ర్వ భహిమ।
... ॥ ౩౨౪॥

వ. కృతకౌతుకాలంకారయై యుండె నంత జనకసుతను గుణితలవలక్ష్మితలం
బేయంబుగా వ్యసతులనిరోగించుటయును వనిజంగదిసిడి. ౩౮౭॥

క. అమ్మానినులిట్లనిరో।
యమ్మానిను పెండ్లియాడు-నరుఁడు మునుము రా।
వమ్మావిద్యుల్లతికా।
సమ్మానితదేహసుగుణ-సహితస్నేహా॥ ౩౮౮॥

క. అనిపలుకుటయును జ్ఞా।
వనతానసతైనసీత-వనజాతనిభా।
ననజాతసామ్యగొనిమ।
జ్జనకాలకు నేగియుచిత-సంభ్రమలీలన్॥ ౩౮౯॥

ఉ. ముద్దులగుమ్మలందియల-మ్రోఁతలెసంగఁగఁడాసిగ్రద్దనం।
దద్దయు వేడ్క రత్నఖచి-తంబగునొక్క పసిండిగద్దియన్।
ముద్దియనుంచియాఘనము-నోహరలోచనపద్మహస్తతో।
నద్దియుటంచునంతఁదమ-యుల్లము లెంతయుఁబల్లవింపఁగన్॥

గీ. కమ్మనానియ-దలయంటి-యొమ్మెగులుకఁ
గడిగియుద్వర్తనమువర్ణ-కముచఁజేసి।
మజ్జనంబుఘటించిరి-మనములలరఁ
బుష్కరాననలుమనోజ్ఞ-భూషణములు॥ ౩౯౧॥

వ. ఇవ్విధంబునం బెండ్లిపాటలు పాడుచు మంగళస్నానంబు సమా
చరించి. ౩౯౨॥

క. ధారాధరములఘనములు।
పాదద్యాయములునయ్యెఁ బ్రతినిధియగుచో।
నా రామునురులకనుచును।
నీరాఁచెనొక్కసతికా-సీలతయిప్పన్॥ ౩౯౩॥

క. అభ్రావలగ్నయనువిము।
లాభ్రాలకయైనసీత-కానందముగన్।

స్వభ్రాజితముగఁ గట్టెను।
శుభ్రాంశుకముఖియొకర్తు-శుభ్రాంశుకముల్ ॥ ౩౮౪

సీ. నిస్తులస్ఫటికవినిర్మితఫలకభా,
స్వన్మధ్యసముదిత-చ్ఛాయయనఁగ।
సమ్మృతకళాపూరి-తాంతరిక్షుండగు,
శశిలోనమిఁ జూలాం-ధామమనఁగ
దుహినవారోదయో-త్ఫుల్లమనోహర,
పద్మాంతరస్థబం-భరకాంనఁగ
ప్రకటసమ్మార్జిత-ముకురబింబాంతర,
విహితసుందరహారి-నీలమనఁగ

గీ. వలకమూలుబూనుఁగాఁ బ్రోచి-యలినిభాగి।
ఫలకమునఁ గన్నతొత్తులు-జిలుకిసన్న
దంబువను సర్వజనుల చి-త్తంబులలరఁ।
దిలకమొనరించె నొక సతీ-తిలకమునుక ॥ ౩౮౫

గీ. ప్రకటసౌవర్ణపాలభ-జికలులోన।
మొలఁగుజనకతనూజాత-గతియురాద।
టంబు నొక సతియూనకా-లుంచెనఁగఁ।
జెక్కుటద్దంబువలె నొక్క-చుక్కఁ బెట్టె ॥ ౩౮౬

ఉ. పాటలసన్నుతోష్ఠి యొకతె బాంబులగంధియొసైన పీతకు।
న్నాటిపఘూటిలేనుచు-పాటివచింపెవవంచుమిందుఁ।
నీటుగ కేశయంబులన-నీటుగుకిన్నలుదోమి వాలుమా।
కాటుకఁ బెట్టెనొక్క సతి-కాటుకపిట్టలగొప్పిశిసేయఁగన్ ॥ ౩౮౭

క. సారపరిమళితఘనఘన।
సారమిళితగంధగంధ-సారంబునవి।
స్తారానందంబున నొక।
సారసలోచనయొనర్చె-జర్చమహిజకున్ ॥ ౩౮౮

సీ. పువ్వుఁబోణికిమల్లె-పువ్వులుదంతము,
జవ్వనినాసిక-మవ్వపువ్వు।
తావిసంపెఁగపువ్వు-తనువుదిరిసెపువ్వు,
మానినీమధ్యంబు-మఱ్ఱిపువ్వు।
పల్లవాధరనవ్వు-తెల్లనిపువ్వులు,
పాలుపాఱుపొక్కిలి-పొన్నపువ్వు।
మోముతామరపువ్వు-మోవిమంకెనపువ్వు,
కన్నులునల్లని-కల్వపువ్వు।
గీ. తెలనీపువ్వులిఁకవని-పోలనొక్కఁ।
కాంతకరవీరమందార-కర్ణికార।
మాలతీచారుజాజీసు-మావళులనొ।
సంగిసీతకుఁగడుసొంపె-సంగుచుండె॥ ౩౯౯॥
వ. ఇవ్విధంబున మూర్తిగొమాండవీశ్రుతకీర్తులకు ననుపమశృంగారంబు
లొనరించియున్నంతనక్కఁడ. ౪౦౦॥
ఉ. అంగనలంగజన్ముఁడని-యంగవిలాసముసన్నుతింపఁబు।
ణ్యాంగనలొప్పఁబొదుచుఁబ్రి-యంబునరామునభంగసంగకా।
భ్యంగనమాచరించిహృద-యంగమవాక్యలలంకరించిరు।
ప్పాంగుమధూరికాంచనవి-భూషణముల్ప్రతితోషణంబునన్॥
గీ. తనరుకస్తూరిబొట్టులాం-ఛనముగాఁగ।
మందహాసంబుచంద్రికా-మహిమమాఁవర।
సరసవాక్యములమృతర-సంబుగాఁగ।
జంద్రుకైవడిశ్రీరాము-చంద్రుఁడొప్పె॥ ౪౦౧॥
క. లలిఁగంతుజయంతవసం।
తలలితులనవొప్పులక్ష్మ-ణభరతశత్రు।
ఘ్నులశత్రుఘ్నుఁగామిను।
లలంకరించిరివిభూష-ణాంబరపటలిన్॥ ౪౦౨॥

వ. తదనంతరంబున. ౨౦౪॥

క. వయులన్న వినయులంబరి।
ణయయోగ్యులఁ బద్మపత్ర-నయనలనసమా।
నయశోధన్యుల నాత్మ౯।
నయులంగ నిజనకుఁడతిఘ-నంబగు వేడ్క౯॥ ౨౦౫॥

చ. చెలఁగిముహూర్తనిశ్చయముఁ-జేసివిదేహమహీంథపుండమా।
త్యులఁబిలిపించియుద్ధశర-థున్సుతబంధుసమేతుఁబంకజా।
ప్తలలితవంశ్యుఁడోడ్కొనిము-దమ్మునరండనవారలమ్మహా।
జ్జ్వలుకడకేగియిట్లనిర-వార్యులు వాక్చతురత్వమేర్పడ౯॥ ౨౦౬॥

మ. అవనీనాథభవత్తనూజులకుఁగ-ల్యాణంబులన్సేయనీ।
దివసంబుత్తమమంచుఁదెల్పుఁడని వై-దేహుండుమమ్మంపినాఁ।
డవనీదేవసమావృతుండవయిర-మ్మాలస్యమింకేలబాం।
ధవులెల్లంగొనియాడఁబుత్త్రహితభృ-త్యశ్రేణితోనొప్పఁగ౯॥

గీ. అనినముదమందియొసఁగెన-య్యంబరమణి।
వంశమణివారలకునన-వద్యమణులు।
నమితతాంబూలజాంబూన-దాంబరాది।
మహితబహుమానములబహు-మానముగను॥ ౨౦౮॥

వ. ఇట్లొసంగి. ౨౦౯॥

చ. దశరథుఁడంతబ్రాహ్మణవి-తానసమార్చనమాచరించిస।
త్వశరథులైనమానులుము-దంబునఁదోఁచరుదేరశత్రుఁడు।
ర్వశరథసామజాశ్వభట-వర్గసమేతముగానరేఁవ్వరు।
ల్వశులయికొల్వఁబౌరజన-వారముసంతసమందిచూడఁగ౯॥

క. రాజముఖులసేసలునీ।
రాజనములుఁగొను మనుచిత-రాజపథమున౯।
రాజవిభవమునఖిలధ।
రాజనులునుతింపబంధు-రాజసహితుఁడై॥ ౨౧౧॥

వ. చనునవసరమ్మున॥ ౨౧౨॥

చ. తెలియవు కామినీజనాల-తేటలు పాటలు వేణునాదము।
తెలియవు చల్లు సేసలును-దేవతలొత్తుచుఁ బుష్పవర్షము।
తెలియవు పంకజాప్తకర-దీధితులు న్మణిదీపశోభలుం।
గలసి మెలంగుటం ధరణి-కాంతుఁడు పెండ్లికిఁ దర్లుచుండగన్॥ ౨౧౩

క. అమరధునీవిమలాంభః।
కమలవనీవిహారణంబు-గాంచి మెలంచు భూ।
ధ్రిమగుత్క-శోరమహ్వ।
శ్రమజనితనిదాఘబిందు-సంచయము దుపన్॥ ౨౧౪।

వ. దశస్యందనుండు పురందరు చందంబునం బురంబు వారబ్బురం బంద వలదశలం బుష్పవృష్టులం బురస్కరించికొని యమంద మహానందకందకందళితహృదయారవిందుండై మందమందగమనంబున వందిమాగధులు సందడింప జిందంబుల రొదలు గ్రందుకొనం దరణికిరణంబులకుం దెలుపియొసఁగు గొడుగులం దనివినొందుచుం దన కెలంకుల నందఱు మంత్రులుం దగురీతి నడువం దఱుమగ సుందరమకరందబిందువులు చిందు మందారసుమసందోహంబులు బృందారకబృందంబు లందందఁ గురియుచుఁ ధరణీబృందారకు లాశీర్వాదంబులం గొంటాడు సుందరులు గ్రంతలుగొని ముందఱ నడువ వందిమ్ములను సందియులడుగుం దమ్ములందొడిగి చందనంబలంది యుందిలదిరంబులం దెగడు సంక్రందన నీలంబులం గ్రిందుపఱచు కుసులుం, దోవలందిరస్ఫురించు కందోవలదొంతికలుం, గందుకంబులం ద్రిప్పు కుచద్వంద్వంబులుం, గుందనంబుదంబు దిండుపఱపందగు తనుచ్ఛాయలుం, దలిరాకుమోవులుం, దలిచెక్కులుం, దరస్మితంబులుం, గుందరదనంబులుంగలిగి యువజనంబుల డెందంబులు గొందలంబందఁ జేయుచుం దన మోసలం దంపిలాసకాది వివిధవిధానంబులం దాండవంబుసల్పుచు నెందఱేని పదుపుం ది

అవలయగం జందనోదకంబునం బెడిసి గండవడినందంబగు రాజముం
దిరంబుగావశియాంబోచ్చు నవసరమ్మున సహాల్యానందనుండగు శతా
నందునిభుండు శతానందుండుతోడరా జనకుం డెదుర్కొని తో
డ్కొనిచని॥ ౪౧౫॥

క. సముచితముగ నర్ఘ్యము బా
ద్యమునొసగి యనంతరము ము-దంబున మణిపీ
ఠము లిడి జనకుండు పూజిం
చె మహారథు దశరథుం బ్రసిద్ధులను ములన్॥ ౪౧౬॥

వ. ఇట్లు పూజించి సమస్తజన మునిజన కదంబాలంబిత జనకుండు అను
వచనంబుల దశరథునకిట్లనియె- ౪౧౭॥

చ. బుధజనమాన్యపట్టభిరథ-భూనుత కీర్తికి రామమూర్తికి
స్వధిత విరోధలక్ష్మణకు-మారునకున్ ధరతాభిధానమా
గధ తనయాభివాంఛలకు-గావలయుం ద్వరలో వివాహముల్
లు ప్రతి శిశుభ స్యశీఘ్రముసు- పెద్దల వాక్యము లాలకింపమే॥ ౪౧౮॥

వ. అనుటయు మహానందమగ్నుండగు దశరథుండు. ౪౧౯॥

క. తదవసరంబున మునులకు
పదములకు నలు పురకుం బ్రశస్తంబగు న
భ్యుదయాద్రమధువుం డోసంగె
స్ఫోదలన్విప్రులకుం బోండీ-మొదవుల బోదలన్॥ ౪౨౦॥

క. అకోపంతంబుగ జనకుండు
మిథిలానాయకుండు విప్ర-మిత్ర సహితుండై
మధుపర్కంబులు నేసెను
మధుపసమానాలకులకు మనుజంశ్యలకున్॥ ౪౨౧॥

వ. అదనంతరంబున. ౪౨౨॥

క. కలధౌతభవ్యసుందర
కలశోదకమాత్తపత్న్ గ్రోనేయొసంగ

స్తాలకులిశజలజరేఖా।
లలితనృపకుమారపదయు-గములుగనుచున్॥ ౪౨౩॥

క. అన్యాయములకు దానమ్ములు।
అన్యాదావసదృశములు-గావనియెసఁగెం।
గన్యాదానంబులఁయా।
ధన్యులకున్ననదశరథ-రాజసుతులకున్॥ ౪౨౪॥

వ. అంత॥ ౪౨౫॥

చ. చెలఁగియరుంధతీపతిప-సిష్ఠుఁడు రాముకరంబుఁబూనిని।
ర్మలనవరత్నగుంభనవి-రాజితదివ్యవివాహవేదికో।
జ్జ్వలకనకాసనంబునని-వ్వణ్ణునిజేసిసువాసినీజన।
ములనియమించెనింతెనయ-భూతనయందగఁదోడితేరఁగన్॥

క. సీరపథజాతకుంబ్రబళి।
సీరమఱుఁగువెట్టిస్ఫుటకు-శేశయముఖలా।
శిద్యుక్షులు సెలఁగనునా।
పీరవిభుఁడు రామచంద్రు-చెంతనునిచెనన్॥ ౪౨౭॥

క. ఒకరినొకరుచూచెదు నే।
ముకలుకదున్నలక లెత్తు-దువధూవరవ్ర।
శ్రీకరముగదిరినదగెయప।
వికయసమానవిమలవాహి-నీభంగమునన్॥ ౪౨౮॥

వ. అంత॥ ౪౨౯॥

ఆ. తెలిపలుచితరీతిఁ-దెరవలువమరల్ప।
జనకభాగ్యరాశి-జనకతనయ।
కలుఁగుతెవివారి-తరగలనుదయించు।
నీవిధముఁవఁదేజ-నిరవహించె॥ ౪౩౦॥

గీ. లలితమాలామనోహర-గళయగుచుఁడ।
మాలసాలంబుసరసనే-తాలతయును।

నీలమేఘుంబు చెంతశశిం-పోలితయునఁ।
బాలఁదనరారె రామన్ప్యపా-పాలుఁబ్రేమాల॥ ౪౩౧॥

ఉ. సీతకటాక్షవీక్షణము-శ్రీరఘురాముముఖప్రభాతకం।
జాతవిచిత్రచిత్రకిత-సారకురంగమదింబుఁగాపము।
ద్యోతితమరియ్యొ రాఘవము-హొజ్జ్వలదృగ్నికరంబుమీఁదభూ।
జాతకుఁగజ్జలంబునఁబో-నంగనొవర్చినచెక్కుముక్కగన్॥ ౪౩౨॥

వ. తదనంతరంబున. ౪౩౩॥

మ. కులకాంతాతిలకావలీవలయిత-క్షోణీకుమారీపవి।
త్రలసచ్ఛీర్షమునన్మునీంద్రజనమం-దారుండు రాముండుతాఁ।
దలఁబ్రాల్వోయుటఁబట్టివేడుకభుజ-ద్వంద్వంబు పైకెత్తియుం।
జెలతాగ్రంబునఁబుష్పగుచ్ఛమనఁగం-జెల్లెంగులాచారతన్॥ ౪౩౪॥

ఉ. మోముని కాంతమందభుజ-మూలరుచుల్వెలుఁగొందఁగఁ గ్రణ।
స్తోమరుచుఁ గ్రుచుణంకృతులు-సొంపెసఁగం జెలుపు వ్వసవ్వచుం।
దామరసాక్షులెంతయుము-దంబునఁదోఁపయు పైచ్చరింపఁగా।
రాముశిరంబుమీఁదఁదలఁ-బ్రాలువ చెంద్రగఘామిజాతియుక్॥

ఆ. మఱియు వేడ్కచేత-మహిజాతతా శ్వేత।
మౌక్తికములు రాము-మస్తకమున।
నునుపఁబూనహ స్త-యుగముగదు స్త్రీలఁ।
జూచువారికెల్ల-యుక్తియనఁగ॥ ౪౩౬॥

వ. తన్వహోత్సవ సమయంబున ౪౩౭॥

క. జనరాజిదళింబునఁదము।
చనరామియుతింగియుచిత-జాలపథములం।
జని రామునిపరిణయమున।
జనరాజితలీలమెలఁగె-శ్వసనాంకురములన్॥ ౪౩౮॥

క. గళదుడుగండశిలాం।
ర్గళ ఘేరీధ్వనులరిపులు-గలవరమందం।

కరమునఁ బంగారుపుమంచ;
కరిమూత్రము రాఘవుండు-కట్టె సహిజకున్॥ ౭౩౯॥

ఉ. భూజనకల్పభూజుఁ డజ-పుత్త్రతనూజుఁడు రాముఁ డంచితాం।
భోజదళాక్షుఁ డిద్ధవిధి-భూమిజఁ గూడి మహోత్సవంబునన్।
లాజలతాజ్యధారలద-ళంబుగఁ దృప్తిఁ గాంచె నగ్నిన్।
శాక్షి గురుప్రసాదుఁడని-తా గను వాఁడుని జాతవేదునిన్॥ ౭౪౦॥

ఆ. సర్వసాక్షికర్త-సాక్షివంశజుఁ డగ్ని।
సాక్షికముగ సీత-సారసాక్షి।
నఖిలలోకసంత-సాక్షిణి లావణ్యఁ।
బ్రీతితోడ నెల్లు-బెండ్లియాడి॥ ౭౪౧॥

శా. శోభాగాత్రకరంధతీసతికిన-త్యుద్బోధచారిత్రకున్।
బ్రాభాతామలపద్మనేత్రకు సతీ-బాహీతాంచితస్తోత్రికిన్।
న్స్వాభాగ్యంబభివృద్ధినొందరఘువం-శస్వామి రాముం డుసీ।
తాభామాసహితంబుఁ గాఁ జెరఁగన-త్యుత్సంబు సంతోషంబు గాన్॥

క. జనులకు యంధతిమెఱిఁదిలఁ।
చినమాత్రక కల్గు సర్వసిద్ధులు దన్నా।
విని బతివ్రతము బూజిం।
చినసత్స్వభాగ్యసిద్ధి-చేకురుట రుదే॥ ౭౪౩॥

వ. మఱియుం బంచమహాశబ్దంబులుం బ్రాహ్మణాశీర్వాద నాదంబు లనూనపుణ్యాంగనా గానాదంబులు నింగిముట్టం జెలంగు చుండ వసిష్ఠుండు లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులకు నూర్మిళామాండవీ శ్రుతకీర్తుల బాణిగ్రహణంబులు క్రమంబున నడిపిన నిట్లు దశ్రుతిఁ లు నలువురు నేకకాలంబున గృహోద్వాహులయి వధూసహితం బుగా జాతవేదునకు నమస్కరించి వసిష్ఠ విశ్వామిత్ర శతానంద ప్రముఖనిఖిల మునిప్రకరంబునకును దశరథజనకభూనాథ వరులకుం బ్రణమిల్లి స్వస్తివచనంబులు పరిగ్రహించి యుండిరి॥౭౪౪॥

క. దానోత్తమమగుభోజన
దానంబునజనులఁదనిపెఁ-దజ్జనకుఁడుం
దానంబులనురుభక్తివి
ధానంబులద్విజులఁదనిపెఁ-దజ్జనకుండున్॥ ౧౧౫॥

వ. అంత. ౧౧౬॥

గీ. గంధసింధురజవనకం-ఖాణసుభట
రత్నధేనుసువర్ణవ-స్త్రపరిశస్త
దాసదాసీవిశేషశ-య్యాసనంబు
లరణములొసంగవేర్వేఱ-నల్లురకును॥ ౧౧౭॥

క. విశ్వానందప్రదస
ప్తాశ్వకులులయోచితపరిణ-యంబులుగనియు
ర్వీశ్వరుదీవింపుచున
విశ్వామిత్రుండభీష్ట-వృత్తింజనుఁడున్॥ ౧౧౮॥

ఉ. కూఁతులఁజేరఁబిల్చిజన-కుండుమహాదరణంబుమీఱవి
ఖ్యాతపతివ్రతాత్వవిధి-తాంచితశీలములెల్లవారికిం
బ్రీతినుపన్యసించియల-రించివిశేషవిభూషణాంబర
వ్రాతసువర్ణరత్నవిక-రంబులొసంగమనోముదంబుగన్॥ ౧౧౯॥

క. హరియునుసిరియునుమానవ
శరీరములుదాల్చినట్టి-చందమువవధూ
వరులీసీతారాములు
గరమొప్పిరటంచుజనుల-కలకలమెసఁగెన్॥ ౧౨౦॥

క. అధికతరానందుఁడుదశ
రథధరణీవిభుఁడుదత్పు-రంబునమహిత
ప్రథఁగొన్నిదినంబులుజన
ధరాధిపమాన్యుఁడైత-గన్పసియించెన్॥ ౧౨౧॥

వ. ఇట్లుండి యొక్క శుభదినంబున జనకునను మతింబువడసి యపరిమి
తపరిచారికావృతలగు వధూరత్నంబులును మహానందయుతులగు
సుతులును సమస్తబంధుమిత్రామాత్యులును సముచితవాహనం
బులధిష్ఠించి యనుగమింపరథారూఢుండై పుణ్యకామినీ జనమ్ము
లు సేసలు చల్లవల్లనమ్మిథిలాపురంబు వెలువడి తన్ననుపవచ్చు జన
కచక్రవర్తి నధికధర్మమూర్తి సపరివారంబుగా నెట్టకేలకునివర్తిం
చియుచితయానంబున సాకేతాభిముఖుండై॥ ౪౫౨॥

క. దారితశాత్రవసంచయుఁడు।
దారుఁడుపర్జ్న్యరఘుఁడేఁగు-దారిభయదము।
ల్గారుతములుమారుతములు।
దారుణముగవీచెనత్యు-దగ్రస్ఫురణన్॥ ౪౫౩॥

గీ. ఇట్టిదుశ్శకునంబుల-నెట్టిరట్టు।
పుట్టునోయనికులగురు-వునకుదెల్పి।
తద్విధంబెల్లనాత్మబో-ధమునఁదెలిసి।
యాతఁడాతనికిట్లను-నంతలోన॥ ౪౫౪॥

సీ. క్షత్రియారణ్యాగ్ని-హోత్రమహోజ్జ్వల,
త్కీలకుఠారంబు-కేలఁగ్రాలఁ।
గాంచనాచలకట-కవిశాలవక్షస్స,
లంబునఁదెలిజన్ని-దంబుమెఱయ।
నఖిలమానవనివ-హభయంకరములైన,
దృష్టులనంగార-వృష్టులొలుక।
నధికప్రతిఘదెల్పు-నరుణకాంతివహించు,
ముఖమునఁగనుబొమ-ల్ముడివడంగ।

గీ. దశరథుండిచ్చుపూజావి-ధానములఁబ।
రిగ్రహింపకయాగ్రహో-దగ్రుఁడగుచు।

విగ్రహానుగ్రహసమగ్రు-నీరజాక్షు।
రాముఁ జేరంగఁ జనిభృగు-రాముఁ డలుక॥ ౮౫౫॥

క. విత్రాసస్థితివిగత।
క్షత్రము గావించితొల్లి-కశ్యపునకుని,
ధాత్రిసమస్తము నొసఁగిన।
ధాత్రీసురముఖ్యజామ-దగ్న్యు నెఱుఁగవే॥ ౮౫౬॥

క. హరుజిష్ణుచాప మెక్కిడి।
పురుషోత్తముఁడ ననుకొనఁ-బొంగెదు పురము।
స్వరుచాపము చలమేనర।
వముఁడనిని నుఁగొగడి కెల్ల-వాని నెఱుఁగమిన్॥ ౮౫౭॥

క, నా చేతం బూజితమై।
నా చేతం బొల్పపస్త-నాభుధనువాగి।
నీచేత నధిజ్యమగుడు।
నీ చేఁతలు చిత్రములని-నెఱిఁగెనమ్మనగుఁగ॥ ౮౫౮॥

క. ధృతి నా ధను వెక్కిడిన।
స్తుతినిను భావింతు సత్త్వ-మహితు నిఁగాఁగా।
కంటి దుష్కృతమేనియుఁ౦।
దిత రాజసతామసములు-నీకుంగా వే॥ ౮౫౯॥

ఉ. అనితనుజామదగ్న్యుఁడవ-యంబులు వల్క-నఁగార్ముకమ్ముతో
నతని సత్త్వముం గొనిధను-వంబుగ నెక్కిడి రామచంద్రుఁ డా।
తఁ డవఁ బుణ్యలోకసుపథంబులు గాల్చెను డంగడించె నెతఁ।
త్రేనినిజబంధుకోటినల-రించెనునంత భుజాబలాఢ్యుఁడై॥ ౮౬౦॥

గీ. రాము వలగొని భార్గవ-రాముఁ డలమ।
హేమాద్రిపర్వతమునకు సై-యుచ్చఁ జనియె।
రాముఁ డటుఁ బుచ్చిదశరథ-రాముఁ డలమ।
హేంద్రవిభవంబుతోఁ దండ్రి-కెలమి మ్రొక్కి॥ ౮౬౧॥

క. రాజకులమౌళి రాముఁడు।
రాజయమును నిజజయంబు-రహి నెఱుఁగింపన్।
రాజాననుఁడగు నగ్రజ।
రాజాస్సౌందర్యజితము-సౌదాంబోగ డెన్॥ ౪౬౨॥

వ. ఇట్లు పొగడి. ౪౬౩॥

క. శివరవసిష్ఠుం డెఱిఁగిం।
చినవిధమునఁ దొలుత భయము-జెందిజయముఁ గా।
కొనఁగ గ్గెనను చుఁదనమున।
మునగురులయమేయబోధ-మునకుంబొంగన్॥ ౪౬౪॥

వ. మఱియును రామభద్రుఁ ధైర్యావార్యశౌర్యౌదార్య గాంభీర్య స్థైర్యాది గుణంబులగ్గించుచుఁ దమరాకకు నలంకృతంబగు సాకేతంబుఁ గౌతుకంబునం గనుంగొని. ౪౬౫.

క. పురజనము లెదురుకొనరథ।
కరితురగరథాపణమగు-ఘంటాపథముం।
దరిసిచనువవసరమ్మున!
బురుషులుఁ దెఱవలును రాముఁ-బొడఁగనితమలోన్॥ ౪౬౬॥

సీ. జనకునియాజ్ఞ వి-శ్వామిత్రుతో నేగి,
తొలుదొల్తఁ దాటక-దున్మటయును।
నీచమారీచును-న్నీటముంచుటయును,
బిదపసుబాహుని-జదుపుటయును।
గౌశికుజన్నంబుఁ-గాపాడుటయునొక,
గ్రావంబునంగనఁ-గానొనర్చు।
టకృపీటజాటు గా-స్తుకముగ్రుంచుటయును,
భార్గవయుక్తము గావి-వాహమగుటయు

గీ. తండ్రిమదిలోన భయమెల్లఁ-దలఁగఁబాకు।
రాముమారొ-నిజాతనిగ-వ్వంబడంచి।

చెలఁగిసాకేతమునకువి-చ్చేయుటయును।
జెప్పికౌవిచాలసంతసిం-చిరిమతియును॥ ౪౭౬॥

ఉ. పురవరవర్ణనల్వివిధ-భూషణభూషితలైసువర్ణనా।
పురరవముల్సెలంగఁగడుఁ-బొంగెడురాగరసంబుచేర్తగో।
పురవరసౌధభాగములఁ-బొందుగనిల్చినరేంద్రురాముగో।
పురవరపౌరకామినుల-పోలికఁజూచిరిసేసలాలుఁచుణ॥ ౪౭౭॥

వ. తత్సమయంబున ౪౭౮॥

సీ. అగణితసౌధయా-నిగమాంబురాశికి,
రాణించుచదనరాక-రాకగాఁగ।
సమధికభయదరా-క్షసచమూపతులకు,
దనదర్శనముసుద-ర్శనముగాఁగ।
వీతవిద్వేషులౌ విబుధనాయకులకుఁ,
దనచరిత్రములుచి-త్రములుగాఁగ।
నహితరాజన్యసై-న్యములకుఁదనప్రతా,
పంబుమిక్కుటపుఁదా-పంబుగాఁగ॥

గీ. సత్యధర్మక్షమాదయా-శౌచదక్షు।
సమితికిఁదనగుణములుగు-ణములుగాఁగ।
దమ్ములనుఁగూడిరామచం-ద్రప్రభుండు।
వేడ్కవిహరించెనప్పుర-వీథులందు॥ ౪౭౯॥

వ. ఇట్లఖిల జననయనోత్సవంబుగా విహరించి. ౪౮౦.

క. తమ్ములుతిరుణీయుతులుచ।
తమ్ముగఁదనుఁగొలువఁదాను-దైతాయుతుఁడై।
తమ్ముఁగనువేడ్కనధిగము।
దమ్మందుమనున్నయట్టి-తల్లులకెరఁగెన్॥ ౪౮౧॥

వ. అంతఃపురమ్మునకుం జనునవసరమ్మున నవసరమ్ములరిమ్ములఁగిరమ్మా
మెఱయఁగరముల గంకణనికరములు మొరయఁగుచము లొరయు

జతనమ్ముగ రతనమ్ములు చెక్కిన పసిండిపళ్ళెరమ్ముల ననురూపమ్ములగు హిమవాలుకా దీపమ్ముల దీప్తులు సముతిలప్రదీప్తులయి డంగ పసి క్రిందుపఱచాట తగపనిన చందమ్మునం గొమ్మలు బాహులంబిసమ్ములు సాచి యొసంగు నీరాజనమ్ముల రాజిల్లుచు నెడ నెడ వినోదమ్ములగు వీణానాదమ్ములకు ముదమ్ము నొందుచు జనయిత్రుల పంపున నెదురొన్ని పుణ్యకామినీ జనమ్ములొసంగు రక్షాకరణమ్ములకు సమ్మతించుచు నుభయపార్శ్వమ్ముల నుండి యుభరాజగములు శుభాచారలాజమ్ములు చల్లుచు నాసేచనకమ్మగు నిజమూర్తిశ్రీ విలాసమ్ము నాలోకనమ్ముగావింప మనోహరరత్నసంభవ విచిత్రభిత్తికాని కాయ్యంబుల వలనను లసమానాసమానకాంచనా సంబులవలనను నిరుపమానమానినీబృందంబులవలనను రమణీయాతరపదార్థంబులవలనను గరంబొప్పు మాతృగృహంబుఁ బరియించెని.

ఉ. తమ్ములఁ గూడి రాఘవుఁడు-తల్లుల పాదతలమ్ములాత్మమూ
ర్ధమ్ముల సోఁక మ్రొక్కినను-దమ్ముదీవనలిచ్చి గ్రుచ్చి ప్రే
మమ్మునఁ గౌఁగిలించి కొని-మక్కువ లెక్కువలైతివర్ధనా
యమ్ములు ముద్దులాడి రతి-యమ్మున నిద్దపుఁ జెక్కుటద్దముల్॥ ౮౨౩॥

క. చన్నులఁ జుఁగింబులు వా
ల్గన్నుల నానందబాష్పకణములుఁ గురిసెం
గన్నులఁ జిందువఱ్ఱమునుతు
లన్నుల పురఁ జా ముళ్ళు-లకుఁ జిత్రముగన్॥ ౮౨౪॥

వ. తదనంతరంబున॥ ౮౨౫॥

సీ. అంబుజనాభులవిరాఁడి-యాతులవిధమ్మునఁ,
మోము సానలకలు-మూసుగు వడఁగ
నడుములు సన్నవని తె-ల్పి మధ్యగఁ గాంచి కా,
కుంకటేశ్వరము-గ్రీవఁ గొనఁగ
సీలవే ఘమ్ముల-పేలమ్ము లాడువి,

దమ్మునఁ జికురబం-ధమ్ములమరఁ।
బదతలమ్ముల కెంపు-లొదవి సుధాధౌత,
సోపానములరుణ-చ్ఛాయలొందఁ।
గీ. జీవనగవులాననములకుఁ-జెన్నొసర్ప।
వినయములు రూపములు దాల్చి-యనువుగాఁగ।
వెల్లవల్లనజను దెంచి-యత్తలకును॥
మోదమునఁ గ్రొత్తకోడండ్రు-మ్రొక్కుటయును॥ ౨౬౬॥

క. శ్రీవనితాచతురాకృతు।
లీవనితలటంచుఁ బ్రీతి-నెత్తికొనికడుం।
దీవింపుచు నెంతయుసం।
భావించిరి మానసములు-ప్రమదంబందన్॥ ౨౬౭॥

క. శ్రీకరమూర్తులఁ బుత్త్రిల।
నాకోడండ్రఁగని యొబ్బి-యాడిరి విమలా।
స్తోకచరిత్రలు గాన।
లోకైకామగధతివియ-లానందమునన్॥ ౨౬౮॥

క. వనితాయుతులన్నతులం।
గనిజననీజనకులమిత-కౌతుకమతులై।
దని చెప్పితిని మనంబున।
ననుపమమనుహార్షమంత-కంతకుఁ బెరుగన్॥ ౨౬౯॥

చ. పరమకృపారసానిలయ-భావితమానిసుచిత్తసారసా।
నిరుపమసాహసావినుత-నీరజగర్భకృపీటరేతసా।
గురుతరదేహసారపరి-కుంఠితదుష్టనికృష్టరాక్షసా।
భరితమహాప్రసాదహిత-భక్తజనావనసక్తమానసా॥ ౨౭౦॥

క. శరణాగతజనశరణా।
శరనారదకీర్తిస్తనిత-సంకాశరణా।

స్ఫురణోక్తిముదాశరథా।
చతణా వేంకటమహీర-సాథరశరణా॥ ౮౮౧॥

మాలినీ. ప్రణమదఖిలమారీ-భక్తలోకోపకారీ।
ప్రణవఘనవిహారీ-భాసురానందకారీ।
రణవిజితసురారీ-బ్రధ్నచంద్రానుకారీ।
తృణకలుషవిదారీ-సర్వదానిర్వికారీ॥ ౮౮౨॥

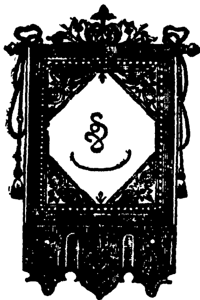
గద్య. ఇది శ్రీమార్యనారాయణ పదాబ్జధ్యానపరాయణభూమధైర్య వినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ కొత్తపల్లి లచ్చయప్రణీతంబైన దాశరధివిలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

దాశరథివిలాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

మద్వేంకటనామో-
ద్దామధరాధామసుగుణ-ధామరవిసుధా-
ధామనయనవందితసు-
త్రామారిపుభీమసుంద-రవిజితకామా॥ ౧॥

వ. అవధరింపుమనంతరకథావిధానంబుఁ బ్రచేతసుండగు ప్రాచేతసుం డిట్లని చెప్పందొడంగె నట్లు సంప్రాప్తమనోరథుండగు దశరథుం డొక్కనాఁడు నిండుఁ గొలువుండి యమాత్యులం గలయం గనుంగొని. ౨॥

ఉ. సంతతిలేదులేదనువి-చారముదూరముఁ గాఁగఁ బుత్త్రిలన్
సంతసమందఁ గాంచితిన-సాధ్యబలాఢ్యులు వారు వారికి
స్సంతతకీర్తిశాలురక-సంగఁగసన్నుతపుణ్యకామినీ
సంతతులైనకన్యలఁ-జక్కఁగఁ బెండిలిచేసితీగతిన్ ॥ ౩॥

క. నాకులముగడువెలింగె
న్నాకులసత్కీర్తియయ్యె-నాకులమొప్పె
న్నాకులకాంతలమతులున
నాకులములుగాఁదసర్చె-నాకులకరుణన్ ॥ ౪॥

వ. అని పలికి వెండియు. ౫।

క. బుద్ధివికలమగు దృష్టియు।
విద్దంబగు బలము చెడువి-వేకంబుడుగు।
వృద్ధతగ దిరిన జనునకు।
సిద్ధంబటఁ డెంతయుం బ్ర సిద్ధుం డైనన్॥ ౬॥

ఉ. అర్థిజనావనంబు వివి-ధాహితసైన్యముజాతిశక్తితా।
నిర్ధారణంబు నంచితమ-నీషయు రోషవిశేషదోషని।
స్తర్థాణనంబు రాజులకు-సమ్మతధర్మము లౌటఁ జూడఁగా।
నర్థులు గాగ రాజ్యమున-కంధులు వృద్ధులు బుద్ధిహీనులున్॥ ౭॥

వ. అని యిట్లు తనకృతార్థత్వంబును, వృద్ధత్వంబును, రాజ్యపాలనాసమర్థత్వంబును దేటపడం బలికి మఱియును. ౮॥

ఉ. నింపెదఁ గీర్తి దిక్కులన-నిందితధాముని రామునిం బ్రతి।
ష్ఠింపెదఁ బు[illegible]వ్య రాజ్యమున-శిష్టజనానుమతుండ నైయును।
ష్ఠింపెద సద్వ్రతంబులు వి-శేషధృతిన్ సుకరంబుగా నధి।
ష్ఠింపెద సంతసంబెసఁగు-దివ్యసువర్ణ సువర్ణహర్మ్యమున్॥ ౯

వ. అనిన విని యా దశరథునకుం దదీయ మంత్రిపుంగవులఖిల జనానుమతంబు వడసి యిట్లనిరి- ౧౦॥

క. ధాతవు విద్యలకున్ స్వాం।
తాతవు విక్రమసమృద్ధి-దాతవు శుభసం।
ధాతవు జనములకివ్వసు।
ధాతల మేలితివి తొంటి-ధరణిపులఁ గ్రియన్॥ ౧౧॥

వ. ఒక్కనాఁడు నీయందు గోరంతతో నంతఁ గంటిమే యని పలికి మఱియును. ౧౨॥

ఉ. నీవు మహానుభావుఁడవు-నీతివివేకవిశారదుండవుం।
గావున నిట్టి సత్సుతులఁ-గాంచి సుఖింపఁగఁ గంటి మీరలుం।

దేవసమానులగ్రజుఁడు - దీర్ఘభుజాబలుఁ డార్యలోకసం
భావితుఁడీకుమారకుని - బట్టముఁ గట్టుఁ డలంఘ్యపోరుషా ॥ ౧౩॥

ఆ. పట్టభద్రుఁ డగుచు - భద్రుఁ డగుంగాని
యుల్లసిల్లుదురుత - దుత్సవమున
నఖిలజనులు నేము - నలరుదుమీవును
జ్యేష్ఠుఁ డవగుదువట్లు - చేయుఫ్రమునఘ॥ ౧౪॥

వ. అని తనమనంబునకనుకూలంబుగాఁ బల్కుటయు నమ్మహావిభుండు.

గీ. చెలఁగి శ్రీరాము పట్టాభి - షేకమునకు
వలయు సంభారములు రెండు - వలను మెఱసి
యేతదుత్సవ మెఱిఁగింపుఁ - డెల్లవార
లకునొనర్పుఁడు పురమున - లంకృతముగ॥ ౧౫॥

వ. అని చెప్పి యంతఃపురంబునకుంజను[redacted]యు నమాత్యులు. ౧౬॥

శా. రంభాస్తంభము లెల్లచో నధికచి - త్రస్ఫూర్తిఁ గల్పించినాఁ
డంభోజోత్పలమాలికల్ని ఱపి వే - దల్పలాస్యయు ల్లీలఁ బ్రో
జ్జృంభత్కాంచనభద్రకుంభతతిన - శ్రీణసిలిన్ కల్పిరా
జంభారాతిపురావధీరణలస - త్సౌందర్యయుక్తంబుగన్॥ ౧౭॥

వ- మఱియుం బరమశోభనంబుఁ గావించి రప్పురవరంబు వినూతన నికేతనకేతనంబై, ప్రాతానీత పుణ్యనదీతోయానీతంబయి విమల కమలకమలాకర కమనీయ కమలాకరంబై యనూనోద్యాన వనఘనోపవన పవన మనోభిరామంబై దేవమానవతీ సమానమానినీ మానితంబయి మధురమాగధ గానంబులవలనను, మహోత్సవాలోకనాగత జనపరిస్ఫురధ్వాన ధ్వానంబుల వలనను భేరీమృదంగాది మంగళస్వానంబులవలనను జృంభితమదకరి బృంహిత ధ్వానంబులవలనను బూర్ణిమాసుధాపూర్ణ భానూదయ సముద్ఘూర్ణమానార్ణవంబన నిర్ణయింపందగి యుంపుదళుకొత్తుచుండె నంత నొక్క శుభదినంబున. ౧౮.

గీ. గురునియానతిరఘువంశ్య-గురుఁడు రాము।
చంద్రుఁడతివేడ్క-జానకీ-సహితుఁడగుచు।
నలఘుతరమంత్రపూతాంబు-వులను గడుభ్రు।
యంబుననుమాంగళస్నాన-మాచరించి॥ ౨౦॥

క. తానప్పుడువొలిచెమానిని।
ధాముఁడుగృతపుణ్యతరవి-ధాముఁడుశుభసం।
ధాముఁడుధౌతాంబరపరి।
ధాముఁడుసౌమిత్రిసన్ని-ధాముఁడుమిగులన్॥ ౨౧॥

వ. అయ్యవసరంబున మంధరయనుదాది తనదొరసానియగు కైకకడ
కుంజని ససంభ్రమంబుగానిట్లనియె. ౨౨॥

క. మతిఁగార్యగతి నెఱుంగక।
యతివా పతినాకుఁగూర్చునని చుమిగులన్।
మ్మితివతిమతిహీనవువసు।
మతిసవతిసుతుండయేలు-మహిమోజ్జ్వలుఁడై॥ ౨౩॥

వ. అనిపల్కి-వెండియు॥ ౨౪॥

మ. పతిగౌసల్యకుఁగూర్చితత్సుతునకుం-బట్టంబుగట్టంగను।
ద్యతుఁడైయుండుటతెల్లమయ్యెనుసపత్నిశ్రేష్ఠోద్భవుండుర్వరా
పతిగాఁజూచెడువంతపెద్దభరతుం-బట్టానకుంబాపెడు।
స్థితినొందించినగుందుపుత్త్రిఁగమన-శ్రీవాప్తిత్రికంటెంజెలీ॥ ౨౫॥

చ. వరములుతొల్లినీకుఁజన-వల్లభుఁడిచ్చెనురెండువానిలో।
భరతునిఁబూజ్యరాజ్యపద-బంధురుఁజేయుటయొండుగానదో।
ర్వరఁబదునాలుగేండ్లజన-పల్లలముల్దిరియించిజానకీ।
శ్వరుఁడుచరించుటొండువి-ధుపంబుగనొందుదొలంగివేఁడుమీ॥

చ. అనవినికైకచిత్తమురి-యాడఁగనిట్లనుమంధరాధరా।
వనమునకేగపుత్త్రికున-వశ్యముఁబూన్పకమాననేర్చునే।

తృతీయాశ్వాసము.

మనుజవరుండు నీ వనుక్ర-మంబున వేఁడుట నాకధర్మమై।
వనిఁ బతిఁ జేరి యివ్విధము-నన్మొగమోడక మూదలించెదన్॥ ౨౭

ఎ. అని పలికి దైవప్రేరితయగుటం జేసి ధర్మంబు దలంపక. ౨౮

సీ. ధవుఁ జేరి మేదినీ ధవభవదగ్రభా,
ర్యాసుతు శ్రీరాము-నడవిలోఁజ।
తుర్దశాబ్దంబులు-దుర్దశనొందంగఁ,
బంపి నా పుత్త్రికు-భరతునిఖిల।
రాజ్యంబునకు నిష్ట రమణుని గావింపు,
మీవు రెండు వరంబు-లిచ్చినాఁడ।
వెలుఁగుము తొల్లి నీ-విటుఁ జల్పితగు కీర్తి,
వడసి కృతప్రతి-జ్ఞుఁడవుగమ్ము।

ఆ. భానుకులులు రాజ్య-హీనంబునకునైనఁ।
దరముగాని యాప-దలకునైనఁ।
బ్రాణభయదమైన-ప్రధనంబునకునైన।
వెలుపరవ్రతమునకు-వెరచినట్లు॥ ౨౯

వ. అని యడుగుటయును నప్పలుకులు ములుకులక్రియను నాటుకొనవెట్టుట
యును మలికిపడి యమ్మహీవిభుండు. ౩౦

క. కైక వినుము రామునిలో।
కైక వినుతనాము నడవి-కనుపుమనుచు మనీ।
కైక డఁగి యొరులు వెడనుడిఁ।
గైకొనఁగాఁదగునె కూరి-కర్మము గాదే। ౩౧

మ. ధనము ల్వేఁడిన వేఁడఁగాఁదగు సుతుల్-ధాత్రీతలంబేలఁగో।
రినఁ గోరందగు నీవు నీకు సవతుల్-ప్రీతిన్ బను ల్సేయఁగాఁ।
చినఁ జూడందగుఁ గాక వారిజముఖీ-చిత్తంబు భగ్నంబుగా।
మునివృత్తిన్ వనవాసిఁ గాఁగ రఘురా-ము న్వేఁడనీకర్హమే ౩౨

క. మునివృత్తిం గానలరా!
మునివర్తింపంగఁ బనిగ-మునుకొనియుఁ కనే!
మనియొనతా ల్మినిలిపియే!
మనిగొంద నేమనియొద నుర-మణిశౌనిన్నున్ ॥ 3౩॥

వ. అనుటయు నక్కైకయి రాజనందన. 3౪॥

క. పేర్చినయాకొక్క సల్యకుఁ!
గూర్చిశిపివనియుల్లు-కొంకకయుడఁగా!
నోర్చదవసిమ్మి[illegible]ను!
జర్చింపఁగ నైతిము నూన్యా-పావనసునిగాఁ ॥ 3౫॥

ఉ. అక్కటకోసలా త్మజను-నాపు-డ వైమనుదుఃఖవారిలోఁ!
దొక్కఁదలంచుసాహసిని నోయుజమిత్రకశాలీనుల్క్రియ!
న్నిక్కమఁదప్పదొక్కటవ నీశ్వరనీవొకరుండుదక్కనీ!
వెక్కుడసత్యవాక్యనది యెక్కుడబొంకితిమానిప్రియా॥ 3౬॥

క. అగసుతుంముబిభవస!
మగ్రునిగావింపఁబ్రదుక-మానసయ్యెబ!
దగ్రసితొగ్రమహత్తృద!
యుగ్రంధివిచీకునక్క మదియుంపగునే॥ 3౭॥

క. అనితవదూజెసుపంకిలు!
తనువుఁదఁబుటయుపవయు-తంబపనిషువు!
ల్నినిచినఁజేష్వడుగతిన!
మ్మనుజవిభుఁడుభాపలుడిగి మార్పడియుండెన్ ॥ 3౮॥

వ. అంతనక్కడ రామచంద్రుం గసుంగొని వసిష్ఠుండు పట్టాభిషేక సమయం బాసన్నంబయ్యె దశరథుండేలతడసె నీవరిగి యతిఃం దోడ్కొనిరమ్మనుటయు నతండు- 3౯॥

ఉ. గారవమొప్పఁదంద్రికర-గందదనుజ్ఞఁబరిగ్రహింపశ్రూ!
గారరసంబుదేహమునఁ-గాంచిచిత్రినస్నోహర

గారముఁ జేరియుండొకరుఁ-గారతనంబులు గూర్చియున్న బం।
గారపుగద్దెపైఁ దనపు-గాఁజియ పెట్టఁగ వందు భూపతిన్॥ ౪౦॥

క. కనుఁగొని మతిఁ గైకంగనుఁ।
గొని జనయిత్రియి దేమి-ఘోరపుశోకం।
బున భూపతి మునిఁగినవాఁ।
డని యడిగినఁ గైక నిర్దయామతియగుచున్॥ ౪౧॥

క. మనమున నించుక యేనియు।
ననుమానము మాని పలికె-నవికారుఁడవై।
విను తనయా వినుత నయా।
వినిచెద నేతద్వ్యథము స-విస్తరఫణితిన్॥ ౪౨॥

ఆ. నాకుఁ దొల్లి మీజ-నకుఁ డిచ్చినవి రెండు।
వరములందు భూమి-భరము భరతుఁ।
బూన్చుటొకటి నీవు-పూని చతుర్దశా।
బ్దంబులడవిఁ దిరిగి-వచ్చుటొకటి॥ ౪౩॥

క. సమయంబగుడు వరద్వ్రత।
యము వేఁడితి నతఁడు గపటి-యైయిక్రియమా।
సముఁ బూనియున్నవాఁడని।
చమత్కృతి యొసంగఁ జెప్పి-చయ్యన మతియున్॥ ౪౪॥

క. శ్రీదొరఁగిరొయొకటవనముల।
లోఁ దిరుగుట నీకుఁ దొలఁగ-లుగుటన్నిను బు।
త్త్రిదివిజాలు వొగడఁగఁ బి।
తృ దేశము సేయవలయు-నవికారుఁడవై॥ ౪౫॥

చ. అనవుతుఁ గైకఁ జూచి పర-మాదరణంబున రామచంద్రుఁడి।
ట్లను జనయిత్రి నాకు జన-కాజ్ఞ యొనర్చుట మేలు నాదుత।
మ్ముని వసుధాభరంబునకు-ముఖ్యునిఁ జేయుట యంతకంటె మే।
లనయముఁ గావనాంతర వి-హారము మూఁడవ మేలు చూడఁగన్॥ ౪౬

వ. అనిజనకుఁడెసంగమంగొని- ౪౮॥

చ. ఇతఁడుప్రతిజ్ఞదప్పినమ-హీతలమెల్లవడంకదేసరి।
త్పతిజలమింకదేగతవి-భాసితిఁబ్రాగ్దిశఁబొ్రిద్దుగుంకదే।
మతినవమానమించుకయు-మానిచతుర్దశవర్షములన్వ।
తీతివిహారించిమించికృశ-కృత్యుఁడనయ్యెదఁబోయివచ్చెదన్॥

వ. అనియంతనిలువక- ౪౯॥

చ. జనకునిసత్యవాక్యముప్ర-సన్నతమయ్యెడువంచురత్నభూ।
షణవసనప్రసగాదికవి-సర్జితుఁడైయచివోత్తరీయుఁడు।
ల్బనుపడఁజేసియంగమున-భస్మముఁబూసిజటావిభాసిరై।
ఘునవనవాసివేషమువి-కారముతోసినమానసంబుతోన్॥ ౫౦॥

ఆ. తాల్చికైకఁబిల్చి-తల్లియేబ్రహ్మచ।
ర్యావ్రతంబుమెయిన-రణ్యభూమి।
సమయసమములొప్పఁ-జరియించివచ్చెద।
ననుచుఁబలికివెసఁద-దాజ్ఞఁబడసి॥ ౫౧॥

క. అంతకమునువంతన్వ।
శాంతీకరణుఁడగుజనకు-నంతికమునకు।
న్నంతసమునఁజనియమ్మహి।
కాంతునివీకుశానిప్రొక్కి-కదలెడునెడలన్॥ ౫౨॥

క. రామునిమునివేషముఁగని।
సౌమిత్రివిశేషరుట్ప్ర-పాయితముఖుఁడై।
భూమీశుఁడెసఁదునదర।
వ్రామఁడువారించియనుజ-నకునిట్లనియెన్॥ ౫౩॥

చ. ఎటుతెగితయ్యలక్ష్మణయ-హీనుఁడనయ్యెవిపోక్తులాడఁగా।
నిటుఁదగుజేకదాయనుచు-నెంతయుశాంతునిఁజేసితమ్ముఁడా।
యటవిఁబిత్రాపదిష్టసమ-యాబ్దములంద్రుటికాలమట్లనె।
క్కటివిహరించివచ్చెదన-కంపితనావుసుఁగంపితాత్ముఁడై॥ ౫౪॥

క. అన్నా నాయనుఁగ మనం
బున్నో వోడఁబడక రాకు-పొమ్మన్న వినం
బున్న మలివిడుతుఁ బ్రాణము
లన్నన తఁడు హృదయమాద-రార్ద్రంబగుడున్ ॥ ౫౫॥

గీ. రామచంద్రుఁడు సౌమిత్రి-రాక కట్టి
కేలకొఁడఁబడియాతని-కేలు గేలఁ
గీలుకొల్పి భయంబు నీ-కేలనిన్నుఁ
బాసి చరియింప నేర్తునే-భరిత వినయ॥ ౫౬॥

వ. అనియీయడిల్లంబలికిన నతండు సంతసిల్లె నయ్యవసరంబునఁ ద
ద్వృత్తాంతంబంతయు వినుటం జేసి. ౫౭॥

చ. నడుమ సియాడ వేనలిఘు-వంబయి వీపునఁ దూలియాడ మో
ముదుపతి మేలమాడ నధ-రోష్ఠము బింబముఁ బంతమాడ మె
చ్చెడు గతిఁ గర్ణికారు చివి-శేషము చెక్కులఁ జిందులాడఁ బే
రడకువ వచ్చెఁ జిత్తమురి-యాడఁగ నీకమహీజ చెచ్చెరన్॥ ౫౮॥

వ. ఇట్లు వచ్చిన ప్రేయసిం గటాక్షించి. ౫౯॥

క. పితృ నానతి సెల్లింపఁగ
నతివా విను పదియు నాల్గు-నబ్దంబులు స
మ్మతి వన వాసము దగ స
ల్పితిరి గిరికి తెంచె దవిల-పింపకు మబలా॥ ౬౦॥

చ. అటులయు సీత నీకుఁ బితృ-నానతి సేఁతయు నాకు భర్తృపా
దనలిన సేవయుం బరమ-ధర్మములిట్లన రాదు నీవు నా
యనుగ్నమానంబొడంబడని-యప్పుడ మృత్యువునొందిరైయునని
యనుగమనంబుఁ దప్పవిపు-లాదిక భూతగణంబు సాక్షిగన్ ॥ ౬౧॥

క. నాయనుగతికొడఁబడుమవి
ధేయను గోపంబుఁ దక్కు-తెలియు విను తను

చ్ఛాయనుబోలినజాయను।
బాయనుధర్మంబెనీకుఁ-బరమవివేకా॥ ౬౨॥

క. అనివెచ్చనూర్చిమించువ।
డినవెంతయుఁదేజమేది-డిందువడినప।
ద్మనిభంబగుమోమునువా।
డినమోవియుఁగగ్గితల్ల-డించుచునుండెన్॥ ౬౩॥

క. మగనికడమెలఁగుమగువకు।
నగపడవిలనెంతలేసి-యాపదలైనన్।
మగనింబాసినమగువకుఁ।
దగుసౌఖ్యములెన్నియును వ్య-ధాగతినుండున్॥ ౬౪॥

వ. ఇవ్విధంబున. ౬౫॥

ఉ. కన్నులశోకవేగమునఁ-గాలువగట్టెడుబాష్పధారలం।
జన్నులకుంకుమందడుపు-జానకిఁగన్గొనిమానవేంద్రుఁడో।
యన్నులమిన్ననిన్నువిడ-నాడఁగనాడుటకాదుకాననా।
పన్నతనొందఁజాలవని-పల్కిరినింతులువంతకోర్తురే॥ ౬౬॥

క. అనికలికిసీతరాకకు।
ననుకూలతదోఁపఁబలికి-యరిగిసుమిత్రా।
తనయజనకతనయాయుతుఁ।
డనఘుఁడుశ్రీరాఘవుఁడుని-జాంబవలనికిన్॥ ౬౭॥

ఉ. క్షత్రియమిత్రగోత్రుఁడుప్ర-శస్తచరిత్రుఁడురామమూర్తిసా।
మిత్రియుధాత్రిపుత్రియును-మేకొనిరాఁజనికాంచెనత్యుర।
స్నాత్రికఁబ్రాణవాయుకృత-శుద్ధయశోమగధావనీశస।
త్పాత్రికఁజేతనాత్తమణి-పుత్రికఁగోసలరాజపుత్రికన్॥ ౬౮॥

వ. కనుంగొనినమస్కరించి ౬౯॥

చ. కరములుమోడ్చితల్లినిను-గైకకుఁదొల్లికరంబునెయ్యుఁడై।
వరములురెండొసంగెజన-వల్లభుఁడాయమయిప్డువేఁడెగా।

జ్వరమదొరంగియేనడవి-చక్రి-టివర్తిలభూతధాత్రికిన్।
దొరయునఁగాఁబభూతభర-తుంభరతున్నియమింపుమన్నట్లుగన్॥ 20

క. వేఁడినసమ్మాటలుచెవి।
చూఁడినయట్లయినన్నృపుఁడు సుడివడియెను నా।
తోఁడాడినమాటకుని।
రేడేడులువనిఁదిరిగితి-రిగియె తెంతున్ ॥ 21॥

క. అమ్మానెమ్మదినించుక।
యమ్మలికముమానిధైర్య-మూఁదుమనుఁడు వా।
లమ్ములగుచునవ్వాజిన్నిచి।
యమ్ములు నాటుట యువివశ-ద్వైయెట్లనిరోన్॥ 22॥

ఉ. యోగ్యముగాఁగనీవుమహి-మోజ్జ్వలలీలఁగృతాభిషేకనా।
భాగ్యమునొందఁగాంచుటకు-భాగ్యముగల్గెనటంచునున్నచో।
యోగ్యనుకూలవర్తనకు-నోర్చివిశేషసుఖంబులెల్లనై।
రాగ్యముపేర్చివీడినగ-రంబిటువెళ్ళడఁజూడఁగల్గెనే॥ 23॥

క. సమ్మతిఁదాపమ్ముడిపిక।
రమ్ములలాలించిసత్స-రణిమెలఁగినవో।
పమ్మెలుఁగఁడనుచునెమ్మది।
నమ్ముంగాదురాజ-నామమువానిన్॥ 24॥

వ. అని పలికి కరంబులు విదుర్చుచు నిట్టూర్పునిగిడించి కైకనుద్దేశించి.

కమలవిలసితవృత్తము.

అధిపతితనవకుఁ-దనితగునేని।
న్నధికభయదమగు-నడవికిఁబంపు।
బ్రతికియిశముఁజెఱు-పఁదలఁచెనేదు।
ర్వ్యథవిలపితమెటు-వ్రథయుగుఁబుత్రా॥ 25॥

సీ. ధర్మనాశముఁగూర్చి-కర్తంబటంచుఁగొం,
కకనెట్టువరములు-గాకవేఁడె।

నాలిమాటలకులో-నైనీవుగాకకుఁ,
బోవంగ నెట్లోర్చె-భూవిభుండు।
అడవికినను బంపు-టన్యాయమనియొత్తి,
చెప్పంగ లేదవ-సిష్ఠమౌని।
సకలసౌఖ్యములకా-స్పదమైనలక్ష్మివి,
సర్జింపనీకేల-సాహసంబు।

గీ. అనుచు వెచ్చనూర్పు-హాయని పలవించు।
దైవమాయటంచుఁ-దల్లడించుఁ।
గరముఁ గోపగించుఁ-గౌసల్యపుత్త్రివి।
రోగశోకమువకు-నోర్వలేక॥ ౭౭

వ. మఱియుం బ్రేమాతిరేకంబునం గుమారుం గనుంగొని. ౭౮

క. రమ్మా చేరం జూడఁగ।
నిమ్మా నెమ్మోము కైక-కిజిదోసమగుఙ్॥
గామ్మానమ్మఁగనయ్యెడ।
బొమ్మనియు నెనిన్ను భూవిభుండు కుమారా॥ ౭౯

ఉ. హారములొత్తికందు భవ-దంగములిప్పుడు నిద్రలేకనా।
హారము మాని కాననవి-హారమొనర్చి నెట్టులోర్చునా।
హారమణీమణీగణము-హారమణీయవిలాసదైత్యసం।
హారముఁ గోరిపోయెదవ-హార్వతి తేజుఁడ-వేమి సేయుదుఙ్॥ ౮౦

వ. అని ప్రలాపించుచు. ౮౧

క. మ్రొక్కిన లక్ష్మణుఁ గనుఁగొని।
యక్కునఁ గదియించి తస్ముఁ-డాయుష్వులయం।
దొక్కరుఁడు మెలఁగ లేఁడని।
నిక్కము మీయన్నతోఁడ-నీవు నరిగెదే॥ ౮౨

క. లక్ష్మీవంతుఁడు రాముఁడు।
లక్ష్మింబేసఁ బాసి కాన-లకు నేగెడుచో।

సూక్ష్మమతినీవు నేగుట।
లక్ష్మణయిది భ్రాతృవత్స-లత్వము గాదే॥ ౨౩

చ. అను నెడ సీత మ్రొక్కి వి-నయంబున యంబా భయంబు మీఱ నే।
నును బతితోడ నేఁగదన-నుజ్ఞ యొసంగుమటంచు వేఁడనీ।
జనకుఁడు గూఁతు రామునకు-సమ్మతిఁ బెండిలిఁ జేసినాఁడ నే।
వనిముదమందు మీఱుమును-లైయిటుఁ బోవుటెఱుంగఁ డేకదా॥

ఉ. వహ్నిశిఖా సదృక్ప్రధుగ-భక్తిచయాన్వితుఁడైన దాఘము।
ధ్వాంతహ్నములం బతాపమున-హార్ప్రతిజూపఁగఁ జక్రవర్తినీ।
చిహ్నములింత లేకఁ ద్రృపఁ-జేట్పడి కంటకచక్రవర్తినీ।
చిహ్నితమైన మేనునఁ గ్ర-శించెదనీపతినిన్నుఁ జూడఁగన్॥ ౨౫

వ. అని మఱియు ననేకవిధంబులం దల్లడించు కౌసల్యం గనుంగొని యుచితవచనంబుల మానస్తాపోపశమనంబు గావించి. ౨౬

క. తల్లడమేల విధికృతికిఁ।
దల్లిలలు చిత్రములుము-దంబులునను ముం।
దల్లి విటు వీడుకొనిపిన।
తల్లింగుల కామినీమ-తల్లిం గనియెన్॥ ౨౭

వ. ఇవ్విధంబునం బ్రియానుజ ప్రియాసహితుండై చని కాంచి నమస్కరించి రాజాజ్ఞ యొఱింగించి కరకమలంబులు ముకుళించి వేండియు. ౨౮

ఉ. మ్రొక్కిన రామచంద్రుఁ గని-మోదము దక్కి సుమిత్రపుత్త్రునీ।
విక్కడఁ బాసి కారడవి-కేగిన పూగినమూర్ఛఁ దల్లినీ।
దిక్కున నైన శోకమునఁ-దీనత నొందిక్రృశింపకున్నె యే।
దిక్కును లేక దానపర-దిగ్వది తేందుసమంచితాననా॥ ౨౯

వ. అని మఱియును. ౩౦

సీ. కువలయంబునఁ గార్తిఁ-గూర్చుచు నినువిభో,
ధునిఁ గభావింపరా-జునఁ జేఁగుసె।

యాడుమాటలఁగంప-నుండిమహీభృద్వ,
రునకిలఁగడు చుల్కఁ దనముతగునె।
ప్రజలలోనఁగసం-భవుముఖ్యుఁగనెఱుం।
గకయున్నఁదాతకుఁ-గలదెకీర్తి।
దానవాదులమించు దానవశాత్రవ,
త్వముపహించుట సార్వ-భౌమునకును।

గీ. దగునెయీదుర్విచారంబుఁ-దలఁగఁ డేని।
యాగుమంత్రుసుమంత్రకుఁ-డనఁగఁదగునె।
యీవుగుణరహితునియట్లు-నీసుమాలి।
యీకరణిఁల్లువెసలుట-నికుఁదగునె॥ ౯౧॥

వ. అనిపలికి యనంతరంబున లక్ష్మణుంగనుంగొని గాఢాలింగన పూర్వకంబుగా నాశీర్వదించుచు॥ ౯౨॥

క. జనకసుతన్నుఁ గామా।
జనకునిగా రామభద్రు-సాకేతముగా।
వనమునుఁదలంపు మేగుము।
మనము నొకసంశయంబు-మానుము పుత్రా॥ ౯౩॥

శా. శ్రీదాత్రీభిలమృగారవావృతమురక్షోభీకృతంబాకుభు।
క్ష్మాదాత్రీకీర్ణముఁ జీర్ణపర్ణబలిభు-క్షేపంబరణ్యంబుఁ।
న్నదాత్రీహారవిసర్జితుండవగుము-న్నీన్నెల్లపాత్రిద్దునన్నహో।
న్నదాత్రీరాధనతత్పరుంగవగుమీ-నీయన్నహర్షింపఁగన్॥ ౯౪॥

వ. అనిబోధించి కోడలిం గుసుమకోమలింగనుంగొని. ౯౫॥

క. దానవసంకులములుగజ।
దానవమధుపంకిలములు-దగ్ధహానములు।
ద్యానవనంబులనులికెదు।
దానవెటులసంచరించు-దానవుసాధ్వి॥ ౯౬॥

క. వినుమొకతతివసుహీనతఁ।
గనఁబడిగనుఁగువలయుంబుఁ-గారించువిక।
ర్తనుఁడైతాపమునొందిం।
చినదైవముగాఁగనుఁభ-జింపఁగవలయున్॥ ౯౭॥

వ. అనియుపదేశించికానన గమనోచ్చణులగు సీతారామలక్ష్మణులంగ నుంగొని. ౯౮॥

క. ఇంపగు రాజ్యసుఖంబులు।
సంపదలుఁనువిడచియడవిఁ-జనియందివురు।
ల్దుంపలు గాయలు నాకులుఁ।
దెంసితినుండనుచునొసఁగి-తిన్నెలవకటా॥ ౯౯।

వ. ఇట్లుసెలవొసంగి వెచ్చనూర్పు జనయిత్రి సుమిత్రవీడ్కొని చిత్ర చరిత్రయగు ధాత్రీపుత్త్రియు సౌమిత్రియుందోడరా నమిత్రగోత్ర లతాలవిత్రుండును, మిత్రగోత్ర పవిత్రుండును, గోత్రామర సుత్రామాద్యమర సంస్తోత్రపాత్రుండును నగు దశరథు నగ్రపుత్త్రిండు సుమంత్రసారథికంబగు రథం బధిష్ఠించి విత్రాసంబుగ నరణ్యయాత్రగావింప నుద్యోగించు నవసరమ్మునఁ బురమ్మునఁ గల సమస్తజనమ్ములు నెట్టన నొక్కపెట్ట నతనిం జుట్టుముట్టి పెట్టిన సొమ్ములం గట్టినపుట్టమ్ములు నెఱుంగక బిట్టుమూర్ఛిల్లుచు, నాహా యింతవుట్టునే యనువారును, నైక రట్టడికిట్టొడిఁ గట్టునే యను వారును, రాజునకించుకయేని నక్కటికంబు వలదే యనువారును, నింతవింత గలదేయనువారును, రాముం డింత సాహసుం డగునే యనువారును, వారింపక గురుం డుపేక్షింపఁ దగునేయనువారు ను, మోమోడకు వాఁడుగాఁడు లక్ష్మణుండిట్లు పోవచ్చునేయను వారును, భరతుం డెఱుంగఁ డెఱింగిన నింత రానిచ్చునే యను వారును, దెఱవంగూడి తెర వెఱుంగని యడవుల నిడుమలం బడుట యెంతయు మోసంబనువారును, మహానుభావుండితనికి ప

నవాసం బనాయాసంబనువారును, జానకీసాధుచరితం బింత యొప్పునేయనువారును, దైవకృతంబు దప్పునే యనువారును, వీరలం గనుంగొన్నం బగవారికైన వగలు మిగులకున్నే యనువారును, సుమంత్రుం డీ దుర్మంత్రంబు వారింపమి దన్నే యనువారును, దెలియదీతని యభిప్రాయం బనువారును, యశంబు శాశ్వతంబు ప్రాణంబు తృణప్రాయం బనువారును, ధరణింబడి పొరలువారును, ధరణీశ్వరుం గేరలువారునునై యేము నీతోడి వారమిదె నిన్నుంగూడ నేతెంతుము గాకిప్పురంబున నుండ నేర్తుమే యని యందరు నేకనిశ్చయంబున దాశరథి వెంబడించిరయ్యవసరంబున.

చ. దశదిశలన్ యశంబువిశ-దంబయిపర్వవనంబునంజతు।
ర్దశసమముల్వసింపఁ బ్రియ-దారసహోదరసంయుతంబుగా।
దశరథసూనుఁ డెంతయుము-దంబుఘటిల్లఁగఁ జొరుదెల్లదు।
ర్దశదునటిల్లనిట్లుపుర-రాజమునల్లననిర్గమించుచున్॥ ౧౦౧॥

వ. దశరథుం డధర్మనిర్భీకం గైకం గనుంగొని. ౧౦౨॥

ఉ. పాపముగట్టికొంటివిన్న-పాలశిఖామణి రామునిక్కడం।
బాపఁగనూహ వేసితివి-భార్యవెమృత్యువవీవునాకునీ।
పాపఁడు గాఁడె యాతఁడుగ్ర-పాపరతంత్రుఁడు భక్తియుక్తుఁడుం
బాపవిదూరుఁ డింకనగ-పాటుకరంబుభరంబుమానినీ॥ ౧౦౩॥

క. నముచిరిపుతుల్యు రాముని।
నముపకుసనిచిలివిఖాది-నము మొదలుగ మో।
నముఁ జేసిననీదుసివా।
నముచెంతకు రాను నేన-నము చితచరితా॥ ౧౦౪॥

మ. అనితర్గేహమునగ్ని లగ్నమగుగే-హంబున్విసర్జించుఁ భీ।
రునిచందంబునఁ బాసిపోసుతమహా-రోషంబునం జేసికా।
ననివాసంబుగఁ జేసినన్నధికచిం-తాసాగరాంతర్నిమ।
గ్నునిఁ గా జేసి తెనీవి తేదయశముం-గుప్పించి తేదిక్కులన్॥ ౧౦౫॥

వ. అనుమతియును వారికంబులను విధంబులం బలవింపుమ॥ ౧౦౬

చ. దశరథుఁడప్పురామునిర-థస్థునిఁ గోష్ఠిఁ బుత్రకామినీ
వశుఁడితఁడం చునాస్యులు-వందగునైనను బాణిధారణా
వశతఁ గృశించుతండ్రిఁ జిత్ర్య-వస్తుల కానఁగ రాఁడె యయ్యయో
ర్వ్యశమదమాదిసద్గుణగ-రిష్ఠతనీసరరాజుమానులున్॥ ౧౦౭

క. భీకరమమితవిపక్ష
శ్రీకరము గరీంద్రహస్త-శీకరముగద
శ్రీకరము గానవము పు
ణ్యాకరము మ్రాకరము ధీ-రముచరియించెన్॥ ౧౦౮

వ. మఱియును, ౧౦౯

లయగ్రాహి.

ఘూకము సముద్ధితము-ధూకము భయంకరశ-
మీకము మహాద్భుతద-శోకములన్నిన్॥
శ్లోకము సమావృతధ-నాకము ప్రభూతమత-
శాకము ద్విపిప్రజస-మీకము గరీంద్రా
ద్రీకము హయద్విషద-నీకము భుజంగయుత-
లోకము ప్రచండమగు-లోకము విరాజ్యా
లోకము రమానము-నోకము గతిపియుతు-
లోకము నమింబిజిన-లోకము గృశింపన్॥ ౧౧౦

సీ. కటకటాకంటకో-త్కటకుటోత్కరములు,
పాదములు నిండుముళ్ళు-బాదలేనికు
సద్దశకోష్ణక-కోద్యాదిశాస్త్రము,
ల్బుద్ధిపైనపఱుపు-పట్టినికు
వనమొందమం గశ-పారదులొసఁగడు,
నోరుతేకోఁదులు-కుప్పనికు

దుష్టచేష్టాప్రతి-కృష్టాశయులతోడి,
గములువిద్దెపుటూడి-గము లెవీకుఁ।

గీ. తాయఁడుతో లంగుఁడనిబరా-బరులు సేయఁ।
బంట్లకదుదుండగపుటెల్గు-బంట్లునీకు।
షంబుమీఱినమణిఖచి-తంబులైన।
గృహములేనిందితపుగొండ-గుహలునీకు॥ ౧౧౧॥

క. వినుతగుణనీకుఁదశవే।
శ్మనివాసముగూర్పఁగదున-సాధ్యముగలదే।
వినుశరక్రరమెసఁగిననో।
టనెచేదుభుజింపఁజేయు-టక్రరివిధికిన్॥ ౧౧౨॥

సీ. ఘనశివాలాపము-ల్వినసంతసిలునీవు,
ఘనశివాలాపము-ల్వినియెదింక।
మావులనెక్కిక్రు-మ్మరునీవుపండ్లకై,
మావులనెక్కిక్రు-మ్మరయెదింక।
గోపురంబులనీడఁ-గూటియుండెడినీవు,
గోపురంబులనీడఁ-గూడెదింక।
స్వర్ణోటజంబులఁ-జరియింపఁజగునీవు,
పర్ణోటజములపా-ల్పడియెదింక।

గీ. వాకులమొకించుకయుతీక-రాకుమారు।
లెలమిసేవింపఁజెంపువ-హించుమీవు।
వాకులాగిరాలఁభయదప్రు-దాతువార।
మలమిశాపఁగంపముపహించు-పవఘుయిక॥ ౧౧౩॥

ఉ. నీముఖచంద్రమండలవి-నిర్గతసుస్మితకాముదీరుచి।
స్తోమమునీమృదూక్తిపరి-శుద్ధతియుంభవదంగకస్ఫుర।
చ్ఛ్యామలముందదీయజల-జాతవిలోచనసౌష్ఠవంబుశ్రీ।
రామమనంబుగొన్నముని-రాజియమోహమునొందకుండునే॥

క. పార్శ్వాశ్యామహితనిశుపాం।
వత్సరికులంద్వాల్మీచక్ర-వర్తి వగుదుశా।
వత్సముని వైచతురశ్ర।
వత్సరములంనడవిఁ దిరుగ-వలసె నసికుక ॥ ౧౧౫॥

క. అన్న సుమిత్రాసుతవిరా।
యన్న ధరిత్రీసుతాస-హాయత వనహుం।
దున్న యపుడేమలకఁ గొలు।
చన్న వరిగాదవు ధైర్య-వంతుఁడవగుచున్ ॥ ౧౧౬॥

వ. అనిపలికి కోడలిం జేరం బిలిచి. ౧౧౭॥

క. రాలచ్చు విదచిదయెడుగు।
తాలవటీయందు గ్రాల-తాలను నిప్పు।
లాగ్రిలను విహరింప మజవ।
రాలా నీ జేమి చేద-రాల వె చెపుమా॥ ౧౧౮॥

వ. అనిమాతియయుం బరిభ్రమితాంతరంగుండగు నమ్మహీకాంతుం డు।

ఉ. వేగము గాఁగ నేగు రఘు-వీరుని తేరగ పాటు లేమిఁ జెం।
తాగిలితాంతరంగ గతిఁ-దద్రథకేతనదీప్తిఁ గాంచుఁడ।
చ్చీగ నరామి వేదనను-జెందిశదుధితధూళిఁ గన్గొను।
నాగ్రిగముమీఁ అఁదద్రథప-రాగము గానక వంతఁ జేద్పతుఁ ॥ ౧౧౯॥

గీ. సుతియయుఁ బెళ్ళుగుగ తులన-మ్మనుజనాధుఁ।
దగ్రభార్యావరసతీస-హాయుఁడగుమి।
జిత్తమునను త్తలముగ దుఁఖ-గ్రొత్త సేయ।
నెల్లముదుకఁ బ్రలాపిం ము-చుండు నంత॥ ౧౨౦॥

మ. ఉదుగుం జేటికిఁ బౌరులారవన శా-సోద్యోగమం ఐంఒగ ము।
స్నదుపన్నానక వెంబడింపఁగ సుమం-త్రుం డెంత యాన్నంతఁ జెం।
పడెరం జయ్యనఁ దేరుడోలరఘువం-శ్యస్వామి శ్రీరాముఁడ।
ప్పుడిరణ్యంబున కేగ సాగఁ జాదు ధూ-ప్రుత్రీసమేతంబుగన్॥

చ. చనుచెద సౌరభంబు వెదఁజల్లఁగఁ జల్లని గాలి దక్షిణా।
ర్ణ్యాననఁ గోనలే నిహాగ్నము నన్నులు తుంబురు దానిమాపతా।
కిన విశదపుండరీకజల-కాకబకాళి సమీక తంటరీ।
కనాదకోక కోకనద-భ్రమరంబగు దాని చెంతయౌ॥ ౧౭౩॥

ఉ. పావనచారుజీవనకు ఛంబగు దాని సమస్తజంతుసం।
జీవనమైన దాని ముని-సేవితమైన తటంబు దాని రా।
జీవనటన్నధ్వని వరవి-శేషయుతాకవిశ్వోల్లసద్ద్రవీ।
చీనృతమైన దాన సరి-సీమణి నత్తను పాతిరంగిణిన్॥ ౧౭౪॥

వ. కనుంగొని తత్తీర లతాకుంజపుంజంబు లవనీ జకుం జాగ్రము రా
మచంద్రుఁ డెందిరయు. ౧౭౫

సీ. అవలోకనము సేయు-కువలయానందంబు,
లీవంతిమపాన-దీవనములు।
ఘామమ్ము ప్రవాళసం-శోభితంబులుదగు,
నీవవతిమపాన-దీవనములు।
గనుఁగొన మెంతయుఁ-గనులాననోజము,
లీవతిమపాన-దీవనములు।
సునతవీక్షింపు ము-సుస్వాగతఫలదంబు,
లీవతిమపాన-దీవనములు।

గీ. సుసుమమృదుగాత్రి విపులసా-రసహితములు।
కలియమాపతిమపాన దీవమ్ము।
లనుచు గాంతకుఁ దెల్పు ము-దాచటవిశ్వ।
మించెఁ జౌరసుమనుమభ్రిమతభక్తులలర॥ ౧౭౬॥

వ. అంత. ౧౭౭॥

ఆ. కాంతతోడఁ దథయును కాంతారమునిజా।
న్వయముఁ ముదిమగఁ జూపఁ వమ్మువెట్టు।

లలితయాదృక్యుడయ్యె-ననఁ గుంకెఁబద్మినీ
కాంతుఁడంతుమాలి-కాంతిమాలి॥ ౧౨౮॥

క. అట్టియెడఁ దమము నంబుల
ముట్టినశోకాంధకార-మునకు మేలుంగు
ర్వెట్టితముమ తరఁచీఁకటి
చెట్టులఁ గ్రియఁదోఁచెఁ దరువి-శేషము లెల్లన్॥ ౧౨౯॥

వ. ఇట్లు నిశాసమయంబగుటయుం గృత్యంబులందీర్చి తత్తరంగిణీప యఃపానంబునం బరమానందంబునొందుచు *ష్మణసంకల్పితంబగు పర్ణపర్యంకంబున రాముండు ప్రియాసహితుండై సుఖనిద్రితుండ య్యె సుమిత్రాపుత్రుండును త్రిజగపాపలోకంబున దృణపాషాణప ర్ణరాజబాహుదండంబులు శయనోపధానంబులుగా శయనించియుం డె నంత నంత గాత్రంబున నరేంద్రుండు మేల్కాని సీతాలక్ష్మణసుమం త్రులఁ బ్రబోధించి వారలతో రహస్యవచనంబుల నిట్లనియె॥

చ. మనము సమస్తపౌరజన-మాన్యులమై యనువర్తించినః
న్నంతమునవొందుగాఁగనను-మానమునొందెదుఁ గైక గానని
వ్వనమునవీడించిపెను-వంచన నేగుద మొందుచోటుకీ
జనులునయోధ్యకేగుదురు-సత్వరులైమనచొప్పెఱుంగమిన్॥
వ. అనితనమనోనిశ్చయంబు వారలకెఱింగించియప్పుడ. ౧౩౦॥

క. రీథామాదుల వాసులు
గాఢతిరసుషుప్తినాన్న-కాలమునరథా
రూఢుఁడయి రాఘవుండును
గూఢపథ గంగఁజేరెఁ-గౌశలపతిన్॥ ౧౩౧॥

చ. తొగరఁగు నేఁడుదమ్ములకుఁ-దోడునిజంబులఁ దోలువాఁడుఁ గం
దొగలకునాఁడుజక్కవల-దోయికిసంతియయించి పెద్యుమ్రం
బగలొనరించువాఁడుగడుఁ-బచ్చనితేజులవాఁడు వేడుకం
బగలొనరించువాఁడుఁగను-పట్టెనుతూర్పుమెట్టపట్టునన్॥

చ. పురజనులంత మేలుకని భూతనయాపతిలక్ష్మణాగ్రజుం।
దరదముతో సుమంత్రయుతుఁ-డైత ముఖంచవఁ బో[illegible]పుత్తుం।
బురపురఁ బోక్రపక్షరథ-పుత్తుఁదనాదర్భకుఁ బోధుతం చుచే।
బురమునకేగు దెంచిరి ప్రభూత-ఘనార్తరవంబులిచ్చు మల్ ॥ ౧౩౫॥

క. విపరీతనీతి మెలఁగక।
నపగతరోషుఁడయి ప్రజల-నందఱఁ బ్రజలం।
గృపఁ బ్రోచిన క్రియఁ గాచిన।
నృపతిం గాంచంగ నేర్తు-రెట్టుజనంబుల్ ॥ ౧౩౬॥

ఆ. ఇట్లు వచ్చి మిహిర-హీనాంబరము తోఁచె।
రామకహితముకుఁ బు-రంబు సొచ్చి।
యేమి సేయుదంక-నెవ్వరు మానఁదు।
కాననమున వగచు మంచి-రంతనచట ॥ ౧౩౭॥

మ. నిజమాయావిహితాంతరంగులగుచు-న్నిద్రాసమాసక్తిఁ జెం।
రజనంబుల్ శయనించియున్న తరి శ్రీ-రాముండు గోత్రాసుతా।
నుజసంయుక్తము గా రథస్థుఁడయి మా-న్యుం డాసుమంత్రుండు తా।
యజవన్ముర్తిహయంబులందఱు మన-దయోధ్యాగ్రిటవింబోవు మల్ ॥

ఉ. అంతటవంశుమంతుమద-యంబున సంతమసంబద్భుశగ్గమై।
సంతసమూనహీంలభ్నాప-చందుఁడు రామ్యుఁడు చారుసౌఖ్యా।
శ్యాంతలతాంత కాంతగవ-నాంతురదంతకతాళి శాలి కా।
కాంతసరిప్సరోజనిక-రంబులు చూచుచు వేగి ముందలన్ ॥ ౧౩౯॥

మ. అవలోకంబులకుం బ్రియంబెసఁగు గో-స్తాథిరపల్లీశ్వర।
న్నవపల్లీగిరిపక్కణంబులు వర-న్యాబుల్గనుంగొంచునే।
తవిలోకింపు మునీవటం మవిలస-త్కుంజాతసంజాత మో।
దవతి స్వేదవతింగ నుంగొనియెను-త్కంఠంబకుంఠంబుగన్ ॥ ౧౪౦॥

క. కనితత్స్రివంతిసత్తి।
రనిరూఢలతాలతాంత-రమణీయతను।

స్తనముఁ బొంగుచుఁ గటకటఁ గదే।
చని సరయూపురాటవి రాము-చంద్రుఁ డడలెన్ ౧౪౧॥

వ. అభంగ రంగత్తరంగాధారంబగు గంగాతీరంబున విఖండిత దుష్టకృతాస్పృక్ప్రాణంబగు నౌకాప్రకాణంబు గనుంగొని తత్సమీపంబున కుంజని. ౧౪౨॥

క. బహునియమాయాసవహు।
న్మహుర్మహూర్జితముదగ్రము-ముక్తానివహుం।
గుహుఁ గనిరచ్చోవి కమ
గుహుసద్గుణగణగుహుం-రఘుప్రవరు లాగిన్॥ ౧౪౩॥

వ. ఇట్లు కనుంగొని రయ్యవసరంబున. ౧౪౪॥

చ. రభసముతో నిషాదపతి-రాము నెదుర్కొని సద్వినీతిభ।
క్తిభరితమానసుండగుచుఁ-దియ్యనిమాటల నాదరించి తత్।
చ్ఛుభతరవర్తనంబు నవి కుడముసుఁ దన్నిరింపుమీ।
తభయముఁ దెలుంగ నర్ఘ్యసహి-తంబుగ పాద్యమొసంగి నెమ్మినన్॥

క. నీపదశౌచజలమునకు।
నాపదలం బాపు హరజ-టాంతరపదసం।
దీపితవర్త్మ యైన యా।
పగకును వేయు గలదె-యనితజ్జలముల్॥ ౧౪౫॥

వ. శిరంబున నంజలిఁ గొని కొండియు. ౧౪౬॥

చ. గుహుఁడు నమస్కరించి నృప-కుంజర కుంజర కుంజరమ్యవీ।
గహనము సంప్రబితామసుజాలఁ-గైకొని యిట్లు చరింపఁ గాముహా।
మహుఁడవు నీకుఁ జన్నగుణ-ముండవు దావుడు దానికి రఘూ।
ద్వహుఁడు నిజప్రవృత్తివిధి-తథ్యముగాఁ దెల్పి సంతసించుచున్॥

తే. రామచంద్రున కాతఁడా-రాత్రి మధుర।
వివిధ మధురసఫలముల-విందొసర్చె।

వరధనురధుఁ డగు మహో-దరుఁ డగు గోలవని
నధికకృపసీతతో నట-న్నిభసించి॥ ౧౪౯॥

క. గుహుఁడును సుమంత్రుఁడు నతని
బహువిధముల గొలువఁ బర్ణ-పర్యంకమున
ౖహివిదుర జెంది రాముఁడు
విహరోదయమునకు మున్న మేల్కని సరగన్॥ ౧౫౦॥

వ. సముచితకృత్యంబులు నిర్వర్తించి నిజసేవాపరతంత్రుండై సుమంత్రుం గనుంగొని. ౧౫౧॥

క. సముచితముగా నరథయా
నము మాకిటమీఁదఁ గావు-నమున లసాకే
తమునకుఁ గొనిచనుమీయర
దమునీవను టయోనతుండు-దప్తహృదయుఁడై॥ ౧౫౨॥

చ. అటవిని మమ్ముడించి శ్రీ-కారడికూన్యరథంబుతోడ నేఁ
జెటువలెఁ బోవుదాఁ గసుతుఁ జేరనిపత్తి-రథుండు పాపితో
త్కటహృదయంబుతో నడుఁగఁ-దత్పతికేమని తెల్పువాఁడనీ
కిటువలె నాడఁ ధర్మము గు-సేవిడవాడకు మింద యాలడెదన్॥ ౧౫౩॥

చ. అనవుడు రాఘవుండు భవ-నగ్రసుతుండు సతీసహోదరుల్
ల్దమఁ గొలువంగ నెంతయును-దగఁబునశీష్వాతిఁ బోతెఁ గానవం
బున నొకయింతఁ జింతయును బొందని డెందముతోడ నున్న వాఁ
డనివిసింపించి ముజ్జనకు-సార్తిహరింపఁగ నీవు పోవవా॥ ౧౫౪॥

గీ. అనిన నేమియు ననుటకు-ననువు లేమి
నా సుమంత్రుఁడు శ్రీరాము-నభ్రుచువిడు
గా వియఱయోధ్యకు నేగ నె-కొన్నిచరింత
రథముతోడ విపులమనో-రథముతోడ॥ ౧౫౫॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౫౬॥

మ. విలసద్వేషులు వీతదోషులు జగ-ద్విద్వేషవిద్వేషుల
చ్చలసంతోషవిశేషభూషితమనీ-షాశ్లేషులానందభా
షులు నిర్దోషులు ముఖ్యసత్వగుణమం-జూషుల్జిగీషుల్హితై
షులు సత్పోషులు రామలక్ష్మణులు సం-స్తుత్యాభిలాషుల్గదన్ ॥౧౫౭॥

వ. చని చని, ౧౫౮॥

మ. ఘనసౌగంధికగంధవాహచలిత-క్ష్మాభృల్లతావాలము
న్వినుతాభంగతరంగశీకరసమా-విర్భూతశైత్యోల్లస
న్మునిసంకల్పితపర్ణవేశ్మసవిధా-మోదైణశార్దూలమున్
గనిరస్తోకవిశాలమున్నహితగం-గాహ్రాదినీకూలమున్ ॥ ౧౫౯॥

క. కనిజనకసుతాయుతులై
చనిమధుకరమధురనినద-సంభృతవికచా
బ్జవటన్మరాళసితగరు
దనుపమధౌతపరిధాన-యైతగుదానిన్ ॥ ౧౬౦॥

క. ఖ్యాతమగు దానిగంగా
ఖ్యాతంబగు దానిఁ గుముద-ఘనకమలాసం
ఖ్యాతమగు దానిజనసం
ఖ్యాతతశీతలజలప్రపి-యుఁబగుదానిన్ ॥ ౧౬౧॥

సీ. తలఁచినయంతమా-త్రేణ జగజ్జనుల,
కానందసంధాయి-యైనదాని
బ్రహ్మహత్యాదిపా-పంబులనేకము,
ల్స్వంబుగావించెడు-మహిమదాని
హరుజటాపలినుండి-యవతరించినదాని,
రమణీయబహుళతీ-రములదాని
సగరవంశజులఁబు-ణ్యగతికన్పినదానిఁ,
బరమపవిత్రనా-బరఁగుదాని

గీ, సర్వతోముఖాకృతిని-బ్రహ్మ గాఁగ।
నలికులసమావృతములగు-నంబుజంబు।
లలకలను గుంగురదివింత-చూపలికము లంగ।
నొప్పు గురుకీరముఖాబ్జ-నొవఁగాంచి॥ ౧౬౨॥

వ, తత్సవిధవివిధవిశేషంబులకు సంతోషంబునొందుచున్న యవస
రంబున రాముంగనుంగొని లక్ష్మణుండు, ౧౬౩।

క, గంగాసరసినిమంగని।
యంగజశరకుముదభృంగ-ధ్రైసుడివతుఁజ।
ల్లంగడఁగిరీశశిరస్థై।
భృంగీకాంతలు పరాగ-రేణువులనిచెన్॥ ౧౬౪॥

క, నిజభావంబునఁ జూంగిమ।
మజనాయకుఁడపుడులక్ష్మ-ణునకిట్లనియెం।
త్రిజగత్పావనియీనది।
కుజనులకీ చెంత నిలువఁ-గొలఁగాదు సుమీ॥ ౧౬౫॥

వ. అనిమతియును నేకవిధంబుల వన్నెదీమచర్చిక జర్పింప్రముం జనక
సుతాలక్ష్మణసహితుండై రఘునాయకుండు గుహుండు నావికుం
డుగా నోడయెక్కి సితగతుద్గతుత్సంభవంబు గాంచి బంధురకమ
లకైరవసుగంధంబాస్వాదించి తుంగతరంగఘట్టన నించుక పొదవి
శీతలశీకరంబుల యూతఁగొని మందమంద గమనంబున నెదు
రొత్తును మరుత్కిశోరస్పర్శనంబునాస్వాదంబు నొందుచుండ నవి
మారిన తనూపులసనంబు నభ్యంతరస్ఫురదాత్మీయశోకవదేక్షణంబు
లనిరీక్షించియుండదనివి సనకతను వెల్లనయనంబులు గావించికొన్నవ
దువుసంగందుగండకంబులిందుల మండితయగు భాగీరథినుత్తరిం
చి పండుటాకులను కోకలుపతిచికేకికేకారవవ్యాజంబున దీవ్య
చున్న యవ్వలియొడ్డునందరణిశిఖికొమ్మలను కొమ్మలుముమ్మరమ్ము
నింగుప్పరించుసుమమ్ములను నాచారలాజమ్ములకు సమ్మతించుచు

గుహాంతింబహుతూనపూర్వకంబుగా వీడుకొని ఛాయామూలంబు
లును బుచ్ఛకలాటుకంబులుసుంబత్రపత్రంబులును ముఖకోర
కంబులునుం గలిగి జంగమాకింశుకంబులనంగ గనంబునం బారుదై
పాటలుకనికరంబుల నాలోకించుచు విశీర్ణజీర్ణపర్ణంబుల నింపుకొం
చుక గనుపింపు పాషాణంబులకును మలకలువెట్టుకొని విదురించు
కొండచిలువలకును విభేదంబు పరిశోధించుచు గుసుమితాశోకా
శోకానోకహషండంబు దవనవసమావృతస్థలంబుగా శంకించుచు
మొట్టమొదకులంబుట్టలు దిట్టముగ దొట్టివంబట్టు పుట్టంబులఁ జు
ట్టుగట్టికొన్న ట్టుగ నట్టుచీకుఁ జెట్టులిట్టలకడ నిలువక దుస్తరంబు
లగు కంటకప్రస్తరంబులవలన నంజాయు సౌరభలతాంతల తావిత
వితానంబులవలనను భయంకర పుండరీక భల్లూక సమీకంబులవలన
ను పారక్రృష్ణసారక కిశోరవారభసలకినలవిసరంబులవలనను మనో
భిరామభీమంబగు గహనక దధ్వగమనపరిశ్రాంతయగు నిజకాంత
నుద్దేశించి లక్ష్మణుంగనుంగొని. ౧౭౭॥

చ, అనవిభ యింక ఘోరగన-మావృత మెంతయు సంకటంబున।
ద్యుడ విహరింపఁ జాలవు చు-మీవలదంచు మగడు స్వదించు నా।
మడివికిందు వచ్చియుత-సుక్రమపాల్పడి కంటకుం దవె।
న్నడివిధి యోఁచ నేరకయి-నందలమీదలఁ గందఁ బెఁగ ఁ॥ ౧౭౮॥

క, నడికెదుఁ జిత్తము తోనె।
న్నఁ జెలుఁగ నియట్టియుత వి-నదుమంద్వరతో।
నడువంబడలదజానకి।
నడుమల్పముగ చభరంబ-నల్పంబగుటన్॥ ౧౭౯॥

క, ఫుల్లాబ్జ చిత్రపదములఁ।
నల్లికొనివతీవలా ప్పె-నతివవ్రుగుతమా।
వల్లికనోడిక దుంబ్రభ।
మిల్లిపదద్వయము తట్టి మిడికాముకణిన॥ ౧౮౦॥

వ. అని పల్కి మఱియు నమ్మహారణ్యమార్గంబునం జనునవసరంబున॥

సీ. క్రోడవిదారిత-క్షోణితలముఁగనుం, గొన్ని నిషాదులం-దున్నిరనుచు।
శల్యకప్రఖనిత-స్థలములుగనుఁగొన్ని, మునులుదుంపలుద్రవ్వి-కొనిరటంచు।
ద్విరదవిపాటిత-ద్రుమముల్గనుఁగొన్న, మరుఫలభారత-నొరగెననుచు।
బొదలనిద్రించుబె-బ్బులులశరీరంబు, లరసినబర్హిబ-ర్హంబులనుచు।

గీ. కలభములఁగన్నఁబెనుగండ-శిలలటంచుఁ।
గుహలుగనుఁగొనఁదపసుల-గృహములనుచు।
తెలుఁగకుండవచించుఁదా-నెఱిఁగనేని।
సీత భయమందునని యొడు-చింతకతన॥ ౧౭౧॥

వ. తదనంతరంబున నయ్యన్నదమ్ములు॥ ౧౭౨॥

క. ఘనకలుషపిశాచసుద।
ర్శనముసుదర్శనమనంబ్ర-శస్తముగుసుద।
ర్శనతీర్థముఁగనిరచ్చట।
వనఘులునివసనమొనర్చి-రారేయిఁదగన్॥ ౧౭౩॥

వ. మఱునాఁడరుణోదయంబునం గృతకాల్యకరణీయులై సీతాసమేతంబుగా నయ్యసహాయశూరులు ధనుర్బాణంబులు సహాయంబులుగా నాఁడుమూఁడుయోజనంబులరిగి॥ ౧౭౪॥

క. పటువిషమశలభయదా।
పటుముఖపురసాలతాల-వటముఖతరుసం।
కటమగునట్టవింజనియు।
త్కటమునలప్రయాగవటముఁ-గనిదాశరథుల్॥ ౧౭౫॥

ఉ. భూజనవంద్యుఁ డాపసవి-భుంజతు రాజ్ఞ సన్నిభుం భర।
ద్వాజుని సంశ్రితాంగణవి-వర్తితకల్పమహీజునిం దిత।
వ్యాజునిధిక్కృతేంద్రియదు-వారిపతూజునిభాస్కరోల్లస।
త్తేజునిఁ గాంచి చేరఁ జను-దెంచి నుతించి నమస్కరించి తాన్॥ ౧౬౬॥

శా. వారి న్నాదరబుద్ధి మీఱఁగ భర-ద్వాజుండు మన్నించి తా।
ద్ఘోరారణ్యవటుప్రవర్తనకు హే-తుత్వంబు నిత్యాప్తి బో।
ధారమ్యంబు దనంతటం గనిసఖా-ధానార్ఘ్య పాద్యాదిస।
త్కారంబుల్ ప్రచరించి మూలఫలశా-కంబుల్ సమర్పించె ముదున్॥ ౧౬౭

క. అపియన్నియు నవియన్నయు।
లవిరళసంతోషులగుచు-నందిరి నిమనో।
జ్ఞవచోరచనలఁ గడున।
య్యవనీసురవర్యుఁ బొగడి-యమ్మాపుతతిన్॥ ౧౬౮॥

క. తలఁగడలు గాఁగ దమకర।
తలములు గాంచి చిఱుంద-తలపులుడిగి పెం।
దలమగు దలకృపశయ్యా।
తలముల నిదురించి రొక్క-తలమున వొగడన్॥ ౧౬౯॥

వ. అంత॥ ౧౭౦॥

క. మిహికానికాయము దుమ్ము।
మిహిరోదయముదయశిఖరి-మెఱయమున పొ్వ।
మిహితా దేశంబునన।
మ్మహితాత్మకులరిగి యరిఁగి-మార్గము లోనన్॥ ౧౭౧॥

చ. కవిరలచిత్రకూటమున-గాధరు శోభయు పార్శ్వ రోధరూ।
ఘనవిటపవల్లరీపటలన-ట న్మధులిట్ప్రదుగావభాసమా॥
నవపలతావితానలల-నాకృతిచారుతరోపగూహనో।
జ్జనితనిరంతరప్రమద-సత్పటుప్రజచిత్రకూటముల్॥ ౧౭౨॥

గీ. కాంచియటపర్ణశాలని ర్మించిచిత్ర।
కూటకూటము వాసోత్క-టకుటిలకటక।
వాగ్రహావిహారకిన్నరీ-వారితము।
నానవిహ్వాననమ్యగా-కర్ణులగుచు। ౯౫౩॥

చ. వలనిచకందమూలరస-వర్ధిఫలప్రసూనలసత్పలాశముల్
లోప్పలుబ్రగసంగ్రహించిమహి-పుత్రికిసంగుచుమృష్టభక్ష్యపేయముల్।
బులులనుదుర్వ్రకంబులను-బొబ్బమెకంబులఁబింగదృష్టులం।
బులుగులఁదోలుచున్మదము-బొంచుచువాంఛనచింతితిశాస్త్రదశ॥

క. రహితనయుఁడొక్కదనుజుఁడు।
మహితనయానయముఁగాంచి-మాకిరపభ్రువు।
న్వహియించినిజనికాతఁ।
ఖకాంతిఁగుచాంతిరముఁజీరఁ-గాయకవృత్తి॥ ౯౫౪॥

గీ. జీవితేశ్వరినటుచిర-జీవినేయు।
దుండగంబులురాముని భుండుచూచి।
కపలిమంత్రించిరొకయిషీ-కంబువైవ।
నదిభయంకరతరశర-మగుచునిగిడి॥ ౯౫౬॥

శా. మంటల్ మండుచువిస్ఫులింగములువో-ద్యందక్కలంబంబువే।
న్వ్వటంగంటశరణ్యకూన్యమగుచు-న్వభ్రాంతిహృద్గ్రంథియై।
మిఁటంబద్వలువాఱుచుంగహనవ-ల్లీకంబులంవాగుము।
ద్వంటింకేరుమనోచ్ఛనిల్లుగ్రమగ-ద్యుంగాకియుకాకియై॥ ౯౫౭॥

క. దిక్కులుపదిరూముగ్రుమ్మరి।
దిక్కెవ్వరులేక రామ-దేవునిపదము।
ల్దిక్కనుచుఁదలఁచియాతని।
దిక్కుమొగంబగుచుకాక-తిష్ఠురలుఁడుకో॥ ౯౫౮॥

క. పెరిఁజసినిట్టులంచిన।
వాయసముంగాంచికరుణావరదుఁడురాముం।

డాయుదఁ ద్వైగ్న యునము మ।
త్ర్యాయకమున కొసఁగుమిది ప్ర-శాంతమగు నవకో॥ ౧౭౯॥

సీ, నెమ్మనమ్మునహర్షమ్ము-గ్రమ్మికొనఁగ।
తమ్ము గానమ్మునకు నయన-తమ్ము సంగి।
యూత్యర్రిష్టంబు నొందుచు-నతిగనయ్య।
తిష్ఠతూపృథతిష్టంబు-తిష్టమాగను। ౧౮౦॥

వ. తదనంతరంబున॥ ౧౮౧॥

క. చతుశ్శ్రీతదారుణహా।
రక్షతపాయవిపక్షయక్ష-రక్షోగణదు।
రక్షప్రక్షురరవృక్షబుక్షత।
రక్షుక్షుభితముగునయ్య-రక్ష్యక్షోణిక్॥ ౧౮౨॥

వ. సీతా రాములక్ష్మణులు విహరించిరంత నక్కడ॥ ౧౮౩॥

ఉ. దైన్యరసాశ్రయానమఁడ-ధైర్యుఁడు సైనసుమంత్రుఁ డెంతయున్।
శూన్యరథంబుఁ గొంచుఁ బురిఁ-జొచ్చిన వచ్చిన వాఁడు లోకసు।
న్యాన్యుఁడు రామచంద్రుఁడని-నాగరికుల్ గడుఁ జాట్టుచుట్టిరా।
జన్యరిశేమిఁ గాంచినవి-షాదము నొందుచుఁ దన్నదూఱుచున్॥

క. వగపున రాముని వార్తల।
డిగినంబ్రత్యుత్తరములు-డిగితేతువడిం।
డిగిచక్కలుగ నీన్నటఁగ।
డిగిపోరలేదు రాజుఁగనిక-డిందియలంతిక్॥ ౧౮౫॥

చ. దశరథమేదినీరమణ-తావక పుత్త్రిలు రాములక్ష్మణుల్।
ల్వాశదమునమ్ము లైవిపిన వీథిధరాతనుజాసహాయులై।
కుశలత నున్నవారు నృప-కుంజర శోకము వంచుఁ బంజతు।
ర్దశసముదాబ్ధముల్ ప్రుటిని-ధంబువఁ బుత్తునిపత్తురోవ్వగక్॥

వ. వారిందలంచి విషాదంబు నొందంబని లేదు సుఖంబున నున్నవారని
పల్కి- కెండియు॥ ౧౮౬॥

క. అవనీశ వినుము పదినా
ల్గవదియైన యేటికడప-లన్నిజముగ వి
న్నవలోకించెదమనుచుని
చ్చవకీయతనూజ లనిన-పల్కులు విం టే॥ ౧౯౮॥

చ. అప్పుడు గుండె జల్లుమన-నన్నరనాయకుఁడగ్రపుత్రుఁడౌ
రాఘవుని రుణీసహోదరులఁ-గూడి వనంబున కేగుమంచు నీ
బనితలపోసి తండ్రి మృతుఁ-డయ్యెడు నా దెస నైన శోక వే
దనవని చింత సేయు పుగ-దాతగ దాదయ దాశరథీ॥ ౧౯౯॥

క. వినుతనయము నివినుతనయు
వినుఁగను భాగ్యంబ కాని-విరతము నుడగ
న్నినుఁగను భాగ్యము నోచను
మునుఁగను పాలైతి దుఃఖ-మునమునుఁగంగా॥ ౨౦౦॥

చ. సముచిత వాదనీకుఁదగు-నాతగు వాదగు వార్తదిర్వసే
యను వునసైనవిన్మృతన-యాతన మాతనయాత్రజన్ముచే
తనిడుచు తండ్రి నేరుపస-దాపసదాపసదాసకోటుల
న్వనిగనలోదు వీవుసుమ-నస్సు మనస్సు మనర్తనాశివై॥ ౨౦౧॥

వ. అని మఱియును నేకవిధంబులం బలవించి వెండియు రామలక్ష్మణు
లందలంచి. ౨౦౨॥

చ. నిముసము తాళఁజాలఁగల-నేకల వేనియుఁగావర రుద్ర
వ్యాముపవనింజరింపనవు-నావవు నావనులో మఁగన్నదో
యిముద మొవర్ప్రతన్న మెయి-నే మెయి వేల్పరియుంతుఁ బ్రాణమో
కములదశాతుమారమిడు-కన్నిదుకందయ రాదు రామునిన్॥ ౨౦౩॥

క. పాపాత్ముఁడు నివక్రురుణుఁడు
గా పురుషుఁడు నను మునగు పెంగంబులు నాకుం
బాపర చూపని చూపని
నాపదలకునోర్చి యుడవి-కతనంజను నే॥ ౨౦౪॥

వ. తదనంతరంబున గోపతిలిందలంచి. ౨౦౫

క. తరణికరతప్తమగుచున।
ధరణిన్నడువంగలేక-తాపము మిగులం।
దరుణీతరునీడలఁగా।
తరునింతియుఁబోలె మెలఁగె-దవవిధిచెయిదిన్॥ ౨౦౬॥

వ. అని పలవించి వెండియు॥ ౨౦౭॥

ఉ. డాయుసురారి దేమి చెపు-డాయునుఁగాన మెకాలు మీకుఁదో।
డాయనుకొండ్లుమీకుఁబురు-డాయను నా వెతఁదీర్చువాఁడు లేఁ।
డాయను రామనీకయిన-నక్కటికంబొకయించ తేదునా।
డాయనుఁదమ్ముఁడాయనుమ-హాటవికేఁగి తెబుత్రుఁడాయనున్॥

క. అనిమతియుఁబెక్కుభంగులఁ।
దనయులఁగోడలిఁదలంచి-దశరథుఁడతిశో।
కనిమగ్నుఁడైనఁగనుఁగొని।
యనిదొంగౌసల్యశోక-సాముద్రమునన్॥ ౨౦౯॥

ఉ. నీకువిచారమేలఁ ధర-ణీవర మేలతిలంబు విన్నాఁడవు।
కైకమనంబునొచ్చుచుఁగన్గొనఁ నీ విపుడిందువచ్చుట।
న్నీకువిచారమీకరణి-నీరుగఁజేసెఁగులంబు నెల్లనా।
హా! కరుణంబు దక్కి భవ-దగ్రసుతుం బెవబాయుటర్హమే॥ ౨౧౦॥

చ. కలశోదోఁచుసమస్తవస్తువులుని-క్కంబంచు మభావించుమీ।
క్కలుచందంబున రాజ్యభోగములు వే-దక్కన్నమ్మి నాపుత్రునీ।
కలుగంధర్మమెపుణ్యకర్మమెదురా-త్మా! యీవఁగాగాసిన।
క్కలపాశ్లేనినచందమయ్యె భవదా-జ్ఞాగౌరవంబియ్యెడన్॥ ౨౧౧

వ. అను నప్పలుకులు ములుకుల క్రియం జెవినాటుటయు నప్పుడ
మిఱేఁడు. ౨౧౨॥

క. నాకడఁబుత్రులు మెలఁగమి।
నాకదలు విశేషమగు ము-నాటికొనిదెనా।

పాకమలపత్ర నేత్రము।
హాకష్టం పుత్రశోక-మునమును వినవే॥ ౧౧౩॥

ఉ. ఆనగు మోము సొంపు మెఱుఁ-గారెడు చెక్కుల పెంపు గెంపుఁ డా।
లూనిన మోవి యింపు మధు-వొల్కెడు పల్కుల తెంపు దీనసం।
తానము పైఁ దలంపు సుఖ-దంబుల పైనిటు లేవగింపును।
ధ్యానమునయందు కానిమతి- చూడగ నెయ్యెడ నైనఁ గల్గునే॥ ౧౧౪॥

క. ఓమనువ యసుకశ్వసనము।
నామేనవసింపఁ జేయు-నాకవళము గు।
ణామదోహహికిఁ బ్రాణము।
శోమునఁగా నెట్లువచ్చుఁ-దోయజవదనా॥ ౧౧౫॥

గీ. హృదయము గలంగె నాముఖ-మిపురఁ జొచ్చె।
శయ్య దలపోయఁగానంప-శయ్య యయ్యెఁ।
గాయమగ్గిఁ బొరల్చిన-కరణి యయ్యె।
నింతిబలవంత మగుపెను-జింతకతన॥ ౧౧౬॥

చ. అదియటులుండె విన్మజల జావననా చిననాఁడు వేడ్కనే।
యదురిత హేతు ఘోర మృగ-యావ్యసనగ్రసనాత్మకుండనై।
సవమలచారుతీరతమ-సాంద్రి చెంత నెసంగుకాననం,
బుదరి పిరొకర్కరుండనత-మోనివహంబు నకుందలంకకన్॥ ౧౧౭॥

ఉ. అంబుజపత్ర నేత్రశర-భాదిమృగంబుల వేఁటలాడుకా।
లంబున మాటలాడక జ-లంబులకై యొక బాలకుండు నే।
గంబున వచ్చి కుండమద-కంబులు ముంపఁగ శబ్దభేదిబా।
ణంబున ద్రదణంబుఁగరి-వాధురణంబ పితూల నేసితిన్॥ ౧౧౮॥

క. కటకట తలిదండ్రులవర।
కటవిడికొని మోచి తెచ్చి-కడునంధులకు।
తట్టుగ వాదవినత్పుషఁ దీ।
ర్పటకచ్చటకరుగుదెంచు-చోస్వనెఱుఁగన్॥ ౧౧౯॥

వ. ఇట్లువచ్చి మద్బాణవినిహతుండగు మునిసుతుండును|| ౨౨౦||

గీ. బాణహతినిప్డు విడలుము-ప్రాణములను।
వగవఁగన్నులుగానక-వారకదళ।
నున్న మాడగుబ్రతుకో-శాపహతిని।
దలఁచి హాకష్టదనోతలి-దండ్రులార|| ౨౨౧||

క. అనివగచు మఱఁగూలినఁద।
న్మనుజధ్వనికొంతయున్న-నంబవియఁగనేఁ।
జనికాంచితిఁదత్తటమున।
మునిసుతుమద్బాణనిహతు-మోహవిరహితుఁ|| ౨౨౨||

వ. కని శీతలజలంబులందన్న యనమాఖ ప్రక్షాళనంబుగావించుటయు||

చ. నమఁగనువిచ్చిచూచినర-నాథయిటుంగమిఁదప్పుచేసితి।
ప్పనిమదిలోఁగ్రహించినఁగృ-పారహితాత్మకులైరయంబున।
న్నిముఁజోలియున్నదీయజన-నీజనకుల్కపిలుంతురిప్డునే।
ర్పునఁజనినీవు దేన్పుమురఁ-బోముహితవ్రతులైనవారలఁ|| ౨౨౪||

వ. అనియిట్లు. ౨౨౫||

క. తనతలిదండ్రులసంస్తా।
రనమొనరింపుమనిచెప్పి-తత్తనయుఁడువేఁ।
డనువువిడచిచనియెఁబుగా।
తనజన్మకృతంబులెట్లు-తప్పింపనగుఁ|| ౨౨౬||

వ. అంత. ౨౨౭

క. వమ్మగునాదుభవమ్ముధృ।
వమ్మును పెనుచింతతోఁజ-వమ్మునమద్భా।
వమ్మునఁదుకుచుళికుకళ।
వమ్మునుగొనిపోవఁబదర-వమ్మువిని వెసఁ|| ౨౨౮||

క. అమ్మునివృద్ధులుసుతుఁడని।
తెమ్మనములఁదలఁచిపుత్త్రి-నీవిటుఁదవయుం।

గ్రమ్మినవగ పెల్లువమై।
యమ్మయి సేసుమ భయంబు-నందితిమిగదా॥ ౧౨౯॥

చ. కడుముదుసళ్లయుంగనులు-గానని వారకు నైనమ్ముఁ।
య్యెడవినిడించివిస్మితన-యాసలిలార్థమువోయి తెంతయుం।
న్నడువగ లేనివారలవ-నంబున నొక్కటడించి వచ్చితిం।
డడయఁగ రాదటం చనుచు-నంబు చలింపక ధైర్యమొందనే॥ ౧౩౦॥

క. మాకన్నులు కర్ణంబులు।
మాకరచరణములు బుత్రి మాప్రాణంబు।
లాకుఁగ లసమస్తమునీ।
కేకదనీవిట్లుమసలఁ-దేవదుకేయిక॥ ౧౩౧॥

ఉ. పాపఁడదప్పవాపుకుని-పల్కినపల్కి దయాత్ములారమై।
పాపఁడగాను పాపిశిగు-పక్షి రఘుండను పేరి తక్రగో।
త్రాపకదుండదుష్టమృగ-యావ్యసనోగ్రుఁడదగుఁ జేయుఁడీ।
శాపక రాగ్ని నీదృశద-శాపరిలబ్ధికిమీరలద్దహే॥ ౧౩౨॥

క. తమతమపూర్వకృతములు।
తనుతములకు మానవెట్లు-తమకులకుడుఁగున్।
తమసానదిగొంద్దునసం।
తమసంబున వేటలాడు-తజేమీ సుతుఁడున్॥ ౧౩౩॥

గీ. దృఢనియమంలారమీతృప-దీక్షచేటకును।
గటికి చీకటి చెక్కటి-నిటకువచ్చి।
యుల్లసల్లనసంతస-మగ్గలింప।
మొనసికలశంబు నీరిలో-ముంచుటయును॥ ౧౩౪॥

క. బుడబుడయనుచప్పుడుచ।
ప్పుడు వెడలినసామజమను-బుద్ధింగరుణం।
బుడిగిశరముఁదొడిగిపడ।
గడువడి సేసితినియతి-గడువన్వశమే॥ ౧౩౫॥

చ. అనియిటు దమికుమారకవ-ధారయుఁ డేఁపరాధినంబుఁదీ
ల్పినవదనంబులెత్తివిల-పించుచు మహాసుతపల్కుచుండుఁబు
త్రునిమృతదేహమంటికొని-తో చెనుశోకభరంబు పేర్మిఁజ
చ్చినక్రియమూర్ఛనొందికృ-శించిన ధైర్యమున న్మునివ్రతుల్॥
ఉ. ఎప్పటికైన మానికొని-యేగదునట్టి కుమారుఁ డొక్కఁడుం
జచ్చినవట్లువార్ధకద-శన్నయనంబులు లేని వారికిన్
హెచ్చగుశోకమాక్రియమ-హింబడి కొండొక మూర్ఛదేలి నే
న్నెచ్చకక్రోధశోకములు-మిక్కుటమై తము హెచ్చరింపఁగన్॥
వ. వన్నుంగనుంగొని. ౨౩౮॥
క. అపరాధరహితు మత్సుతు
గృపయింతయు లేక నిట్లు-గీటడఁచితివి
యపరాధంబునకున్ని
న్నపగతజీవుంగఁ జేయుఁ-టర్హ మదార్యా నీ॥ ౨౩౯॥
ఉ. కానిమిఁదప్పుచేసితివి-కానమితంబగు శాపవహ్నికి
న్నానవనాథ యర్హుఁడవు-మానవనాథుల నేమిపాపము
ల్లానినొనర్చుఁగానియహ-హా! వినుఁడాడఁగరాదు పుత్రశో
కానలతప్తులై విను-కానలఁ దాపసులైన సాధువుల్॥ ౨౪౦॥
క. అనిక్కలి పుత్రశోక
మ్మునమృత్యువుఁ జెందుమనుచుఁ-బొల్పఱఁగశపిం
చి నితాంత పుత్రవిరహా
మ్మునఁ జచ్చిరి వృద్ధమునియు-మునిభామినియున్॥ ౨౪౧॥
వ. ఇట్లు శపించుటయు. ౨౪౨॥
చ. అవిరళవారిచంద్రులగు-నాత్మశరీరుధ్భవమూదురింతెచా
లవిధిదయాత్ముఁడంచుమది-లో ముదమందుచు నుంటిఁగాని పు
త్రవిరహమూర్తిఁ గూర్చునని-తత్సమయంబునఁ దోఁపదయ్యె నిం
తవిషమమౌ నుమందోఁ దిఁబ-దంపడి ప్రాణములప్డువీడ నే॥ ౨౪౩॥

వ. అని తనకుఁ బూర్వంబునం గల మునిశాపంబు తెలిసికొని కుందుచుఁ గ్రుంగి

క. రామాభిరామభార్గవ
రామమనోమదవిరామ రవివంశమహా
ధామ సుగుణాభిరామా శ్రీ
రామా రామా యటంచుఁ బ్రాణము విడిచెన్ ॥ ౨౪౫॥

క. వసుధేశుఁ డసువు విడిచిన
ట్లసువులు వెడలుటయుఁ దన్నారీలాపతఁ గాం
చి సువరి కౌసల్యాత్మజ
యును సుమిత్రయును దగఁగా నూహించి కడున్ ॥ ౨౪౬॥

గీ. రాముఁ బుత్రులఁ గోసలిఁ దలఁచి తలఁచి
యెందుఁ బోదఁ గుత్తుక లెండఁ గడచి
యుల్లములు దల్లడించుచు నుండఁ పుడమి
వెడ వెడ సుషుప్తిఁ బొందిరి వేదనదక్కి ॥ ౨౪౭॥

వ. అంత ॥ ౨౪౮॥

ము. కరవారంబులఁ బద్మినీరమణికిం గాంతంబు దీపింపఁగన్
స్వైరవారంగతుఁ గౌఁగిలించి కొని విధ్వాంతవిచ్ఛేదుఁడై
పురి వారిందగ మేలుకొల్పి కొను నంబూషోదయుండైన నా
ర్తరవారంభకళైనమాగధసుతా కౌసల్యలోఁ జుక్కమ్మడిన్ ॥ ౨౪౯॥

వ. ఇట్లు మహారోదనంబు గావింపుచు ॥ ౨౫౦॥

ఉ. అంగవికారరూపయయి యంగన సంతతశోకయాంతరంగయై
పొంగెడు పుత్రశోకమున భూమివిభుండు శరీరవాయువు
ల్సంగతి నిట్లు దేవతరిఁ బన్న వసుధ్వజుమీఁ గాంచెదిక్కుమా
కుంగలుఁ జేయుటంచు నపకుంజరమై బడి యార్తనాదయై ॥ ౨౫౧॥

చ. ఇటు విని మెల్లకుం దవిల శోత్వరపుత్రవియోగశోకము
క్కటముగఁ దూలి ... తాల్పు పుత్రిణము లేపుమే మామి

క్లిష్టమగుపుత్రశోకము నఁ-గూరియుఁ భర్తృవియోగ మొందియుం
బటుగతినున్న వారలయు-పాపము రూపము లొందెనో యనన్॥

క. వసుధాసుధాశనులుఁగొలఁ
వసుధర్తసభానివాసి-విగుణిబుధపనీ।
వసుధారణశక్తింగదు।
నసమర్థుఁడవైతివిట్టు-లాశ్చర్యముగన్॥ ౨౫౩॥

వ. అని మతియుం బెక్కుభంగుల విలపించి కంగూఁగౌసల్య॥ ౨౫౪

సీ. జననాథనినుఁబరు-సంబులువలికిన,
ఫలమిప్పుడనుభవిం-పంగవలెఁ।
గతివనిర్ఘాతప్ర-ఘాతంబునదపించు,
జనునకుఁగొఱవిచూఁ-డిన విధమునఁ।
బుత్రవియోగతఁ-బావయుచునుండఁగ,
భర్తృవియోగసం-ప్రాప్తమయ్యె।
వనవాసమునకేగు-తనయునిఁగాంచిన,
మందభాగ్యవటంచు-మదిజనించుఁ।

ఆ. గోపమోమదీయ-పాపవిశేషమో।
యొట్టినోముఫలమొ-యోనెఱుంగ।
నాగుణంబుఁబిన్న-నాఁటనుండియునెఱిం
గియునుబలుక వమి-కృపదలిర్ప॥ ౨౫౫॥

వ. అని మఱియుం బరిచారికాసహస్రంబులుం దానునుం బలవించు నె
లుంగులునింగిముట్టె నయ్యవసరంబున॥ ౨౫౬॥

ఆ. పుత్రుఁగుఱిచిభూవిభుండులోకాంతర।
వాసియగుటవినియు-వానిసీత్వ।
హానికోర్వలేక-నడలుచుఁజనుదెంచె।
భరతుమరితబాహు-భరతమాతః ౨౫౭॥

ఉ. ఇవ్వగ నిట్లు వచ్చి ధరణీ-పతిఁ గాంచి మనంబు నొవ్వఁగా।
నెవ్వరు దన్ను దూఱి పస-హించి విలాపము సేయఁ జొచ్చెనా।
జవ్వని హోదినేంద్రకుల సాగరచంద్రము హేంద్రతుల్యసీ।
కివ్విధి నవ్విధాత లిఖి-యించె నిపాపపుఁ జావు జావఁగన్॥ ౨౫౮॥

ఉ. శోరికనోరుకొల్లనొన-కూర్చెద విప్పుడు మాటలాడఁగాఁ।
గోతిన మూరకున్కి నృప-కుంజర ధర్మువుగాదు శైకపా।
పోరుచరిత్ర గావఁ గృప-యుల్లమునం జనియింప దాపురో।
వారలతోడ నైనగరు-వంబు గఁ బల్కకయుండఁ జెల్లునే। ౨౫౯॥

వ. అని యిట్లనేకవిధదీనాలాపంబుల నారాజశవంబుఁ గౌఁగిలించుకొ
ని దుఃఖించుచున్న యవసరంబున॥ ౨౬౦॥

క. విప్రప్రతిమానుఁడు వి।
ప్రప్రభుఁడు ప్రతివహిత్రప-ధావుఁడు ప్రతియు।
త్నప్రమర వాసలుఁడుయు।
తప్రమదప్రదుఁడు రంధ-తీప్రియుఁ డంతన్॥ ౨౬౧॥

ఉ. కాలవిధిజ్ఞతన్ హృదయ-కంపము కింతయు లేమిఁ బెక్కుచం।
దాలఁ బరిభ్రమించు నృప-దారలఁ గాంచి గురుండు పల్కెని।
ట్లేల విలాపముల్సలుప-నిన్నరనాధునకిక్రమంబునం।
గాలవశంబు నొందము న-గల్గిన కర్మఫలంబు దప్పునే॥ ౨౬౨॥

గీ. జన్మములనేకములొనర్చి-నతన్సుతులను।
గన్న వాఁడురు కాలము-మన్న వాఁడు।
సహిత రాజన్యసైన్యస-వ్యాప్తి నాత్రుఁ।
డవు చెయాని విమృతికిని-తవిలపింప॥ ౨౬౩॥

క. వగవకుఁ డేల వగ చెదరు।
వగచిన మృతులైన వారు-వత్తురె యనుచుం।
దగుసంభాషణములను।
మ్మగువలనూరార్చి బోధ-మహితుఁడు మతియున్॥ ౨౬౪॥

గీ. తనయులిర్వురదెమ్మని-ధాత్రిపునకుఁ।
దహనకర్మమునడుపుట-ధర్మమగుట।
భరతశత్రుఘ్నులనుఁబిలు-వంగనిపుడ।
బంపవలయునుజాంఘిక-ప్రవరభటుల॥ ౨౬౫॥

వ. అనిపలికి సమస్తజనానుమతంబు వడసి దశరథుకళేబరంబు తైలపక్వంబును సుగుప్తంబునుం గావించి॥ ౨౬౬॥

సీ. పటుజవసత్త్వసం-పన్నులభటులఁగ,
న్గొనివసిష్ఠుండిట్టులనియెవారు।
కృతమతికేకయ-క్షితిపతిపురినున్న,
భరతశత్రుఘ్నులఁ-భరితయశుల।
గాంచిమిమ్ముఁబుచ్చె-కార్యంబుగల్గితో,
డ్కొ-నిరండటంచుమీ-కులగురుండు।
మములంపెననివాని-మామయానతినొంది,
వారునుమీరును-వడిగనటకు॥

గీ. గదలిరండనిపలుకనా-క్షణమయవ్వ।
సిష్ఠునకుమ్రొక్కివీడ్కొని-చేరఁజనిరి।
సప్తరాత్రంబులకుసుద-క్షప్రధాని।
రమణమగుదానిఁగేకయ-రాజధాని॥ ౨౬౭॥

క. ఈకరణివేగిలోపలి।
శోకముదెలిఁదోఁపనీక-సూచకశోభనన।
కేకయభూపతిఁగనిమతి।
కైకాసుతుసోదరయుతుల-గనవలెంగుదున్॥ ౨౬౮॥

క. చెడుకలలుగాంచిచింతిం।
చెడుభరతుఁడువారిముఖము-శేశయములఁదోఁ।
చెడుదైన్యముఁగనుగొనితో।
చ్చెడుచిత్తముతోడమిగులఁ-జిడిముడిపడుచున్॥ ౨౬౯॥

వ. ఉన్నంతనబ్భటపుంగవులు॥ ౨౭౦॥

ఉ. హృదయవికారము ల్దెలియ-నీయక నాతనిఁ గాంచి గూఢగా।
ద్గదిక నెలుంగు లొప్పనెడఁ-గాధరణీశతనూజ మాగుసుం।
డు సమాన తేజుఁ డాయ్యెఁడుఁగ-డు స్వసఁ దోడఁజొ నిరందుశాత్రవో।
న్నవహృచ్చిచారుకీర్తిపరి-ణాహరతు ల్భరతు స్సహోదరు౯॥ ౨౭౧॥

క. అని చెప్పి నాఁడు పనియిది।
యని చెప్పం డవ్వసిష్ఠుఁ-డనిన విని భయం।
బున రామునకై వ్వార।
గ్గొనరించిరొ తండ్రి యెట్టు-లుండెనొ యనుచు౯॥ ౨౭౨॥

ఉ. మేఘవపుంక సోదరస. మేతుఁడు కేకయరాజపుత్త్రికా।
సూనుఁడు దిగ్వధూజనక-చొపరిశోభితకీర్తి సూనుఁడా।
స్థానము సొచ్చి యామఁగని-తద్విసమంతయుఁ దెల్పి బంధుసం।
తానము సంభ్రమింప విశ-దస్థితి నిట్లని యొస్భయంబు౯॥ ౨౭౩॥

క. నామనవి నాలకింపుము।
నామనము గలంగె నీక్ష-ణంబయ యొధ్యా।
నామనగరికేగ కతగు।
నామన వారలకు జూడ-వరిగె నవనఘా॥ ౨౭౪॥

క. అనితనమామయు ధాజి।
జ్జన నాయకు వీడుకొని ల-సద్వసనసువ।
స్తుని కాయమాతఁడో సఁగిచెఁ।
గొనిభరతుండను జాఁగూడి-కోసరయముగ౯॥ ౨౭౫॥

క. సముచిత పరివారసమే।
తముగా సాకేతరాజ-ధానికిఁ బురుషో।
త్తముఁడు భరతుఁడు సనియె।
ద్భ్రమితహృదయుఁడగుచు వేగి-రపు బయనముల౯॥ ౨౭౬॥

వ. ఇట్లు చని. ౨౭౭॥

గీ. రమణిలేని గృహమునంబ-రమణిలేని।
యాపంచు శూన్యమని స్త్రైజ-మైనభంగి।

మున్న పురిఁ గాంచి విపులవి-పణిహర్మ్యాదయముఁ।
డగుచు నిట్లని తలపోసె-నాత్మలోన॥ ౧౪౯॥

చ. తనపతి లేనిమానినివి-ధంబునఁ జాల నమంగళంబునౌ।
దినమిది యుత్సవంబుగదు-దీనమనస్కులు పౌరు లెవ్వరిం।
గనినను మేలువల్కర న-ఘంబగు వేదనినాదమింతయుం
న్వినఁబడ దేమిరొక్కొ పృథి-వీపతి మేనుఁ దొలంగెనే మొకో॥

వ. అని వితర్కించుచు మం జనిచని. ౧౫౦॥

శా. సత్రాసస్థితి నార్తిమూర్తి నిధరిం-చం బోలు నానొప్పిదై।
ద్యత్రాతౌపశవహ్నిప్రవృత్తియయి దై-న్యస్తోమసంస్థాయియై।
శత్రుఘ్నుం డడుగుల త్మజానుజుండుఁ బ-శ్చాద్భాగసంవర్తిగా।
మాత్రాగారముఁ జేరఁ బోయి భరత-క్ష్మాపాలుఁ డత్యాదృతిన్॥

ఉ. కేకయరాజనందనకు-కృత్రిమభంగి నమస్కరించియు।
కేకయరాజు సేమ మెఱిఁ-గించియుఁ గించుక తాల్మి లేమినా।
కాకరిమార్తికాకరము-గాఁగ తమేమి పురంబు నామదిన్।
శోకము సేయఁజొచ్చెఁ గల-చొప్పు సమస్త మెఱుంగఁ జెప్పుమా॥

క. మనమున భయసంభ్రమములు।
పెంగొన నిట్లనుచు మన్న-ప్రియనందనుతో।
మునఁ బాడికి నిలిపి కేకయ।
తనూజ యిట్లని యెఁ గాఢ-ధైర్యస్ఫూర్తిన్॥ ౧౫౩॥

ఉ. రాజవరుండు దొల్లి నను, మెచ్చి వరద్వితయం బొసంగ, బు।
త్రా జటలూనియగ్రవని-తా సుతుఁ డబ్దచతుర్దశంబున।
వ్యాజమునిస్థితిన్వనవి-హారము నార్పఁగ నీవు సర్వధా।
శ్రీజనమాన్య దవ్వసుమ-తీపరిపాలన మాచరింపగన్।। ౧౫౪॥

క. అగ్రసతీసుతువిభవో।
దగ్రునిఁ గావింప నాత్మఁ-దలఁచు దురాశా।
ప్రగ్రహనిబద్ధబుద్ధిం।
బాగ్రణి నడిగితిని యోగ్య-మగు సమయమునన్॥ ౧౫౫॥

క. ఏవరించినవరయుగ|
మోవఁగ నురుఁడును సూన- రేంద్రుఁడె యూనం|
బూనినఁ దాక్షి నెలుతం|
బూనిన దె రాముఁ డడవి-పాలములఁ దిరుగన్|| ౨౭౭||

చ. తనప్రియపుత్త్రిఁ దగ్గవని- తాళవ్రేఁ డాత్మసతీసహోదరు|
ల్వనుఁ గొన బ్రహ్మచర్యముని- వృత్తములూని చతుర్దశాబ్దము|
ల్వనినివసింపఁ బోయినభ- వజ్జనకుండిటఁ దద్వియోగసం|
జనితపృథువ్యథావ్యధితస- న్మనుఁడై మృతినొందెఁ గావునన్||

క. విక్రమసమృద్ధిధరణీ|
చక్రావనమాచరింప- జనకునిపిత్ర్యలో|
క్రియలుపక్రమింపక|
త్క్రతువిధతేజనీకుఁ- దనుపములనిన్|| ౨౭౯||

వ. భరతుండు మహింబడి మూర్ఛిల్లి కొండొకవడికిం దెలిసి.

క. రాముని సద్గుణమతికు|
త్రాముని లోకత్రయాభి- రాముని నాత్మా|
రాముని వనములఁ దిరుగఁగ|
నేమని పొమ్మంటి బుద్ధి- హీనతఁ దల్లీ|| ౨౮౦||

క. క్షితిపతిఁ జంపితివివన|
క్షితికంపితిసుతుని రాక్ష- పిలిగాకయనిం|
దతకేకయాన్వవాయో|
దితయగు సతికింత దుర్మ- తిత్వము గలదే|| ౨౮౧||

శా. చేతోజాతిసమానరాము వనవా- సింజేయు దుశ్చింతత్వ|
చ్చేతోజాతమొ రాక్షసీతులితదా- సీజాతమోహాకళా|
క్షేత్రప్రేరితమో మదీయసుయశో- నిర్వాపణాయాతమో|| ౨౮౨||
మాతా మత్పితృప్రత్యుహేతువిదసా- మాన్యంబుగా దారయన్||

సీ. నను రాజ్యకాంక్షిఁ గాఁ- దనమనంబున నవ్వ,
పిట్టుఁ దుగదు మాహా- సేయు నోకొ|

యతివనీగర్భమం-దావిర్భవించుట,
కకటనాపూర్వజ-న్మకృతి మొకొ।
ముద్దులుఁగులుకు రా-ఘవముఖాంభోజంబుఁ,
గనుఁగొనఁగానింకఁ-గలుగదొకొ।
నారచీరపటంబు-మనమునవిడికొని,
కౌసల్యవనఁగని-కనలునొకొ।

గీ. యొక్కయడుగునదుఃఖ-మోపదుజానకి।
యెట్టులడవిసంచ-రింపనొకొ।
జనులుభరతుపమిత-సౌజన్యనిధియని।
పొగడుదురుపులింక-నెగడవొకొ॥ ౨౯౩॥

వ. అని పలికి కినుక వొడమి. ౨౯౪॥

ఆ. నిన్నఁజూడరాదు-నీతోడభాషింప।
రాదునిన్నుఁజంప-రాదునాకు।
నిచటనుండరాదు-హీనపాపమతీయు।
టంచువెడలిభరతుఁ-డనుజుఁగూడి॥ ౨౯౫॥

వ. అత్యంత చింతాక్రాంతాంతఃకరణుండై దీనమనస్కులగు కౌసల్యాసుమిత్రాదేవుల కడకుఁజని నమస్కరించి కన్నీరుమున్నీరుగా నేడ్చుచున్నంగనుంగొని॥ ౨౯౬॥

క. చిత్తంబులనుత్తలములు।
క్రొత్తలగుమనత్తరుణులు-గొడుకులదుఃఖా।
యత్తులనెత్తిపదంపడి।
మొత్తంబుగనేడ్చిరొక్క-సెంగినభమదుర్వర॥ ౨౯౭॥

వ. మఱియును శోకవిధంబుఁదెలవింపనెడఁగౌసల్య॥ ౨౯౮॥

చ. భరతుఁడరాముఁడుగ్రవన-వాసముసేయఁగఁజేసెఁదుసద్యశో।
భరతుఁడు రాజముఖ్యుఁడుభ-వజ్ఞనుండమరత్వమొందెడు।
భరతిరపుత్రశోకమునఁ-బట్టణమానెయరాజకంబునం।
భరితమనఃప్రమోదినివి పొమ్ముఁగాఖ్యనుభూజ్యరాజ్యముల్॥

వ. అనుటయు సహింపక॥

చ. చకితహృదబ్జుఁడై పురుష-సత్తముఁ డబ్భరతుండు వెచ్చనూ।
ర్చి కినుకఁ దక్కి-విస్మితగఁ జెప్పెద నా మది రాజ్యవాంఛలే।
మికి ఘనపంచభూతములు-మిత్రశశాంకులు సాక్షులీవెఱుం।
గ కిటులు నోర్వఁ బల్కెదను-కంపడ దలంపవు కోసలాత్మజా॥ ౩౦౧॥

క. అనితఁడు రామభక్తుం।
డనూఁ పుణ్యాత్ముఁడు-డిమ్మహాత్ముడు భరతుం।
డనినయది తథ్యమనుచుఁగ।
గనవాణి వచించెఁదగ స-కలజనులు వినన్॥ ౩౦౨॥

వ. ఇట్లు వచించుటయు నెల్లజనంబులు నచ్చెరువునొంది భరతుం బ్రశంసించిరంత॥ ౩౦౩॥

క. భరతునిఁ గాఢాదరత।
త్వరతం గౌసల్య మెడలు-పట్టుకొని విశే।
షరవంబున నేడ్చెం ద।
త్పరిచారిక లధిక శోక-భరమున నేడ్వన్॥ ౩౦౪॥

వ. తదనంతరంబున భరతుం డనుజసహితుండై తైలద్రోణినిమగ్నాసం గ్రహించియున్న పితృశవంబుఁ గనుంగొని యుల్లంబు జల్లనఁ గొల్లం బోయి తల్లడంబు పెల్లివిరియ నల్లమృతుండగు నయ్యిక్ష్వాకువల్లభు తల్లజుం బేర్కొని॥ ౩౦౫॥

క. పేర్మి మాస్పదవినుమామా।
తామహపురిఁ జూడఁ జనిప-దంపడి రామా।
తో మాటలేన వేటికి।
రామద్రోహులము గాము-ర జవతంసా॥ ౩౦౬॥

క. పుర పాపహరిస యది భవ।
త్పరిపాలన లేమిఁ జేసి-పరిపంథితర॥।
పరిపాటవపండితతి।
త్వరపార్థివవంశముఖ్య-పక్షిరథాఖ్యా॥ ౩౦౭॥

క. వసుధాధిపవృత్తి కాసుతుఁ
డనుతలపునఁ జేసి ఘోరమగు మూర్ఛను విం
గిన ప్రియపుత్రకు శత్రు
ఘ్నుని గాఢాదరత నెత్తికొనవిదితగునే॥ ౩౦౯॥

వ. అని మఱియుం దదీయగుణంబు లగ్గించి విలపించు సచివు లూఱడించి
నఁ దెలివినొందక పితృమరణశోకానలసంతప్తచిత్తుండగు భరతుం
గనుంగొని సకలగుణోత్తముండగు గురుండిట్లనియె॥

చ. శతసరవాధులని ప్రపులఁ జక్కఁడ జెవ్వి భాగమార్గసం
పతనఁ బ్రశస్తుఁ డావరిత-బాంధవుఁడుంగదు వృద్ధపుణ్యక
ర్తతుఁడు మహీతలస్థనుస-మస్తముఁ దాల్చి నభోగియోగతిం
గతిఁ వ్రపదవంబడుట-కార్గ్యమెయిన్నరనాథమాళికా। ౩౧౦॥

సీ. ఒకయిల్లు వాసి యొం-డొకయింటికేగిన,
వాసిజీర్ణములగు-వసనములను।
రోసి యాత్మచ్ఛదో-ద్భాసియైనట్టుల,
గాదె దేహాంతర-గమనమాత్మ।
నహుజ రామరణాది-వికృతులాత్మనికిలే,
వెములుఁడక్షుఁడున-నామయుండు।
శాశ్వతుండనిరం-జనుఁడనవిలసిల్లు,
నింతయెఱుంగక-నితరజనులు।

గీ. పంచభూతాత్మికంబు ము-ర్భలమురక్త।
మాంసమేదోస్థిదమ్ము-మలినమశ్వ
రంబునగు మేని చేటున-కుంబొగలుట।
తలఁచి చూడవివేకమ-తంబుగాదు॥ ౩౧౧॥

క. బంధురమగుజ్ఞానమునం।
బంధములేని మనము చాల బంధకమగుస।
ద్బంధుమరణశోకాంధత।
బాంధవుఁ గూలుదు సుధ్వంబు గజములెల్॥ ౩౧౨॥

క. ప్రస్తయమున శాశ్వతుఁడుఁబో।
తుష్టములగుపర్వతములుఁ-బెగుఁగాలగతిం।
దృష్టాంతముగాదేయ!
ద్రుష్టాంతన్నష్టమనసు-ధీమధురోక్తుల్॥ ౩౧౩॥

వ. అనిపలికిని శాంతవచనంబులనిం ముకి తెలివిఁబొందినయతనింగనుంగొని

ఆ. వశముగాని దైవ-వశమునకీగతి।
వగవనేలయిఁక భ-వజ్జనకున।
కగ్నికార్యమాహి-తాగ్నికిఁజేయరి।
ధ్యుక్తమగనొనర్పు-ముదుకుఁదకి॥ ౩౧౪॥

చ. అనవుకుఁజెంతదక్కి-వసు-ధామరముఖ్యులనర్వవిష్ణుఁడుం
దనసచివప్రజంబుఁజెన-తమ్ముఁడుఁబౌరులుఁగూడఁబందనే।
ధనఘృతముఖ్యపౌరధప-దార్థచయంబులుఁగూర్చితం డ్రికిం।
దనరఁగవగ్నియిచ్చెవిధి-తంబుగనత్యరతుండుమసద్విధిన్॥ ౩౧౫॥

వ. ఇట్లుపితృమేధంబు యథావిధిక్రియాకలాపంబుగా నిర్వర్తించి॥

క. భూదానంబులుబహుళ।
శాయ్యాదానంబులును గోస-హస్రంబులును।
ర్వీదేవతలకుఁగడునే।
కాదశదివసంబునందు-ఘనుఁడతఁడొసఁగెన్॥ ౩౧౬॥

వ. మఱియును వద్దశరథుని సురలోకనివాసప్రాప్తికరంబులం దనుకు
వకుచిత్యనిరాసకంబులునగు క్రియాకలాపంబు లెన్నియును నడపి
సమస్తజనంబులం భోజనదానంబునం దృప్తులం గావించి సుహృ
ద్బాంధవామాత్యబ్రాహ్మణపౌరజన పదనికరపరివృతుండగు భర
తుంగనుంగొని యమంధతీప్రాణవల్లభుండిట్లనియె ౩౧౭॥

ఆ. సమయరతుఁడు రామ-చంద్రుకిచ్చటలేమిఁ।
బూజ్యరాజ్యభరముఁ-బూనుమింకఁ।
గువలయంబు వేడ్కఁ-గూగునేరాజాలే।
మన్నభరతనూన్వ-తోక్తినరత॥ ౩౧౮॥

వ. అనుటయు సవిషాదమనస్కుండై॥ ౩౨౧॥

క. నీవఖిలమెఱింగియును।
న్నీ విధమున ననుటయెల్ల-నే నెఱుఁగుదును।
స్వాభవమునను స్సుజనసం।
భావితముగ నిప్పు డెలుక-వచ్చుటకుఁగా దే॥ ౩౨౨॥

మ. ఫలమూలాశనుఁడై కుశాసనుఁడునై-పర్ణోటజావాసియై।
బలవద్ధర్మకశాసనుండయి మహా-పాషాణపల్యంకనై।
లక్షలచేలాన్వితుఁడై మదగ్రజుఁడు బ-లాక్రాంద పంబూనను!
జ్వలభోగాస్పదపట్టణంబు ననుని-ల్వన్నాకు సద్ధర్మమే॥ ౩౨౩॥

చ. పలుకులు వేయు నేల మహి-పాలన మేనొనరింపఁజాలఁ బె।
న్తులు కులధీరుఁదఁ భోఁ తెఁబధ్రము ల్దగవిల్వవు నేలనామనం।
బులుకుచుఁ దత్తరించెదు ద్వి-జోత్తమ యిప్పుడ పోయి మేనఁగొ౯ం।
బులకలు గ్రమ్మ దేరరఘు-పుంగవుఁ జూడకయుండఁ జేర్తునే॥ ౩౨౪॥

క. అవనీరత్నాకరా।
ఘువునిం బాశ్చింతు వరదఁడు-గాదనువేని।
ద్రవిడంగాచార్యము హిమా।
గ్రవనీవిహారణము సాకుఁ-గర్తవ్యమునుమ్॥ ౩౨౫॥

చ అనితవనిశ్చయంబుఁదగ-వందఁ లక్షునివినిఫించి వారలే।
ల్లనుఁ దనుఁ జుట్టి రాజపుత-లక్ష్మణపూర్వజుఁడవ్వసిష్ఠుఁడుం।
జననులు నువ్వురున్సచివ-సత్తములు న్హితులు న్సహోదర్ఘే।
భవిఖిలసద్భటోద్భటజ-వప్రబలాశ్వములు న్సనుంబడన్॥ ౩౨౬

వ. సహోదరయుండై యయోధ్యాపురంబు వెలువడి వేగిరంబుఁబయనం
బులంజనిచని॥ ౩౨౭॥

ఉ. సాధునికాయసేవ్యఁదమ-సాధునిఁగాయమువొంగఁగాంచితే।
దోర్విధవిభాస్వదాతపవి-రోధవిశాలరసాలభూరుహో।
ద్దేధము వేడ్కఁగూర్పన్నప-శేఖరుఁడాభరతుండు మానసీ।
వాద్ధిధిని రాసకంబులుద-దంబువులంగొనియాడి మొగ్గిసుచున్॥

క. అన్నదిసదృశీకృతసువి।
యన్నదిఁ దాఁటి గడచి భరతుఁ-డతిరయమునఁ దా।
నెన్నదిశకుఁ గురుతోఁ దా।
వన్నదిమదినూఁది నడచె-ననుజసహితుఁడై॥ ౩౨౯॥

వ. ఇవ్విధంబునం జని యెడనెడ వినోదంబులగు నదీనదంబులు తుంగంబులగు గిరిశృంగంబులు విశాలంబులగు సాలంబులు నాలోకించుచు సరయూ గంగా సంగంబు నుత్తరించి గంగాతీరంబు నకుం జని యుండు. ౩౩౦॥

ఉత్సాహవృత్తము.
సాధునీతిఁ గనియె రాజ-సత్తముండ సత్తతా।
శాధునీవిదాఘునఘు-శాలి శాత్మశాదుని।
స్వాధునిష్ఠుఁ దీనసత్ప్రి-సాధునిద్రసన్ననీ।
సాధురంధరుం గుహుం డ్వి-షాముఖర్వషాదునిన్॥ ౩౩౧॥

వ. ఇట్లు కాంచుటయు నగ్గుహుండు సాదరపూర్వకంబుగా భరతున కిట్లనియె. ౩౩౨॥

క. ఇలు వెలువరించి రాముని।
కలిమిం గొనియుంతనిలువ-కకలుషమతివై।
బలిమి మెయి నతని దలపడఁ।
దలఁచి యరిగితివొ ట్లు కుత్సి-తంపుదలఁపునన్॥ ౩౩౩॥

చ. అనవతఁడో నిషాదవిను-ముట్టులు గాదు మదగ్రజన్ముఁ డా।
జ్జనకసుతాసమేతు నృప-సత్తము రాముని లక్ష్మణుం జగ।
జ్జనుతకీర్తి నైద్వషద-సాధ్యకరూథ్యకుఁ దోడి తేమనం।
బునని టుపోక వీకగు నె-పోకడమాలి పలుక్ర వల్కఁగన్॥ ౩౩౪॥

చ. అనుటయు సంతసించి యతఁ-డాతని కిచ్చె హితార్ఘ్యపాద్యము।
ల్వను పడఁగా నొసంగఁదగు-భంగి గంగఁదరంగిణీమణిం।
బోఁతఁగ నుత్తరించి గుహుఁ-బోవిడఁ జివిరించి కృశ్యమై।
వ్వరికిం లఁఘునీయుమని-వార్యమునం ముఁదలం చుము స్వసన్॥ ౩౩౫॥

వ. భరద్వాజాశ్రమంబునకుం జని. ౩౩౬॥

క. అమ్మునిపతికి వినమ్రా।
రమ్మొనరించుటయు నాద-రమ్మున నిటు రా।
రమ్మని భరతుని కరముఁ గ।
రమ్మున గీలించి మునిక-రమ్ము నరక్తిన్॥ ౩౩౭॥

క. మనమున వగదక్క మునీ।
జనకుఁడు మృతి నొందె విధివ-శమ్మున నిటు రా।
మునిఁ గానఁ బోవు టెంతయు।
నమకూలంబయిన కార్య-మని సెలవొసఁగన్। ౩౩౮॥

క. వనవొప్ప రాముఁ డరిగిన।
వలను భరద్వాజముని-వలనఁ దెలిసియు।
వ్వలఁ జనియె భరతుఁ డెంతయు।
వలమదగుల్వడిన పులుఁగు-వలెనతిభయుఁడై॥ ౩౩౯॥

వ. ఇట్లరిగి విచిత్రకూటంబగు చిత్రకూటంబు సమీపంబునకుం జను నవసరమున. ౨౪౦॥

ఉ. ఎప్పుడు రామచంద్రముఖ-మేర్పడఁ జూతుము కన్నులారనిం।
కెప్పుడు రామభాషణము-లింపుగ వింటుము వీనులారఁ దా।
నెప్పుడయోధ్యకున్ మనల-నేలఁగ వచ్చును మిత్రులారయం।
చప్పుడు కేడ్కఁ బౌరజను-లారని రావము లుప్పతిల్లఁగన్॥ ౩౪౧॥

క. పలికెడు పలుకులు తురగ।
మ్ముల హేషలు మత్తనాగ-ములబృంహితము।
ల్గలసి బలిసియు క్రొ-వం।
గలశనువంబులకు భీతి-గలిగించుటయున్॥ ౩౪౨॥

క. తద్రవముం బక్షిమృగో।
పద్రవమున్లక్ష్మణుండు-పరికించియు దా।
గ్రద్రుమము నెక్కి కనియెన్।
భద్రంబుగ వచ్చుచున్న-భరతుని సేనన్॥ ౩౪౩॥

వ. కని ససంభ్రముండై రాముంగనుంగొని. ౩౮౪

క. రామునిఁభరతుఁడేమిటి।
సోమునకడకిపుడువచ్చు-చున్నాఁడనిన।
స్సామిద్రోహులఁదోడ్కొని।
పోమనమునఁదలఁచిరాక-బుద్ధినెఱుఁగుమీ॥ ౩౮౫॥

వ. అనిపలికె నయ్యవసరంబున, ౩౮౬॥

చ. పరభసవృత్తిమామలవి-చారముచేసెక-యోఁదోఁపనేగియు।
భ్భరతుఁడుఁదత్సహోదరుఁడు-భాతిగఁగాంచిరిమానవేంద్రుని।
స్ఫురతరశీమాత్రతైణఫణి-నిర్వపణోగ్రమహోఘగేంద్రునిం।
బరమపవిత్రతాపసకృ-పారసపాంద్రునిరామచంద్రునిన్॥

వ. ఇవ్విధంబున సందర్శించి.

క. పొఱఁబొఱిఁబులకాంకురములు।
శరీరమునఁగ్రమ్ముదేర-సరిఁబ్రెక్కురిసన్।
తక్రచరణలలాటంబులు।
ఉరములుభుజములునుభూమి-తలమునఁబొరయన్॥ ౩౮౯॥

మ. అటుకన్రోక్కినమూర్ధమ్ములమప-స్పృగ్భక్తివిత్తమ్ములం।
బటువాగ్గంబునరామచంద్రుఁడవనీ-ప్రశ్రేష్ఠుఁడాసక్తిఁగాఁ।
గిటవాళించచవాలివ్రార్వకముగాఁ-గిలించియుంద్రేమము।
త్కటమౌచుండఁదదీయమస్తకములా-ఘ్రాణించిభావించియున్॥

క. తనకరములఁదమ్ములమ్మృదు।
తనువులునిమిరియునతండు-తనుమోదమునం।
దనియఁడురాముఁడాఘనచం।
దనచర్చలుగావసవాజ-దర్శనములిలన్॥ ౩౯౧॥

వ. ఆయ్యవసరంబున. ౩౯౨॥

క. భూమాత్మజకుమఫణిపతి।
సౌమిత్రిండగులక్ష్మణునకు-సముచితముగ సా।

శా్ప్రమ్యతఁ బ్రమోదమున రాము।
స్వామ్యనుజాండు లక్ష్మణా-నుజన్మసహితుఁడై॥ ౩౫౩॥

వ. ఇట్లు ప్రమోదమునఁ గుశాసనంబుల నాసీనులైయున్నయెడ రాముండు.

చ. అనుజులఁ గాంచి సీమ మెఱఁదావర సాధునకన్న దన్నతో।
వనఘులు వారలో పితృద-యామతి భూపతి దానతివ్యథా।
జనితభవద్వియోగఘన-సాగరమీదఁగలేక వానిలో।
మునిఁగిన పోఁడు దైవకృత-మున్నరు నేర్పదొలంగఁ ద్రోయునే॥

చ. పరమకృపాకరుండు గుణ-బంధుఁడు గామ వేదకీర్తి।
త్వరమతి మహాన్నతవ్రతుఁడు-హారిశనీలి వికారదుండునం।
బరమణికంశ వారిహిమ-భానుఁడు బాహుబలాధికుండు భూ।
వరమణిద్యోతచంద్రవిదు-వన్నెల సెన్నవలన్మహీశ్వరా॥ ౩౫౪॥

క. సమతమున సురాజేయుం।
సమయింపఁగ జాలుఁ బరవ-సముగలపతిదా।
సమసెన్నిరలు వెనవా।
సమునొందినయెడ వదివ-సమువమహాత్మా॥ ౩౫౫॥

చ. అనుటయు వారి పలుకులుమ-హాశనికల్పములైన యాలక।
ర్ణనవిని హాత సాలము వి-ధంబున నేలకు వ్రాలి రాముఁడా।
తనిక్రియ లక్ష్మణుండు వసు-ధం బడి యొవ్వసు ధాత్రి నూజయుండ।
చెను పగవంత నెంతయుఁ ద-పించుచు మూర్ఛ మునింగ నంతటన్॥

ఉ. ఇంచుక సేదదేలి వసు-ధేశుఁడు రాము విభుండుచాలదుః।
ఖంబడు తమ్ములం గనిప్ర-శస్తతరంబగు నార్తిక్రమ్మఱ।
న్మాంచి వివించు కొనియును-నొధృతిచాలమిఁ దండ్రిఁ దూర్చి కో।
కించెను దండ్రి పోక యుస-ఁ కృత్వరితాపము సేయకుండునే॥ ౩౫౭॥

ఉ. వెండియు రామలక్ష్మణులు-వెయ్యువిధంబులఁ దండ్రిఁ దూర్చియా।
ర్తాండకులేశ పాదశర-థప్రభుసత్తమ రాజరాజవే।
దండసుఖుండదండధర-దండధరోపమకీర్తియంచు నో।
ర్పండఁగ నేడ్చి రంత తయు నా-హీనజనంబుల భంగి నార్తులై॥ ౩౫౮॥

క. ధీశాత్మజుగు చుఁదవయిరు।
చేతులుఁగదుఁబిసికికొను చుఁ-జడిమ డివడు మ।
న్నీతవగ చెదివికెగిలె।
ధాత్రీతురగచారుకీర్తి-ధామా రామా॥ ౩౬౧॥

వ. అనిమఱియుఁబలవింపు నవసరమ్మున ౩౬౨॥

శా. కైకానందనుఁడన్నదమ్ములను భూ-కాంతాసుతం దాపక్వ।
చ్ఛ్రాకాపాస్త్ర సమర్ధవాత్రివికరసం-శుద్ధార్ధిలో ధాతిశాం।
తాకృష్టాత్ములఁ జేయుదున్నిహిరఖం-శ్యస్వామి రాముండుగం।
గాతూలంకనుఁ జేరియుండునిగ పెం-క్తప్రక్రియం జయ్యన॥ ౩౬౩॥

క. అనుజప్రియాసహితుఁడై।
మనుజప్రవరుఁడుదదంబు-మగ్నాత్ముఁడై।
జనకునకుఁదిలోదకవిధు।
లానరిఁ దీర్చికృత్యుఁడగుచు-నటజను సేరెన్॥ ౩౬౪॥

ఆ. ఇట్లు వచ్చిరాముఁ-డెరియుతునంబున।
వనుజవరులఁబట్టి- కానమహీశు।
గాశుగన్నాత్రిషా తె-సాశుగవాతిఁగూలు।
నగమువట్లపుణ్య-నగమునందు॥ ౩౬౫॥

వ. ఇవ్విధంబునం బిత్రుమరణ శోక వ్యాకులిత మానసుండైన రామచంద్రు భరతుండూరార్చుచున్న యవసరంబున గురుండు కౌసల్యా కైకా సుమిత్రలం దోడ్కొనివచ్చి సముచితంబుగాఁ దర్శనాగమంబు నడపుటయు రాముండు సీతాలక్ష్మణ సహితుండై కన్నీరు తొలఁ దదంఘ్రిపుష్కరభాగంబులఁ బడుటయు నక్కాంతలక్కొడుకులం గౌగలించి వీడ్కొనుచు నక్కలం గదియించి వెక్కి వెక్కి యొక్క గ్రుక్క దిక్కులుదిక్కటిల్ల నేడ్చిరి. మఱియును.

ఉ. ఎల్లజనంబులున్నివ్వఁగ-నీల్గిన పక్షీరధుం దలంచుచుం।
దల్లిత్రో యసద్గుణవి-తానము నవ్వుదు సేయుకొంచునా।

తల్లులుమువ్వురున్సుతులు-దారుణశోకభరంబునొందిరెం।
తల్లడమందియేడ్చిరవి-ధంబధిరోచ్చుట నైరవఁగల్గునే॥ ౩౭౭॥

క. క్షత్రియకాంతలుకోసల।
పుత్రియుఁ గైకయియు మగధ-పుత్రియు వగతోఁ।
బుత్రుల ధైర్యము ధాత్రీ।
పుత్రీ దైన్యంబుఁ గాంచి-పొగిలిరి మిగులన్॥ ౩౭౮॥

వ. అప్పుడు. ౩౭౯॥

ఉ. శోకులవోలికేగిఁ-జనప్రభుఁడూమఁ దలంచి చింతతోఁ।
నాకులపాలికాతిలక-యైనధరాసుత యేడ్చె వేడ్వఁగా।
నాకులపాటుఁ జెందెఁ గుసు-మాస్త్రులఁ బుష్పరపాత్రులొల్కఁ జు।
స్త్రీకులుఁ దద్విలాపమన-ఘానము గాఢముదిండలంపఁగన్॥ ౩౮౦॥

వ. తదనంతరంబున వసిష్ఠభరతప్రయత్నంబునం గొంతవడికిం గౌసల్యానందనుండు తెలివినొందుటయుం దక్కినవారు నుపశమిల్లిరంతం బౌరజానపదబ్రాహ్మణగురుబంధుభృత్యామాత్యప్రియానుజప్రియాసమేతుండై పవిత్రసమస్థలసుఖాసీనుండై రాముండుచితవచనంబుల నానందంబు గావించుచుండి కొండొకసేపునకు భరతునాననంబునం బ్రసాదమహితంబగు చూడ్కి నిగిడించి పితృనిర్దిష్టదిష్టంబిష్టంబుగ వనంబునం గడపి పురంబునకేను గడచవచ్చునంతకుం గరుణ గలిగి ప్రజాపరిపాలనంబొనర్ప నయోధ్య కరుగుము న్నాయని సప్రేమసాదర బహుళంబుగా నాడుటయు నతండు విషాదంబునొందియన్నం గనుంగొని॥ ౩౮౧॥

ఉ. భూతలనాథనాథరఘు-పుంగవ నాకొకధము దక్కినన్న నీ।
శీతలదృష్టిఁ జూడుము వ-చించెద రాజ్యభరంబు సర్వము।
న్నాతలఁ బెట్టఁజూచెదవు-నాతలపట్టులు గాదు నీవుధా।
తీవ్రలమేలఁ గావలవ-దేజగమెల్ల నుతించుచుండఁగన్॥ ౩౮౨॥

క. ఇనువభ్యుదయంబునఁ జ।
క్రనిశాయము రాజు కరుణఁ-గనికువలయమున్।

జనవరపాలుపొందుంజ।
యౌవరాజ్యము సేయఁబొంటె-నదు దమ్మునను॥ ౩౨౩॥

గీ. కేకయాత్మజ నడపిన-కృత్రిమంబు।
నించుకయు నెంచకుము భర-తృదయుఁడుందు।
సత్యసంగ్రహమూర్తి వీ-వఖిలభూభ।
రమ్ము వహింపుము పరమ్మావ-రమ్మునిమ్ము॥ ౩౨౪॥

క. వర్ణితాన్వాశ్రమములుఁ।
వర్ణాశ్రమధర్మములును-బసముజనదు।
ర్వర్ణమువర్ణములఁడఁగు।
న్వర్ణితుఁడగు రాజశేరి-వసుమతిలోనన్॥ ౩౨౫॥

ఉ. కావునవాదుప్రార్థనముఁ-గైకొనినీవు జగజ్జనంబులం।
గావునరాలిపత్కృషణఁ-గావినధర్మవృత్తి పయానముల్।
గావునరేంద్రధర్మములు-కారుణికత్వధురీణమేదనా।
గావనభూమినీకుఁడిపు-గందగు నేమనిగుందనీ క్రియన్॥ ౩౨౬॥

శా. క్షోణీభారమునిర్వహింపఁ హిత-క్షోభంబుఁ గావింపఁ నా।
క్షీణానందము భూజనాళికిఁ సఁగ-స్స్వ రామరమ్మావన।
క్షోణిన్నిర్భయరాము పొమ్ముము నా-కున్నీవు దెల్పంగను।
ప్రాణంబుల్వినుమందలంచితగుమీ-ప్రాణాపహేశంబుఁ నన్॥

క. చాలన్వాగ్భువనంబున।
నేలనివాసంబు నేలనేలఁగ మ్మీ।
చాలభూపాలనకునీ।
పాలనవసియింతు వరప్ర-పాలకమాళీ॥ ౩౨౭॥

వ. అనుటయు రాముండు మందస్మిత సుందర వదనారవిందుండై.

ఉ. తమ్ముఁడ వెత్తివాఁడవుగ-దా తెలసిన్భవదీయ ధైర్యమే।
నెమ్మియు రాజ్యపాలనకు-నియ్యకొనందగుఁదండ్రిపంపునన్।
వమ్మునవిల్పి కావలన-వశ్యము గుమ్మతివత్తునీవుపా।
ర్థమ్మునవాచరింపుము ప్ర-జాపరిపాలనము ప్రమాదివై॥ ౩౨౮॥

క. మనబోటివారలనెనకని।
పనుపున వర్తింపకునికి-పాడియె గుణమౌఁ।
డని నీ వెఱుఁగవె ధర్మువు।
ననఁగావింపకుము రాజ-నందన యింకన్॥ ౩౫౨॥

క. పితృభక్తి నేమఱకవై।
వ్రతపూజాపరుఁడవగుచు వసుమతియేలఁగ।
ధృతిమంతుఁడవై వత్సర।
చతుర్దశము బోవుమీ ప్ర-జలఁ బ్రజల క్రియన్॥ ౩౫౩॥

చ. అనుటయు నేమి యుందిరుగ-నాడక యుబ్బరతుండు రామచం।
ద్రనిఖిలభూభరంబు సుఖ-రంబుగ దాల్చుటయుంక నాకుఁద।
ప్పని పనియేని నీచరణ-పాదుకలావతి యిమ్ము తన్ముఖం।
బున మఱరాజ్యతంత్రము ప్ర-మోదమున న్నివహింతు నెంతయున్॥

క అనిసభఁ బ్రార్థించెడుతఱి।
మ్మునకుం బాదుకలొసంగి-మోదంబునరా।
మనరేంద్రుఁడు గాఁగిటనిడి।
కొనిసంభావించె భరతుఁడు-గుతుకమునొందన్॥ ౩౫౪॥

గీ. భరతశత్రుఘ్నులంత సం-భరితసత్త్వ।
హర్షమగ్నాంగులగుచుఁ ద-దంఘ్రియుగము।
మస్తకంబులఁ సోఁకన-మస్కరించి।
యపుడు వీడ్కొని రత నివ-సంతరమున॥ ౩౫౫॥

వ. శ్రీరాముండు దమ దెసకుమ్మలించు నమ్మువ్వురతమ్ములకుం దాపోపశో
షణంబులగు భాషణంబుల నానందంబునొందించి మొక్కివీ
డ్కొల్పి పౌరబ్రాహ్మణ భృత్యామాత్యజనంబులకు సముగ్రహప్ర
కామాదరసంభావనాపూర్వకంబుగా సెలవొసంగి వసిష్ఠానుజ్ఞా
తుండై సీతాలక్ష్మణసమేతుండై మగిడిపర్ణశాలకుం జనుటయు॥ ౩౫౬

గీ పాదుకలు భద్రకుంభికుం-భస్థలమునఁ।
బాదుకొల్పి ముదంబున-భరతయనుజుఁ।

భరతశత్రుఘ్నులుభయపా-ర్శ్వములఁబిములఁ
చామరచ్ఛత్రములుఁబట్టి-చనిరి సరగ॥ ౩౬౭॥

వ. ఇవ్విధంబున సమస్తబంధుజన పరిజనగురు పరివృతుండై చిత్రకూ
టంబువిడిచి భరద్వాజాశ్రమంబుఁగడచి గంగాతీరంబునకుఁజ
చి రట్టియెడ. ౩౬౮॥

కం. తత్కాలలతాపాలస
ముత్కరకలికాసురభిస-ముత్కటసుమసం
పత్కలితమగుచుఁదమకు
త్యుత్కలికమరుత్కిశోర-ముత్పాదింపన్। ౩౬౯॥

కం. దర్శనమాత్రముననఘా
దర్శనమొనరింపఁజాలు-తీర్నద్యుదక
స్పర్శనగంగాంబోప
స్పర్శనమునఁబ్రీతులైన-సమయమునందున్॥ ౩౭౦॥

గీ. ఎదురువచ్చినగుహునకు నిష్టమొసఁగఁ
దామువోయినకార్యమం-తయును వినిచి
యతనిదైన సహాయత-నతఁడు దాఁటె
రంగములువొంగఁదుంగత-రంగగంగ॥ ౩౭౧॥

వ. ఇట్లు సమస్తజనసమేతులై గంగానదీసముత్తరణంబాచరించి గు
హుండు ననుపనుచిత పయనంబులంజని తమసాస్రవంతింగడచి
సాకేతసామ్రాజ్యంబునకుంజని. ౩౭౨॥

కం. వెల్లిపిరియుత్తల్లడమున
దల్లులనందునిచియుద్భ-తపుమూలబలం
బెల్లను గాపునిచిమునం
బొల్లమినప్పురముఁజొరక-యుచితంపుమెయిన్॥ ౩౭౩॥

కం. స్వగ్రామమునుజ్జ్వలవ
త్స్వగ్రామమువదలికడు-యశఃపుంజంబుల్।

దిగ్రామంలగప్పఁగనం।
దిగ్రామముననుసించి-నిష్ఠాపరులై॥ ౩౯౪॥

వ. ఉచితపరివారసమేతులైయుండి రంతనబ్బరతుండు॥ ౩౯౫॥

చ. సుఖమున ధారుణీజనులు-సొంపువహింపలసత్సుఖక్రియో।
న్ముఖమున ధారుణీసురస-మూహము పెంపుగలిర్పఁబాదుకా।
ముఖమున రాజ్యకృత్యమ్ము ప-మోదమునన్న డువంగ రాజధ।
ర్మఖనియనన్వసించెమతి-మంతుఁడు రాముని రాక వార్చుచున్॥

వ. ఇట్లయోధ్యాపురసమీపంబున నొక్క. యలఁతిపల్లియ నుచిత వర్త
నంబుల నుండెనని చెప్పి ప్రమదాతిరేకంబున. ౩౯౭॥

శా. దైతేయప్రకటాటవీదహనభ-క్తత్రాణపారీణసు।
జ్ఞాతానాగతవర్తమానగతది-ష్టప్రక్రియాసన్నుత।
ఖ్యాతాఖ్యాతికృపారసప్రవవిశా-లాత్మాతిసంభావితా।
జ్ఞాతావాసమునీంద్రమానసనివా సాపీతవాసాంచితా॥ ౩౯౮॥

క. పంకజలోచనమునిజన।
పంకవిమోచనవిశేష-భాసురశ్రీవ।
త్సాంకకరుణాంబుసేచన।
పంకజభవకామివీప్ర-భావితవచనా॥ ౩౯౯॥

మత్తకోకిల.
పాలితాఖిలలోకనాయక-భక్తసౌఖ్యవిధాయకా।
కాలభీకరసాంపరాయక-కాలకాలసుసాయకా।
కాలనీరదకామనీయక-కాయజిత్సుమహాయకా।
శీలయుక్తఫలప్రదాయక-శీలవేంకటనాయకా॥ ౪౦౦॥

గద్య. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యాన పరాయణ భూమ
ధైర్యవినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ క్రో
త్తపల్లి లచ్చయ ప్రణీతంబైన దాశరథివిలాసం బను మహా
ప్రబంధంబునందు దృతీయాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

దాశరథివిలాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కాంతావరముఖనా।

శ్రీకాంతరమహితపుష్ప-లిట్కృతపీఠా।

నాకావాసాసహవమ।

హాకరిహార్యత్తు వేంక-టాద్ర్యధ్యక్షా॥

వ. దేవా తదనంతర కథావిధానంబవధరింపు మట్లుభరతుండు ధర్మ
నిరతుండై నందిగ్రామంబున నివసించెనని చెప్పి యప్పట్టపుట్టువుఁ
దపసి వెండియునిట్లనియె. ౨॥

ఉ. తమ్మునిఁగాంచి రాముఁడుసు-ధారసతుల్యములైనవాక్కు కా
యమ్ములనిట్లువంక్రమున- మన్యవనంబునకేగఁజేవితా।
లమ్మగుపర్ణవేశ్మమున-లక్ష్మణనిర్మితమైనఁదాసమీ।
పమ్మగుటాత్మనెంచిమన-పజ్జకునబ్భరతుండుగ్రమ్మఱన్॥ ౩॥

క. వచ్చుచుఁబోవుమనుజుల।
స్వచ్ఛతవిఘ్నంబువిపినవాసంబునకే।
వచ్చుపడందల్పితినిఁక।
నిచ్చోఁబోఁడంచుఁజనఁదవలి· కేగనయొప్పన్॥ ౪॥

వ. అనిపలికి సీతాలక్ష్మణసమేతుండై చిత్రకూటంబు వెనలి చనిముందట.

సీ. ఘనలతాతన్వులు-గౌఁగిలించికొనమి,
న్నఁగదిరుగు పెద్దపులిట-షావలియును।
పాషాణకంటక-బహుళంబులైరార,
భభయంకరములైన-వర్త్మములును।
జీర్ణపర్ణములలో-జిటచిట ధ్వనులతోఁ,
గుసుకఁబట్టులు వాలు-గోధికలును।
దరుకోటరాంతర-స్థఫణిఫణామణి,
వాత్రితఘృణివ్యల్ప్త-జాతములును।

గీ. సామజవ్యాఘ్రభల్లూక-శరభములును।
గలిగిభీకరమగు దానిఁగనె సురశ।
రణ్యమగునొక్క-దుర్గమా-రణ్యమంత।
సన్నుతజనమూర్తి రామరా-జన్యమూర్తి। ౬

వ. ఇట్లు కనుంగొని. ౭॥

శా. వన్యేభోగ్రకులాయసింహశరభ-వ్యాఘ్రర్క్షభల్లాదికా।
ధ్వన్యాభీలమృగావలీభయదకృ-ద్ధన్యాధికాకంపితా।
వన్యాత్మోద్భవసాధ్వసాపనయన-వ్యాసంగుఁడై యాత్తశౌ।
జన్యారావము రాముఁడుపలా-శిస్తోమభీమంబుగన్॥ ౮

వ. నిజధనుష్టంకారఘోషంబున వనమృగంబులెవ్వియుం దమ్ముఁజేర కపాయునట్లుఁగావించుచు వివిధఫలమధుర మధురసంబుల నవని జకుందృప్తిసేయుచు నయ్యాయిలతాకుంజపుంజంబులం జూపుచుం జనునవసరమ్మున లక్ష్మణుండన్నం గనుంగొని॥ ౯॥

ఉ. సారసులోచనాఁదికొని-చంచలభావముకింతలేకని।
స్తారశిఖాచ్ఛటల్ జటల-చందమునొందఁగ వల్కలంబులం।
జీరలుగాఁగ నాకులని-శీర్ణతనొందఁగ రామచంద్రుడు।
ర్వారతపోభరంబితుల-రణ్యముగీక్రియఁదాల్చెఁ జూచితే॥ ౧౦॥

వ. అనుటయు మహానందంబు నొందుచుం జనిచని॥ ౧౧॥

సీ. ఆఖుశాబకకేలి హానపానూడికా,
వర్తితపటుతర-గర్తములును।
వాతాయమానవ-వ్రాతఘోరవ్యాఘ్ర,
కులసమాకీర్ణవి-కుంజములును।
మృగరిపుప్రకరగం-ధగజేంద్రసంఘాత,
దంతురితగిరిగు-హాంతరములు।
భీతికృద్ఘూకవా-రాతశుకశారి,
కాటవంచితతరు-కోటరములు।

గీ. శ్యేనజాలకపోతసం-శ్రితమహావి,
శాలమహనీయబదర-సాలములును।
గలిగి విదళితఘనపథి-కనియమిజన।
తాశ్రమంబగునొక తాప-సాశ్రమంబు॥ ౧౨॥

వ. కనుంగొని యప్పుణ్యాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించియందు॥ ౧౩॥

క. అనసూయాహృదయేశ్వరు।
ననసూయాహృదయకమలు-నత్రిమునీంద్రుం।
గనితత్పదంబులకు వం।
దనమొనరించుటయు నద్భు-తప్రమదమునన్॥ ౧౪॥

క. దీవించి రాముఁగని ముని।
భావంబలరారనర్ఘ్య-పాద్యంబులసం।
భావించియంతరయమున।
భావభవనిభుసుమిత్ర-పట్టిని మిగులన్॥ ౧౫॥

వ. సముచితసత్కారంబుల మనఃప్రియంబు గావించి రామలక్ష్మణులం బవిత్రకుశాస్తరణంబుల నాసీనులం జేసి కుశలం బడిగి తానును సముచితాసీనుండై మధురసంభాషణమ్ములం దేల్చుచున్న యవసరంబున।

మ. అనసూయాచరణారవిందములక-త్యంతానురాగంబుగాఁ।
దాసీమంతగతోల్లసద్ఘుసృణముం-దాఁకించి చేదోయివో।

య్యన జోడించి వినమస్కరించుటయును-యయ్యత్రేయి ధాత్రీసుతా।
వాజాతాయత నేత్ర నెత్తికొనియె-వాత్సల్యసంపూర్ణయై॥ ౧౭॥

వ. ఇష్టాశీర్వచనపూర్వకంబుగా నెత్తికొని నిజవిశాలపర్ణశాలామధ్యం
బున సుఖాసీన నజ్జానకి నుద్దేశించి॥ ౧౮॥

చ. సుఖములరోసి కాననవ-సుంధరకుం బితృవాజ్ఞ నేగుదెం।
చిఖరకరాతపంబునఁ గృ-శించె నుభర్తృపిఱుంద నవ్వన।
స్సుఖము దలిర్ప నుండెదవు-ముక్తభయస్థితి నైపతివ్రతా।
త్వఖనిక నీవు నీకసరి-వత్తురియుత్తసుమత్తకాశినుల్॥ ౧౯॥

వ. అనిమఱియు ననేకవిధంబులం బొగడి॥ ౨౦॥

గీ. అభిరామకము సుభగ-తాభివృద్ధి।
యగునిది ధరించువారల కని చించి।
కంబుకంఠికిఁ గంగరా-గంబు సంగ।
నత్తపస్వినియనురాగ-మతిశయిల్ల॥ ౨౧॥

ఉ. ఈకరణిన్ మునీంద్రసతి-యిచ్చినరంగునఁ గాంగము౦।
బ్రాకటలీలఁ దాల్చి కడుఁ-బ్రార్థన సేయఁగ నామె తోడ ని।
ర్భీకుఁడు రామమూర్తి దను-బెండిలియైనచరిత్ర మెల్లసీ।
తాకులకామినీమణి ముదంబునఁ దెల్పి యనంతరంబునన్॥ ౨౨॥

సీ. అత్రిభార్యకు విన-యంబునఁ బ్రణమిల్లి,
కులసతీధర్మము-లొక్కొక్క మిగుల।
విన నాసచేసిన-విని పింపుమనవుఁడు,
నయ్యవనీజాత-కాదరమున।
భర్తమాటకుమాఱు-పల్కుటతలవాకి,
టమెలంగుటయుఁ బాయ-సుమనోకర్తు।
సేవించుటయు ముని పిదముల్భర్తకు,
రూపిరైనవారిస్వ-రూపిఁగాఁగ।

గీ. మదినిరూపింపమిక దుదు-ర్మార్గమగుట।
పాత్రరంబుగ నాత్మథ-యాత్తయగుట।

యత్తం బదరపట్టయు కపిదైట్య మంత్రత్రయ్యా
టయు గూడ నివార్యాగ్రయు లయులిదిని చె
న త్తపస్విని సత్క్రుపా యత్తనుగు ను॥ ౧౩॥

క. భూసురపూజావిసయా
వాసక్తకలగుటలను పంచిదిను తెలియ సా
ధ్వీసాధుచరిత్రంబులు
భూసురకాతికిగింప త్తప్రతిక రణి॥ ౧౪॥

గీ. అట్లు దల్పి సీతప్ర వాక్ష యత్ర్య
సంతతిరీ రామలతు ణు లత్రిమాని
కథిత పుణ్యాక థాసమా కర్ణమునక
దృప్తులై మోద వారాశి దేలుచుండి॥ ౧౫॥

ఉ. అత్రిపురాంతక ప్రతిమ కత్రిమునీశ్వరుఁ డాదరింపనా
రాత్రి వసించి వేగిఁ గ్రంబులు మాద్విని దాజ్ఞ నొందినా
మిత్రిపమేతుఁడత్రిసతి మెల్లన వీడ్కొని వచ్చియున్న యా
పుత్రిం గూడియే గన్నప పుంగవుఁ డారఘురాముఁ డాదట॥ ౧౬

వ. చనునవసరమ్మున లక్ష్మణుండన్నంగను గాని- ౧౭

చ. ఒకగణి కామతల్లి సుమ నోజ్జ్వలధైర్య వ్యదుపల్లవాళిఁ బా
యక విటపోపగూహనక నైయి దెసాగ మారామచూదు; ఒకా
నొకగణి కామతల్లి సుమ నోజ్జ్వలధైర్య వ్యదుపల్లవాళిఁ బా
యక విటపోపగూహనకనైయి టుపాగుటయుక్తమే చుమా॥ ౧౮॥

వ. అనిపలుక॥ ౧౯

క. అధరణీశ్వరుఁడనుజా స
మాదరమునఁ గాంచి [illegible] వ [illegible]
ర్ణాదులమునివరులనప
ర్ణాదయితోపమలన [illegible] ॥ ౨౦॥

క. కనివారియాశ్రమములకు
జనివారలాసంగుఫలర సంబులు [illegible]

ల్గానియమ్మునీశ్వరులవీ।
డ్గాని రాముఁడుదీవలల్లి-కొనినవనమునకా॥ ౩౭॥

వ. జానకీలక్ష్మణసమేతుండై పాషాణకంటక సంస్పర్శితంబులై పాదంబులు కందుచుండ దొట్రువడ మందగమనంబునం జనువాఁడ. ౩౮॥

ఉ. నిక్కిన విరాధనామరజనీచరుఁడొక్కరుఁడువచ్చి జానకిం।
గ్రక్కునఁబట్టిపూఁపుఁడ-గంగవహించివిశేషరోషుఁడై।
మొక్కలఁగొంచుఁబోయినన-మేయబలాఢ్యుఁడు రాముఁడంతఁ దా।
రక్కనవానిఁ ద్రుంపఁడె-సుదతుఁడైయనుజుండుదోడుగా॥ ౩౯॥

వ. ఇట్లు రామలక్ష్మణులిరువురు నెదిరించి, ౪౦.

శా. కోదండోద్రేకమున సుకరైరఘువరు-ల్గారా నాస్త్రజాలంబులన్।
ద్వేధింపందనుజాధముండతివలా-వేశుం డువిస్తారమా।
యాధారోరముఁడుపీతిడించివెసతో-నా రామునిన్లక్ష్మణున్।
బాధింపన్పమికట్టిపట్టుకొనియుం-సవ్యాంద్వయముం జేర్చెనకా॥ ౪౧॥

ఉ. వారలగాంచిసీతవగ-పంజసకాత్మజఁగాంచివారలన్।
వ్రాఁతనిదీనతంబోరయ వాఁడురయంబునఁబోదలం జెడుకా।
శ్రీరఘురాముఁడుంబునుప సింహముఁడులక్ష్మణుఁడుంబలాణ నే।
పారఁగఁజాలునీకవిమి-పట్టిరికింతము రెండు ప్రక్కలన్॥ ౪౨॥

ఆ. అదిమిపట్టి వాని-నల్పసత్వునిఁగ నెం।
తింగిబుధులకంద-తికిహితంబు।
లైనవాక్యయుములు-వాక్యులఁబోధించి।
మనమున మతతోష-మెసలఁగ ము॥ ౪౩॥

చ. తులువథయుతిశాస్త్రములఁ-గ్రుదుం మటరిచెంతయునొప్పఁగాక నీ।
తులలకులకుంగ నెలయుని-దుర్గతినీతలచేతికిచ్చిగం।
తలువు నెదోకపోకుమి దెగ్ర తుళ్ళనెఁగింపదమంచు వానిచే।
తులవకుఁడొబ్బిరొక్కట-మెలఁగి దోయుజమిత్రకులాబ్ధి చంద్రముల్॥

వ. తదనంతరంబున. ౪౪॥

క. కంతుని దెగఁ గనుఁ గొనుమతి।
కుంఠితుఁడై పోఁడు నేలఁ-గూలెడు వెడసో।
తక్కుఁ దులగుచు నిలకుఁ జికిరి
కఁ(శీ)రవము ల్గిరిండి-గను అకుకరణిక్॥ ౪౦॥

వ. ఇట్లు లంఘించి జానకిభయంబు వాపి యుల్లసిల్లి రంత॥ ౪౧॥

గీ. రాము బాణనిహతిఁ గంధ-రంబు డస్సి।
యక్షణము రామలక్ష్మణు-లబ్బురపడ।
శాపమోక్షంబుఁ గాంచి ని-శాచరుండ।
గర్వఁ దగు తుంబురాఖ్య గం-ధర్వుఁ డగుచు॥ ౪౨॥

ఉ. చెంతకు వచ్చి రామనృప-శేఖరుఁ గాంచి నుతించు మున్ను తొ।
దంతము నంతయుం దెలిపి-తత్పతి వీడ్కొని యాక్షణంబ ని।
శ్చింతమనస్కుఁడై ఖచర-సింహుఁడు వోయిన మానవేంద్రుఁ డ।
త్యంతసవిస్మయాత్ములగు-నట్టి ధరాతనుజానుజాత్ముఁడై॥ ౪౩॥

క. అరిగి భయంకరవనములఁ।
దిరిగి తిరిగి యమితకీర్తి-దిక్కృతగంగా।
శరభంగు విశరభంగుని।
శరభంగగహితుఁడు రామ-చంద్రుఁడు గనియెన్॥ ౪౪॥

క. కనితచ్ఛరభంగపదా।
బ్జనికటతలఘటితఫాల-భాగుండైయు।
మ్మునిపతి నుతింప నతఁడు।
మ్మనుజేశ్వరు నెత్తి మిగుల-మన్నన యొసఁగెన్॥ ౪౫॥

వ. గాఢాదరపూర్వకంబుగాఁ గౌఁగిలించి కొని యనంతరంబ మొక్కి నిలిచియున్న ధరిత్రీపుత్రీసుమిత్రాపుత్రులం దగు భంగి సంభావించి యమ్మహామహులకు నర్ఘ్యపాద్యంబు లొసంగి మధురంబులగు కందమూలఫలంబుల నాతిథ్యంబు నడిపి సుఖోపవిష్టుం డగు శ్రీరాముం గనుంగొని శరభంగుండు. ౪౬॥

చ. ఘనబలభేదినాకభువ-నంబునకుం బిలువంగ వచ్చిన
న్ననుమతిపోక నిన్నుఁ గను-వేడుక నిల్చితిఁ జూడఁ గాంచితి
న్మనుజవరేణ్య నీవలర-మాఘవివార్యజనాదరుండవున్
ఘనత నెసంగు నీకరుణ-గాంచిన వారికిఁ గ్రాతె సౌఖ్యముల్ ॥౪౭॥

క. త్రిదశజగన్నివసనమజ
పవవాసంబును ద్వదీయ-పదదర్శనసం
పదకు నదృష్టంబు లెతల
పదశరధతనూజభూమి-పదయామూర్తీ ॥ ౪౮॥

వ. అనిమఱియుం బ్రస్తుతించి॥

క. అలరుం దే వెలఫలముల
వలరులనజినోత్తరీయ-వాదులనలరా
నలరు చిరములగు దలిరుల
నలరులసద్భృదయుండగుచు-నమ్ముని రాముసఁగనె ॥ ౪౯॥

వ. పరితుష్టుండై యమ్మహాత్ముఁడీడ్కొని. ౫౦॥

క. సాలంబులు నరుణరుచిక
సాలంబులు గిరసంత-సాలంబులు వా
చాలమ్ములగు విశమ్ముల
జాలమ్ములు గలిగి కడువి-శాలమ్మగుచు న్ ॥ ౫౧॥

సీ. అళితారకాప్రవా-ళలతాకదంబవి,
స్తారమై హరికులా-ధారమగుచు
వరభూరి ఫేనరై-యూరుచంద్రకిరణాను,
కూలమై మహితవి-శాలమగుచు
మహనీయ గండక-మదజలమాతంగ,
ధామమై రాజీవ-ధామమగుచు
వరరాశి కెనయగు-వనరాశిఁ గనుఁగొని,
రాఘవుండనుజగో-త్రాసుతా స

గీ. కేతుఁడైచనిసద్గుణో-పేతుఁగనిరి।
వయ్యరణ్యాంతరంబున-నధికనిష్ఠఁ।
దపమొనర్పుచుహోత్రుశాం-తవిమలాత్ముఁ।
దీక్ష్ణకరకోటిధాముసు-తీక్ష్ణనాము॥ ౫౨॥

గీ. కాంచియాతనిమన్నన-ల్గాంచిసన్ను।
తించియమ్మౌనియాజ్ఞవ-హించిమించి।
తన్నుఁబ్రార్థించుమునులయు-త్తమతపోవ।
నంబులనుజూడఁబోయెన-యంబుమీఱ॥ ౫౩॥

వ. అరిగి ప్రియానుజ ప్రియాసహితుండగు నారాఘవుండు॥ ౫౪॥

సీ. మునికుమారులకుఁగ-మ్మనిఫలంబులుదెచ్చి,
యొసఁగిలాలించుచు నొక్కచోట।
పారికాంక్షులతపో-భవనాంతికంబుల।
నుటజములుగట్టుచు-నొక్కచోట।
వాచంయమికథిత-వరపుణ్యకరకథ,
లూఁకొనియలరుచు-నొక్కచోట।
తాపసులకునుప-ద్రవములుగావించు,
రక్కసులనుద్రుంచు-చొక్కచోట।

గీ. ఋషివరేణ్యులకజినో-త్తరీయకాదు।
లొసఁగిదీవనలనుగొంచు-నొక్కచోట।
నొప్పుమునిమాన్యనలుగొంచు-నొక్కచోట।
రాముఁడుచరించెసుగుణాభి-రతుఁడుమఱియు॥ ౫౫॥

క. మునిజనఘనహితవర్తన।
మునఁగొన్నిదినంబులచట-మోదించుచురా।
మనరేంద్రుఁడువారలవీ।
డ్కొనితిరుగఁదిమంగళకర్ణి ఘోరతపంబుల్॥ ౫౬॥

వ. కావించునప్పుణ్యాశ్రమ సమీపంబున నరుగునవసరమున॥ ౫౭॥

సీ. సితపీతకాంతులఁ-జెన్నొందిపథికుల,
కలిమాత్ర కామోద-మావహింప।
శోకపైకాశ్రయ-శాఖానిరంతర,
చ్ఛాయమై వలపులు-సందడింప।
మృదుశిఖాకర్బుర-మేచకకేకావి,
నీలపింఛంబయి-నెమ్మిఁగింప।
నిజరసోల్లాసిత ద్విజవిసరంబయి,
యింపుమీఱెసురుచు-ల్వెంటరాము।
గీ. వామపార్శ్వంబునఁ సుమా-వళుల నేలు।
బాలసహకారషండంబు-పజ్జకేగుఁ।
గాంతమాయూరవరనాట-కంబుఁ గాంచుఁ।
గొష్టపందులుగోయున-కోర్కెనయందు॥ ౫౭॥
వ. ఇవ్విధంబున ముదంబునొందుచు, శ్రమంబున గుందుచు, తలంకుచు వడఁకుచు వెతవెత నడుగిడు పుడమిపట్టిం గనుంగొని రాముండు. ౫౮॥
క. యాసముఖితరువిసరమా।
యాసము రానేలవలవ-దడవిక మునుఁజా।
యాసముచితముగ మున్నద।
యా సమధికవృత్తిఁ దెల్ప-నదివినవుకటా॥ ౬౦॥
క. లాయమ్ములురిపుజనవిపు।
లాయమ్ములు సంతతవిపు-లాయమ్ములు వా।
లాయమ్ములుమునకిపుడులు।
లాయమ్ములుభయదఖగకు-లాయములయ్యెన్॥ ౬౧॥
క. కాంతారమ్ములనుచుతర।
కాంతారమ్ములఁజరింపఁ-గానోపుదెస।
కాంతారమ్ములనులికెదు।
కాంతారమ్మునను విభుఁడు-గాఁగిటఁ జేర్చెన్॥ ౬౨॥

వ. ఇట్లు బహువిధోపలాలనంబుల వలతిం చుచుండు వంత నయ్యన్నద
మ్ములు దుర్గమారణ్యమార్గంబుల నప్రమాదులై చని చని రొ
క్క-ఠాఁడు. ౬౩

ఉ. రాసుతులర్క-వంశవన-రాశిసుధాకరులెంతయేనిసం|
త్రాసముఁనర్క-వంశవన-రాశిసుధాకరమైనశోవధా|
త్రీసుతఁ గూడి చొచ్చి విహ-రించిరి రాముఁడు లక్ష్మణుండున|
జ్ఞాసనకృత్యమేరితర-మానుగఁడంగితొలంగఁ బెట్టఁగన్|| ౬౪||

వ అది మఱియును బ్రవేఢ్దాశ్వద్రప్రవృద్ధకపిత్థవటాశోక దాడిమీ
తరుసంభృతంబును పారిజాతకామ్రాతకశ్లేష్మాతకపిండీతవిభీతక
కేతకీభల్లాతకీ జంబూ జంబీరోదుంబరనింబభూనింబకదంబ కదం
బ భూమిజంబుకావ్యతంబక కాకోదుంబరి కాంబుజభూమిజంబు
కామముఖానోకహ సంకులంబును శితిసారక హంసమారక కుమా
రక కలికారకవనమయూరకసాల రసాల తమాలకృతమాలతూల
తాలహింతాల నారికేలభండీలాంకోలకుద్దాలనక్తమాల సాలవి
శాలంబునుంగలిగి త్రివిష్టపంబు విధంబున రంభాసురభ్యైరావత
మందారేంద్ర సురసామ్యతాన్వితంబై ప్రధనధరాత్రిమంబున
కుంభిస్యందనవీరతరుధమత్ప్రాణాంచితంబయి నభోమార్గంబు
చందంబున తరణివసుమనోహారంబయి యధోభువనంబుకైవడిన
నంతాశ్రయంబయి సత్యలోకంబుప్రకారంబునఁ బ్రహ్మణ్యశార
దాగాయత్రీసముపేతంబయి జటిసమూహంబువడువునఁ జటీకా
శికశాండిల్యలోమశకపిలానుకూలంబయి కైలాసంబు పోలిక
పాశుపతహైమవతీశివాధికంబయి, బలిసద్మంబునకువున్, కితవ
పలాశరాక్షసీ సంయుతంబయి యభయాధికంబయ్యును గు
ర్వురా లర్కభయానకంబయి ఋక్షపున్నాగ మయూరారి
ష్ట వ్యాఘ్రనఖసమన్వితంబయ్యును ఋక్ష పున్నాగమయూరా
రిష్ట వ్యాఘ్రనఖసమన్వితంబయి నాగవల్లీలవలీలతా బహుసుతా
త్రివృతా ద్రాక్షాలతా బహులతాభిరామంబయి యొప్పుయ్య

రణ్యంబునం దట్లు ప్రవేశించి పెంటుల నెదుటఁ బెట్టికొని మెట్టకో
ట్టగొనలం బురులు విప్పి యాడునట్టి నట్టువపిట్టతిట్టలం గాంచి హర్షో
త్కర్షంబునొందుచు నొకొక్కకపట్టునం బుట్టలనిక్కి నిక్కి దిక్కు
లు చూచు గోధేరంబులం బట్టికొన శంకించు శబరశాబకులం జుట్టి
కొని పోవు పైపోవు సారమేయంబులకు దూరంబుగాఁ దొలంగుచు,
బండిగురివిందతీవచప్పరంబుల నీడలం బండి విశ్రమించుచుం బండి
నకంటకఫలంబుల ఫలంబు లుపయోగించుచు, స్కంధాగ్రంబు
లను ముస్నిగ సితదనంతరంబున న్నిసువులకు నిజలాంగూలదండం
బు లూతలుగానొసంగి యెక్కించుకొని శాఖాగ్రంబులం దము
కు శాఖామృగంబుల సహాయంబపేక్షించుచు, నకులంబులు లేలిహాన
కులంబుల విదళించు నేర్పునకుం బొంగుచు, భుజంగసమాలిం
గితమ్ములగు ద్రుమమ్ముల కొమ్మలు భుజంగాలింగితలగు కొమ్మలం
బోల్పఁ బట్టగు ప్రదేశంబులం దిరుగుచు, ననేకవిధ మార్గాల
జాలంబుల నాలోకించుచు, సారంబులగు కృష్ణసారంబుల
సారంబు తీరంబులం జాలు నారయంబు లాలించి, ఘోర క్రూ
ర మృగంబులుగా శంకించి పరికించుచు, కమలాకర తీరమ
హీరుహాగ్రశకున నిపతితంబులగు ఫలంబులు జలంబుల బుడుంగు
బుడుంగున మునుగుచుం బడుచప్పుళ్ళు మెప్పొదవ నాలకించుచు, ను
త్తుంగంబులగు పర్వతశృంగంబులనుండి వెలువడి జలజలఁ బ్రవ
హించు శైలయేళ్ళ ననుకరించు పూదేనెవాకల సమీపంబుల నిల
చుచు, వింతలగు కమ్మతావులు వెదజల్లు కపురంపు టనంటి బోడియ
లవాసనఁ గొనిపోవుచు, రెపకడన మేల్కని యొరలు వెట్టి పిల్లల నెఱ
కలనితికొని యొదిగినదురించు కాయకొడిపిట్టలం బిట్టులికించు
చు, సర్పవృశ్చికంబులకు వెఱవక వెరవున వెలుతురునకై వత్తి వ్రో
టంగఱచిపట్టికొని యల్పవిశాలంబులగు గిరిబిలంబులందూఱి చని
యందు నిదురించు నేదుపందులం గదకొల్పువట్టికొని వెఱకేడ్చి
కొనివచ్చు నిషాదుల సాహసంబున కచ్చెరువుగొందుమఁ, బథ

మ్మువఁదమ్ముఁ గాంచి భయమ్ముగ్రమ్మికొన రయమ్మునం బారుతై పొలుశశకాది క్షుద్రజంతునికరమ్ముఁ గరమ్ముఁ గనికరమ్మునం జోవిడుచు మృగయాపరిక్షిప్తవిషాక్తపృషత్కంబులు మనుబోతులఁ గ్రుచ్చికొనియుచ్చి చనిన వేగంబునం గాడినవాడిఁన జోకలగు మావిమొకల నాలోకించి యాకులంబునొందుచు మఱియుఁ గొన్ని సంకటస్థలంబులం బాదంబులందీవలల్లికొనినం బోఁజాలక మిట్టిమిట్టిపడుకఱుతుల సమీపంబునకుం బోయి బంధమోక్షంబు గావించుచు నాశ్రమంబులగు తాపసాశ్రమంబులచెంతం గాసారంబుల తీరంబులం బర్ణశాలలు విశాలంబులుగా నిర్మించికొని వశించుచు, వల్మీకబిలంబులవెలువడి దీర్ఘజిహ్వాపల్లవంబులు సాచి చిఱుచీములం జవిచూచుచు నలుకువొదవ మిన్నంజుట్టుచుట్టికొని వెలికింజిప్పల పోవుగన్పట్టఁగొంతవడికి భయంబుదీఱిన నెప్పటియట్లతిరుగ నారంభించు నాలువల నాలోకించుచు, వివిధమధుమధుర ఫలపలంబుల నాకలివుచ్చుచుఁ, బువు రాల్చునతరుషండంబు తారకాంచితంబగు నాకాశంబుచందంబు గావితర్కించుచుఁ గంఠీరవంబులకుం భీతోత్క్రాంతంబునఁ గుంభికుంభస్థలంబులు వగులించిన వందల్రక్తముత్యంబులు రాలుటగా నెఱింగి బదరీఫలభ్రమ దట్టంబులకు పత్రపుట్టికలం బెట్టుచు, కటపాగ్రంబులసమాంసమ్ములగు నెమ్ములుఁగనుంగొని చిఱుతపులులల్పమ్మాగంబులం బట్టి యచటఁ బెట్టికొని భక్షించుటగా నూహించుచుఁ దరుశిఖరకులాయపరనిక్షిప్తనిజాండద్రవనోదితకృష్ణసర్పసమాలోకనజనిత మహాశోకరోషవేగపరిభ్రమితపక్షులార్తనాదంబులకుఁ గనికరించుచు, మచ్చికలప్పడంబెచ్చువెఱిఁగి పచ్చిపట్టులకువచ్చి మొచ్చివిచ్చలవిడి మేయుచున్న సారంగంబు చరమాంగంబు లధిష్ఠించి తత్పూర్వ స్పర్శనంబునస్నేఁది కాగయు శలభ విసరంబుల సరభసంబునం బట్టికొని క్రమంగ్రమ్మఱ నెప్పటియట్ల శేకఫ యూఁపులం బాగంబులు మోపి యుల్లసిల్లు భరద్వాజంబుల నభివీక్షించుచు, నిలువిల్లం జ

లిచీమలుగఱచిపట్టినం దాళఁజాలక తరులతాగుల్మంబులు సొల్వ డంగొట్టికొను మెట్టపొట్టపింజరుల యుపద్రవంబులు దప్పించి కొని పోవుచు నార్ద్రప్రదేశంబుల విహరించియుం బుష్పరసం బులు పుక్కిలులంబట్టియు వచ్చుచుంబోవుచున్న జుంటీఁగలవెను వెంటందప్పకచని క్షుద్రపటలనిష్కుహమ్ములగువనోకహమ్ములం గ నుంగొని తన్నిమిత్తసమాయాతభల్లూకవ్రాతంబులందోలి తద్గర్భమ్ము లంగరమ్ముఁజొను పుటకుఁగరమ్మునిడి కటమ్మై వశమ్ముగాకున్నం గొన గోళ్ళవవియించి తాలుమధుధారలం దోయిళులంబట్టి త్రావియుం దనివిసనక జాలితెనెతెయులం జేతులువణపి మధుకోశంబులందీసియొసం గినంబొట్లంబులుగట్టు నెడనెయుంగకచిన్నిపూఁదేనెపొరలంబురువు లతుట్టెలనిపారవైచుచిన్నవారలంజూచి నగుచు మరల నేరించుచెం చునాయకులవింతమాటలకుసంతోషంబునొందుచు ఫణిఫణామణి తోరణ విశాలపాలసౌధాంతరజ్యోతిరింగణదీపికాదీపితమృదుగు ళుచ్ఛ సుమలతాకాయమాన మత్స్యప్రదేశ మకరందపరిక్షాళిత శి లాతలాసీనభిల్ల పల్లవాధరీ వినోదమధుర వేణునాదంబులకుఁగరం గుచు నిజతంతుసంతానంబుల గుల్మాంతరమ్ములు నిరంతరమ్ములుగా గప్పటాకారంబున నేర్పునల్లినానిం దగుల్కొనిచిక్కినకీటకం బుల దంశంబు లుపదంశంబులుగా భక్షించు నూర్ణనాభంబుల యాలోచనంబులకుఁ దలలూఁచుచు తేఁకుల సందడిం జెదరిపో యినసమయంబునఁ బొంచిచని కోతుల్పెలు సలుఁగులంబట్టికొని పాయునెడ నిజశాఖకంబులొరించు నార్తిఁదెలుపుఘీంకారంబు లాలించి గ్రక్కునం గలసికొని వ్యాఘ్రంబులనిగ్రహించి పిల్ల లగుమింగలసికొని పొదల సంతసంబునం బొదలుచు ఘుర్ఘు రధ్వానంబులం బుడమి వ్రక్కలించికొని యొక్క పోత్రివు గా నిదురఁజొక్కియున్న స్తబ్ధరోమంబులం దెలుపుచు శుష్కవంశాన్యోన్య సంఘట్టనోద్భూతప్రభూతవనహుతాశనజ్వా

లాకలాపంబులను సహాయంబైన మధ్యాహ్న సమయోష్ణకిరణో
ష్ణాసహిష్ణువులై మడువులంబడిపొరలు సైరిభంబులనిభంబులుగా
నభివీక్షించుచు, మృతమృగకళేబరదుర్గంధగర్తవర్తనధూర్తమృగ
ధూర్తసమాఘ్రాతంబులకు రోయుచు, చమరీమృగవాలవ్యజన
వీజనోజ్జనిత మరుచ్చేల్లితాలతాంతడోలికాసంస్థితంబులగు మిళిం
దబృందఝంకారంబులకు వినోదంబునొందుచు, వనశునకంబులు
వెనుకొనంగను కనిం బాతి యచ్చారిందోలంగఁ దమ్మునేరిన రు
రువారంబులం గటాక్షించి తద్విరోధంబు లగు జంతువుల వద
లించుచు, మనోహరవిపరీత భయానకంబులకుఁ దానకంబులగు
ఖగమృగస్వనంబు లాకర్ణించుచు, నిరోధిత తరణికిరణప్రసరణ
తరులతాశిఖర పరిపక్వఫలప్రతిబింబిత తారకాకోరకప్రకరంబు
నుంబోని ఫణిఫణామణిప్రభాపటల ధగద్ధగితంబున కచ్చెరువునం
దుచు, వనేందిరాకిసలయహస్త పరిస్రస్త ముక్తాఫలక్రమాభివీక్షిత
బాలతృణాంకురాగ్రమాలికా ప్రతిభాసిత హిమానీబిందుసందో
హంబుఁగొనియాడుచు, సిందూరంబఁడిన దొండపండులదండం
దండిగఁ జెక్కిన జిగురుం గండెలం దండోపతండంబులుగా
బెండువడి పడిన పీలిపిట్టలం బట్టికొని మెచ్చువచ్చు కు
చ్చులం బుచ్చుకొను శకునాంతకుల చెంతకుం బోవుచు,
దివాచర నిశాచర మృగపక్షి ప్రచరణంబువలనను గమలకైరవ
వికసనోన్మీలనంబువలనను ప్రభాకరోదయకాలాస్తమయ కాలని
రూపణంబు గావించుచు మెట్టయుదుటిపిల్లలంబట్టి విడుచుచుశా
ర్దూలంబులం దోలుచు తరక్షువులశిక్షింపుచు శరభంబులసరిపెట్టు
చు గవయంబులంగడతేర్చుచుఁ గణుదురులకుం దొలంగుచు వా
డిగలముండ్లు గాడినం దూఁగాడుచు నన్యోన్యదైన్య సంతోషణం
బులగు సంభాషణంబులాడుచు వర్షాతపహిమానీ నివారణంబుగా
గుజ్జుమావులపజ్జకుం బోవుచు గుసుమవిసరంబులేయుచు నీరంబులం

దూఱుముఁ గొంతదూరంబుచనిచని యొక్కనాఁడొక్క పుణ్యా
శ్రమంబుఁ గనుంగొని యుండు. ౬౫

మ. భవవారణ్యభవప్రతీతసుగుణభ్రాజిష్ణు వింధ్యాదు।
ర్భవనాగారిఖగాధిపున్నియమిసంభావ్యప్రభావాఢ్యునిన్।
భువనాంఘ్ర్యనిమాత్రివమ్ముళికితాంభోరాశినత్కుంభసం।
భవనాముంజగదేకవంద్యఘనులోపాముద్రప్రాణేశ్వరున్ ॥ ౬౬ ॥

క. కని మ్రొక్కిన సీతారా।
ముని గ్రక్కున గ్రుచ్చియెత్తి ముని మక్కువ నె।
క్కొనకన్నన కన్నఁగ దియు।
సును దెక్కలు నొక్కి కడుమనోమోదమునన్ ॥ ౬౭ ॥

ఉ. అంబుజమిత్రగోత్రకలశాంబుధిసోముని రాముని బ్రమో।
దంబునఁ గన్న పుత్త్రశవిధంబున నెంతయు నాదరమ్మునా।
పంబువహించె నోయనఁ గృపన్ముని దేల్చెను ఖానసార్ఘ్యపా।
ద్యంబుల నిష్టవాక్ప్రచయమ్ముల నిట్లలరించి వెండియున్ ॥ ౬౮ ॥

క. లక్ష్మణుఁ గృతలక్షణుఁ ఘన।
లక్ష్మణు మన్నించి తనకు లసతి యని చెనా।
లక్ష్మీసమానయగు జన।
కక్ష్మాధీశసుతఁ బూజఁ గావింపఁగన్ ॥ ౬౯ ॥

వ. నిరూపించి రామలక్ష్మణుల నుచితాసన సమాసీనులం గావించి మధుర వచనరచనల నలరించి రాముం గనుంగొని. ౭౦ ॥

ఉ. కాయము వొంగ నిన్నుఁ బొడఁగాంచితి ధన్యతనైతి నాదినా।
రాయణమూర్తి వీవు మునిరక్షణకై యిటు లుద్భవించినా।
వాయువనీతనూజభవదంగనపంకరుహాక్షి లక్ష్మి నా।
నీయనుజుండు లక్ష్మణుఁడు నిక్కము శేషఫణీంద్రుఁ డారయన్ ॥

చ. త్రిదశవిపద్దశాహృతిగురించి విరించి స్మరించి చిన్ ధరి।
త్రిదశరథోర్వరావరస తీత్రయమందుఁ జతుర్వరాకృతు।

ల్తుదమునఁ దాల్చిపుట్టితివ-మోఘమునిష్ణుఁడవీవుతావక।
ప్రదరనిపాతితంబులగు-రాక్షససైన్యములోకభద్రవేల్మిడిక్ ౭౨॥

వ. అని యభినందించి మఱియుం బుణ్యకథా విశేషంబు లుపన్యసించుచు నిట్లుండ నగస్త్యుండొక్కనాఁడు రఘుపుంగవుం గనుంగొని నీ వింక నిందుండవలవదు గౌతమీతటంబున నుత్కటంబగు పంచవటంబు గలదచట నుటజంబు నిర్మించికొని జానకీలక్ష్మణ సమేతుండవై యప్రమాదంబున నుండునది యని చెప్పి రాఘవునకమోఘశిలీముఖంబులొసంగి యాదరాతిశయంబున. ౭౩॥

క. హస్త్యయుతతయునివరుణఁగ।
భస్త్యాప్యయుతుని రామ-భద్రునిఁ గరుణ౯।
న్నస్త్రధికంబగునటులన।
గస్త్యుఁడుదీవించెఁ గౌతు-కంబలరారన్॥ ౭౪॥

వ. దీవించినం బరమానందంబునొంది రామచంద్రుండు మునిచంద్రుం గనుంగొని. ౭౫॥

క. వింధ్యమువణఁచితిబలపరి।
పంధ్యభ్యర్థితుఁడవగుచుఁ-జాణితలమునం।
గంధ్యుదకమ్ముం ద్రావితి।
వంధ్యతపోవిభవపొగడ-వశమేనిన్నున్॥ ౭౬॥

వ అనియిట్లు ప్రత్యభినందనపూర్వకంబుగా వీడ్కొని, ౭౭॥

క. పాలసురసాలపణసత।
మాలవకుళపూగనక్త-మాలసదవిపీ।
శాలముగువనంబునవీ।
శాలక్ష్మణసహితుఁడైము-దంబునవరిగన్॥ ౭౮॥

గీ. ఇవ్విధంబునవరిగిమ-దేభసింహ।
శరభశార్దూలభల్లూక-సైరిభతతి।
గలిగికాకఘూకారవా-క్రాంతమగుమ।
హావనంబులవిహరించు-నవసరమున॥ ౭౯॥

సీ. పటుముఖతరుశిఖా-చ్ఛటలఁగనుంగొని,
యవిక్రూరసర్పంబు-లేయటంచు।
గుమ్మఁబర్వులవాలు-క్రోడంబులనుగనుం,
గొనియవిగజములౌ-కోయటంచు।
వావిరిమెలఁగుశి-ఖావలంబులఁగని,
యవిపెనుభూతంబు-లేయటంచు।
వీచికాసదృశమ-రీచికల్గనుఁగొని,
యవిదీర్ఘదీర్ఘిక-లేయటంచుఁ।

గీ. దరలతాగ్రిక్షాదివల్లివి-తానసంచ।
రల్లలితపింఛధమ్మిల్ల-భిల్లపల్లి।
వాధరులఁగాంచిమునికన్నె-లాయటంచు।
నడుగునడుగద్గునకుఁదన్ను-బడమిజాత॥ ౨౦॥

వ. వెండియు. ౨౧॥

చ. వికచసరోజగంధిపృథి-వీసుతరామునికేలువట్టిక౦।
టకతరుదుష్టసత్త్వనిక-టంబిచటంజరియింపనేలరో౦।
డొకభయశూన్యమైనయెడ-కోయ్యనసేగుటయుక్తమంచుదు-।
రకుధరపఙ్క్తిఁజూపుఁగడు-రమ్యములంచుదలంచిమార్గరౌ॥ ౨౨॥

వ. ఇట్లిట్లుంగల పల్కుజానకిం గనుంగొని కాండోకవిషాదంబుగ దరిన న్మార్గంబునందోపనీక మఱుమాటల నిట్లనియె. ౨౩॥

క. కాలవశతనివురించిన।
గాలవశతములనువేదఁ-గనుఁగొనువైదే।
హీలతలువాలిచెవైదే
హీలతితలతొంగిచూడు-మింపొందంగన్॥ ౨౪॥

ఉత్సాహ.

కొమ్మకొమ్మటంచునేర్చి-కొమ్మకొమ్మపండులుం।
గ్రుమ్మరించుచుంచులమిం చు-కొండచఱులజొన్నలుం।

న్న మ్మెమీఱ నెమ్మిగులుకు-నెమ్మిపురుల కన్నులు
నన్నుతిగనొసంగు రాము-చం|ద్రుఁడవ్వనంబున కేఁ। ౬౫॥

వ. ఇట్లా సంకుచు వనవాసంబనాయాసంబగు నట్లు సేయుచున్న యన్నంగ నంగని లక్ష్మణుం డూతనమునంబున॥ ౬౬॥

సీ. స్యందనంబుశతాంగ-మయ్యె భూజానికి,
జీమూతంబు నాగ-మయ్యెఁబోన్న।
జగతీశునకునట-జంబుభవనమయ్యెఁ,
నవనీపతికిజాగ్ర్న-మయ్యెరజము।
అధిపమాళికిమావు-లశ్వరత్నములయ్యెఁ,
బంట్లయ్యెఁ పువసు-భల్లుకమ్ము।
లధిపతికిఛదంబు-లయ్యెఁబ|తంబులు,
దరులయ్యెనిగమము-ల్నరవరునకు।

గీ. భ|ద్రకలశంబులయ్యెఁగుం-భములు|బ్రభున।
కఖిలజనమాన్యునకుగోతు-లయ్యెఁగపులు।
ధరణిబలవంతమైనవి-ధాతృకృత్య।
మెవ్విధంబునదలఁగుడు-రెట్టివారు॥ ౬౭॥

క. మేలగువీణారవములు
మేలుకనెతురాముఁవిభుఁడు-మృదువి|గ్రహుఁడై।
కాల్బలమునస్వగాలంబులు
యూళలమేలుకనఁజొచ్చె-మగా|టవులకేఁ॥ ౬౮॥

వ అనివగచి జానకింగనుంగొని॥ ౬౯॥

గీ. కఠినపాషాణకంటకా-కా|ంతమిద్వ।
శాంతమునసంచరింపఁగా-వకటయొట్టు।
లోర్చుమెత్తవిమెత్తల-నోర్వదరుణ।
కిసలయనిభంబుజనకజాం-ఘ్రిద్వయంబు॥ ౭౦॥

క. ధాతికిదితగునెకితమను।
ధాతరువసుధాతలమునఁ-దవిలిచరింప॥

న్నీతకిటువార్ధిసెమిగులం।
ఖాతకిరైయిదీనసేమి-ఫలమగుఁజనకున్ ॥ ౯౧॥

క. అనిఘాదుఃఖంబువమునిఁ।
గినమనముంద్రిప్పికొనియ-కృత్రిమభక్తిం।
దనుగొలిచిరావరేంద్రుఁడు।
జనకసుతాసహితుఁడగుచుఁ-జనిచనియంతన్ ॥ ౯౨॥

క. ఆయటవీస్థలమునసీ।
తాయువతిప్రియుఁడుభక్తి-తఱూర్గిఁఫణి।
స్నాయువుజటాయువున్నఖు।
రాయుధహృతఖలనిశాచ-రాయువుఁగనియెన్ ॥ ౯౩॥

వ. గనుంగొని. ౯౪॥

క. వెక్కసపుముక్కుతునియల।
ముక్కలుగావింపఁజాలు-ముక్కునెవరికిం।
జిక్కనిచిక్కనిచక్కని।
ఱెక్కలుఁగలయిప్పులుంగు-ఱేఁడెవఁడొక్కొ ॥ ౯౫॥

మ. అనిచర్చించుచుఁదత్సమీపమునఁగ-య్యాదాక్షన్యయాధ్యక్షుఁడో।
య్యనఁజేరంజనియాతఁడాత్మవిధమా-ద్యంతంబునుం దెల్పెమ్రి।
క్కినుతుశ్శ్రీనివఁదీవచెల్లెలఁగఁబ-క్షిశ్రేష్ఠువీడొక్కెప్పద।
య్యనధాత్రీతనయానుజాల్వాగడఁ-త్యంతానుమోదంబునన్ ॥

వ. వృక్షలతాకుంజ పుంజంబులం జెలంగు పక్షుల నీక్షించుచుం జనిచని. ౯౬॥

క. ధీయుతుఁడురాముఁడనుజసు।
తీయుతుఁడటఁగనియెఁబరమ-ధృతియుతమునిపా।
ధేయముకళకవకులగా।
ధేయముఁబంచవటసమభి ధేయము నెసటన్ ॥ ౯౭॥

వ. కనుంగొని లక్ష్మణుంగనుంగొని. ౯౮॥

మ. తపముల్సేసెదుసంయమీంద్రులకుశీ-తచ్ఛాయలంగూర్చువా।
తపముల్సంహరణంబొనర్చుఫలసం-తానంబులంగూర్చుఁబా।
దపముల్జూచితెధర్మమెల్లనువన-స్థంబయ్యెనిచ్చోఁబరం।
తపముఖ్యంబుగఁగొన్నివాసరములుద్యల్లీలవర్తింతము॥ ౧౦౦॥

వ. అనిమఱియును. ౧౦౧॥

క. తమ్మునిఁగనుఁగొనివాచి।
త్తమ్మధిక ప్రమదసంయమ-తమ్మయ్యెఁబవి।
క్రమ్ముగనొవరింపుముప।
క్రమ్ములనొక భవనమిచట-రమ్యముగాఁగన్॥ ౧౦౨॥

సీ. అనుటయునకుటిలుం-డాకుటిల్లొనరించి,
చూపినంతయుఁ-జోద్యమంది।
యతివిశాలంబు-నుజ్జ్వలత్పత్రల,
తాకల్పితంబునా-తపతుషార।
వర్షభయాపేత-వాసంబుసమతలం,
బగుటకుమోదించి-యాదరమునఁ।
దమ్మునిగాఢరా-గమ్మునఁగౌఁగిఁట,
లాలించితత్కుశ-లతకుమెచ్చి।

గీ. సీతతోఁగూడనందున-నించెఁదప్ప।
మాపమునకొక్కచోటసౌ-మిత్రియుల్ల।
ముల్లసిల్లుచునుండఁ-గొప్పటజంబుఁ।
గట్టికానియుండెరామభూ-కాంతుఁడలర॥ ౧౦౩॥

వ. ఇవ్విధంబున నివసించి సమస్తోపచారంబులు లక్ష్మణుండొనరింప సుఖంబుండి సమయసమంబులు పండ్రెండుఁగడపియుల్లావళిష్టంబగు నత్త్రియోదశవత్సరంబున దొక్కనాఁడు. ౧౦౪॥

మ. ధరణీనందనకుఁ ఫలంబులు సుమి-త్రానందనా తెమ్ము పా।
మ్మురయంబొరఁగరమ్మటంచుఁ బనుప-న్మోదంబునన్లక్ష్మణుం।
డురహింబూవులుఁ గాయలాకులును బం-డ్లుం గోయనక్కానవాం।
తరసీమన్వ్వహరించుచుండనతివి-స్తారాద్భుతాపాదియై॥ ౧౦౫॥

క. క్రతుభుగ్రిపునాశమున।
గ్రతరసితోద్వేలమొకఁ-కరవాలమవ।
క్రతరంబైతోఁచెశత।
క్రతుమాయాకలితమగుచు-గగనతలమునన్। ౧౦౬॥

వ. అంతరిక్షంబునం బరతెంచి సమక్షంబున నిలిచిన యులక్షితకాక్షే
యకంబునభివీక్షించి లక్ష్మణుండు దక్షిణహస్తంబునం బరిగ్రహిం
చి తత్తీక్ష్ణ పరిష్కారంబుగానప్పుడ॥ ౧౦౭॥

క. ధారాధరనిభములగుమ।
హీరుహములనలుకమాను-లేతెంచిధరి।
త్రీరమణపుత్త్రిభవదసి।
ధారాదళితములుసేయఁ-దగుసేతరులన్॥ ౧౦౮॥

వ. అనిపలికి వారించియమ్మునులారాజనందనునుద్దేశించి॥ ౧౦౯॥

మ. ఫలసంఘంబులు లేవు రావు ఖగము-ల్పత్రంబులుం భక్షణా।
ర్హలసత్కాంతులుగావు తావు సమహా-హ్యాళ్యాళికిన్ తావుబూ।
వులగుత్తుల్గవరావుమాత్రమునుఁదా-వుల్లేవు రాజేంద్రనీ।
వులసద్బాహుబలుండవివ్వేదుమఁ-బోత్రివుందున్మితూటాడుమీ॥

చ. అనవుఁడు రాజనందనుఁడ-హర్పతితేజుఁడు లక్ష్మణుండు చ|
య్యనఁదను హెచ్చరించెడుమ-హాత్ములకున్ముదమొప్పవంశవ।
ర్ధనమొనరించియందుయుధ-రప్రవిలిప్తకపోలు నింగ్రహా।
ణనిహతసత్కపాలునిమ-నప్రవతశీలునిదైత్యబాలునిన్॥ ౧౧౧॥

క. కనిమునిపుత్త్రికుఁజంపితి।
వనిభయకంపితశరీరుఁ-డైకడువేగం।

జనితశయన్నంగ నుఁగొని।
వినిపించెందవదుసర్వ-వృత్తాంతంబుల్॥ ౧౧౨॥

వ. వెండియు. ౧౧౩॥

క. నరవరయెఱుఁగక గుల్మాం।
తరితుండైతపము సేయు-తాపసవంశో।
త్తమునొక బాలకుభయద।
క్షురికాహతుఁ జేసినాఁడ-సుమ్మని పలుకన్॥ ౧౧౪॥

ఉ. విన్మసహోదరాదనుజ-వీరులఁ జంపి మునీంద్రరక్షసే।
యాన్నమింటువచ్చిదురి-తాత్ములఁ జంపక నిట్లుసాధువృ।
త్తిన్మనరైయెసమాధినిర-తిన్మదమొందు మనుష్యమానిశా।
లున్నెడ దివ్వ నేసికదు-లోపితకర్మలమైతిమక్కటా॥ ౧౧౫॥

వ అని యనేకవిధంబుల ననుజసహితుండై విచారంబునొందుచున్న యిన్నకేంద్రచంద్రుసమీపంబునకు మునీంద్రులరుగుదెంచి భవదనుజభుజాసిధారాదళితమస్తకుండగునతండు దనుజాంతు వీనింతు నుమాదుటయనఘుఁబని యతనికి మనస్తాపోపశమనంబులగు వాక్యంబులుదగుభంగి నుపన్యసించి యనంతరంబ సౌమిత్రిం బేర్కొని యిద్దురాత్ముండు ఖద్యుజ్జిహ్వ్వకు రావణసహోదరియగు శూర్పణఖయందుద్భవించినవాఁడని తదీయజన్మప్రకారంబుఁ దేటపడంబలికి మఱియును. ౧౧౬॥

ఉ. జంబుకుమారుఁ జంపితిని-జంబుకుమారకదీననీకుదో।
సంబుతలంచిచూడయావ-సంబుకులేదుముదంబునొందుమా।
త్రింబడ నేలసీతనివ-ధించితినంచుఁ దదీయవృత్తిస।
ర్వంబునుసీకెఱుంగగర్వ వంబుగనిప్పుడువిన్నవింపమే॥ ౧౧౭॥

క. అనిసమిషము సేయఁగఁదన।
జనకునిఁ జంపిన విరోధి-సమయింపఁగని।
ట్లొనరించెదుతపమితనిం।
దునుమాడిఁదీననీకు-దోసముగలదే॥ ౧౧౮॥

వ. అదియునుం గాక మదీయ ప్రేరితుండవై యొనరించుటం జేసి శా-
పంబునకు సంశయింపం బనిగలదే యని వాచంయమి ప్రకరంబు ని-
జాశ్రమంబులకుం జనియె నిట్లు మహాముని ప్రబోధితులై రామలక్ష్మ-
ణులు నిర్విచారులై యుండి రంత నొక్కదినంబున. ౧౧౯

క. శూర్పణఖ వచ్చి యటు పరి-
మార్పఁబడిన కొడుకుఁ జూచి-యారని వగతో
నేర్పఁగ నగ్గహనమ్మున-
నార్పులు బొబ్బలు సెలంగ-నాక్రందించెన్. ౧౨౦

వ. ఇట్లరణ్యరోదనంబు సేయుచు మృతుండగు సుతుం దలంచి.

శా. తంద్రింజంపినవానిఁ జంపుటకును-ద్యన్నిష్ఠ నిచ్చోఁ గడు
న్సాంద్రంబైన తపంబు సేయు నిను నే వీకుం దుహింసించెనో
తంద్రీ నామదశోకమారునె మహాదౌష్ట్యంబు సంధిల్లఁబో
క్రంద్రంజంపక వంచు మనుద్వృత్తవక్త్రపోల్లసద్దంష్ట్రయై. ౧౨౨

ఉ. మానుగఁ గాంచినా సుతుని-మానుష తేజు వధించి యట్టిదు-
ర్మానిని జాపకున్న మిము-రమ్మందఁగ మోఁదెద నన్న వారల
మ్మానినిఁ గాంచి భీతియుత-మానసులై తగ నిట్లు వల్కిరి
మ్మానిజమూలకించు మొక-మర్త్యవరేణ్యుఁడు ఉగ్రుం జెనా పుడున్॥

ఉ. అంగన వానిఁ బట్టి పరి-మార్పఁ దలంచి కడంగి ఘోరతా-
లాంగన వోలెఁ గోయుచు మ-హాటవి నొక్కెడఁ గాంచె సాధ్వినా-
త్మాంగనఁ గూడి సోదర స-హాయము నంద గుణీతిఁ బర్ణశా-
లాంగన మొప్పఁ జేయు మహా-త్ముని రాముని కీర్తికామునిన్. ౧౨౪

వ. ఇట్లు గాంచి, ౧౨౫

ఉ. వామకరోల్లసద్ధశన-వారవిభాచపలాంశుజాలమున్
శ్యామలవర్ణముం బటుద-యారసవృష్టియుఁ గల్గి కానలో
నీమెయి మున్న వాఁడు ఘనుఁ-డీతఁడు సంశయమింత లేదు నా
కీమహనీయ తేజు నెడ-నెంతయు నగ్గలమయ్యెఁ గామమున్॥ ౧౨౬

వ. అని మతిలో నతని నందఱివి సఁకకనుంగొని. ౧౨౭

సీ. ఇతని మోమరవింద-మితనికన్నులయంద,
మిందీవరంబుల-పొందుఁదెగడు।
నితనికటులులితన్న్-లితనిమాటలచిన్న,
లలసుధాధారాన-యంబుఁదెగడు।
నితనిపాక్కులిబాలి-యితనిచెక్కులతీవి,
యలదర్పణములసో-యగముఁదెగడు।
నితనిమోవిపగడం-బితనికంఠముడంబు,
కంబుమానితసుంద-రంబుఁదెగడు।

గీ. నితనిహస్తములస్తము-లితనివెడఁద।
యురము యురమిమ్మహాత్ముపొం-దొప్పఁగాంచి।
యొలమినొందనిజన్మంబు-వ్యర్థయటంచుఁ।
జేరఁజనుదెంచెరాక్షస-స్త్రీరయమున॥ ౧౨౮॥

క. మునివర్యులకున్ద్రోహము।
జనియింపఁగఁజేయురామ-చంద్రుంగనికా।
మినిద్రోహచరిమోహిం।
చినదనుటకుధరణిసేమి-చిత్రముతలఁపఁగ॥ ౧౨౯॥

క. కనిరివవంశ్యులుజేరం।
జనుదెంచెదుదానిఁగుసుమ-సాయకబాణ।
ప్రనిహతమనోబ్జజనఖం।
డనపటుతరతీక్ష్ణశూర్ప-ణఖశూర్పణఖ॥ ౧౩౦॥

అయ్యవసరంబున లక్ష్మణుఁడు నీవెవ్వరి దానవివ్వలనికి రాఁబ్రయోజనంబు నీకుంగలుగజేము దశరథరాజనందనుల మివ్వనంబునకు విహారార్థంబుచను దెంచితి మెడగలిగిపొమ్మనుఁడు నతనినాదరింపకయన్నిశాచరి రామచంద్రుంగనుంగొని॥ ౧౩౧॥

ఉ. ఆతతకీర్తిపూర్వవిబు-ధాధిపశేఖరుఁడైనరావణా।
ఖ్యాతునితోఁడఁబుట్టువన-శంఖిణిప్రసిద్ధులస్త్రీవంశసం।

జాతసునిన్నుఁ గాంచి సుమ-సాయకసాయకపీడితాంగనై
ఖీతను వేలరాదు వసు-ధేశ్వర నన్ను వరింపకుండినన్॥ ౧౩౨॥

వ. అదియునుంగాక వినుము నేను కామరూప ననేకవిధ సుందరాకారం
బులు వహించి ప్రీతుం జేయను దలఁచినచోటికి నిన్నెత్తికొని పోవ
ను నేర్తు మదీయ నామధేయంబు శూర్పణఖ నన్నుం గలసి భవత్ప్రి
యానుజ ప్రియాసహాయం బపేక్షింపక కామోపభోగంబులను
భవింపుమని పల్క-ననవ్వుచు నతం డారక్త-సింగనుంగొని॥ ౧౩౩॥

క. కుమతీ చంపక విడిచినఁ
బ్రమదంబునఁ బొంగి చనక-ప్రత్యుక్తులఁ గూ
టముఁ గోరెదు జాతోరా
కుమతన్నుం జంక నెత్తి-కొనుమను భంగిన్॥ ౧౩౪॥

క. అనిపలుకునంత దానిం
గనితద్వాక్ప్రతాకృతియును-ఖరనిస్వనముం
దనకద్భుతమగుదుధరా
తనయునగిరియొనగిఁ గ్రోధ-తామ్రాననయై॥ ౧౩౫॥

ఉ. ఆదనుజాంగనాధమధ-రాత్మజఁ గన్గొనినిన్ను బ్రమింగినం
గాదను వారు లేరనను-గర్వముఁ దక్కు మటంచు దానిహృ
ద్భేదన వాక్యసంతతులు-పేర్మిని రాముఁడు కర్ణనాశికా
చ్ఛేదనమాచరింపుమనఁ-జెచ్చెర లక్ష్మణుఁ డట్లొనర్చెన్॥ ౧౩౬॥

క. ముక్కుఁ జెవులుఁ దెగిపో[illegible]
ముక్కఁటిరక్కసులు వెగడ-[illegible]రవమునఁ దా
టక్కరి మిక్కిలి యేడ్చుచు
నిక్కరణి స్వయుధర్మ-నేమికనుమన్॥ ౧౩౭॥

ఉ. కాలము ప్రొక్కనంగినియు-వాయుభుగంగనభంగినింగిపై
తూలరయంబునం బఱచి-దుర్మతియప్పిశితాశియన్నచే
కోలగమున్నచోటయధి-రోద్గమవైకృతకర్ణనాశికా
మూలము లెంతయున్నలుప-ముందఱ వ్రాలెఁ గరంబు దీనతన్॥

క. వాలిమహోగ్రోదనంబు సేయుచు నన్నుంగెనుంగొని॥ ౧౩౯॥

ఉ. ఒక్కనియందుఘోరయుస హోదరుఁడుండనుఁగొల్వరాజనం|
బెక్కవనక్షితిందిరుగ-నెక్కడివారలుమీరటంచు నే|
నక్కడికేగివారివిధ-మారయఁగోరిఁగర్ణయాగ్రము|
న్మక్కువఁగోసిచేసిరి మోసముగాఁగ ఖరాసురాగ్రణీ॥ ౧౪౦॥

శా. సాపాకర్ణవిహీననైతినని చిం-తంబొందనింతేనియు|
న్నీసామర్థ్యము లెక్కసేయక స్వయాం ధీభూతులై కానను|
ల్లాసాధిక్యతనున్న వారనిగడు న్లజ్జింతునన్నిచ్చలం|
బాలిసాసిక్షురికాదిసాధనముల-న్భంగింపు మెబ్బంగులన్॥ ౧౪౧॥

ఉ. వారనికిన్నిష్టపరి-వారపలాశసమన్వితుండవై|
వారణహస్తసన్నిభభ-వద్భుజవిక్రమ మెక్కఁజేసియు|
వ్వాగనిసేయజాలకజ-వంబడిపాటినఁ బాలనీక వే|
వారలఁజంపకున్న మన-వారలకుంగడుఁగీడుమీఁదటన్॥ ౧౪౨॥

చ. వినుమనునన్న వారి వెను-వెంటనవచ్చెను కాంత దానిచే|
తనరిటులయ్యె నాకువిక్ర-తాత్వము కాపునన్నుఁగూర్చియు|
మ్మనుజులతేజమేనిసుర-మర్ధనదానిగుఱించియింకని|
ర్దనుజులగోత్రమేనిఁగడు-దగ్నముగున్నిజమింత తెల్పితిన్॥ ౧౪౩॥

చ. అనుటయుదండతాడితమ-హాహిగతిన్ ఖరుఁడల్లిసోదరిం|
గనుఁగొనిచింతదక్కుమిదె-కానముస్సఖియేర్పుభంగిని|
మ్మనుజులఁ గాల్చిపుత్తునను-మానముదక్కుము చూడుమస్త్రదీ|
యనిబిడకోపముక్తవివి-ధాద్భుతబాణము లెల్లఁ సేయుదున్॥ ౧౪౪॥

వ. అని ప్రగల్భవచనంబులాడి॥ ౧౪౫॥

చ. అశనివిభోగ్రవాక్యనిచ-యంబులఁ జెంగటనున్న దూషణ|
త్రిశిరులఁ గాంచి వేగ-బలు తెండుబలంబులఁగూర్చి సత్కృపా|
ణశరముఖాహవోపకర-ణంబులు దండనివంగఁ దంగియు|
ప్పిశితభుగీశ్వరుల్గదలు-బీబలుపాఱఁగవార్పుచుండఁగన్॥ ౧౪౬॥

వ. సమరసన్నాహసముత్సాహంబునం బొలిచిన లక్ష్మణుం గాంచి॥

క. స్వస్థసురేంద్రవధూగ
ర్భస్థార్భకకోటి మిగుల-బ్రద్దలు గాఁగం
బ్రస్థానభేరి చెలఁగ జ
నస్థానము వెడలి ఖరుఁడు-నడిచెఁ గలనికిన్॥ ౧౪౮॥

క. ఖరుఁడు నిశాచరకులశే
ఖరుఁడు ఖరుం డీవిధమున-ఖరకరవంశో
త్తరు ధానుష్కజనమహో
త్తరు రాముం దొడర నరిగెఁ-దత్తఱగుచున్॥ ౧౪౯॥

వ. అమ్మహీపాలుండును జన్యు నాలోకించి. ౧౫౦॥

మ. అవనీభాగము సంచలింపఁగ భటా-హంపూర్వికారావసైం
ధవహేషారవమత్తసింధురమహో-ద్యద్బృంహితధ్వానమే
ఘవిధూతాతతగంధదాహకపతా-కస్యందనాభీలసై
న్యవిశాలంబులు మించె నెక్కు-వగ సౌమిత్రీ కనుంగొంటివే॥ ౧౫౧॥

చ. అదియును గాక భూమిరజ-మద్దసమిక్కుటమయ్యె నెవ్వరో
కదన మొనర్ప రాక్షసని-కాయము తోఁ జనుదెంచునట్లుఁ గా
మదిఁ గనవచ్చెఁ బక్షులల-మార్కొని కండలు చెక్కివైతుమీ
పదిలము గాచియుండు మొక-వైపున భద్రముగాఁగఁ బుత్త్రికా॥ ౧౫౨॥

క. కుసుమశరవిద్యయగు రా
క్షసి జానకి మ్రింగఁ బోవ-సమయింపను పే
క్షసలిపి వికృతాకృతి జే
సి సొరిది విడువంగ నంతఁ-జేసెన్ హా జా॥ ౧౫౩॥

ఉ. కావున సంశయింపఁ బని-గాదు ధరాసుత భీతినొందునై
న్యావలిఁ గాంచి యట్లగుట-న ద్రిగుహాన్ని వసింపఁ జేసియు
చ్చోచ్చవిశిఖాసనాస్త్రపరి-శోభితహస్తుఁడవై ముదంబునం
గావలియుండుమేను సుర కంటకులం బరిమార్చునంతకున్॥ ౧౫౪॥

వ. అని సీతారత్నంబునకు లక్ష్మణుంబదిల పఱచి॥ ౧౫౫॥

మ. కలభాలోకనచారుచంక్రమణవ-త్క్ష్మాంతరవస్ఫూర్తిభూ।
తలయోద్ధత్యమహోష్టమూర్తిక్రియరా-డ్గ్రప్రస్ఫురన్మూర్తియై।
విలునమ్ముల్దగులీలఁదాల్చికనెన-వ్వీరుండు రాముండు ని।
శ్చలసైకాపరమాన్యయున్నగసు వాం-ఛామాన్యమున్సైన్యముల్॥

వ. అంతఃబ్బలంబులుగండుమిగిలి, ౧౫౭॥

ఉ. చేరఁగవచ్చిశూర్పణఖ-చెప్పినవీరుఁడితండయంచుఁగ।
న్నారఁగఁజూచిరేశమున-యంబుదలంపక యుగ్రక్రోధమై।
పారఁగఁజుట్టుముట్టినమ-హాబలుఁడాతఁడుగన్నుఁదోయికెం।
పారఁగనబ్బలాటవిబ-యల్వడఁజేయఁదలంచియుగ్రుఁడై॥ ౧౫౮॥

శా. వాఃధ్యాహోన్నిష్ణసహస్రభానుక్రియరా-మక్ష్మాధినాధుండువా।
ర్వాధ్యారావముతోఁజమూవిసరము-ర్వీభాగమున్నిండిసా।
న్నిధ్యాయాతనుగాగనుంగొనిమహో-న్నిద్రప్రస్ఫురన్మూర్తియై।
పధ్యాహీనముగాఁగనించెనిషువు-ల్వాలీఢపాదస్థుఁడై॥ ౧౫౯॥

శా. శ్లాఘాలంఘ్యపునర్భవేద్ధరుచిస-త్సౌదామినీజాలముల్।
జ్యాఘాతస్తనితంబుదీర్ఘవిలస-చ్చాపైంద్రచాపంబున।
వ్యాఘాతాంబకవృష్టియుంగలుగు రా-మాభ్రంబురక్తప్రవా।
హౌఘంబుల్గలిగించెయాతవితతు-ల్హర్షింపసైన్యాటవిన్॥ ౧౬౦॥

వ. వెండియు రఘువరుండు కోపోద్దీపితుండై॥ ౧౬౧॥

ఉ. కొందఱఁగుత్తుకల్దునిమి-కొందఱఁజెక్కులు చెక్కి కొందఱం।
గొండలమందఁజేసిమఱి-కొందఱమేనులు పెంచికొందఱం।
జెందఱవందలైపఱవఁ-జేసివిశేషరయంబుపేర్మిఁ।
యయ్యందఱఁగూలనేసెనరు-ణాన్వయుఁడందఱికన్నదూపులై॥ ౧౬౨

ఉ. ఒక్కెడ నేనుఁగుల్పడియు-నొక్కెడనశ్వములుక్కడంగు నే।
లొక్కెడఁగేతుపుల్విరుగు-నొక్కెడ గాలుబలంబుగూలు నిం।
కొక్కెడరథ్యముల్నలుఁగు-నొక్కెడ వార్లుశతాంగపఙ్క్తు దా।
నొక్కెడ రాము డెవ్విధినొ-కో తొఁగించెను బాణకోటులన్॥ ౧౬౩

క. అనిత నసురలగ్గింపఁగ
ననితరసామాన్యవిక్రమాధికుఁడై రా
మనరేంద్రుఁడివ్విధంబున
ఘనతరశస్త్రిహతిరిపుల-గాసియొనర్పన్॥ ౧౬౪॥

ఉ. జన్యము సేయఁజాలక ని-శాచరసైన్యము దైన్యమంది రా
జన్యుని తేఱిచూడక వె సంబఱవన్ఖరుఁ డడ్డమేగియు
ట్లన్యశరణ్యశూన్యులక్రి-యం జూణగందగ దేనుగల్గమే
దివ్యధినాథుఁ గూల్తునని-త్రిప్పె నిశాచరకోటిఁ గ్రమ్మఱన్॥ ౧౬౫॥

ఉ. క్రమ్మినవిక్రమమ్మునస-గర్వనిశాత్రవుఁ జుట్టుముట్టి వా
లమ్ములుగ్రుమ్మరింతునక-లంకమనస్కుఁ డనౌ ఘనంబునై
న్యమ్ములఁగ్రమ్మరించిఖర-నాముఁడు రాము నెదిర్చితత్సను
త్రమ్మునవిల్చియిట్లనియెఁ-గన్నులనెఱ్ఱఁదనంబుతోఁ బగన్॥ ౧౬౬॥

ఉ. మక్కువనిన్ను జూడఁగ స-మక్షముఁ జేరినమత్సహోదరి
న్మక్కునుఁ గర్ణముల్చిదిమి-మోస మొనర్చితి వంతఁ బోక నీ
ముక్కుడిమూఁకఁ ద్రుంచి కడు-మోదము నొందెదు నీకు నీవపే
రుక్కును దేజముం గలను-హోద్ధతుఁడై నరేంద్రు చాప్పనన్॥

వ. అనిపలికి మఱియు. ౧౬౭॥

క. స్వేచ్ఛావిహారపరుఁడవి
శాచ్ఛాదితయశుఁడఁ బాహు-మతిమఱిఁ జేతు
న్నచ్ఛిత శరములనీకం
బచ్ఛేదముఖములఁ బడన్నె-డఁ గనుమువినవే॥ ౧౬౮॥

వ. అనిన విని రామచంద్రుండు మందస్మితసుందర ముఖారవిందుండై యుద్ధమహాథముం గని. ౧౭౦॥

క. తను దాన పొగడికొనుటొ
ప్పని పనియని యార్యజనులు-వలుకుదు రిపుడీ

వని సేయక మాటలచే।
తనజరఁగఁదలంచితవ్వి-ధ తఁటెఁ బలికితిగా॥ ౧౨౧॥

వ. అదియునుం గాక. ౧౨౨॥

ఉ. భీరులముందు శెట్టిఁగాని-బింకములాడుదు వెన్క సఖ్యమే।
గోరెన స్మదీయపటు-ఘోరతరాద్భుతమార్గణాగ్ని కిం।
భోరన నొల్కు నీరుధిర-పూరము నాజ్యముగా ఘటించి పెం।
పారెడు ప్రాణవాయువుల-వాహుతులీయుమి థార్తికత్వమే॥ ౧౨౩॥

చ. అనఘుఁడగ్నిదూషణుఁడు-నత్రిశిఖుండును దోడుగా నరేం।
ద్రుని పటుబాణజాలముల-తో నెదిరించిన రామభద్రుఁడుం।
బనుపడి వానితోఁ దఁదల-పడ్డ గరంబున బోరు ఘోరమ।
య్యెను గులపర్వతాలి నవి యుంచెడు కార్ముకభీకరాగ్భటిగా॥ ౧౨౪॥

వ. అట్టియెడ. ౧౨౫॥

సీ. నక్తంచరధనుర్వి-ముక్తనారాచప,
రంపరాపారంబు-రాఘవాద్రి।
ముంచిమించినఁ బెను-మంచుఁ బెంపుఁ బురులన
ణంచుమాగ్రాంశుచం-దమున నుగ్ర।
మూర్తియై రాముఁడ-మోఘశిలీముఖ,
వ్యాపారమున వాని-తూపులడఁపి।
నిశితబాణంబుల-న్నిశిచరపతిమేన,
గ్రుచ్చినఁ నొచ్చియు-రుండు బీను।

గీ. వానితార్తిశేంద్రుని-పైన జేక।
పరశుపట్టసముద్గర-ప్రాసముసల।
శూలకరవాలపటుభిండి-వాలవితతి।
విసరనదుమువనఁ లకియ-వీరవరుఁడు॥ ౧౨౬॥

క. కేతనము విఱిచి తురగ।
ప్రాతంబులఁ గూల్చి యుగ్ర-వంశ్యుఁడు వెసఁదా।

తూ్నతుఁడు నమవిరథుండగు।
వాతనికడ సాచ్చ్యదూష-ణాఖ్యుఁడుగడిమిన్॥ ౧౭౭॥

వ. అన్న కుందలకడచి కోపాటోపంబున. ౧౭౮

చ. రయమధికంబుగాఁ జనివి-రాధవికోధి నెదిర్చి ఘోరదు।
ర్ణయపథవర్తులైన త్రిశి-రప్రముఖుల్ దగుతోడు-గారు హా।
భయదరణంబు సేయఁగని-పార్థివుఁడుంగదుఁ బోరుచుండ నో।
క్కయుదరదెక్కి వచ్చి విశి-ఖంబులమూంచె ఖరుండు రామునిన్॥

ఉ. దూషణముల్ సెలంగ ఖర-దూషణముఖ్యులు పెల్లురేఁగియు।
ద్భూషణవంశ్యనిందొదరి-పోరుటఁ గాంచి బలంబులెల్ల సం।
తోషము నొంది యొక్కట మొగిం-దోఁచి కోపము నొంది రాక్షస।
ద్వేషణుఁడాతఁడష్టపరి-వేషగతుండగు భానుచాడ్పునన్॥ ౧౮౦॥

వ. మండలీకృతకోదండుండై. ౧౮౧॥

క. తుంగ మదువు సాచ్చినయా।
తంగవిభునిఁ బోలి రామ-ధరణీశ్వరుఁడు।
ప్పొంగుచుఁ జెచ్చె ఱఁద శ్వే।
నాగంబుల రూపుమాపి-యలుకముల గమిన్। ౧౮౨॥

సీ. కుసక్ర-వంశాటవీ-శోభంబు గాలింప,
సముదొన్న వనహుతా-శనునిభంగిఁ।
బృధుభుభృత్పరి-పీడితంబయి మృగ,
వ్రజముగన్గొని పసి-వంగి భంగిఁ।
గన్నులఁ గప్పిన-గవిసె లోవ్వడినవ్వ,
పదువుఁ జూచిన పెను-పత్రి భంగి।
సంవర్తసమయప్ర-జానాశ మొనరింప,
వర్తించు నాసమ-వర్తిభంగి।
గీ. మెఱసి యద్దైత్యకోటెను-క్కఱనఖండ।
కాండకాండాపహులుఁ ద్రుంచు-మండఁ జండ।

భానుకులవారినిధిహిమ-భానుఁ గాంచి।
యుక్కరక్కసుఁడతికాగ్ర-హోగ్రుఁడగుచు॥ ౧౭౩॥

ఉ. కేవలకాలుఁడోయనఁగఁ గేలఁగృపాణముఁ గాలఁగాఁ బృథు।
గ్రీవము మీఁదికెత్తికొని-కేకలు వేయుచుఁ దాఁకినం బృథు।
గ్రీవుని ఫాలభాగమున-శ్రీరఘురాముఁడు నించెను జ్వల।
త్పావకసన్నిభంబులగు-బాణములాతఁడుఁ గూలె నేలకున్॥ ౧౭౪॥

గీ. ఇవ్విధముఁ బృథుగ్రీవు-నేపడంచి।
యజ్ఞశత్రునిఁ బరిమార్చి-యంతఁ బోక।
శ్యేనగామిని దునుమాడి-వానితోడి।
వారలనేక దైత్యుల-నీఱు చేసి॥ ౧౭౫॥

వ. అవష్టంభవిజృంభితుండగు రాముని సహింపక. ౧౭౬॥

ఉ. ఎక్కడఁ బోదు నాయెదుర-నీవని దూషణుఁ డారఘూత్తముం।
గ్రక్కునఁ దాఁకి తీక్ష్ణవిశి-ఖంబుల నాటి వానినన్నిటిం।
జెక్కులు సేసి రాజకుల-సింహుఁడు రంహుఁడు మేను వెంచితా।
నక్కరినాత్మవిల్లునిమి-యాతనిఁ గూల్చె రథంబుమున్నుగన్॥ ౧౭౭॥

క. దూషణుఁడు పడుటఁ గనుఁగొని।
శేషించిన దైత్యబలము-చెదరి పఱచిన।
ద్రోషావేశంబున।
ద్దోషాచరుల న్మరల్చి-దుర్దమలీలన్॥ ౧౭౮॥

క. అశనినిభబాణవిద్యా।
కుశలుండగు రామవిభుని-కోపము నిరతం।
కుశవృత్తి నడచియప్పుడు।
త్రిశృంగగిరిని దాఁకెఁ-ద్రిశిరుండంతన్॥ ౧౭౯॥

వ. ఇట్లు తలపడి. ౧౮౦॥

మ. ఖరుఁడా పందమునొందఁ భూతచయమా-కంపింప నారాజసే।
ఖరుఁడా ఖంజనియ ప్రదుదతి నెఱుం-గంజాలవా రాజసే।

ఖరుఁ డాజిన్ననుమార్కొనన్వెఱచుచుం-గ్రవ్యంబౌనై నీకింకము
త్ఖర నారాచపరంపరం బ్రసిహాళిం-గష్టంబువచ్చెంగటా॥ ౧౯౧॥

వ. అనిపలికి ౧౯౨॥

గీ. వీఁక మెఱయుఁ దాకిమాయల- నేకములు ఘ
టించినదులబిఁ జేసిన-శించుభంగి
మాయలాతఁడు జేగక-మాయమైనఁ
గ్రోధమానసుఁ డై రాక్ష-సాధముండు॥ ౧౯౩॥

ఆ. కనలికనక పుంఖ-కనదంబకంబులు
రయము మెఱయ నైవ-రాఘవుండు
వానివడుమఁదునిమి-వానివక్షమునఁ గ్రొ
వ్వాఁడిశరముఁ జేయ-వాఁడుగనలి॥ ౧౯౪॥

క. ఈడంబోక పెనంగిన
వాఁడిమగఁడు రామవిభుఁడు-వాలికతూపుం
గాడఁగ నేయఁ దలఁడు తూఁ
గాడుచు నిలఁగూలెదూష-ణాంతకుఁ డార్వన్॥ ౧౯౫॥

వ. త్రిశిరుండు గళితశిరుండైనం గాంచి తక్కిన రక్కసిమూఁక లా
క్కమొగిం జుట్టుముట్టుటయు. ౧౯౬॥

క. కార్చిచ్చుపేర్చినిబికి
పార్చులవఁ దేర్చుపగిది-నద్దనుజులఁ బో
కార్చియుఁ దంతరమునఁ గృప
గూర్చనమదిఖరునిగాంచి-క్రూరరహితుఁ డై॥ ౧౯౭॥

చ. చెలియలిముక్కు వోయినను- సిగ్గునకోర్వనివాఁడవిప్రు
ములతలలూడఁ గాంచితివి-మోసముగుందురతాంక్రియాభిమా
నులకిటుసైన్యహీనునిని-నుంగనుఁ గొన్నఁ గరంబుజాలివు
ట్టెలఘుతకోర్చియూచలము-డింపుము నీబ్రదుకేను గోరితిన్॥ ౧౯౮

క. పలుకంగ వచ్చెఁబలికిన
పలుకులు సెల్లింపనెట్టి-ప్రాజ్ఞునకైనం
దలమే చలమేటికినీ
తలమీఁదకు వచ్చెఁజావు-దప్పఁదొలఁగినన్ ॥ ౧౯౯॥
వ. అనినం గవలుగదురఖరుండు. ౨౦౦॥
క. నినున స్మదీయబాణ
ప్రనిహతుఁగావింపకున్నఁ-బ్రజలు వసుఖులుం
దని వెఱతు రెంసుబరిమా
ర్చిన దైవము నీవకావె సిద్ధము జగతిన్ ॥ ౨౦౧॥
గీ. అని పెలుచ నాడి నిజరథ-మధిక చిత్ర
గతుల నడరింప రాముని-ప్రతిహతప్ర
భావుమాఠ్కి-నిఖుఁడిషు-ప్రకరములది
గంతరముఁగప్పియార్చెబ్ర-హ్మాండమదర ॥ ౨౦౨॥
ఉ. ఆర్చిన రామచంద్రుఁడుద-యామహితాత్ముఁడయ్యవీనితో
కార్చినఁగాని కాదనిదు-రాత్ముఁడువై చెడుబాణకోటిఁజ
ల్లార్చిన దనిన్నుగని-యక్కటికంబుజనించియిట్టులా
రార్చినఁగానవఙ్గుఁడుమ-హాత్ములపల్కులు లెక్కసేయరే॥ ౨౦౩॥
చ. అని విలుద్రుంచినంగవలి-యాఖుఁడొండొక చాపమెత్తిన
న్ననుజవరుండు వెండిరువు మాశినవస్యశరాసనంబున
ద్దనుజుఁడు దాల్ప రాముఁడుప-దంపడి దానిఁద్రుంచివానితో
ల్చినవిశిఖాసనంబులవ-లీలనరేంద్రుఁడు రూపుమాపుడున్ ॥ ౨౦౪॥
ఉ. అన్యథనుర్లలామమురి-యంబునఁ బూనిఖరాసురుండురా
జన్యునిపై సురత్సునఁబ్ర-పత్కవత్ములుఁదూర్చినిద్ధుఁడు
దైన్యము నొందఁజేయుదలి-దారుణకర్ముఁడ సేనటన్న మా
రన్యుఁడు రాముఁడుగ్రశిత-శప్రదరంబులనించె మేనునన్ ॥ ౨౦౫॥
వ. వెండియు. ౨౦౬॥

క. మాయావిభుఁడు బహువిధ
మాయలు గావింప దైత్య-మాయాఘ్నులు న
త్సాయకములు వరపుంగవు
సాయకుఁ డాతనిశరాస-నంబున నికిపెన్॥ ౨౦౭॥

క. ఖండిపడి శక్తి వైచిన
ఖండించిన రాముఁ గాంచి ఘనభయదం దా
దండము వైచిన నది నా
గ్గండుఁ డతఁ డొండు విల్లు-ధరియించె వెసన్॥ ౨౦౮॥

ఉ. సారథిఁ గూల్చి రథ్యముల-సారథికన్నను మున్న కూల్చితా
ఘోరపతాక నన్నిటికిఁ-దొల్తన కూల్చి యనంతరంబునం
గ్రూరతఁ జక్రరక్షకులఁ-గూల్చి కడంకఁ దదీయమస్తముల్
ఘోరవరక్తపూరములు-బోఁడ్తవడిన్ ధరఁ దొల్ల నేసినన్॥ ౨౦౯॥

వ. వేలుపులు విరులవానలు గురియించి రవ్విధంబున. ౨౧౦॥

సీ. ఖరుని దునుమాడి యుద్ధసం-గతికి నోడి
పాఱిపోయె మనయ్యకం-పనుని వీడి
మునులు గొనియాడి మెచ్చిరా-మోదమంద
సుజనహితుఁ డంతఁ దన ప్రియా-నుజులఁ గూడి॥ ౨౧౧॥

గీ. కడఁగి ఖరదూషణాది రా-క్షసులఁ దునిమి
యాశ్రమముఁ దునక్షతుండునై-యట్లు వచ్చి
భార్యయును దమ్ముఁడును దను-బ్రస్తుతింప
మునులు దీవింపఁ బర్ణశా-లను వసించె॥ ౨౧౨॥

వ. తదనంతరంబున. ౨౧౩॥

ఆ. కంపితాంగుఁ డైయ-కంపనుఁ డంతయు
దారిణభీతి నట్లు-పాఱి లంక

సౌచ్ఛ్రియంబుఁగనియె సోత్కంఠసుతసుహృ।
ద్బాంధవోపకంఠుఁ-బట్టికంఠు॥ ౨౧౪॥

వ. కనిసవినయంబుగా నతనికిట్లనియె ౨౧౫॥

చ. మునిజనవైరిశూర్పణఖ-ముక్కుసునొప్పెదుకర్ణయుగ్మము।
న్ఖరదూషణాదులస-మస్తనిశాచరసైన్యయుక్తుల।
న్ననుజుఁడొకండు కేళిఁదును-మాడిసతీసహజుల్భజింపఁగా।
వనముననున్నవాఁడు ముని-వర్గము సేవలు సేయుచుండఁగన్॥ ౨౧౬॥

క. అని రాముని వృత్తాంతము।
వినిపించెడునంతలోన-వినువీథిమహా।
ధ్వని నేడ్చు శూర్పణఖాం।
గన రావణుఁ జేరి శోక-గద్గదయగుచున్॥ ౨౧౭॥

ఆ. మనుజులిరువురొక్క-మగువతోఁజనుఁదేఁగ।
బ్రహ్మచారులగుచుఁ-బంచవటికి।
నరుగుఁదెంచియచట-ననఘునీయల్లుఁడ।
పోభిలాషుఁజంబు-హతమొనర్చి॥ ౨౧౮॥

క. వానిమృతికిఁ జింతించెడు।
దానిన్నుబట్టిక్రూర-తరకరవాలా।
నూఁ శితధారనొక్కట।
నానాసాకర్ణధార-ణము సేయుటయున్॥ ౨౧౯॥

క. ఆలిగిజనస్థానంబునఁ।
గలిగినపదునాల్గువేల ఘనరాక్షసులం।
గలహమునకువడపించును।
వెలలెఖరుఁడుదూషణాది-వీరసహితుఁడై॥ ౨౨౦॥

వ. వెడలికదనంబునకుఁ గదియించుటయును. ౨౨౧॥

ఉ. ఎక్క, నం[illegible]ంబున ని-యానిక [illegible] దైత్య [illegible] టి నే॥
[illegible] ము. [illegible] గథ నుచ్య తమార్గణావలిం।
[illegible] సీసి నేమ [illegible]-చిం చెవ [illegible] బలంబ [illegible]॥
[illegible] సైన్య [illegible]-[illegible] గతదంబక వహ్ని కీలల॥ ౨౨౨

వ. శలభంబులంబోలె [illegible] గావున॥ ౨౨౩॥

ఆ. వారిసంహరించి-వారిశో వనవచ్చు।
వారి జాతి నీవు-వలచి తెచ్చి।
[illegible] కులం [illegible] కృత కృత్యత నొందవ।
[illegible] బల [illegible]॥ ౨౨౩॥

వ. [illegible] త్తాంతంబు సవిస్తరంబుగా నెఱింగించి వెండియు సదర
[illegible] నాజ [illegible] సనంబుఁ గొంత చేటు [illegible] దలంచి
యి [illegible] కిట్లనియె॥ ౨౨౪॥

సీతావర్ణన.

గీ. [illegible] పాయ్య [illegible] నే-మోస్పజించె।
[illegible] సని-పడక నేమొ।
పద్మ [illegible] చిందె [illegible] వమట నేమొ।
[illegible] పెద్ద పెద్ద॥ ౨౨౫॥

ఉ. చంచల [illegible] సాటి యొనర్చు [illegible]।
[illegible] డం [illegible]।
యు [illegible] పాద [illegible] పతో జము [illegible]।
[illegible] ఘనము [illegible] వానిపంకముల్॥ ౨౨౬॥

చ. [illegible] గోలియు [illegible]।
[illegible] వో [illegible] జపు [illegible]।
[illegible]।
[illegible] బులవ-శోభి [illegible]॥ ౨౨౭॥

గీ. కంఠము నిరుడునట్టిశం-ఖమును శెక్కు
లనెడు ముత్తియపుంజిప్ప-లందు గోవి
దంతములు మూర్తికములుఁ గాఁ-దనరఁ జేతుఁ
గాంతలావణ్యపూర్ణసా-గరమునందు॥ ౧౧౮॥

సీ. భూరిసద్వృత్తంబు-పొందక భూరివి,
వారాగ్ని నీరుగాఁ-గ్రాఁగవలదె
పుండరీకంబు పం-పుంపఁ గాసేరక,
గడుఁబండి బద్దలు-గాఁగవలదె
కాంచనంబు సుమంబుఁ-గాంచక పెనుగాన,
సురుతపోభారంబు-మూనవలదె
శర్వాణ్ణజాలంబు-సవతు పొందక పోన,
దతిగిపోవు మగడ్డి గఱవవలదె

గీ. వినుడు గారేక విసయుఁ-లేతిచూపె
రాకడాగంగవలదెక-ర్దము మునంతుఁ
దరుణిసృదుతమచ్ఛాయక-ధరమునకును
బరిమళమునకుఁ గురులకు-బాహులకును॥ ౧౧౯॥

ఉ. నాకవశంబుగాదు సతి-నాభినుతింపఁగ నైన దెల్పెద
న్నాకపటంబు దైత్యకుల-నాథ వచింపఁగ వచ్చు నేచ్చున
ట్లీకమనీయ యున్నతట-మీఁదఁ దనర్చు నురోమరాజియు
త్ప్రాకటకృష్ణసర్పమతి-రమ్యత నందుదయింప సేటికిన్॥ ౧౨౦॥

మ. జలజాక్షీస్వనము జయించు మిటకున్నై-స్వర్ణనవ్యంబైనదో
కిలకుంభద్వయములయ్యెఁ జిగురులం-ద్రుంచేవఁగ తెందచ్ఛదం
బులుఁ భక్షింపయునీగు గానికరిప-మ్మార్తింగ దుస్సానిదై
తలమూప స్వేచ్ఛా చెన్నచారము నఁబ త్రిగ్గోష్ఠియుండొల్లఁగన్॥

చ. కతఁదవరారు నాపెకువ-కందుకరీనసంగఁగోంజ
కృపకవరాతులందమకుఁ-గల్గువియోగము నాత్మనెంచియా

పవలునసూహచేసికొని-బంధము జేసికొనంగ నేమొచం।
మువులబిసాంతరంబులను-సొంపుగఁజేసె నుదంతుసంతతుల్॥

గీ. తారలను గేరుగోరుల-తీరు వాడు।
పౌరుసం బెంగ మీఱునూ-గారు దారు।
చెవులు శ్రీకారములతోడఁ-జెలిమిఁగోరు।
సెలపదినూఱులా నీతి-కీడుసేయు॥ ౨౩౩॥

ఉ. చెప్పక తప్పదిప్పుడఁతి-చెల్వగు తింపసహస్రశీర్షము।
త్రైపుఁడాల్పిపస్న తికి-మింపుటయుండ్విసహస్రజిహ్వక।
ల్జాప్పుడఁ జేసియుండరణి సొంపునింబవళంబుగాక తా।
నప్పెఁతో జగత్ప్రతిగుఁ-డయ్యెఫణీంద్రుఁడంమాటలేటికిఁక॥ ౨౩౪॥

గీ. పెసరకాయలు ప్రేగులు-పెసవిచేటకు।
రసము పిక్కలుకలమగ-ర్భములునావుఁ।
యూవు వాసికపడము ల్లు-బొల్పు మధ్య।
మవనిజకుసస్యములయావ-యవములయ్యె॥ ౨౩౫॥

సీ. దాడిమీబీజసం-తతులుదంతములుగా,
సంపెంగపూవు నా-సాగ్రముగఁ।
బొలుపుమీఱెడుపొన్న-పువ్వుపొక్కిలిగాఁగఁ,
దలిరుటాకులుకర-ద్వయముగాఁగఁ।
బిబిస్రప్పాఁకెడు నెల-దీవయొడలుగాఁగ,
సరిసలకుచములు-జనులుగాఁగ।
నఁటికంబములుచ-క్కని పెంపొడలుగాఁగ।
బువ్వు లెల్లను జలు-వవ్వుగాఁగ।

గీ. బింబమధరంబుగాను-వంబు సౌర।
భంబుగాఁగ శిరీషమం-గంబుమూర్ధ।
వంబుగా వాలక్ష్మిరూ-పంబుఁ దాల్చె।
నవఁగఁదగుఁగాతిరోత్రభూత-యువతిజాత, ౨౩౬

వ. మఱియొకచో॥

సీ. ముదితకుంభముల ప్రోదులకంటెను,
  సవియగు ఱింటిచిదురుటాకులు గాఁగ।
గొమ్మపాన్పిడు రా-గమ్మఁ బిలిచెఁ,
  గోకిలస్వనము గాఁ-గొమ్మ మిగుల।
బాలదృగ్జాలమే-లాలతోఁ బలు ప్రాలి,
  రమణీయ బంధుర రవము గాఁగ।
భాసురాధరబింబ-పక్వఫలంబున,
  దనమెల్లఁ బూచిన-దనువు గాఁగ।
నతివపల్లవములు పండు-టాకుఁదుటుముఁ,
  దనికి కుకఛందము పుటసిక్త స్తనవిండితి।
పల్లవంబున నీతిని-బట్టికొలుప,
  నంగనయకాలమధుమాస-మావహించెను॥

తే. నలినదళనేత్రమందయా నంబుగాంచి।
మంటలలో పలుకులు-మునుమిగదుఁడు।
లాస్యములు శేఖరింప శా-యంచికదువు:
నెల్లనైయుండు నెత్తము-ర్వమాని॥

క. నెన్నెలయనవసునవడి।
కన్నెలవసుఁగ స్వగొప్ప-గెల్లవరియస్వం।
దిన్నెలఁ దెగదుపిలువుదులు।
నన్నెలతుకరియుస్వఁగాక-యస్యలకగునే॥

సీ. కవ నేత్రులందుజ-కర్ణలఁ బాపింపట్టు।
  పసిఁడికిఁ దావిఁగూ-ర్పఁయునసడి।
పవనవికసనముఁ-దావలకిందిసంతు।
  చివురులపూవంగఁ-జేసినసడి।

తెలనొక తీరుగా-నిలువనీయని రక్ష।
లేఁదూండ్లఁ జటఁగా-ల్చిన గొంతి।
వెన్నెలఁ జొక్కుల- వెంటఁగనీనియగదా।
తిసుకతెన్నెలనెగ-యింపఁ గోయి॥

గీ. కా పిశాచఁ బోలునింతిగు-బ్బలను మేనుఁ।
గన్గవయుఁ గేలుదోయిఁ జొ-క్కంపు మోము।
బుజములును గోపలును నిద్ద పుంబిబుఁదుఁ।
దగనొనర్పఁగఁ జాలినె-త్తమ్మి మాలి॥ ౨౪౦॥

క. తయముమా పరిస్ఫుటకే।
తయమూలసదలికు లాతి-తయముమా సుబివే।
తయమూజడ నాభిజలా।
తయమా సతికీదు లేమి-పరిసంతయమా॥ ౨౪౧॥

వ. అవియు విద్యాధంబున సీతాసతీసౌందర్యంబు సంక్షేపరూపంబున॥

క. శీచచరితయగు నారజ।
నీ చరితెల్పుటయుఁ దగది-నిమనములరఁగా।
నాచెఁటిరక్కసుండా।
లోచనఁగావించెఁ బద్ధలోచఁ బట్టన్। ౨౪౩॥

గీ. రమణిఁ దేనిట్టులూహించి-రాముఁ డేఘ।
రాదులన రాదులనుబట్టు-కానుక్క।
దంచెననుమాట విజవ్ర-దయంబుఁ గలపఁ।
గపటమానసుఁ డగుదశ-కంతుఁ డంత॥ ౨౪౪॥

క. ఏచిన విరహానలముఁ।
దోఁచిన తొక్కఁడ వెవెలి-తోఁచిన తొల్లి।
న్నాచమనోంబుజాఁత గుమా-
రీమందవపూర్వమంత్రి బుభు భయదకరున్॥ ౨౪౫॥

ఉ. చూచినవోర్భిన్నంబు తెలుగుకుసుమస్తంబు నెతిఁగించి లోకవిద్రా
వణుండగు రావణుండిట్లు రొ॥ ౨౫౬॥

ఉ. కాంచి మా మరేఁ చేవయు-న్గొబ్బున రాముని లక్ష్మణుఁ డాలం
గం ము గ్గ శాల నో- కిం ముకదూర వానఁ గతి లో తఁ దో
న్వ చ దేవిఁ గొం- జ న్నైద మొ న్నైదనిప్ర తా పను
గ్గి. వద నల్ల స లంగ స ఖత్వ శ్రీ మాటు సేయ మ పుఁ త్రు ॥ ౨౫౭॥

చ. అ వృ ఒదీ క యాగ్ని న ద్ధ ల్కి ప్రబానొ ద్ద పు
బని నుపీ చెంవో ష ద్ధ శే దు దొ ద్ద నాడ
బుగుసు మూ బ ద్ద ర న్న బద్దశరంబు వో వృ శే
యఁ యాతిఁ పడ్డ పుల్గు కియు- న తెఁ కల్ల రొ న్న యుంబుఁ ॥ ౨౫౮॥

ఉ. దీపము గాంచ ప్రమింగ బల తెంచి కిం పు ప్వ భంగిను
ద్దీపిత వి క్రమ ధ్వ్యనిప- తీవ్ర ణంబు నఁ జా జ్వా వమ్మ్యఁ గా
దీపని గాఘ వేంద్రుని ప- యి న్నన మే గులమూలు గొప్పి ద్వా దా
మే పుఁ నేటిగ ట్టాపయి- కె క్కఁ యట్లు గ దాతిలంపఁ గనెన్ ॥ ౨౫౯॥

ఆ. చిన్న వాఁడత డు- న్న లుగుల నొత్తి-
నూట యోజనములు- వాఁడవ్వ
జలధి వసరి పోవ- విలలిత వ్వ
వతిని దివ్య లీల లద్భ తములు॥ ౨౬౦॥

క. త్రైలయము సతిఁ దుభ ల
కాళలి కాకుం డయము వ వి- ఖుఁ డఁ చేసెఁ
గాశతు వా జ్ఞ సు జా వా
గా శక వ ల్గ త్స్వ శాల కన్నుము గాగనెన్ ॥ ౨౬౧॥

క॥ అని రాముని బల మొతిఁగిం
చి వాతఁ డు వినిక కినుకఁ- జొందుట మదిలోఁ
గని మారీ మఁడు కిర్రా
మాని చేఁజ మ్మ్యట ము పరమ- హా న్సు పను మన్ ॥ ౨౬౨॥

ఉ. హ్రీగఁడు శాటకాత్త్వ జూడ-గోముల కైతవశ్ర్వప్న పారపా।
కారత వెంతయున్ బరు-గందన రవ్వలి చుక్క చాలఁ దే।
ధారుణి సంచరించఁగను-ధారాధిలాంఛ నైన యుత్తిక।
చ్చారు సుధాసుబిందు బిల-సన్వకువై ఁ వచ్చెనో యనన్ ॥౨౪౪॥

క. అంగము బంగారముఁగ।
నొంగత పృథునీలతిరము-నుబుఁ జాసవరుసఁ
చ్చెంగములుఁ గురుచవాలము।
ముంగ్గిరుచంగ మైము-నో శిగమునన్॥ ౨౪౫॥

ఉ. రాముఁడు లక్ష్మణుండు మన-రాసుత యుందలి రాకు టెంటఁ జే।
తోముద మొప్పనుండిత ద-మారముఁ గాంబి ఫుల్లముల్లి కా।
క్రామిత నుల్లమధ్యలత-కాప్పృథుభా పిత పుష్ప జోరి కా।
ప్రామువశీలభాకలిత-బంధుర వాదము లాలకించె మచ్చికన్॥ ౨౪౬॥

క. ఉన్నదియు దవానుము వ్వా గా।
మున్నదియు దకు నగిజిహ్వ-కద్దియు గునో కా।
కన్నా యుగచూమి గతిన।
లన్నా ఁకపొచితిమను చందుఁ మెుప్పన్॥ ౨౪౭॥

వ. కురంగంబు కాంచనంటమెలంగుటఁ గనుంగొని కురంగ...యు
గు సీతాంగన రాముని కరాంగుళిఁ బట్టి యిట్లనియె॥ ౨౪౮॥

చ. కనుఁగొనుమింత చక్కని మృగంబు జనించుట మున్నెఱుంగనా।
మను మునుదీనిఁ బెంచుట సు-మక్కువ యెమ్మెయిఁ బట్టితే।
మ్మా పురమునకుఁ దెచ్చి ప్రియ-హాస మహీశ వత్సముఁ డైనఁ గాం।
మారవరేణ్యుఁ డుంగనల-మాటలకుం బతు లుప్పొంగ॥ ౨౪౯॥

వ. ఉత్సహించి సౌమిత్రి వాలోకించి॥ ౨౫౦॥

క. రావచ్చెను సారంగము।
పేవిధమున నైనఁ-బట్టియిచ్చుట నుక్కె।

వేవచ్చెదనం దదనఘ।
జావడిగా నియ్యోతను-విధాతృనసుతుల్ ౨౬౦॥

చ. కటన్యా గాశ్వతరాజనుతుం-గాతియ పెట్టుదలం చిరూన నా।
ధి దను ఖాధనాధ ముఖ-ప్రశస్తు చుందుము శాసనంబులు।
వ్యాపగతనీతి లావిధము-వాడము కొండిచినాయశేడి నా।
దిపుడు దన ప్రఘూర్తమను-దిఃయవచస్సరణిం గ్రహింపుము॥ ౨౬౧॥

వ. అని పలికి పెండియుం. ౨౬౨॥

క. ఈవసుమతినీవసుమతి।
నీ వెలుఁగ నడొకటిగలుగు-సేమారీ మం।
డీవచ్చెను రాజీవం।
బీవచ్చెను వెను వెంట-వేగండను నే॥ ౨౬౩॥

క. హితమతినీగతిఃతిమా।
నితదివ్యజ్ఞాన బోధ-విధిలక్షణుఁడం।
చితముగఁ దెలిపిననాయా।
వృతుఁడాం ఘవుఁ సుసర్వ-విదుఁ డిట్లనియెన్॥ ౨౬౪॥

క. ఇదికృ- పుపాదంగ పుఁ।
గొదమయు మనవేగఁబట్టి కొనిచచ్చెదఁగా।
కదియాయు గేడరే మ।
ప్రబదరంబులకీని యూరగను-ప్రకృతులు పేరుల్॥ ౨౬౫॥

క. వవలకధ క్తిమొగ్న్తి।
వవిననుగ చికొనియుం దుం-వాతాయువుఁదె।
చ్చెన నియూటజంబుఁదన।
ముదితనుసచింఘువుదా-మూఘూంబనుఁడే। ౨౬౬॥

ఉ. ఆజికుమారకుండ షుజాఁ-ంబకము ల్ధయించిపర్ణశా।
లాజివర్తిగాఁగడవ యంగముతొంగనరేంద్రుఁడేగఘూ।

రాజీవదళానిఁ బుట్టుటకు వట్టియొసఁగఁ గనంబు మానసా।
రాజవదళానిశాపనుల-యన్వయమీఁగ శిమాయయున్ యనన్ ॥ ౨౬౭॥

క. మఱియును గుమశ్శకునముల।
వెలువకనస్త్రీగిభ్రమణ-వృషభుఁడుగనియెం।
దెలవకు మనఃప్రియంబుగ।
మెఱయుచు విహరించు నట్టి మృగముఁ గనఁగన్ ॥ ౨౬౮॥

వ. అవలోకించి ॥ ౨౬౯॥

క. ఇంచుకయు నుద్దుసేయక।
వంచితకాయంబుతోడ-వసుధేశుఁడు నాఁ।
బొంచి చని పట్టఁబోఁగు।
ప్పించి యొగసి మాయలేడి-పెదరికకరణిన్ ॥ ౨౭౦॥

చ. ముఖమెగయించి చూచుఁ దృణముం గఱగమూరొ-నమస్తకంబుగోఁ
కుఖురపుటంబులం బృథువి-కుంజములన్ వడి దూఱి డాఁగునా।
కుఖనన మొప్పఁ జేయుఁ బలు-గొమ్ముల వెట్టటుఁ గొట్టుఁ బొట్టితోఁ।
కఖరకరాన్వయుండు సర-గం దమఁ బట్టఁ దలంచి వెంబడన్ ॥ ౨౭౧॥

చ. రవికులవార్ధిచంద్రుఁడు కు-రంగముఁ బట్టఁగ జాల్దినన్ననో।
జవమునఁ బట్టలుం బోదలు-జంగునఁ దాఁటు నుఁ బాఱు లేడియుం।
దవిలిన దూపవృత్తునవి-ధంబుల రాముఁడు వేసి నిల్చెనం।
జవమఱినట్లు వాలుకను-సాచి వగర్చు మనిల్చె నిత్తియున్ ॥ ౨౭౨॥

క. సారంగధరుఁడు మున్నిటు।
సారంగము వెనుదవిలిన-చందంబున నా।
సారంగసదృశదృష్టున।
సారంగము వెనుక రామ-చంద్రుఁడు పరుగుచున్ ॥ ౨౭౩॥

ఉ. శిరమున మేనసన్ననలు-చిక్కఁగఁ జేర్చికొన్న తాగ్రహం।
శరములఁ బొంచిపొంచినను-దారికినడ్డము వోయిదట్టపుం।

దరువులమాటునన్నలు మఱి-దత్పరిత్రాణతుష్టిఁ బ్రభూ।
పరకులనాథుఁడా హరిణ-వన్యముఁ బట్టును పాయకాలియై॥ ౨౭౪॥

వ. అయ్యవసరంబున॥ ౨౭౫॥

గీ. తృణముగ నచుట చంచల-దృష్టిఁ గనుట।
భయము నొందుట వెన్నిచ్చి-పాఱుటయును।
జాడఁ గానిప్పుడమ్మాయ-లేడి సమర।
భారమునఁ దోడి పాఱెడి-పంద వోలె॥ ౨౭౬॥

వ. మఱియును॥ ౨౭౭॥

సీ. దాఁటుచోఁ బూర్వపా-దద్వంద్వమెక్కుడఁ,
గదియించుటం జలి-క్రమము గాఁగ।
లలిఁ బాఱుచో ఖురం-బులు నెత్తియలఁ బడి,
మ్రొగ్గుట యొప్పగు-మ్రొక్కు గాఁగ।
మురుతర శ్రమమునఁ-ముసుఁగక వెడలు నిం,
దాఘ్రాణకంబు పా-ద్యంబు గాఁగ।
దిను నెడ రాలిన-తృణలేశమతిం వి,
శ్రమ్మగు దర్భాస-మ్ము గాఁగ।
గీ. జేరి యెదురేగు టాత్మోప-హారము గను।
రాము నొప్పించె మాయాకు-రంగ మపుడు।
పరమపురుషుఁడు హరి సమ-గ్రంబు గాఁగ।
ముక్తిఁ గోరియొసంగెడు-మునియుఁ బోలె॥ ౨౭౮॥

వ. వెండియు నక్కురంగశాబకం బగంబులనక నగంబులనక రయం
బునం బాఱుచు మాయావి గావున రాముని పై శర్కరావర్షంబుఁ గురి
సెడుదానిం బోలె జరమఖుర పుటాగ్రంబుల ధరణీపరాగంబు మీ
టుచు రాక్షసవంశక్షయంబగు నుల్కాపాతంబునుం బోలె మిం
టికెగసిపడుచు మృత్యుముఖ గహ్వరంబునుం జొరఁ బాఱుకర
ణి గుహాముఖంబులం దూఱుచు బ్రాణాత్యయావసరంబునం బో

లేఁ భ్రమించుచుఁ బాపుని సంపదయుంబోలెఁ దనంతనస్తో
చి యుద్విగ్నా బగుచు దరిద్రునింబోలె దీనాననంబుఁ జూ
పుచు సమీరణంబు పగిది చలచిత్తంబై ఖలునివిధంబునఁ
గర్వరాజితభాసురంబై కాపురుషుని పనువునం గుటిలమార్గ
గామియై నరకంబున కోర్వనిదారుణంబోలె నసిపత్రవనంబులకుఁ
దోలగుచు ఘోరదుర్గమారణ్యమార్గంబు బహుమానంబుగా నెల
యించికొని చనుటయు రాఘవుండు జాంతర్గతంబున. ౨౭౯

క. తమ్ముఁ డిదిమాయ లేదను
నమ్మనసమ్ముఁ దగఁ జనవి నకవచ్చితినో
సమ్మర్యాదీనగ్రహ
రమ్మునఁ గూల్తునఁ భయద రంహస్తుఁడై ౨౮౦

ఉ. తూణములోని బాణముఁ - దూర్ణము గాఁగొని వారిఁ గూర్చుచున్
క్షీణముదంబునన్ ప్రతి - సింహుఁడు రాముఁడు కూఁత నేసెన్
ప్రాణముదుర్విషాణము వి - రాజితశోణముసత్కృపాలయా
ఘోణముఘోరఖాణమఘ కర్మధురీణముఁ గైతవైణమున్. ౨౮౧

వ. తచ్ఛరంబు రయంబునం దాఁకుటయు. ౨౮౨

చ. స్మయరహితుండు నిర్దళిత - సత్త్వుఁడు నైశనతోంటిరూపువి
స్మయముగఁ దాల్చి రాక్షసుఁడు - చప్పుడ నెడ స్వసలక్ష్మణాహతో
స్మియును మఁ దేరెలుంగునవ - చించి ముఖంబున నెత్తురోల్కఁగన్
వ్యయముఁ దగు రామబాణహతి - వాతఁడు ప్రాణముపీడనవ్యఁడై.

క. ఇవ్విధమున మారీచుని
క్రొవ్వు వెలచి యొలుకఁ జను రఘుప్రవరుఁడు పెం
దవ్వగు దెంచి కనవి వెస
నవ్వనముం బాసివచ్చు నంతటలోనన్. ౨౮౩

మ. అనుజాలక్ష్మణ చేరరాం వినుమదీ - నాలాపమారాముఁడా
డినచందంబునఁ జాబ కాత్మజుఁ మసూ - టింబల్కుఁ టాలించి పా

యని ధాత్రీసుత తెచ్చమూర్ఛ పెనుదై న్యంబాశ్రయింపం దాల్చెనో।
యన సౌమిత్రిముఖంబుఁ గాంచియుటుర - మ్మాయం దుభీతాత్మయై॥

క. ఓయన్న సుమిత్రాసుత।
మీయన్న వనంబులోన - మిగిలినవాఁ డో।
వోయన్నఁ బలుక వేమిటి।
కోయన్న దురేశభీతిఁ - గూలె మనంబుల్॥ ౨౫౬॥

గీ. అసురవరులను సురలుఁడ - న్నాఁగిరేని।
భయముఁ జెందక శూరుఁడి - ప్పగిదిఁ దమ్ముఁ।
డాయనుమఁ జేరఁ బిల్చెను - డాయఁ బోక।
దయ్యతడ వేలనయ్య ప్ర - ణయ్యము గదయ్య॥ ౨౫౭॥

ఉ. అంజలి సేతు రాము శిర - యంబున నిప్పుడ కూడఁ బోయినా।
నంజలి దీక్ష్వ మంచు ధర ణీసుత వేఁడి వలత్ము ణుండుబా।
ద్యాంజలి యైతదీయ చర - ణంబుల మస్తము మోపి యేలభీ।
తింజలనంబు నొందఁగ సతీముఖ కుంకుమ సూల్లసత్ప్రదా॥ ౨౫౮॥

క. లలన పసూ నాల్లభువన।
మ్ముల భారము మీఁదఁ బడిన మోయ వశమెతీ।
ద్బలవిరామ సేసె నెఱుఁగ మె।
చలింపవలదింక రామ - చంద్రుని కొలకున్॥ ౨౫౯॥

క. క్రించుఁ దనంబున రాముని।
వంచింపం జెతీఁగిడ మజామాశాధములూ।
హించి విడమాయలను పచ।
రించి చెడుదురగ్గివడిన - క్రిములవము పునక్॥ ౨౬౦॥

వ. అనిపలికి మతియూను మహాగ్రజాంతం హరిణపరిగ్రహార్థం బుసు
నవసరంబున॥ ౨౬౧॥

క. పదలకభక్తి మెయినీ।
పదివను గాచి కొని యుంపు వాతాయు పుఁబా।

ట్టైదననియరిగెం జెప్పుము।
తదీయవచనంబు లెల్ల వాఁటుదుఁ జెప్పురా॥ ౨౯౨॥

చ. అనవుఁడు రామచంద్రుఁడును - హా పవనాంధిసహోదరా యయు
మ్మనఁజను దిమ్మటం బెఱఁగడుఁ బొమ్మ౯ చుఁజేరినసందుఁ బోకన
న్నను చిరమార్గవర్తనద - యాపరిహీనము నన్నుఁ గాచియు
న్ననుఫలమే మియన్ననువె సంగనఁ బోవఁగ దన్నుఁ మొక్కెదన్॥

క. అనుచు యనర్థోన్ముఖుండును।
ఘనచింతాక్రాంతుఁడును వి-గళితాశ్రుఁడునై।
త్తనిరుత్తరుండునగు నా।
తనిఁ గన్గొని సీతాపుత్ర-తామాత్రినయై॥ ౨౯౪॥

మ. ఇదెమీయన్న మహాత్ముఁ డైపిలిచెఁ బొమ్మీయన్నఁ బో వేమిసీ।
మదినూహించితొ కాక కానఁగుల - స్నాతోద శీతేనఁ బూ।
ర్ణదయామూర్తి వెయంచు నిష్ఠురముల - న్యాయంబు గాలత్మనై।
న్నసతీరత్నము దూఱినాఁడ సదస - చ్చాభక్త్యర్ల దాదుఃఖితన్॥ ౨౯౫॥

వ. ఇట్లాదిదుఃఖాతిరేకంబునఁ॥ ౨౯౬॥

క. నాచిత్తమునిను బోంట్లకు।
గోచరమే యన్న చావుఁ - గోరినను మది।
న్వోచితరుగుటిపు డెతిఁగతి।
నీచసుమిత్రాసుతుఁదు రా త్మనిహీనవివేకా॥ ౨౯౭॥

క. నాటంబగువస్తదుటజ।
నాటమున దనిలువనీఁక - వఁదనవుడుఁ।
మ్మాటలు తనహృదయంబున।
నీ బెలపోటులయి నాట - సిట్లు చిపలికెన్॥ ౨౯౮॥

ఉ. ఓరఘురాముఁడా త్రివిష - దక్కట యిమ్మవనము గ్రవాత్మస।
హారిరమునిమ్నఁ బాసిచనఁ - గూడమునాకనిరొత్తి చెప్పని।

పాఱఁ బరుషనిష్ఠురోక్తులన ఘుంబని మాడక పల్కి దిట్టునీ
వారయిత్తున్న పితృస్వాదమూఢీతిరాముఁ డెటుల్గకుంము నీ॥ ౨౯౯॥

క అని పలికి రామచంద్రుఁడు
చనినపథముఁ బట్టి చనియె-సౌమిత్రియు నా
ప్పనిహృదయంబున రావణుఁ
డెసఁగూలంబైనసమయ-మునిమదమొదవన్॥ ౩౦౦॥

క. అన్యాయుఁడు ఖలుఁడు విఘృణి
తాన్యాయుఁడు ఘోరరూపు డంబిటమాయా
సన్యాసిరయ్యె వాఁడుం
జన్యనిసతిఁ బట్టునర్హచారముతోడన్॥ ౩౦౧॥

గీ ఇట్టులుత్తరదిగ్రైతమ-మెల్లఁబోది
పూఁతఁ బసనరాగనేకజల-పూర్ణకలశ
మనురధరియింద్రహారవా రా-యుమమువచ్చి
పర్ణశాలకుఁ గదుసమీ-పమున నిలిచి॥ ౩౦౨॥

క దేహీభయుదుఁ డాతఁడు వై
దేహీభక్తివినయముఁ గాంచి-దేవి భిక్షాం
దేహీయనుమును బాఁకిసం
దేహింపకయొసఁగుడవో ము-ధృతిదళ్రోత్త్మాన్॥ ౩౦౩॥

వ అర్ఘ్యపాద్యంబులొసంగి విభ్రాంతయై యిట్లనియె. ౩౦౪॥

ఉ ఇంమక విశ్రమింపుమయ-తీశ్వర మత్పతివచ్చి మిమ్ముఁ బూ
జింమఁ దండుపోన్నత వ-జింకతలాలున నిందు వచ్చిన
ట్రింబికదారిఁ బట్టికొని-తెమ్మని వేసుకమీఱి నేమ్రబా
రింబికదన్నమిత్రమున-దివ్యఘనుర్ధరుఁ డైన సోదరున్॥ ౩౦౫॥

క. పుత్రిసమానసుమిత్రా
పుత్రిసమాగసుగుణ భూషణపుసా

స్మరత్రాణపరాయణుఁడై।
ధాత్రీపతి శాపువట్టి-దానిపియుందన్॥ ౩౦౫
గీ. అరిగితి దవయ్యోహోలక్ష్మ-ఖాతాటంబు।
దైన్యమునఁజిక్కె నాతని-తమ్ముఁ డతఁడు।
గతిఁగానఁబోయెనుభ్రమచు-నడవిలోంటి।
నున్న దానఁ బరివ్రాజ-కోత్తముండ॥ ౩౦౬
వ. అని చెప్పి॥ ౩౦౭
క. కుశలగతివసుధ నేలిన।
దశరథుకోడలను రాము-ధరణిపుభార్యన్।
దశదిశలన్విశదంబగు।
యశమునఁ జెన్నొందుజనకు-నాత్మజనిన్॥ ౩౦౮
క. అతివా నీ వాడుచను।
తృతివాక్యంబులను వాదు-హృదయమలరనీ।
గతివానల నెంచలనీ।
యతివారూంగంబువడుట-కాపదయయ్యెన్॥ ౩౦౯
చ. నెలబు నుడించుమోముమహ-నీయతరంబగుచన్నదోయి వె।
న్నెలవడదాఁకు దేహమున నీయశగంభరుమధ్యభాగముం।
గలుగఁగఁ జేసి భాగ్యనిధి-కాంతనొనర్పకనిన్ను చేసెను।
న్నెలఁతఁగఁ జేసి నేమనఁగ-కీర్తివిధాతృఁడుదుర్విదగ్ధుఁడై॥ ౩౧౦
క. నవనీరజగంధివికడు।
నవనీరజోగంధివసుట-యన్యాయము దే।
వవిలాసినీకదంబము।
నవధీరణసేయఁజాలు-నందముగలుగన్॥ ౩౧౧
గీ. అనిమతిచయూనద్దురాత్ముఁడ-య్యవనిజాత।
దర్శనముఁజేసినీదుసౌం-దర్యమునకు।

సర్వభువనంబులేలెడు-సార్వభౌము।
పల్నివగుటెంతయును నెన్న-షడ్గగంధి॥ ౩౧౩॥

చ. అటులయువాఁ గాంచిన యుంబొకయింపు మశలేక సీతను।
స్నహవితరీతినీతివిడి యాడెదుగష్టవిక్రుష్టపదంబులే।
మనమున నగ్గలంగ నలు-మానక సన్నుతి సేయురిట్లువ।
చ్చునెఱకించి చూపఁబ శుద్ధులనోటనశుద్ధవాక్యముల్॥ ౩౧౪॥

క. నానాథుశౌర్యవందిత।
నానాథుని కార్యనీవ-నాథుని గాహీ।
నానాలోఁబలెక్కుదుతరు।
నానానాలోకనాశ-నముఁగోరికటా। ౩౧౫॥

క. పిత్రుపాన్లఁబురముఁద్రుంచు।
ప్రతిమానముఁగాఁగలంచి-భయమునఘునవన।
పితికోర్చఁగాకలోక।
త్రితయము సేలంగవని-దృఢభుజశక్తిన్॥ ౩౧౬॥

వ. అనిన నయ్యతివాహ్యజపవిత్రాంజకుం డయ్యవనీజకిట్లనియె॥ ౩౧౭॥

క. విన్నామునీనాథుం గడు।
నెన్నకొనెదు గాని నిర్జ-రేశ్వరుఁ జేలు సా।
ఒన్నిలిపిరాక్షసులచే।
పన్నతిలఁగనిసెట్టినన్నుఁ జర్చింపవమో॥ ౩౧౮॥

ఉ. నీవిటువిన్నసీతమహానీయుఁడుతాత పులస్త్యుఁడప్పుడు।
శ్వావసుఁడన్నయక్షపతి-వానిజయించితదీయపుష్పకం।
శ్రీవిభవంబులెల్లఁగొని-జీవముతోడుతఁబోవవిచ్చుతి।
రావణనామముఁడకెఁ భయన-రాక్షసనాథుఁడ లంకనేలుమట్టి॥

క. లోకములెల్లజయించిన।
లోకభయపరాక్రముఁడఁద-లోపరిభవకా।

లోకవనములఁజిక్కితిగనఁ।
నైకానుమిష్టభోగ-గతివడయుటకున్॥ ౩౨౦॥

వ. అనివెండియు॥ ౩౨౧॥

ఉ. ప్రాయముకల్మినింపెసఁగి-రాజసనాథుఁడనైననాయకున్।
ప్రాయముఁదీర్చుమాయమచు-రావణుఁడాడినసఖ్యులుండ్రుణ।
ప్రాయముగాఁగఁజూచినృప-భామినిజానకివల్కెభర్తృపై।
పాపియముఁజూడనీకుమదిఁ-బట్టెనెనెమ్మదినుండకక్రిగతిన్॥ ౩౨౨॥

ఉ. సారవుబ్రహ్మవంశమున-జన్మమునొందితినంటివీదు రా।
చారపుమాటలాడుటయ-సంగతమేనుబవిత్రవర్తన్వ్యథా।
నీరయిపోఁదలంచితివి-నిశ్చయమింతకునిన్నునాతత।
క్రూరములారఘూత్తమునిరోపములిప్పుడురూపుమాపవే॥ ౩౨౩॥

గీ. రామలక్ష్మణులిచోట-లేమి నెఱిఁగి।
వచ్చుటనతెల్లమయ్యెనీ-వోరవిజిత।
విక్రమమునీదుసత్కీర్తిన్-విశదమయ్యె
నన్నయన్న జయించితి-నన్నదిన్న॥ ౩౨౪॥

క. చెడుగచెడుకాలమైనన్।
వెడఁగుననుడుగులాడిట్లు-వేయేటికినీ।
వెడఁగలిగిపొమ్మునృపుఁడి।
యెయ్యెడకుంజనుదేకముస్న-యెయ్యెడకైనన్॥ ౩౨౫॥

చ. అనవృతువంగజాతశర-రానలతాపవిభిన్నచిత్తునా।
న్వజనదశాతిశీగమభ-వద్వచనామృతవల్లిఁదేల్పకు।
న్నమరణంబునీకతన-నాకగునిశ్చయమంతనన్నుఁబో।
లివముగవారలెవ్వరున-లేమికిఁగాంతలువంతనొందఁగన్॥ ౩౨౬॥

క. గోభూభుజగజగనిత।
భూభృత్కుచతెల్లవల్లసి-పొందుదురుచనుం।

గోభూభూతదోర్గ్రహుఁడ।
నీభాగ్యము గాదె పౌలస్తి-నిన్ను వలచెన్॥ ౩౨౭॥

ఉ. ఎక్కడి రాముఁ డింకనతఁ-డెక్కడ కెక్కడ వచ్చుఁగానలో।
నెక్కడ వోయెనో యనుజుఁ-డెక్కడ వోయెనొ రాక్షసాళిచే।
నెక్కడ ద్రిమ్మం దనో మృగము-లెక్కడ ద్రిమ్మంగనో వానిమీఁద నీ।
కెక్కడి పేర్మి నరమ్ము మన-మే గుద మిద్దము మ్రయంబునన్॥ ౩౨౮॥

సీ. అప్సరోవనితల సవఘీరణము సేయ,
రాక్షసాంగనలుహా-రతులొసంగఁ।
గ్రీడాభవనకుడ్య కీలితవిమలని,
శ్చలదీప్తిమణిదీపి-కలు వెలుంగ।
ఘనశైత్యకారక-ఘనసారమిశ్రిత,
పృథులచందనచర్చ-హృదయమలర।
నత్యంతవివిధమ-నోహ్లాదకల్పిత,
పరిమళాగరుసుధూ-పములుములయ।

గీ. మెచ్చిబలతునవేఁ జెలి-దెచ్చినట్టి।
ఖచర కాంతలుఁ తగుమాడి-గములు సేయ।
బాలకైలాసమును శమీ-పత్రియుగము।
జేసియా దెడుదశకంఠు-శేరఁదగదె। ౩౨౯॥

వ. అనిపలికియాక్షణంబ॥ ౩౩౦॥

క. శతముఖముఖబర్హిర్ముఖ।
శతపత్రేక్షణలబాందె-పాలలవిడున।
స్పృశిశివీక్షింపుమనుచువిం।
శతికరములుదశశిరములఁ-సమదాకృతియున్। ౩౩౧॥

గీ. మెఱయమూడలుగలమల్లి-తెఱఁగుదోప।
నెదుకనిల్చినఁజానకి-హృదయమలర।

ఏమి సేయుదు నిటకు మా-యామృగంబు।
దేలచను దెంచెఁ బొమ్మంటి నేలవిభుని॥ ౩౩౨॥

వ. అనితలంచి నిగుడుభయాతిరేకంబున. ౩౩౩॥

క. ధరణీసుత ధరణింబడి।
పరమాంబరుమూర్ఛమునఁగఁ-బట్టికొని నిజే।
ద్ధరథంబున నిడికొని స।
త్వరుఁడై రావణుఁడు పోవఁ-దదవసరమునన్॥ ౩౩౪॥

ఉ. ఇంచుక తేటి చూచి మొగ్గ-మెత్తి విశల్పకించితన్నన్నో।
కిం-చుక భీతిలేక కొని-యే గడు దానవనాయకుం బ్రతీ।
క్షించి కరంబు బెగ్గడిలి-చిత్తము తత్తరముందసీతదుః।
ఖించె దదీయశోకమెతిఁ-గింపఁగ బ్రహ్మకు నైనఁ దీఱునే॥ ౩౩౫॥

వ. దుఃఖించుచుఁ దనమనంబున॥ ౩౩౬॥

క. పుణ్యమతి మఱఁది మాటల।
గణ్యములుగ నెంచనైతిఁ-గల్గునె ఘోరా।
రణ్యమున నింక నాకుశ।
రణ్యమునఁ జెంత మిగుల-రాముఁడలఁచుచున్॥ ౩౩౭॥

క. క్రోధాత్ముండై లొల్లివి।
రాధుం డెత్తికొని పోవ-రక్షించితివ।
ద్బాధయుడిపి యిప్పుడు రఘు।
నాథ వెస బ్రావి దేమి-వన జెఱఁదలఁగన్॥ ౩౩౮॥

ఉ. వేయును జన్మఁ గూడి రఘు-వీరుదు రాత్మకు వీనిఁ ద్రుంపరా।
వేయును లక్ష్మణా కడువి-వేకవిహీనత నిన్నుఁ గొన్నియు।
న్నాయము లాడితత్ఫలము-నంతితి నిప్పుడ యన్నఁ దోడితే।
వేయును వీనిఁ బట్టిపడ వేయును వేయన నేల మ్రొక్కెదన్॥ ౩౩౯॥

క. రావణుఁడు నన్నుఁ జెఱఁగొని।
పోవుచునున్నాఁడు వీనిఁ-బోకార్చినను।

గావఁగ నియ్యెడ రఘువర।
చేవచ్చినఁ గాక కీర్తి-వికలత గాదే। ౩౮౦॥

వ. అనిమతియున నేకవిధంబులం బలవించుచు॥ ౩౮౧॥

చ. ఎక్కడఁ జొత్తు నేది తెఱఁ-గయ్యది దిక్కెఁక నేము బుడిన।
న్నెక్కటి బాత్తుఁ డెత్తికొని-యేగెడు నిప్పుడ చుట్టుముట్టెము।
త్తెక్కనవీనికంఠముల-నెంతయు మేదినిఁ గూలఁ దాచినన్।
జక్కఁగఁ బోరి వరయ్యసుర-సాధ్యవియచ్చరకిన్నరోత్తముల్॥

క. పరమపతివ్రత సీత।
స్వరగునఁ గొనిపోకు గాక్ష-సాయకపీనిం।
దెరువున వాగరుమీఱుం।
దరుగుల్మలతాదులార-దయలేమిఁగటా॥ ౩౮౩॥

సీ. దనుజాంధుననుఁ బట్టి-విను వీధిఁ గొనిపోవఁ,
గానరా విదియేమి-గంధవాహ।
దానవునాఁగినిం-దరియొనప్పుడవి వేడఁ
మాటలాడరి దేమి మానులార।
యురసిరక్షింపుమా-యమ్మాయనుచుఁ బిల్వ,
ఈమయిట్లుత గునెవ-సుమతి నీకుఁ।
గనలి యాతని శిరః-శాంతార మేర్పక,
తరులడాఁగెద వేమి-దావవహ్ని॥

గీ. కరుణననుఁ గాచుట కునిజ-కాండములను।
రావణునిబట్టి తుంచు మనో-దావరియన।
వడిగఁ బాఱెద విదిగోమి-జడత నొంది।
యనుచుఁ బలవించు నలుదిక్కు-లాలకించు॥ ౩౮౪॥

క. అవనిజ యిట్లు పొగిలెను।
తవసరమున సంచలించె-నగముంబులు దా।

మునిజనములగుటఁదలంప
ననిశ్వాసజగుణమెట్టు-లైనవిడుచునే॥ ౩౮౫॥

వ. అయ్యవసరంబున॥ ౩౮౬॥

మ. మునయాకారముఁదాల్చి రాఘవులన్ మ్రారీచుఁడావంచనం
గొనిపోవం దశకంఠుఁడిటనీ క్షోణీసుతం బట్టెనే
మునియౌనిందఁదొలంగఁ ద్రోతుమిఁక నా-హోచబ్బెంగానిపో
దనిరో తేదులఁజేరదుం గుమవకాం-తంబుల్ దవాగ్ని భ్రమన్॥

గీ. ధరణిజాక్రందనోద్గత-ధ్వానఘూర్ణ
మానకాననమృగపక్షి-మండలంబు
పలుమ రెంతయుఁదవరారెఁ-బత్త్రికంతు
మాయ శ్రీరామునకుఁ దెల్ప-నోయనంగ॥ ౩౮౮॥

సీ. కన్నులెఱ్ఱఁగఁ జేసెఁ-గలకంఠబృందంబు,
బుసకొట్టుచును ఫణుల్ విసముఁ జిలికెఁ
ఘటములదరనిల్చె-గంధసింధురములు,
ప్లవగబలంబులు-పండ్లు గొఱికె
మొగములు జేవుఱిం-పఁగ శుకంబులు గూసి,
నోలిఁగపోతము-లుంకరించె
ఘూకముల్గలఁగి ఱెక్కలు ద్రిప్పఁగఁ జొచ్చెఁ,
గేకిసంఘంబులు-కేకలిడియె

గీ. నఖిలభూతహితుండగు నట్టి రాము
వనిత బలవంతమునఁ జెఱ-పట్టఁగగఁ
భీతివడి, గొనిపోయెడు-వేళ నష్ట
దశజాఁగ ల్గొనికినుకఁజెం-దినవనంగ॥ ౩౮౯॥

వ. అంత నజ్జనకనందన॥ ౩౯౦॥

ఉ. ఏ మిథిలాధినాథసుత-నిర్దయుఁడుండగు రాము భార్యఁ జుం
డో మునులార యక్షవిహ-గోత్తములార ఫణీంద్రులార వే

నా మొఱ యాలకించితివొ-నాపకు వీనితలల్హరించితో।
ఓమహనీయులార మఘ-ధీశుఁడు మిమ్ము గరంబు మెచ్చఁగన్॥ ౩౫౧॥

క. అః ఘోరోగ్రఫణి మురఁబడిఁ।
గొనిపోయెడు సర్పవనిత-కన్నమును మఱన్।
జనకజయే స్ఫుటయుంద।
ధ్వనివిరిక యణాంస ప్ర-ధానుఁడగు మఱన్॥ ౩౫౨॥

క. నాకపతికి వెఱవక మై।
నాకము రావణు నెఱుర్వ-నలి కేళ మదాఁ।
నాకపలి వెపలికదువడి।
నాకపథంబునను వచ్చె-నని సురలెంచన్॥ ౩౫౩॥

ఉ. పాతిత శాత్రవుండు నురు-పక్షబలుండు జటాయు డల్లసం।
ఘాతిసహోగ్రతుండు నృప-భామినిశోకము సత్వరానుకం
పాతిశయంబునన్ విని మ-హాబలు రావణు నాఁగె మున్నశం।
పాతిత దేవాదీప్తిగుల-పాంసన దృష్టిపథంబు నాఁగఁగన్॥ ౩౫౪॥

వ. అమ్మహాబలుండడ్డువడి॥ ౩౫౫॥

క. కంఠీరవమధ్య సాదశ।
కంఠవిషుఁడు వేనినీదు-కంఠము లుమహా।
కుం-ఠితఁగుని మిసమువర్త్యప।
కంఠమునకునను తుగరళ-కంఠు నెఱుదినన్॥ ౩౫౬॥

క. అనవృషునకుఁ దాతనికి।
ట్లనఁబులుఁగానన్నుఁ గెలువ-నగు నేనిన్నా।
ట్లుసుజ కు ప్రదేటివగని।
కునచు మఁనలపడిఁ బోయె-ఘోరంబయ్యెన్॥ ౩౫౭॥

చ. భాగదమజాస్య కౌమోత్తముల-గ్రపతిమానులు కానుమాత్రుల।
తృ నిరిసత్తువలూర్జితన-యానయుఃలాకుగవేసఁబ్రగప।

న్నగమును జాళశరల్ మిథిల-నాథసుతాప్రియతాపకారకుల్।
డరినఖాస్త్రసాధనులు-దారొకని పికజటాయురావణుల్॥ ౩౫౭

వ. ఒండొరుల నఖవిశిఖంబుల వ్రేటులాడు సమయంబున॥ ౩౫౮

గీ. అక్షిగతుఁడగు రాక్షసా-ధ్యక్షుఁడుగ్ర।
పక్షినాథనఖక్షత-వక్షుఁడయ్యె।
నక్షణంబున రాక్షసా-ధ్యక్షుచేతఁ।
బక్షినాథుఁడును విశీర్ణ-పక్షుఁడయ్యె॥ ౩౬౦

ఉ. నొచ్చియు నీడఁబోవక మనోధృతి రావణుఁ గాంచి వంచనం।
దెచ్చితి రాఘవేంద్రుని స-తీమగపంతము గాదు నీకుఁ బా।
టచ్చరవృత్తి గాని యిఁక-డక్కులు సెల్లవు మన్నఁ బాపి తిం।
డచ్చినమేలు నీకను మ-సాహసవృత్తిఁ గడంగియాతనిన్॥ ౩౬౧

గీ. వచనములు చీలుఁ గంఠముల్-చిదుమఁ గోరు।
నెనసి వడిఁ బోరు నభమున కెగసి పాఱుఁ।
గ్రమ్మఱను జేరుఁ జానకిఁ-గాంచి వగలఁ।
గూరుఁ బలుమాఱు మాఱున-మారుసుతుఁడు॥ ౩౬౨

వ. మఱియు నద్దవిడిఁ దద్దయు నద్దిశేని కడిమిం గ్రద్దరించుచు గ్రద్ద
తేఁడుఁ బెద్దయుం బ్రొద్దు ప్రొద్దుకొలము సామి యుద్ధియయలర న
ద్దనుజుండాఁకి పోరి పోరి పెద్దవాఁడు గావున॥ ౩౬౩

క. పక్షములు దనుజకరవా।
లక్షతులం దెగుడుఁ గతుఁ జ-లంబఱి పడియెం।
బక్షిశ్రేష్ఠుఁడు పవిభ।
గ్నక్షోణీభృచ్ఛిఖరము-కరణిన్ ధరణిన్॥ ౩౬౪

క. సీతం గైకొని ఖము వఁ।
బాతకుఁ డగు రక్కసుండు-పఱచెదునవిదుఁ।
ఖాతిశయంబున వ్రాలిన।
రీతిం గూలుటయు నతివ-ప్రిదిలి వనాన్తిన్॥ ౩౬౫

వ. కంఠగతప్రాణవాయువగు జటాయువునుద్దేశించి॥ ౩౬౮
చ. అసురవిరోధిఁ ద్రుంచినను-నారసి ప్రోవఁ దలంచి భీమహా।
సమరమునన్ విరోధిశిత-సాయకభగ్నగరుద్వయుండవై।
శ్రమమున నిర్విధంబున ధ-రంబడఁ జూచెఁగ నైతి నీకుఁ బు।
ణ్యము నను బోవఁ బాపె మదు-రయ్యెఁ గదయ్య ఖగప్రభూత్తమా॥
గీ. అసురవరుఁ డనుఖలుఁడున-న్యాయుఁడధముఁ।
డైన రావణునకు జయ-మమరనోసఁగి।
పరమపుణ్యాత్ము నిన్నట్లు-పడఁగఁ జేసె।
ధాత నీయెడఁ గడుఁ బక్షపాతి యగుచు॥ ౩౬౯
వ. అని మతియును వనస్థశరణ్యయగు నవనీకన్య తనమనంబున॥ ౩౭౦
చ. అరయఁ బరోపకారపరుఁ-డై యితఁ డీల్గెను బుణ్యలోకము।
సిగుఁడగుఁ గాక తుంచునగఁ-జెందు ధరాసుతఁ గొంచు రావణుం।
డరిగె సరిత్సరోవరమ-హావన పావనయోగికాశ్రితా।
త్కరశిఖరాలయానములను-దాఁటు మలోకభయంకరాకృతిన్॥
క. తటతటహృదయము దరనం।
తటజనకజయొక్క శైల-తటములఁ గనియెం।
దిటముగ విహరించెను మ।
ర్కటవర్యులనిర్విథమునఁ-గాంచి పినుపగన్॥ ౩౭౧
క. పార్థివునకు వార్తాకథ।
నార్థంబరంబొసంగి యుగచరులను సం।
ప్రార్థన సేసె ను గతివ।
ప్రార్థంబున నగలుముడిచి-యువతిన్ విడిచెన్॥ ౩౭౨
గీ. ఎట్టికాలంబునకుఁ బుట్టి-నింటికేగు।
తానుమునుగొన్న సొమ్ములఁ-దగఁగ నెరవు।
దీర్చఁగతినొప్పె రాఘవ-దేవిసుమణి।
ఘవిత భూషణములు రత్న-గర్భనిడి॥ ౩౭౩

క. నగమున నిర్వ్యాసమునఁ దన|
నగలు మిగులఁ బైటచెఱఁగునను ముడిచి విడి|
న్నగచరులయొద్ద విడువగ|
నగనయనుచుఁ మొఱయిడు మహాఘనధ్వనిఁ బశిరొక్కెన్॥ ౩౭౪

వ. ఇవ్విధంబున నాపత్ప్రాప్తయు సంతప్తయునగు జానకీపరిక్షిప్త తప్తకాంచనమయ భూషణంబుల నయ్యగచరశ్రేష్ఠుండగు సప్తాశ్వనందనుం డాప్తుఁ బనిచి సుగుప్తంబుఁ గావించె నంత॥ ౩౭౫

సీ. మానినీమణి శిరోమణిఁ గాకరత్నక,
లాపకలాపము లుబ్ధపతితముఁ|
గావించి హోనాథ కావరావే యంచు,
దిగులొందు జానకి వగపుఁ గాంచి|
కవలితోనుడుకుచుఁ గలఁగు నకూపార,
తీరంబుఁ జేరియ త్రిదశవైరి|
సాయావిహారిమమార్గంబు రావణుఁ,
డంతసన్మార్గుఁడై యద్భుతగతి|

గీ. వంశవంశాటవికిఁ దెచ్చు వహ్నియనఁగ|
జలధిగనిభీతినొందుర సాతనూజ|
సీతనకలంకఁ గొనిపోదు శీఘ్రముగను|
లంకసకలంకఁ జేరని శ్శంకుఁడగుచు॥ ౩౭౬

వ. లంకకుం జని జనకనందనం దన యుపవనాశోకవన మధ్యంబునం బదిలపఱచి యదృష్టుండై చొచ్చె ధరణీపరాగపరిచ్ఛన్నశరీరయై యయ్యవనీజ మదీయాంతఃపుర ప్రవేశంబుఁ గావించి కామోపభోగంబులం బొందుము రమ్మనియె జగన్మాతయగు సీత యిట్లనియె. ౩౭౭

మ. గతితప్పక రవి సంచరించిన నులోకాలోకమూటాడినం|
గతి శ్రీరాముఁడ నాథుసాధ్వి నిజగిత్కళ్యాణ నేనవ్వ సం|

గతికాసింతు నెవాంసి కాకము నెదక౯ - గామించు మేఘోరదు।
ర్గతిపాలై చెడనిట్టులాడెదువిను౦ - గాఁ౦బుచేరఁగట్టా॥ ౩౪౮॥

వ. అనుటయు॥ ౩౪౯॥

క. కనుఁదెట్టవారమిగుల౦।
గనటుఁ బు రావణుఁడు వలుకుఁ - గతినతదనుజా౦।
గనలార వేచియు౦డు౦।
డనిజానకిఁ జాపి చనిరొ - నంతటనిచట౯॥ ౩౫౦॥

క. ఒకమృగముఁ జంపి నిజకా।
ర్ముకాగ్రమునఁ దగఁ దగిల్చి పొరుష్మునఁ బ।
ర్ణకుటీరమునకు వచ్చెడు।
నకుటిలుఁడౌ రాముఁ డెదుర - ననుజుంగనియె౯॥ ౩౫౧॥

చ. కనుఁగొని గుండె జల్లుమనఁ - గాశుభగాననఁ గానలోనసీ।
తనొకతఁ డించివచ్చితిక - దా మదదానవదానమశ్కరీం।
ద్రనిబిడమియ్యరణ్యమిటు గానవు రాదవు రాపదవ్వయు౦।
జనయము సంచలించె మను - మాలసమానసమానసస్థితీ॥ ౩౫౨॥

ఉ. ఈమృగశాబముం జనక - జేచ్ఛకునైతగఁ బట్టి తెత్తుమా।
యామృగమేనిఁ గూలి చిర - యంబునని ప్పుడ వత్తుఁ గానలో।
నీమృగనేత్ర నేమరకు - మీవనిరొయంతయు జొత్తిచెప్పనా।
వామృగసంకులంబగువ నంబున నొక్కతె డించివత్తురే॥ ౩౫౩॥

వ. అదియునుంగాక॥ ౩౫౪॥

చ. వినుమిదిమాయ లేడి వెను - వెంటఁ జనన్వలదంచుఁ దొల్లి నీ।
వనుపము బుద్ధి వై తెలియ - జాడితి విప్పుడరణ్యభూమి నీ।
తనొకతె డించివచ్చితిఁ బ - దంపడి రాక్షసబాధవొందునో।
యనితలపోయవైతివక - టాదికటా బగు ధాత్రిప్పున౯॥ ౩౫౫॥

వ. అనివవిని యుల్కిపడి సవినయంబుగా లక్ష్మణుండన్న కిట్లనిరొ.

క. నీ వాడినచందంబున
నావారిజనేత్ర సీత-నారసియుండఁ
స్త్రీ వాడినచందంబున
రా వేలక్ష్మణయటంచు-రాత్మజుఁ డనినన్॥ ౩౮౭॥

ఉ. పారసనేత్ర నన్నుఁ గని-చయ్యన నిగ్గనఁ బొమ్మటంచు వి
స్తారకగాత్రుఁడై పలుక-సమ్మతినయ్యుమతోడ రాముఁడే
వారికి లోనుగాఁడ నిభ-వక్త్రజవిక్రమమే నెఱిఁగిని
పూరదుమంచుఁ దెల్పినను-పింగ్రదవానలతీక్ష్ణనేత్రుఁడై॥ ౩౮౮॥

క. వినరానిమాటలాడినఁ
జనుఁ దెంచినవాఁడఁ దప్ప-సైఁ ప్రమదుము
ద్వనముబలము నెఱిఁగియున
చ్చినవాఁడవటంచు రాజ-శేఖరుఁ డనుజున్॥ ౩౮౯॥

క. పదపదపోవుద మేయన
పదపోం దనౌ జనకతనయ భయమానన నుచుం
బదములతో ట్రొలదీనా
స్పదుఁడై రాముఁడు నివాస పదమున కాత్రిన్॥ ౩౯౦॥

వ. నానావిధంబుల దుర్నిమిత్తంబులకుఁ జిత్తంబు త్తలవడవచ్చి సో
దరునక భిముఖుండై. ౩౯౧॥

సీ. రాజీవనేత్ర నా-రాక తా నాలించి,
రయమున గావచ్చు నేఁ-డేల రాదు
హరిణశాబముఁ బట్టి-త్వర పెట్టి తెచ్చితి,
నాయుఁ యి ప్రుడేల-యదుగ రాదు
లక్ష్మను జేరిప లుక్రలు నేర్చిన నకీర,
పటలంబు నేఁడేల-పాసిచనియె
నావిక సితమల్లి కాభిరామంబగు,
నుటజంబు నేఁడేల-యొప్పుతప్పెఁ

గీ. కలికికరచరణాద్యంగ-కములఁగలుగు
కాలిభూషణశింజితం-బెలువిఁగఁ
బడదు నేఁడుగ్రరాక్షసా-పహృతయయ్యె
సీతనిశ్చయమిదిసుమి-భ్రాతనూజ॥ ౩౯౨॥

క. అనిపలికిపర్ణశాలఁ
గనిజానకిలేకయున్నఁ-గడువడిశోచం
దనఁగఁధియొందుఁబోయితి
వనమూర్చాపరవశాత్ముఁ-డైమహిఁబడియెన్॥ ౩౯౩॥

ఆ. పడినయన్నఁ నెత్తి-పట్టియేడ్చుచుసుమి
భ్రాతసుతుండువల్కెఁ-దగునెయిట్లు
ధైర్యమందరామ ధరణీశవెదకుద
మివ్వనాంతరమున-నిందునందు॥ ౩౯౪॥

క. అనకటకటఁబడిశ్రీరా
మునిఁగదునూరార్చియుందు-మునమిడివెతకన్
జనకజనుఁబల్లవాగా
రసకటగుల్మాంతరముల-రామసహితుఁడై॥ ౩౯౫॥

సీ. ఈరీతిశోధించి-యొందునుగనరాక,
యున్నశ్రీరాముఁడో-హోయటంచు
గొంతెత్తిపిల్చుచుఁ-గొమ్మడాగితెయంచు,
మెకములుబ్రమింగెజా-నకినటంచుఁ
బర్ణశాలాసమీ-పంబునఁదోయుచుఁ,
బూవులుగోయంగఁ-బోయెనంచుఁ
వనజాక్షిరోసిక-న్గొనుటకష్టంబంచు,
హాయేమిసేతుఁగాం-తాయటంచుఁ

గీ. గాననకిరాతుఁదోఁడేఁను-గలరటంచు
డాయరావేమినను దమ్ము-డాయటంచు

బాలకాదగ్గిపాలు గా-బోలుననుచుఁ।
బాముల్గ్రసించెనోయంచుఁ-బలవరించుఁ॥ ౩౯౬

సీ. ఇందీవరాక్షిన-న్నిందురమ్మనిపిల్చి,
వనికోకిలస్వరాం-బాలికింము।
నదెచంపకామోద-హస్తశాఖంబని,
వామలతాపల్ల-వంబుగాంచు।
నదెగంధగజయాన-యరుణాధరంబని,
నిండఁబండినదొండ-పండుఁగాంచుఁ
నదెతప్తకనకాంగి-హారవల్లరులంచుఁ,
గమనీయతరకీర-కములఁగాంచుఁ

గీ. డంబుమీఱుమృగాక్షిదం-తంబులనుచు।
దాడిమీమృదుబీజసం-తతులఁగాంచుఁ।
గొమ్మపాల్వారుచెక్కు-టద్దములంచుఁ।
లలితపాండురలవలీద-ళములఁగాంచుఁ॥ ౩౯౭

వ. మఱియును. ౩౯౮

చ. గజములఁగాంచిగంధకరి-గామినియంచుఁగలంగుమించునం।
బుజములఁగాంచిపద్మముఖి-పోయెతెయంచుఁదలంచుజాంభర।
వ్రజములగాంచిభృంగచికు రాయనిచేట్పునునాకుజోంపము।
లుక్కజములఁగాంచిపల్లవసు-కోమలహస్తయటంచువందురక్॥

వ. వెండియుం జెలియసినుద్దేశించి. ౪౦౦

క. రమ్మాయనుబల్కవుదుఁ.
రమ్మాయనుఁడాఁగుటేదిప-రమ్మాయనుపై।
రమ్మాయను వెదఖటభా।
రమ్మారొయనుగమునవాద రమ్మాయనుచుక్॥ ౪౦౧

ఉ. మాయనుజెందనేలచెప్పు-మాయనుఁబల్కవిదేమిముద్దుగు।
మ్మాయనుఁదాళఁజాలవిను-మాయనునావెతదీర్పపాస్సకా।

మ్మాయను (గ బ్రమాయెను జా-మాయను నా పయినింత నిష్ఠుర।
మ్మాయను (బొంగ మాయను స-మానరమాయను దివమాయనున్॥ ౪౦౬॥

క. బాలవిప్రు గ్రుకనజ।
బాలపదాచరదురోజ-బాంశ్లిక వను ము॥
బాలశశివదనవగవ।
బాలయి విధాత మిగుల(-బాలసు(డగుటన్॥ ౪౦౭॥

సీ. జనితనీవావతిం-చినకందమూల ఃబు,
అనుపమానను చిభ-క్ష్యములు నాకు।
భక్తినీవొసఁగిన-ఫలరసంబులనస,
దమృతోపమానంబు-లతివ నాకు(।
బటుపూత ముగ నీవు-పలు విశ కుశ ములు,
రమణీయతూలత-ల్పములు నాకు।
నబలనీ వేతిన యాపవిను ల్లెలుకల్ప,
కల్పమానంబులు కలి, నాకు(॥

గీ. దివిరి నా సేసనీవల-దిః పరాగ।
మమిత శీతలమగుమల-యజము నాకు।
రమణినీవు(న్న(బొదలు సౌ-ధములు నాకు।
మవిదనీతో డిగ హానను-రౌూధ్య నాకు॥ ౪౦౮॥

వ. అని యిట్లనేక విధపీశాలాపంబులు వలుకుచు మవగ మచున్న యన్నంగ నంగాని యవిరళ బాష్పకణ పరిపూరిత నిజకపోలయుగళుండగు చుసుమిత్రాపుత్రుండుతగు రీతినూ రార్చు చుండె నంత నయ్యన్న దములు॥ ౪౦౯॥

సీ. సారసారసపార-సారసమధురసా,
సారంబులైనకా-సారములను।
అంకృతాభంగ-భృంగీసు సంగీత,
సంగతరంగ తుం-గములను।

సంతతాక్రాంతతాప్రశాంతగాఢధ్వాంత,
దంతురితాద్రిగహ్వ-రాంతరముల।
నాగతుండపరాగ-భోగిభోగాభోగ,
భాగత్యుపత్యకా-భోగములను।

ఆ. ప్రాంతరంబులసాగ్రమహా-ప్రాంతములను।
కోటివిధఖచరాంగనా-కూటకూట।
కూటకోటులనుసలక-కొమ్మవెదకి।
సీతఁగనరామికింతయుఁ-జింతనొంది॥ ౧౦౬॥

క. ధూర్తమృగధూర్తపటుతర।
గర్తంబులఁబ్రోవతములఁ-గహనంబులన।
వార్త్తలయి వెనకితొక్కటము।
పూర్తంబునున్నచోట-నుండకసీత౯॥ ౧౦౭॥

వ. ఇట్లుపరిశోధించి మగుడం బర్ణశాలాసమీపంబున కరుగుదెంచి యెందునుం జనకనందన సందర్శింపనేరకున్న యవసరమ్మున రాముండు సహజన్మునాలోకించి॥ ౧౦౮॥

సీ. కొమ్మయీకొమ్మఁజే-కొనినక్రేఁగాఁబోలు,
నిచటనీక్రొమ్మావి యింపునొందెఁ।
చిలుకలకిచటఁబలు-కులనేర్పెఁగాఁబోలుఁ,
బొమ్మయీకర్ణికా-రమ్ముప్రబలె।
నిగులఁనదీనిసం-దిటఁబట్టెఁగాఁబోలుఁ,
నిచటనీకురువకం-బిగురులెత్తెఁ।
తిలకినీతిలకంబుఁ-దేఱిచూడఁగఁబోలు,
నిచటనీతిలకమి-ట్లలమిగాంచె।

గీ. నిచటఁగదువేఁడినిట్టూర్పు-లియ్యఁబోలు।
నింతియీసింధువారమ-త్యంతమమరె।

వాతియుచోట్టెడనవ్వు-నవ్వఁబోలు
మిగులఁబువ్వులతో నీన-మేఱవో ప్పె॥ ౪౮౯॥

వ. అనిపలికి॥ ౪౯౦

క. తనకరములనప్పుతఁబిడి।
వినులతలంబెనుచుపాల-వెల్లిగసుపునా।
జనుజనకనయుంఫలమిడు।
డనయుమఁగ్రోళ్ళుంపదేయి-నారాద్ధతయై॥ ౪౯౧॥

చ. కతులుసుపింగద్రుష్టుఁలర-గంబులుగోకములచ్ఛభల్లము।
ల్సరభములుస్సాగాలములు-సైరిభములుఁలీతరత్నుపు।
ల్సరసిజనేత్రనేఁచుటకు-సంశయమేశుకపుండరీకబం।
భరపికశారికామునిట-మానకనీగతిఁనన్ను నేఁచఁగన్॥ ౪౯౨

సీ. బిసబాహువనిహంస పిండువేధించెనో,
వేధించునేమేఘు సాఘువేశిఁ।
గమలాననయటంచుఁ గరియూథమేఁచెనో,
యేచు నేఘంపింగ-ద్రుష్టిమధ్యఁ।
గిసపాణిఖుంచుఁగో-కిలలెంతఖులమెనో,
యులము నేమిాలు గా-మాభిరాము।
సుమకోమలియటంచు-భ్రమరముల్ మూఁగెనో,
మూఁగు నేఁపంపకా-మోదదేహ।

గీ. వటఫలాధరియనిశుక-వ్రజముఁఔట్లు।
మించివినికించెనోవిని-కించు నెట్లు।
వాసనలనోప్పుగులుగ్గజ-వాదిపూఁత।
ననుచు నెంతయుభ్రమఁజెందు-నాత్మయందు॥ ౪౯౩॥

వ. మఱియును॥ ౪౯౪॥

సీ. జంకజాతఁగజాత-సమనేత్రిఁగాఁరే,
జంబూవిశాలఖ్యా-జంబూరారి।

మధుపరాగపరాగ-మృదులగంధిఁ గానరే,
లలితరసాలసా-లంబులార!
జలదమాలతమాల-సమవాలఁ గానరే,
మహితమాలూరభూ-రుహములార!
ఘనలతాంతలతాంత-కమనీయఁ గానరే,
పటుజటోత్కటవట-విటపములార!

గీ. మధురబంధూకబంధుక-మాధరోష్ఠి
గానరే గురుకుచమీను-కాననేఁగు
లారయనివిభ్రమదభ్రమ-దైనరేంద్రుఁ
డచటనచ్చటఁదిరుగు మ-నడలి యడలి॥ ౪౧౫॥

క. గములార వరలుఘనసా
గములారాఘోరపన్న-గములారాసిం
గములారమ్య గములారన
గములారానగములార-కానరసీతన్॥ ౪౧౬॥

వ. అని యివ్విధంబున యుక్తాయుక్త వివేకవిహీనునింబోలె దృగ్గోచ
రంబులగు పదార్థంబులనెల్ల జనకనందన నడుగుచుం జని చని ల
క్ష్మణుం గనుంగొని॥ ౪౧౭॥

క. అనుజా మనమిరువురము
న్వనజానకి యొద్దలేని-వేళఁ గుపితుఁడై
దనుజాధముఁ డొకఁ డుగ్రత
తనుజాతింగొనుట నిశ్చ-తంబూహింపన్॥ ౪౧౮॥

క. జనకజ నిర్యాణఁ గాంచితి
మని తెల్పెదు ఘంగి భల్లు-కావలి మొఱసె
న్వనమువనిజ వెదకెదుగతి
ఘనవృక్షాగ్రములఁగపిని-కరము మెఱసెన్॥ ౪౧౯॥

వ. అని పలికి శోకాతిరేకంబున నొడలెఱుంగక లక్ష్మణుం గనుంగొని॥

ఉ. ఎవ్వఁడ నేను రాముఁడవ-హీనబలాఢ్యుఁడఁ గా నెఱుంగుదీ।
నెవ్వఁడ నేను లక్ష్మణుఁడ-నేటికి వచ్చితి మిట్టి కాననం।
బవ్వని సీత రోయటకు-జానకి యొక్కఁడవో యొలక్ష్మణుం।
డెవ్విధి నున్నవాఁడను చు-నేడ్చుఁ బరిభ్రమితాంతరంగుఁడై॥ ౪౨౧॥

చ. జనకజ నిందుఁ గానముట-జంబిది కాదొకొ రామచంద్రుఁడా।
జనకజఁ బాసి యొక్కఁడను-సంబువుఁ దాళఁగఁ జాలఁ డేను రా।
మనరవ యుండఁ గానొయను-మానముగ న్గెడునంచుఁ గ్రమ్మఱుం।
జని యటజంబున న్వెదకి జానకిఁ గానక వంతఁ గ్రమ్మఁగన్॥ ౪౨౨॥

చ. మనము వనమ్మున న్వెదకి-మానిని సీత నుఁ గానకున్ననె।
మ్మనము గలంగ నాకు విను-మా వినుమానిక మీద చిచ్చునె।
న్నునెడ మకన్న మన్ననుఁ గ-నుంగొనఁ జాలుదు రెందు మన్నఁజ।
య్యనసతి నాకుఁ జూపరద-యాపతి వర్జితచిత్రవృత్తులై॥ ౪౨౩॥

వ. అనివిరాళిఁ దాలిమి తూలి నందాళ జాలక యాలింగలంచి॥ ౪౨౪॥

ఉ. పాంథమనోథ వాపహృతిఁ-బాత్రిభవుఁ డైః ఖశాశ్వుఁ డిష్ఠుఁడు।
ప్పంథయశింజనీకలిత-సారబలంబగుతుంటవింటడ।
ర్పాంధత మానమార్గణచ-యంబులనొడకగ్రుచ్చివాదుహృ।
ద్గ్రంథిఁ లంచె గావుము సుకంఠిభవచ్చ వనామృతంబునన్॥ ౪౨౫॥

వ. అనివగచి. ౪౨౬॥

క. క్రమ్మఱనిట్లు మహాపృథుశో।
కమ్మున హాజనకతనయ-కడువడి నన్నుం।
గ్రమ్మిన తాపము దీఱునె।
కమ్మని కమ్మా విపాన-కమ్మీకున్నన్॥ ౪౨౭॥

వ. అనిపలికి యలఁకవొడమ నమ్మహీసుతాప్రియుండు. ౪౨౮॥

క. సాధుచరిత్ర యనందగు।
మైథిలి నొప్పింపకున్న-మహీ నిప్పుడ సం।

బాధించున స్థితియ।
క్రోధక్రౌర్యంబులు వెలయఁ-గ్రూరరాత్రిచరులన్॥ ౪౨౯॥

క. నను రాజపుత్రుఁ గాదలఁచి
చినసురగంధర్వయక్ష-సిద్ధాదులఁ ద్రుం।
చినఁ గాని తీఱ దిఁక।
న్గాముమ సరామునకు లక్ష్మ-ణుం డిట్లనియెన్॥ ౪౩౦॥

గీ. అంబుజాసననిర్మితం-బైకరంబుఁ।
బోలుపు నొందు జరాచర-భూతకోటి।
నీవు గా పాడుసేఁడవు-నీవు సేయు।
టుగ్రకర్మము తలపోయ-ముదుకుదక్క॥ ౪౩౧॥

గీ. ఏలతాలిమి దూలసీ-తాలతాంగి।
నిచ్చటచ్చోట వెదకుద-మిట్టులైన।
వేనఁ గోనివత్తు సంశయ-మింతవలదు।
దగ్గిలోనున్న నధిము-ధ్యమున మన్న॥ ౪౩౨॥

వ. అని పలుకుటయు రామచంద్రుం డుపశమిత పరితాపుండై క్రోశ
మాత్రంబు ధరణీకుమారిక నరయుచుం జని మార్గమధ్యంబున. ౪౩౩

ఉ. ఖండితపక్షుఁడై మిగులఁ-గాయున సృక్పరిషిక్తపత్తుఁడై।
తుండము ధాత్రి నూఁదికొని-తోరపు మూర్ఛ మునింగి శేవులూ।
గొండవిధంబునం ధరణిఁ-గూలిన పక్షివరేణ్యుఁ గాంచి మా।
ర్తాండకులాన్వవాయకల-శాంబుధిపోముఁడు రాముఁ డుగ్రుఁడై॥

వ. రాక్షసుం డను తలంపున। ౪౩౪॥

క. నీచమతి సీతనీరజ।
నీచయుఁ దుగ్రసించి యిట్లు-నిష్కపటక్రియం।
జూచి తెలత్క్షణమున వలం।
జూచి తెరువులోన సతిఁ దు సుఖక్కు మఁ బడితియెన్॥ ౪౩౫॥

క. కావునఁ గడు ఘోరంబగు
నీవనమున సంచరింతు మునిక్రూపటాత్ముం
జీవనము గొనెద వెసవి
ల్లీవనయనసంతలోన-నిట్లనెనతఁడున్॥ ౪౩౭॥

సీ. ఘనులార రామల-క్ష్మణులార యేను రా,
క్షసుఁడను గాను మీ-జనకుఁడగు దశ
రథభూమిధవ-సఖుఁడ జటాయువ,
న్వాఁడ రావణుఁడను దా-నవవిభుండు
జానకిఁ గొనియాక-సంబునఁ బఱచుచో,
నాపెదీనాలాప-మాలకించి
వానినెదిర్చియు-ర్వ్యారతదీయాసి,
పాతంబునఁ బ్రభగ్న-పక్షయుగ్మ
గీ. కుండనై సీతవార్త మీ-కుం దెలుపఁగ
నలసి నిలిపితిఁ బ్రాణము-లిన్నివవిపుడ
తొలఁగెదనటంచుఁ దనతలఁ దోర్చి కొనుచు
విహఁగవిభుఁడంతఁ బ్రాణంబు-వీడుటయును॥ ౪౩౮॥

ఉ. పక్షికులాబ్ధిపూర్ణహిమ-భానుఁడ మారొడఁగూర్తిమీఱలున్
పక్షము వచ్చినీవిటులఁ-బ్రాణము వీడితి విప్పు నిన్నుఁ బ్రో
త్యక్షముగాఁగఁ జూచి కడు-నారని శోకము నించెమానసం
ధ్యక్షుఁడు తండ్రి పఙ్క్తిరథు-డంతము నొందు టెఱుంగమిక్రియన్

ఉ. ఏటికి రాముదేవిఁ గొని-యేగెదు రాక్షస నీవటంచు ను
న్నేఁటికి నడ్డమేగినను-హీభృదధీశు నిభంగి నాఁగితి
త్పాటిత పక్షకుండవయి-ప్రాణము వీడితివయ్యో దైవమే
చోప్పటనదృష్టహీనుఁ గృపఁ-జూచినవారికఁ జేటుగూర్చెడిన్ ॥౪౪౦॥

క. అనివగచి వగచి వితగుని
ఘనములుసొద వేర్చి పక్షి-నాయకుఁ బయిఁ జే

ర్చినిబిడశోకులగుచు వా।
హ్నవాసంగిరయ్యన్నదమ్ము-లిరువురు సువిధిఁ॥ ౪౪౧॥

వ. తదనంతరంబున- ౪౪౨॥

క. నరనాథులు ఖగనాథున।
కరచేతిదపుణ్యలోక-మను చుం గోదా।
వరి జాడి మృగామిషమున।
సురపిండముఁ బెట్టిరాఁగిది లోదక మొప్పన్॥ ౪౪౩॥

వ. ఇట్లు జటాయువుం బుణ్యలోకచిరనివాసిం గావించి- ౪౪౪॥

సీ. ఓషధీశ్వరుఁ బియూషరసంబు పాఁ,
రింపఁబోయి భంగిఁ-దీవలోక।
సంబుమట్టునయర-ణ్యంబున రామల,
క్ష్మణులు దురంతశో-కప్రభగ్న।
హృద్వృత్తులగుచు మ-హీసుతనరయుచుఁ।
జనిచని మించుక్రౌం-చవతిఁ గ్రౌంచ।
వతిఁ బ్రవేశించియా వలఁదమపాఁదిఁ,
గన్గొని తత్తీర-కాననమున।

గీ. నతనుబాణాతనుప్రని-హాతమనోంబు।
జాతరైయిలక్ష్మణునిఁ జెయి-సాచిపట్టి।
కానినదానినయోముఖిఁ-గ్రూరఁగామ।
రూపిరక్క-సినంతవి-రూపిఁ జేసి॥ ౪౪౫॥

సీ. పటుదీర్ఘబాహుల-బ్ధప్రాణిసంఘుఁ గ్ర,
సనశీలియగుకబం-ధుని భుజాంత।
రంబునఁ జిక్కి ఘో-రంబగుతద్వక్త్ర,
తాకారమీక్షించి-యద్భుతాంత।
రంగులై వారిక-రంబులు ఖండించి,
రామలక్ష్మణులుగ్ర-రాహు ముఖవి।

విగ్గతచంద్రాబ్జి నీసాధులననొప్పి,
రక్షణంబునశాప-మోక్షమంది।

గీ. వారలకుఁదనవృత్తిస-ర్వంబు నెఱుఁగఁ।
చెప్పిచేదోయినంతిమో-ద్భవినతుమున।
శోకబంధుఁడుదాసుది-వ్యపురుషుండు।
గానఁదనలోంటిమాపంబుఁ-గలుగవలిచి॥ ౪౪౬॥

క. భూపవరులారయిదము।
చ్ఛాపవిమోక్షంబుఁబూర్వ-జన్మకృతమునౌ।
పాపవినాశమునయ్యెన్।
మీపదదర్శనముకతన-మిగులఁజెలిఁగితిన్॥ ౪౪౭॥

చ. అనివినుతించివారుజన కాత్మజయున్నెడ వేఁడినన్ మహీ।
జనవరులారమీరలు వె-సంజనిమంత్రులఁగూడిబుఃశ్యమూ।
కనగవగంబులందిరుగు-కంజహితాత్మతమూజువాలియు।
న్వనచరనాధుసోదరుఁడ-వశ్యముఁజాడఁగఁబోందుఢీకులై॥ ౪౪౮॥

క. ఆసుగ్రీవునితోసహా।
వాసముగావింపుఁడతఁడు-వనచరులనుహా।
ల్లాసమునఁబిలువనంపిధ।
రాసుతవెదకింపఁజాలు-రభసతనుచున్॥ ౪౪౯॥

క. ఈవిధమువదనునాముఁడ।
నావిలమతినెఱుఁగఁజెప్పి-యరిగినహరివి।
శ్వావిద్భల్లుకహరిశర।
భావనవనభాగమందు-నరుగు మనెదురన్॥ ౪౫౦॥

ఉ. ఆశ్రమమున్నతాఁతసుల-తాంతముఁగూజితశాకపైకభృం।
గాశ్రయమున్బ్రసాలవను-శోజుతావతింమకసిందువారస।
మ్మిశ్రమమున్వ్యపేతభయ మేదురగుల్మలతాంబునొక్కప్రా।
ణ్యాశ్రమముంగనుంగొనిర-హర్పతితేజులుదామలక్ష్మణుల్॥

వ. కనుంగొని. ౮౫౨॥

క. వెసఁజొచ్చియుండుఁగన్గొని।
రసమానవ్రతసమాగ-తాయాసభరి।
న్స్వపరిత్రప్వాన్నసపిశం।
గసటాపటలప్రకలిత-కబరిన్శబరిన్॥ ౮౫౩॥

క. కనితచ్ఛబరాంగనఁభ।
క్తిం కేవర్ష్యాదివిహిత-కృత్యములొనరిం।
చినసంతసించినరవరు।
లనవద్యులుఘనులుగళశ-తాంగతనూజుల్॥ ౮౫౪॥

వ. పరమపవిత్ర కుశాస్తరణంబుల సుఖాసీనులైరంత॥ ౮౫౫॥

చ. పొసఁగినభక్తిఁదచ్ఛబరి-భూమిపతీకీర్తికి రామమూర్తికి।
న్బొసఁగినకందమూలమధు రోరుఫలంబులుతృప్తిదీరఁగా।
మెసఁగినరేశ్వరుండుహిత-మేదురవాక్ప్రకరంబుదానితో।
నెసఁగవచించుచున్నిరుల-హృన్ముదమొప్పవసించెనయ్యెడన్॥

చ. తనదుహితప్రవృత్తివిది-తంబుగ రాముఁడకుస్వచించియా।
తనివినుతించిరాఘవుప దంబులనొదలమోపిమ్రొక్కి వేఁ।
దనువుఁదొరంగితత్క్షణమ-దచ్ఛబరాంగనవొందెసత్తపో।
ధమలకునందరానిసుప-దంబులుభక్తికియోగమెక్కుడే॥ ౮౫౬॥

క. తనివిసగకయీవిధినా।
తనివినుతులొనర్చిశబరి-తనువుఁదొరఁగినం।
గనియుబ్బిరపడునోదరుఁ।
గనియప్పుడుపలికెఁగొతు కస్ఫురణమెయిన్॥ ౮౫౭॥

ఉ. మాత్రముభక్తియోగమువి-శుద్ధమనస్కులు కానిపూరుషు।
ల్లక్ష్మనెసంగువారుబది-లక్షలు పెట్టినసంతసింతు నే।
లక్ష్మికిబాహ్యులయ్యనఘ-లప్రదునన్ను నెఱింగిమానవు।
ల్లక్షణభక్తి నెంగిలిఫ-లంబులు పెట్టిననుల్లసిల్లుదున్॥ ౮౫౮॥

గీ. అనిపలికి రాముఁ డనుజస-హాయుఁ డగుచు।
నాశ్రమంబునకవ్వల-నరిగి కాంచె।
నధికతరవారికేళీస-మాగతాప్స।
రోవరంబగు పంపాస-రోవరంబు॥ ౪౬౦॥

వ. చూచి మంజులతాకుంజపుంజరంజితంబగు దత్తీరంబుఁ జేరం బోవునవసరమ్మున॥ ౪౬౧॥

చ. అరివిలయుండు లక్ష్మణుఁడ-హార్పతితేజ నకన్న కిట్లుగా।
నరవర చూచితే మును మృణాలముఖంబునఁ దామగొన్న శం।
బరములసన్నరందము నె-పంబునఁ గ్రమ్మఱ నొల్కెడుం గమనో।
హరతరపంకజాతనిచ-యంబులు ప్రత్యుపకారమొప్పకే॥ ౪౬౨॥

ఉ. సారసగంధి యున్న మల-శైవలవాలయ నుత్పలాక్షియుం।
జారురథాంగపీవరకు-చద్వయయుం గలహంసయానయు।
న్నారమృణాళబాహువుఁగు-శభ్రమనాభియునై తనర్చెడి।
న్నీ రఘురామ చూడు సర-సీమణి దాసరసీమణి క్రియన్॥ ౪౬౩॥

క. తీరస్థితంబులగు ధా।
త్రీరుహములు ప్రతిఫలించెఁ దెలియ మునదిను।
ర్వీరమణ వనాంబుజహ।
స్తారమణీయ ప్రకల్పి-తముకురమొకో॥ ౪౬౪॥

చ. నరవరతన్నినాదినజ-వంబుల పంకమఘోఁగదతంబు నే।
యను చిరమూర్తియున్నది ప-యోరుహజాతపరాగయోగని।
ర్గరితమదద్విరేఫమువి-నాధికయాటఁ దలంపఁ జిత్రమే।
యురయుగజప్రదాతయగు-నాతఁడు తోత్రముసంగకుండు నే ౪౬౫

క. అనిపలుకరాముఁ డానదిఁ।
గనుఁగొని తన్మధ్యకమల-కైరవవిచర।
ద్ఘనభృంగములం గని క్ర।
న్ననసీతావిరహవేద-నాహతమతియై॥ ౪౬౬॥

వ. తమ్ముని వీక్షించి.

చ. వనమున తాపసాపహృత-భార్యుఁడనైన గనుంగొనన్నఁ గ
న్గొని తనయింతి దానవులు గోరి హరించెద రంచు భీతిచే
వనితఁ బెంటిఁ బాయకుర-భాంగము మాచితి దేవనాంతర
మ్మునఁ గజపర్ణశాలనను-బోలున భార్యలు లేరు చూడఁగన్॥ ౪౬౭॥

క. మరుఁడైద వశరమునను
న్నురువడి నేసెడిని గాక-యున్నస్సరసీ
వర తీరంబున నాకు
న్నరదిశమావస్సనిట్లు మఱుఁగఁగ నేలా॥ ౪౬౮॥

మ. తగనిన్నద్యుదక స్ఫగత్కుముదప-ద్మస్తోమగంధంబుఁదీ
రగ తాశోకరసాలకుందసుమసౌ-రభ్యంబునుం గ్రోలియా
శుగముం గత్వము తాల్చి నాకు హృదయ-క్షోభంబు వెంచెన్నరా
శుగ పంచాహతివోలె లక్ష్మణబుధ-స్తుత్యోల్లసల్లక్షణా॥ ౪౬౯॥

ఆ. తాపహారియున్న-దీపవనంబుసం
తాపకారియయ్యెఁ-దరుణిఁ బాసి
యున్నవాఁడనగుట-నురుభుజనాకుసీ
తాపహారిఁ జూపు-మేపడంతు॥ ౪౭౦॥

వ. అని రోషావేశుండై పలుకుటయు సహోదరుండు సాంత్వన వ
చనంబుల ననునయించెనంత॥ ౪౭౧॥

ఉ. శోకముఁ దక్కి రాముఁడు వి-శుద్ధమతిం జనికాంచెఁ బుష్పితా
శోకముఖద్రుమాగ్రపరి-శోభితబ్రహ్మశిఖండినీకులా
స్తోకముఁ గూటకోటిపరి-శుద్ధనిశాపతికాంతవేదికా
నేకము సానుసంచరద-హీనచమూకము ఋశ్యమూకముఁ॥ ౪౭౨॥

వ. కనితదుపాంత కాంతారాంతరంబున ననుజసహితుండై రాముం
డు ధనుర్బాణతూణంబులు సహాయంబులుగా నుండెనని చెప్పి
మహానందంబున॥ ౪౭౩॥

ఆశ్వాసాంతము.

ఉ. మిత్రామిత్రవిభేదశూన్యబుధస-న్మిత్రాఖిలామిత్రభి
త్కృత్రిమలోకపరాయణానిరతకృ-త్రఘ్నార్చితాంఘ్రిద్వయా।
పత్త్ర్యధ్వత్సహయాదయాశుహృదయా-బ్జా వేంకటాఖ్యోల్లస
ద్గోత్రాభృన్నిలయాసురాహిమలయా క్రూరోగ్రయామ్యాలయా॥

క. ఆధివ్యాధిహరణభ
క్తాధీనాంతఃకరణక-కారుణచరణా।
సాధుజనావనచణభవ
సాధోనిధ్యుత్తరణకృ-పాపాఘహరణా॥ ౪౭౫॥

కవిరాజవిరాజితము

సరసిరుహోదరసన్నుతపాదర-జఃపరిపూతరసావలయా।
పరమకృపాకరపామరభీకర-భానుసుధాకరకోటివిభా।
తరుణశుభాంగమహీహృదయంగమ-తార్క్ష్యతురంగమదీనదయా
పరమధుసూదనప్రణుతసుధోదన-భవ్యవినోదనరాదవహారీ। ౪౭౬॥

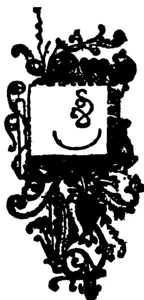
గద్య. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యానపరాయణ భూమ
ధైర్యవినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ శ్రీ
త్తపల్లి లచ్చయ ప్రణీతంబైన దాశరథివిలాసం బను మహా
ప్రబంధంబు నందు జతుర్థాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

దాశరథివిలాసము.

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీవనితాయుతవక్షుసు।
దీవనమాధవసదృక్షు-దితిజవిపక్షా।
పావనమునిపక్షాభ।
క్ష్మావనకృతదీక్ష వేంక-టాద్ర్యధ్యక్షా॥ ౧॥

వ. తదనంతర కథావిధానం బవధరింపుమట్లు రామలక్ష్మణులు ఋశ్య
మూకోపాంతకాంతారంబున విహరించుచుండిరని చెప్పి వాల్మీకి
వెండియు నిట్లు చెప్పందొడంగె నట్లున్న సమయంబున॥ ౨॥

చ. హరితనయుండు కన్గొనియె-నాదటభీతమ లైఁచూపుల।
స్సురుచిరరూపులనఘవి-శుద్ధగుణాఢ్యులసత్కలాపులం।
బరమరవిప్రతాపులను-మర్దితదీనజనానుతాపులం।
గరధృతచాపులన్నియమి-కర్మకలాపులవీతపాపులన్॥ ౩॥

క. కనితననిజాప్తులంగనుఁ।
గొనియవ్వారకులాబ్ధి-కువలయహితులం।
గొనిచనితగవారలక।
మ్మనుజాధీశ్వరులఁజూపి-మనముగలంగన్॥ ౪॥

క. మునిధర్మపరాయణులీ।
యున్నతధర్మధురీణులగుచు-మున్నారటుధ।

ర్మనిరతు లెవ్వారలపం।
పునవచ్చిరొ మీకుఁ దెలియఁ బోలును చెపుఁడా॥ ౫॥

వ. అని వాలిపంపున వచ్చినవారని వారనిభయంబున నడఁగియడిగిన నినతినయాభిప్రాయంబు గ్రహించి సుజనవిధేయుండగు వాం జనేయుండు రచనంబులగు వచనంబుల నిట్లనియె॥ ౬॥

క. వీరులు ఖతౌరివారలు।
వీరులు మహనీయులిట్టి వీరలనొరులె।
వ్వారలు పంపఁగ జాలెదు।
వారలు తముదామయిటకు-స్వచ్ఛందగతిన్॥ ౭॥

వ. వచ్చినవారలని తలంతునని పలికి మఱియు నిట్లనియె॥ ౮॥

మ. హితవాచంయమిసేవధారులు కృపా-దృగ్జాలురుక్షత్రియా
కృతులీవీరలు వాలినేపడఁచి కి-ష్కింధాధిపత్యంబున।
స్తుతినీకీనిరుమేనుల్ప్పఁగ రమా-మానిన్యధీశుండును।
ద్ధతినేతెంచిననందనర్చిరిజగ-త్కల్యాణచారిత్రకుల్॥ ౯॥

ఉ. వారివిధంబుసర్వముఁవుఁత్రవంబుగనారసివచ్చివేసుక।
వ్వారికినీకుసఖ్యమున-వస్యముఁగూర్చెదనట్టులైననే।
వారికిలోనుగానిబల-వంతుఁడవయ్యెదవెట్టివైరులం।
జీరికిఁగొందువేప్లవ-సింహునివాలినిగెల్వనేర్చవే॥ ౧౦॥

క. అనివారిసమీపమునకుఁ।
జనిమాయాభిక్షుకత్వ-సంభృతుఁడగుమ।
న్వనమెల్లఁడనతనూనా।
తనవిలసన్మొప్పఁజేయఁ-డగియెదునిభృతిన్॥ ౧౧॥

ఉ. చేతులుదోయిలించికపి సింహుఁడువాయుసుతుండు మ్రొక్కినీ।
ర్భ్రితులుసద్వినీతులున-పేతకునీతులఁబూతులఁజగ।
త్ప్రీతులుమీరుమానులవి-ధంబుఘోరవనావనీస్థలీ।
యాతులుగాఁగనేటికిద-యామతులారయొలుంగఁజెప్పరే। ౧౨॥

మ అనియడిగి వెండియు॥ ౧౩॥

క. చక్రిశసదృశ బాహులు।
జక్రధరోపములు జక్ర-చక్రసములు।
జక్రహితరిపువిభులు సువ।
చక్రమపేశలులు సుకటి-చక్రులు మీరల్॥ ౧౪॥

క. మహానైవ్యారలు వీరలు।
బహుసుగుణావహులు నియమి-భారవహులనా।
గ్రహులుమహామహులిద్యోడ।
నహిశయమునిద్వ్యక్కృతులన-నలరెదరవిసర్॥ ౧౫॥

ఉ పాణిసతీసువార్తఁ గొని-రాఁగలధీయని గానెతెంగియో।
పాణువరంబుకంబరిమ-సాధ్వికినంజనకుండగంజగ।
త్ప్రాణుని చేఁ బ్రజాతుఁడగు-ధార్త్రికుఁడంచుఁదలంచియోపరి।
క్షీణవిచారుఁడై ముదముఁ-జెందెను రాముఁడుత న్మహోక్తులన్॥ ౧౬

వ. ఇట్లు సంతసించి సహోదరుంగనుంగొని॥ ౧౭॥

క. మనవృత్తము సర్వములు।
క్షణయితనికెఱుంగఁ జెప్పు-మాయన వుడుస।
జ్జనమణి సౌమిత్రిన రేం।
ద్రుని యానతిమిగులనచ్చి-తోనిట్లనియెన్ ౧౮॥

ఉ. భానుకులాబ్ధిపూర్ణహిమ-భానుఁడుప ఙ్క్తిరథాధిపుండుత।
త్సూనులమీతఁడగ్రజుఁడుసువ్రతచర్యుఁడు రామనాముఁడా।
త్మానుజునన్ను లక్ష్మణస-మాఖ్యుని గూడికడంగి భార్యతోఁ।
దానును వేడ్కఁ బంచవటిఁ-దాతవచస్థితినున్నయంతటన్॥ ౧౯॥

క. ఈసుశ్లోకుని సతిసీ।
తాసతియే మిటపురము ను-దాదవ్వులసం।
త్రాసవన స్థితి మెలఁగెను।
నా సమయమునందు రాక్షసాహ్యాత యైనన్॥ ౨౦॥

క. తత్కాంతారత్నము నే।
తత్కాంతారస్థలముఁ-గందుమనుచురీ।
ణోత్కలిక వెదకి విపులా।
పత్కలితుల మొక్కఁ జోఁగ-బంధుమదాంధున్॥ ౨౧॥

క. కనివాని వానిశాపం।
బునఁదగముఁగానొర్చి-పోలుపుగఁ పుడా।
ధను నాముని చేసుగ్రీ।
వునివినితత్సఖ్యము నన-వుంబజులెల్లన్॥ ౨౨॥

మ. అనితన్మర్కటనాథదర్శనసమీహాబద్ధహృద్గ్రంథియై।
వినుమించోచ్ఛ్వసించి నాఁడురుజగ-ద్విఖ్యాతమూర్తస్యమూ।
ర్ధ్నని తాంతస్ఫుటదీప్తిమాళిఘటనా-త్యంతప్రశస్తాంఘ్రిపా।
ద్మనకీరాఘునకబ్జజుండెగచరేంద్రుం గొల్వ వాఁ సెంగటూ। ౨౩॥

వ. అని పలికియన్న దెసకు విన్నవై కన్నీరు మున్నీరుగా వగచుచు న్న యన్నరవరున కత్తఱిచరవరుం డిట్లనియె॥ ౨౪॥

క. ఏఁ గిదినవాక్యములగు।
నాపదలకువగలఁబొగల-రాద్యులుశోక।
స్థాపితహృద్వృత్తులకుఁ।
బైపయి నాపదలుఁ వోడముఁ-బలముఁదొలంగున్॥ ౨౫॥

వ. కావున సుస్థిరుండవగుమని యనునయించి యనంతరంబున రామ లక్ష్మణులంగని॥ ౨౬॥

క. బంటనిటు విసుఁడుశోకం।
బంటవిహృదయము లతోడ-నజ్జనకసుతం।
బంట వెలఁది మోములదగు।
పంట వెదకి కాంచునట్టి-పనివాఁడిచుఁడీ॥ ౨౭॥

వ. అనియిట్లు॥ ౨౮॥

క. తగఁగనవిసులుఁలనవికలు।
లఁగుఁడనిలసుపనిబిసమగు-నతిదీర్ఘతరం।

బగువాలముఁ ద్రిప్పుమన।
య్యగచరుఁ డిట్లనియె నైజ-మగు గతిఁ దెలియన్ ॥ 29॥

క. అంజనసుఁ బ్రభంజనునిద।
యంజననము నొందినాఁడ-హనుమద్విఖ్యా।
తింజను లెన్నన్ ఖలులం బ్ర।
భంజనమొనరించు సత్ప్ర-భంజను వాఁడన్ ॥ 30॥

క. సుగ్రీవాగ్ర సచివుఁడను।
దగ్ర గ్రావాగ్ర వాసి-నైమిముఁగనిభూ।
పాగ్రణులు భవత్సఖ్య స।
మగ్రావాప్తి నెదఁగోరి-యాతఁ డిటు పనుపన్ ॥ 31॥

ఉత్సాహ.
పంపవచ్చినాఁడ నతని-పంపలం ఘునీయమా।
పంపఁ జాటిమీర లిందు-బాణతూణధారులై।
తెంపు నంజరింపఁ గాంచి-తెంపు లేక భీతి చేఁ।
ద్రెంపి కొనియె ధైర్యవల్లిఁ-దిగ్గభానసూనుఁడున్ ॥ 32॥

చ. వినుఁ డతఁ డన్న దన్బరిభ-వించి సతీవిభవంబు లెల్లఁ గై।
కొనుఁడుఁ దదీయసత్త్వమున కుం బ్రతిసత్త్వము లేమి నాతనిం।
జెనకిఁ దలంకి యగ్గిరిన సించినవాఁడ ఘటప్రభవత్సహా।
యనిశితఖడ్గధారను-మాడఁదలం చెవింధిసాలమున్ ॥ 33॥

క. ఘనులార యతనిమిత్రత।
కను కూలతి నొందుఁడనుడు-నత్తోయిఁదగ।
న్వానుమాడఁబో వుతీర్థము।
చను దెంచినయట్లు కాంద-చయ్యానమాటన్ ॥ 34॥

క. స్తయరహితనీవుచనిని।
శ్చయముగ సుగ్రీవుతోడి-సఖ్యము మాకుం।
దియఁగూర్చినవోయన్య।
ప్రియకాయలమగు మనఁగ-పి ప్రభుఁ డాత్మన్ ॥ 35॥

గీ. పొంగితరభంగి నానృప-పుంగవులను
బూర్ణకరుణాంతరంగులఁ-దూర్ణముగను
వోడుకొనఁ బుశ్యమూకంబుఁ దొలుతఁగడచి
యధికసౌరభసుమనిలయముమలయము॥ ౩౭॥

క. కనిరామునిరామునిరా
ముఁతమ్మునినందునిల్పి-ముదమునసుగ్రీ
వునిసుగ్రీవునిఁగనియు
ట్లనియెన్నఁగరానిహర్ష-మైయిట్లనియెన్॥ ౩౮॥

మ. రవిసన్నందనఁ బుశ్యమూకధర-పాంతారకాంతారవా
రవిహారస్థితులైన రాఁకొమరులం-బ్రావీణ్యముస్తాలివై
రవిధాయాగతులంచుఁ నెంచుచుఁభయ-భ్రాంతుండవైతిట్లువా
రవివంశప్రభవుల్జగత్ప్రభువు-లత్యంతప్రసన్నాత్ములన్॥ ౩౯॥

వ. తదీయమహానుభావంబభి వర్ణనీయంబనిపలికి మఱియు నిట్లనియె.

క. విఖ్యాతిమీఱనీదగు
సఖ్యాతిశయంబుఁగోరి-చనుదెంచిరిప్ర
త్యాఖ్యాతవైరులత్యమ
లాఖ్యాతులు వారిఁబొగడ-నలవియె నాకున్॥ ౪౦॥

తే. అనుమవారియొందఁతమా-ద్యంతమగచు
కేంద్రునకుఁదెల్పి వెండియు-నిట్టులనియె
నీదపాపఁడువెఱచిగ-ట్టెక్కనేల
యిపుడనీకష్టమెల్లఁగ-ట్టెక్కనుఁడు॥ ౪౧॥

ఉ. ఆచలిగట్టుపట్టినెన-రారఁగ వుంగిటఁబట్టిచిన్నవాఁ
డాచలిగంటుఁబంపనుచు-నాఁకటమిగ్రంగఁగఁబోయినట్టినీ
వాచలిగట్టుఁబిట్టువడ-కాడఁగమెట్టెడుఁదిట్టవిట్టిచో
నాచెలికాఁడవైతివిక-నాకుఁగొఱంతగలంగదొక్కఁడున్॥ ౪౨॥

వ. అని ప్రశంసించి॥ ౭౩

క. హృష్టమతిం బురుషార్థచ
తుష్టయమునఁ దగు సచివచ-తుష్టయము మెప్పం
దుష్టయ్యయోభువనపూర్ణో
త్కృష్టయశు నాత్ముఁ జూడఁ-దివిరెడు ముదితో౯॥ ౭౪

క. నిటలతటఘటితాంజలి
పుటుఁడై మర్కటవిభుండు-పులకపటలము
ల్పటుగతిఁ జేనాలమి కొన
నటుచని రాము న్సహోత్థు-ననుజాన్వితు౯॥ ౭౫

సీ. కని పేదపెన్నిధిఁ-గనినచందంబున,
నత్యంతసంతోషి-తైతదీయ
చరణారవిందసం-స్పర్శితనిజఫాల,
భాగుఁడై యానంద-బాష్పసలిల
పూరితాక్షుండగు-సౌరిసమీక్షించి,
రాముండు గరుణాబ్ధి-రాముఁడగుట
గ్రుచ్చి కౌఁగిటఁ జేర్చి-కొనియె నయ్యంతరం,
బున సుమిత్రానంద-నునకు మ్రొక్కె

గీ. యతని మున్నఁ బడసెన-య్యవసరమున
రాముఁ డనుజన్ముఁ గూడితో-రమునొక్క
చోటవాసీనుఁడయ్యెన-నాటుఁడొక్క
పలనఁ గూర్చుండెఁ దనసచి-వవరులలర॥ ౭౬

క. తగ నెల్లవారుఁ దమఁ గొలు
వఁగఁ గొలువలరించు రామ-వల్లభుఁడు పు
డమ్యాగచరులు గొలువఁగ మున
వగఁ బునఁ గూర్చుండెఁ దైవ-వంచనకటా॥ ౭౭

వ. అట్లున్న యవసరంబున సామీరి నుద్దేశించి రాముండు సౌమిత్రి కిట్లనియె.

క. ఈతని కతమున భవదీ।
యాతతవర్తనము తెల్ల-మయ్యెను మాకుం।
బూతాత్మ చ్చరితంబును।
సీతాఘుం డితనివలన-వింటివి నీవున్॥ ౪౯

వ. కావున॥ ౫౦

గీ. మిత్రసత్పుత్రఖండితా-మిత్ర నీదు।
మైత్రి యనియెడు ఘనయాన-పాత్రమునను।
నిశ్చయంబుగ విపదంబు-నిధిఁ దరింపఁ।
గోరి వారము దగ నియ్య-కొనుము దీని॥ ౫౧

చ. అనవృకు సంతసించితగ-నట్టుల సేయుద మీరు నేము న।
ఖ్యనిరతి నున్నవారము ప్రి-యంబునఁ బొందొడఁ గూడు నేనిఁ జ।
క్రనగు సమస్తకార్యములుఁ-గంజహితాన్వయులార వేఱ వే।
యనఁ బని యేల రాలను ద-శాగ్రములన్ని లుపంగఁ జాలమే॥ ౫౨

వ. అని పలికి మహానందుండై రామచంద్రుం గనుంగొని॥ ౫౩

క. తనుజాతబుద్ధియె భూ।
తనుజాత హరించి మాగ్ష-తనుఁ జరగినయ।
ద్దనుజాతజవసైన్యా।
తనుజాతమడంచి మహీసు-త న్వేసఁ దెత్తున్॥ ౫౪

క. అని సుగ్రీవుఁడు పలికిన।
విని సుగ్రీవుండు రామ-విభుఁడ ప్పావయా।
తనచేఁ దనచేని హసా।
తని చేఁదవ చేని దాన్స్మ దంబల రారన్॥ ౫౫

వ. ఇట్లన్యోన్యంబును జేతంజేయి వెట్టి సఖ్యంబు గావించి మఱియు నగ్నిసాక్షికంబుగా నక్రర్మసాక్షినందనుతోడ సర్వసాక్షియగు శ్రీరాముండు మిత్రత్వంబు సంఘటించె నంత. ౫౬

క. లీనగతిఁ ద్రొల్లినీయా
లీనగ లీనగము నరుచు లీనఁగ వైచె
న్భానునిభాయనిజనకసు
తానిక్షిప్తోర్వలంకృతంబులు నూపక్ ॥ ౫౭॥

క. ఆపోవని చూడ్కులను
డాపూషాన్వయవరుండు నా భూషణము
ల్జేపట్టి లక్ష్మణునకుం
జూపెట్టుచు రాముఁ డధిక శోకాతురుఁడై॥ ౫౮॥

వ. మహీతలంబునం బరమమూర్ఛాపరవశుండై పడి కొంతవడికిం గొండొకతెలిసి నిజచరణసమీపంబున దుఃఖాతిశయంబునం బొరలుచున్న సౌమిత్రిం గనుంగొని. ౫౯॥

క. ధరణీతనయామధురా
ధరసంపర్కగతఘనసుధాబిందులు సాఁ
గరముఁ దనరారెనీముం
గరముత్తియములనఁ జూడఁగా సౌమిత్రీ॥ ౬౦॥

క. వనగజకుంభంబులఁ బు
ట్టిన సతికుచకుంభములన టించినసీహా
రనికాయంబునకిటువల
పెనుజిక్కువడంగ నెలవుఁ జెడఘనమగునే॥ ౬౧॥

సీ. తగినతాటంకములధగద్ధగలుమాసెఁ
గాంచికాకింకిణీక్వణక్వణనమడఁగె
లలితమంజీరపటుఝుళంఝుళలుడొంకెఁ
దరుణి నెడఁబాసియున్నకతమునఁ గాదె॥ ౬౨॥

క. ధృతినగ శేగతిఁ దాల్తుం
బతిఁ బాపితి నను చుభూవిపతితము నేయం

గతిమాలి భూపలిదనా।
గతి వైవర్ణ్యంబుఁ దాల్చెఁ గాంచితె వత్సా॥ ౬౩॥

వ. అని యనేక విధంబుల వగచి వగచి పుడమిపట్టి నష్టుఁడయెడఁ బా
పినట్టులఁ జిత్తంబున నమృతంబు గ్రొత్తసేయం బవనసుతుండు ప్రియ
వచనంబుల ననునయింప నూఱడిల్లె నిట్లు సుగ్రీవునితోడం బ్రదన
ఖ్యుండై యవ్వానరేశ్వరు నుద్దేశించి ప్రమదాతిరిక్తంబున॥ ౬౪॥

ఉ. మిత్రతనూజపౌత్రమగు-మిత్రుఁడవైతివమిత్రగోత్రగో।
త్రత్రుటనాస్వరుప్రకటి-తప్రబలాస్త్రదమోఘవృత్తుల।
స్మ్రుతులు నీకుఁ గల్గెనె-సందున మాకదనమ్ముఁ బుణ్యచా।
రిత్రుని రాముఁ గన్గొనిమా-రిప్రియపుత్రుఁడనంతతోషియై॥ ౬౫॥

వ. సకరుణంబుగా నిట్లనియె॥ ౬౬॥

క. నాకగ్రజుండు వాలివ।
నౌకోగ్రేసరుఁడు బలిమి-నాయాలి సుమం।
గైకొని వెడలఁగ నడిచిన।
నా కీగ్రామమున వేద-నం బడవలసెన్॥ ౬౭॥

క. నయ మొక్కింతయుఁ దలఁపక।
నయమునుం బాధింప రామ-నరవర యిచ్చో।
నయముం జెడి తిరిగెదనే।
నయమునం జూడంగ వాలి-నను పుముశక్తిన్॥ ౬౮॥

వ. అని పలికి యంతనిలువక. ౬౯॥

శా. నిష్కారుణ్యుఁడ గారదారకుఁడుర-న్నిశ్లేషశుష్కత్రుశో।
చిష్కుండై నందనర్చి వినభ-స్త్రీభూతుఁ గావించి ధా।
నుష్క్రగ్రేసర పుష్కరాక్షులను వ-న్నం బ్రీతి వీక్షించినం।
గిష్కింధాధిపతిత్వమిందదఁగదుం-గీశుల్ప్రశంసింపఁగన్॥ ౭౦॥

క. తనయాలి విడుచునతఁడుం।
దనయాలిన్విడుచునతఁడు-దశరథభూభృ।

త్తనయాలేశంబును వే।
తనయాలకు నిందుదురు న-దాతలపోయన్॥ ౭౧॥

వ. అని పలికి మఱియు నవ్వాలి ధైర్యస్థైర్యాది గుణంబులగ్గింపఁదలంచి యిట్లనియె. ౭౨॥

స్రగ్ధరావృత్తము.
మాయావిం దన్ని చీరె-న్మదమఱ బ్రబలో-న్మాదుఁ డైతన్నఁ జీరె।
న్మాయావిందుం గభిన్నా-మవడఁ జిమడిపె-న్మానకున్నన్ని తత్త్వ।
మ్మాయావిశ్వంభరాభృ-ద్వ్యసననిరతుఁ గా-హంక్రియందో లెక్రీరా।
మాయావీర ద్విధీరు-న్నఘువసుతుసా-మర్థ్య మెన్నన్వశఁ బే॥ ౭౩॥

వ. మఱియు నబ్బలాధికుండు. ౭౪॥

క. దుందుభినడంచి దివిసుర।
దుందుభులు సెలంగ శక్తి-తోనప్పుడతఁ।
డ్మందర నిభకుణపంబున।
మందరభసుఁడగుచు వీచె-మహిమాధికుఁడై॥ ౭౫॥

వ. ఇట్లు ఋశ్యమూకాచలాగ్రంబునకు. ౭౬॥

క. జోటజోట నెత్తురుతులవి।
చుటయుందపమాచరించు-చుఁజటిలుఁడోకఁడ।
చ్చోటనుండికటములదరం।
బటపటపికటుగి తిఁదంత-పటలిగొఱుకుచున్॥ ౭౭॥

ఉ. క్రోవ్వననిన్న గాగ్రమున-కుంగుణపంబిటుపట్టివైచె నేఁ।
డెవ్వఁడతండు వారిజభ-వేశ్వరులడ్డిననైనఁ జచ్చుఁబో।
యివ్విపులాధరాగ్రమున-నెక్కినయంతనయంచు శాపమీ।
నవ్విపులోగ్రవాక్యనిచ-యంబులు వింటిమి నేను వాలియున్॥ ౭౮॥

వ. ఇవ్విధంబున మతంగమహాముని నీంద్రుండు శపించుటం జేసి యిన్నగంబుననున్న నన్ను మాయన్న వెన్నడింపవెఱచియున్న వాఁడనిపలికి యతనికింపెనఁగల పూర్వవైర కారణంబు సవిస్తరంబు

గా నతింగించి విషాదవేదనా దోదూయమానమానసుండగు భా
నుసూనుననునయించి మేఘగర్జితసంకాశంబులగు భాషణంబు
లఁ బూషసుతకుల భూషణుం డిట్లనియె. ౭౯॥

కం. ఆలింపుము రవిసుత నీ।
వాలింగా జెదవు నిశ్చ-యంబుఁగ నిఁక లే।
దాలస్యము జవవచ్ఛర।
కీలింగీలించి వాలిఁగీలింగాల్తున్॥ ౮౦॥

కం. నేలఁబడఁగూల్తు హరిసుతు।
నేలఁబడం జాలి వా-నరేశ్వర నీ చే।
నేలఁబడుం దత్పదమిఁక।
నేలపడతికూఁతు వెదక-నీ పని సుమ్మా॥ ౮౧॥

వ. అనినమ్మిక వోఁప నాడుటయు సుగ్రీవుండు జడస్వభావంబుగా
నిట్లనియె॥ ౮౨॥

కం. మాయన్న మున్న దుందుభి।
మాయన్న శియింపఁజేసి-మడపిన కాయం।
బోయన్న కదల్పనఁజా।
మ్మాయెన్నఁగ వచ్చు వాలి-నణఁచెద వనుచున్॥ ౮౩॥

చ. అనవినివవ్వి రాముఁడును-హాసముఖుండఁడఁ గూడి వాసవి।
ప్రణిహతదుందుభి-ప్రకట రాక్షస కాయము హేయముంగనుం।
గొనిచరణాంగుళిస్థితియు-గోటనమీటినఁదచ్ఛవంబు రయా।
జనము గుదూరదేశమున-శైలమనన్వడిఁ గూలెఁగూలినన్॥ ౮౪॥

కం. కని విస్మయంబు మనమునఁ।
బెనఁగొన వానరులు రాముఁ-బృథుపార్ష్ణమునం।
గొనియాడిరంత నారవి।
తనయుండిట్లనియె నద్భు-తప్రమదమునన్॥ ౮౫॥

ఉ. వాలిజవంబునన్విసరి వైచినకాయమితండుగాలిచే
న్వ్రేలునఁదూలమీటెఁగడు నింతియ నంజనదిప్పఁడెందుటం
దేలికయయ్యెనాతనివ ధింపసమర్థుఁడవేనిపూనియో
తాళములొక్కప్రక్కలవసుంధబడంగూల్చఁజాలనమ్ముదున్॥ ౨౬॥

క. అనితాళసప్తకముఁ జూ
పినదశరథరామకార్య్య పీనాధసుతా
గ్రణియుఁ గపీశుఁడుఁ దను మె
చ్చవలఁ బాణంబువింట సంధించికడున్॥ ౨౭॥

చ. లలివిడువంగలంబమపి లంబగతిందృణరాజసప్తకం
బిలనొక పెట్టఁగూలిపడ నేసిధరన్వెసదూసిధారుణీ
తలమును బాసిభోగులప దంబుక్షణంబునడాసిరాముని
మ్ములపొదిఁ జొచ్చె నెల్లరుఁ బ్రభూతభయాస్పదులైరినుంగొనన్ ౨౮

క. తాళములఁ గూల్చె వెసఁ బా
తాళముఁ గనిబాణ మత్యుదగ్రత వెడలం
దాళకభూతంబులు బే
తాళంబులు భీతినొందెఁ దత్క్షణమాత్రన్॥ ౨౯॥

క. తాళ్ళు దెగనింకదనుజుల
యాళ్లయొడళ్లఁ గలమంగళాభరణములం
దాళ్లుమనకాళ్లసంకెల
తాళ్ళను దెగునను చుదివిజతతిదివినలరన్॥ ౩౦॥

క. అప్పుడు తాళములో నుఁ గెడు
చప్పుడుకకుభములనిండ సకలశుభంబు
ల్లొప్పదు వాలిందునుమక
తప్పఁడితండనుచుఁ దరణితనయుఁడువొంగెన్॥ ౩౧॥

వ. మఱియుం జనమనంబున నపరిమితానందంబు నొందె నయ్యవస
రంబున॥ ౩౨॥

శా. బంధూకారుణభానుమానుగ విభూషాలుండు సుగ్రీవకి
ష్కింధాద్వారముఁ జేరి వాలి ననికిం గేల్దువ్వ మేనంతట
స్సంధాభాగ్నప్రుఁడీరఁడం బజను లెంచన్నించు బాణంబున
స్స్కంధాంతర్హితవృత్తి వాలి నగుతుం గౌర్యంబవార్యంబుగన్॥

క. అని సుగ్రీవుం బురికొ
ల్పిన రేకల్వఁ డనుజుఁడు నవలీముఖముఖ్యా
ద్దనుఁగొలువ వేగిరిన్నవి
ధరాగాంతరమున వసించె ధానుష్కుండై ॥ ౬౨॥

ఉ. వాలి నదిర్చి పోరు బలవంతులిఁ లేరను చుంగడంగి దే
వాలి సుతుల్ స్తలంగఁ గడు నస్త్రము ప్రచురోజ్జ్వలద్యశో
జ్వాలి నొనర్చె నోతకుల చాటున డాగి నువాలిఁ గూల్పఁగా
కాలము లేవ రానునకు నడ్డమె వాలి యంశూలి గీలి యంధున్॥ ౬౩॥

వ. అంతట వంత సంతోషిత స్వాంతుండగు వసంత మణిసంతతి
కిష్కింధాన గరద్వారంబుఁ జేరి మాఱి ॥ ౬౪॥

ఉ. ఏ సుగ్రీవుఁడ వాహవోన్ముఖుఁడవై యేతెంచితి న్నున్నదీ
తా సుగ్రీవునిఁ జేతునం చుభయదా హ్వానంబుఁ గావింపఁదా
రా సౌందర్యవతీమనోహరవచః పాణిగల్భ్యతాకర్ణనా
వ్యాపంగుండై యమరేంద్రనందనుఁడు దుర్వారుండు సద్బోధితన్॥

గీ. కాలిలి విలయకాల కాలకాలుఁడు కేలి
శూల మొక్క మూలపాలు చేసి
వాలి నవ్వుచున్న వాఁడవనారాతి
తాఁ గేఁదయమిత్రుఁ డరణిపుత్రు॥ ౬౫॥

వ. ఇట్లు ॥ ౬౬॥

క. తిలపనిఁ తనయుఁడును
తలపక సునలంబు లోడఁ దాఁ గేఁగరుణయుం

దలఁపఁడనివార్యుఁ డీతని।
తలఁబడ నేయు వెసదశర-థసుతుండనుచున్॥ ౧౦౦॥

క. అబ్బలియు లబ్బురంబుగఁ।
బొబ్బిలిడుచు బొబ్బ మెకము-బొబ్బ మెకంబుం।
బెబ్బులియుం బెబ్బులియుం।
గుబ్బలి గుబ్బలియుఁ జలము-కొనిక వియుగతిన్॥ ౧౦౧॥

క. దంతింబులఁగ ఱవ చెనఖు।
కుంతంబులఁ జీలు మంబ్ర-కోపులగు చుఁబ।
ఉ్రంతంబులు వలుకు చుఁదదు।
పాంతింబుల శిలలునఁగఁ-బదహతు లెసఁగన్॥ ౧౦౨॥

ఉ. ఫాలము లెత్తువాలదిగి-భ్రమితి దారణ కారణాహవా।
స్ఫాలితి బాహులై తిరుపి-ఫాలనేత్రప్రగుణైకరంబుల।
వ్యాలము లెత్తి త్రిప్పుమన-వాతజవారణయుగ్మకంబు నాఁ।
బోలి పెనంగ రాప్లవఁగ-పుంగవు లింద్రదినేంద్రనందనుల్॥ ౧౦౩॥

వ. మఱియు నన్యోన్యమర్మ విదారణ కారణంబులగు సంభాషణంబు లాడుచుం బోరాడుచున్న సమయంబున. ౧౦౪॥

క. అద్రిగ యుగ్మభూత్స్నను।
కద్రితనూజానను భేద-మారయలేమి।
న్వద్రావితారి వాయఁడు।
భద్రాత్ముతిమూర్తిరామ-భద్రుఁడు శంకన్॥ ౧౦౫॥

క. వదనంబులు రదనంబులు।
బనములు దరములు నురములు-బాహులు నఖను।
కొప్పది వులోకరూప వాలికిఁ।
దదనుజుఁ డైనట్టి తరణి-తనయునకరయన్॥ ౧౦౬॥

గీ. కాన తెప్పగ సుగ్రీవు-వానవాలు।
వట్టియు నిర్ఘకంబగు-ట్టియాస్తు।

దీయబాణంబునను వాలి - నేయఁగలయా।
ననుచు నెంతయుఁ దలపోయు - నవసరమున॥ ౧౦౭॥

శా. శ్రీ వాసీరికి సౌరి పాతి రఘునాథుం శ్యస్వామిగాం జేరియు।
ల్లోనా వాలి నెదిర్చి యోరుచు నివ - న్వాజ్ఞాపితుం జేసి వే।
వానిం దున్మఁ జేతఁ గొల్పి విలివి - శ్వాసంబుఁ బోఁ ద్రోచి కా।
దేని గూల్చవె మాడు జఘ్ఘరితము - ద్యోగంగాయ మెల్లం గదుకే॥ ౧౦౮॥

క. వాలి తనుఁ జంపఁ బిదప।
న్వాలిం జంపఁ ఫలమేమి - వసు ధేశ్వరవ।
న్వాలిఁ గొనం జేసె దజను।
లాలిఁ గొనం జేసి పిదవిమ హా - త్ముఁ డవయ్యెన్॥ ౧౦౯॥

మ. అన నా రాముఁడు నొచ్చి యిట్లనియెనీ - శా వాలికి న్మాఱిపయా।
వనసత్త్వముల కేల తేమిఁ గనిదు - ర్వారాస్త్రదీయాస్త్రిమా।
చనము న్నేయని తిప్ప సైపు మెడద - న్నందేహము న్మాను మి।
ప్పని కేనో ప్పరికించి చూచెద నెట్ర - ప్రభ్రష్టప్రతిజ్ఞుండనై॥ ౧౧౦॥

క. సమరూపాతిశయులు ఘన।
సమరము మీరాచరింమ - సమయంబున నా।
సమగున్నరమిం దెవ్వరి।
సమయించునో యనుము విడువఁ - జాలఁగ నైతిన్॥ ౧౧౧॥

వ. కావున సాభిజ్ఞానుండవై రణంబు సేయుమనిన. ౧౧౨॥

క. కంటికి నెఱ్ఱప్పయగుచును।
కంఠెటియుకు గుదెంచి వాలిఁ - గాచిన విను మా।
కం టెల్లఁ డీఱనీ వా।
ల్గంటిఁ గొనవానిఁ బట్టి - కండలు సేతున్॥ ౧౧౩॥

వ. అని పలికి పవనపుత్త్రుం గనుంగొని. ౧౧౪॥

గీ. వాలితోఁ బోరు నెడ నావ-వాలితిండు।
మాలియైనను నీవంశు-మాలితనయ।
ఎఱ్ఱితి నొక్క ఘోత్తుఁదగులు వ్రు-మరుగు మట్టు।
తేనిరిపుఁగూల్తు నేఁడ్డు-తేనికడిమి॥ ౧౧౫॥

వ. అనుటయుం దత్క్షణంబున. ౧౧౬॥

ఉ. జ్ఞానిసుతుండు సంగరవి-శారదుఁడు న్మహనీయకీర్తిప్ర।
జ్ఞానిధి రామమూర్తి సము-ఖంబున వాయుతనూభవుండభి।
జ్ఞానముగాఁగ నెంతయుఁ బ్ర-యత్నము నన్వరించి తెచ్చిన।
స్నానముతోడ సుంచెసుమ-మాలిక నేలికకంఠపాలికన్॥ ౧౧౭॥

వ. అంత. ౧౧౮॥

క. కంధరధృతమాలికు ఘన।
కంధరనిభదేహు రవిజుఁ-గని రాముఁడు న।
ర్వాంధుభవ ఽగ్రజన్ముసు।
ధాంధఃపతిపుత్త్రి బిల్చి-మాహవమునకున్॥ ౧౧౯॥

చ. అనవుఁడు సంశయంబు హృద-యంబునఁ దోఁపఁ దడంచి శోంచు నే।
చనివిబుధేంద్రనందనువి-సాహసమొప్పఁగఁ జీరెఁ బేరెలుం।
గున సమరంబు సేయ నిది-గోఁజను చెందినవాఁడనంచు న।
ధ్వనివిని వాలి పంకజహి-తప్రభవున్ సమయింపనుగ్రుఁడై॥ ౧౨౦॥

వ. చను దెంచు నెడ నెడ సొచ్చి నఖవిజిత తారయగు తారయిట్లనియె॥

క. విను బలవంతుని నెనుబాౘి।
పున వచ్చిన వాఁడు తపన-పుత్త్రుఁడు కాఁడు।
వ్ను మహోం పారి మరలం।
జను దెంచు నెకలనకిది వి-చారించు మెదన్॥ ౧౨౧॥

క. హ్రాసయేళ నాహుతింగడు।
బెదరోదవిఁదదియుఁ గాక-ప్రియసుడి దెసనా।

కదనమునన్నదిపోఁగా।
డదనుఁడుఁ దద్వచనములు పెం-డ చెవులఁ బెట్టెన్॥ ౧౨౩॥

వ. ఇట్లనాదరించి హితోపదేశినియగు నమ్మత్తకాశినింగనుంగొని.

క. తరుణీవనుజయింపఁగన।
తరణిసుతుఁడకాఁడు నిశ్చి-తంబుగ వినుమీ॥
ధరణిఁబ్రియత్నంబుననవ।
తరణము నొందంగవలదె-దైవంబైనన్॥ ౧౨౪॥

క. బోటీనీమాటలు నా।
బోటిమహావీరులెడలఁ-బొసఁగవు మచ్చో॥
పాటోపమానసుండవ।
పాటవిభుండరుగుదెంచె-నరవ్రజదాఁకన్॥ ౧౨౫॥

వ. ఇట్లువచ్చి ౧౨౬॥

క. కోపరసంబొడలాననో।
కోపరికింపంగ వవఁగఁ-గుముదరిపుజుఁడో॥
నోపందమాద్భుజాహతి।
నోపందరమానతలఁగు-మోటమివచ్చున్॥ ౧౨౭॥

చ. అనివెసనాడి సౌరినొక-హస్తమునంగుదియించియొండుకే।
లనతనిమస్తకంబునఁబ-లంబెసలారఁగ గ్రుద్దినంగడున్।
దవరెనుజా వెతింగితిన-త్మ్మునిగాఁగిటఁ జేర్చసాధ్యధికా।
రనిఖిలభారమాతనిశి-రంబునఁ బెట్టెనొకోయునంబమల్॥ ౧౨౯॥

వ. ఇవ్విధంబున. ౧౩౦॥

క. గ్రుద్దిన నీడంబోవక।
పొద్దునిసువ్వాలియురముఁ-బోదువనిమవృసం॥
దద్దయునుద్దవిడిం జెం।
న్నద్దులగుచు వ్రెటులాడు-చున్నట్టితతిన్॥ ౧౩౧॥

క. సుగ్రీవుఁడు మఱలా సు
గ్రీవుం డగుట వాలి నప్పుడు దెలిసి భూ
పాగ్రణి సమగ్ర దోః ప్రభ
లోగ్రుఁ డగు వాలిఁ దునుమ నూహించె మదిన్ ॥ ౧౩౨॥

ఉ. రాముఁడు ధార్మికుండు రుశ-గంబు గుణంబునఁ గూర్చి భానుజా
డీ మొనరించి యాతనిప-డిం గొనవచ్చిన యట్టి వాలిశా
ఖామృగశాలి పేరురముఁ-గాడఁగ నేసెఁ గలంబ మందరు
స్తోమము చాఁటు నన్నలచి-సూటి దలిగ్వఁగఁ గాల వేదితన్ ॥ ౧౩౩॥

వ. ఇట్లు దృష్టిముష్టి సౌష్ఠవంబు వెలయం దెగ శాపులయ ॥ ౧౩౪॥

ఉ. తాళము లేడుఁ గూల్చి వసు-ధాధరముం బెకలించి మించి పో
తాళము జొచ్చి వచ్చి నశ-దంబము వాలి యురంబు దూసి పోఁ
జాలక నిల్చె నెంతయును-జాసెసఁగ న్వసఁ వాని పోల్చి నవా
తూలము బీల్చు మన్న దనఁ-దోయజమిత్రతనూజుఁ డార్వఁగన్ ॥

వ. అంత. ౧౩౬॥

చ. సరభసవృత్తి రాముని ప్ర-షత్కము రంబున గాడి నంది వీ
శ్వరతి నిరుండు వోయని-దివాకరనందను వీడి ధారుణీ
ధరము రుభీకరస్వరువా-తిఁ బయిఁ గూలి నభంగి వాలిగం
పొ రిదగఁ గ్రుంగ వ్రీలితద-నంతరమాన్య ఫుఁ గాంచి దీనుఁడై ॥ ౧౩౭॥

ఉ. తారహితంబుఁ దెల్పనతి-ధార్మికుఁ డారఘురాము మూర్తిని
ష్కారణ మేల నాపయిఁ బ్ర-షత్కము నేయుట వంచుఁ దద్వచ
స్సారము నీరు చేసి పను-ప్రక్రియ వచ్చి త్వదీయ కైతవ
స్ఫారత నిట్లు పాలయితిఁ-జావఁగ నీకిది పౌరుషంబొకో ॥ ౧౩౮॥

క. మించిన ధార్మికుఁడవు కడు
వంచన గావించి పృష్క-వారము వదుమం
బొంచిన మగూలి చలి వెది
రించనముం గల్వ నవ్వ-రించికి వశమే ॥ ౧౩౯॥

వ. అడియట్లుండనిమ్ము ౧౪౦॥

సీ. నమ్మఁ జేరఁ బిల్చి-తమ్ముని రాజ్యమునకేల,
పాపి నాఁడు పట్టంచుఁ-గట్టవైతి।
వతనికి నీకుఁ బో-రిత మెట్టులయ్యెను,
న్నని తెలియంగ నా-న్నడుగ వైతి।
వతనికీ వారి రాజ్య-మంతయు నొసఁగి పో,
మ్మనలికీవను చుఁ-న్నాఁడ వైతి।
వినజానితో వైర-మేలనీక వినన్న,
తింప సఖ్యము సంఘ-టింప వైతి।

గీ. వింత యేటికినన్నె ధూరించి పోరఁ।
గ్రూర నారాచములఁ బడఁ-గూల్ప వైతి।
శకట రామ సమరుఁడ-నైయుఁ బొంచి।
ద్రుంగఁ జేసితివిప్పుడే-మందునిన్న॥ ౧౪౧॥

క. అంధునకుం జాత్యంధుఁడు।
పంథానము మాపలేని-పగిది వ్రాత సతీ।
బంధుఁడు గూర్చి వారిజ।
బంధుసుతుం డిట్లు నీకు-భార్యం గూర్చెన్॥ ౧౪౨॥

క. పరులకు హితంబొందర్పక।
తరులకు తెరుఁగుకు షివ్వ భావాలింప।
న్నిత పరనీకర్పు నొన।
న్నర వరబుగిఁ జేసి నాఁడె వ్యాపనములఁగన్॥ ౧౪౩॥

క. విను పత్యాకాశుచంద్రుం।
బునఁ దరునికతంబున దుముఁ-బొంచి ఘాతమున॥
న్ననుగ పటంబునఁ బరిమా।
ర్చి నాఁడవు నీ వ్రమాని-పి వెతల పోత్తుఁగన్॥ ౧౪౪॥

వ. అనియిట్లు. ౧౪౫॥

చ. అలసత వాలికోపపరు- షాక్షరగుంభిత వాక్యసంతతుల్
ల్పలుక రఘూత్తముండవని- పాలశిఖామణి రామభద్రుఁడు
బ్బలిముఖులోకనీకిటులఁ బ్రాణము వీడఁగ ధాత్రి వ్రాఁతముం
గిలుగఁగఁ దప్పనెట్టు లెఱుఁ-గన్వశమా నెపు రాకృతంబులన్॥

వ. అదియునుం గాక॥ ౧౪౭॥

క. నీవు నెవ్విధమునఁ బరిమా
ర్చినవాఁ కుంబాతకంబు-సిద్ధింపదు లే
మ్మునిభార్యదుమం జెఱ
పిన పెనుదోషివి సిగ్గు లేక- వేప్రెలెదవనుమన్॥ ౧౪౮॥

క. వాలిదన మూఱుమడువుల
కోలిసదుత్తరములిచ్చి-మిన్న యిరలఁదా
వాలించి కపికులాధిపు
వాలించుకతాల్మిలేక-యవశతగొంచున్॥ ౧౪౯॥

మ. గళదశ్రూదకధారలై విగతమా-ల్యాహారవిస్తారలై
చలదత్యల్పదరావలగ్నలయి వి-స్రస్తాసితాభుగ్నకుం
తలలై హస్తతలప్రతాడనవిధూ-తప్రోల్లసత్ఫాలభా
గలసత్కుంకుమచిత్రకప్రచురలై యత్యంతదీనాత్మలై॥ ౧౫౦॥

క. చనుదెంచి జీవితేశుం
గనుఁబోయెదు జీవితేశుఁ-గనితారమహా
ధ్వని రామచంద్రుఁ డను
య్యనఘానవకుంగరుణమావ-హింపఁగ నేడ్చెన్॥ ౧౫౧॥

వ. ఏడ్చి రామరాజన్య కంఠీరవ శిలీముఖనఖవిభిన్నంతగుశాఖామృ
గకుంజరుం గనుంగొని। ౧౫౨॥

క. వానరనాయకయువుడీ!
వానరనాయకుని బా ణ-హతినీగతిన।

త్మీనవయఁ బోరులనవ జా।
త్మీనవలోకింప వలసె నేమువ సేర్తుఁ॥ ౧౫౩॥

క. శైలశరాసు నివాసము।
గైలాసముఁ ద్రోల్లిబంతి గా నెత్తినయా।
పౌలస్త్యుని శాపమ్మునఁ।
గీతి ౦చిఁ దిట్టవిట్టు గిట్టి తెకట్టా॥ ౧౫౪॥

క. దారుణ దారుణ విభవో।
దారక దారక నివారి పదంబు విడిచి విబ్బు౦।
దారక లోకము వకుబ్బు౦।
దారక రాజసుత పోవఁ దలఁచితి వేమదిఁ॥ ౧౫౫॥

వ. అనిమతియు నత నిహా సాది గుణంబులగ్గించి విలపించుచు.

క. ధరణిం బడి పొరలె సుతయు।
చరవ శరిమాం క పీఠి సంధించితదీ।
యు౦ మణి నిజా శు్రీ కాసం।
ధరితానము జేసి మిగులఁ బరితాపముఁ॥ ౧౫౬॥

చ. వనగను దిచ్చి రామా స్లవగ సాధక సుంగొను మే ను దారదా।
రమువ నానాతనీకు ముద్రి రాదు వినష్ట సుభాగ్యసోటనీ।
తనయువనంగ దర్ప విజితస్ఫురదంగ విలాసు శత్రుసై।
న్యనికర భంగదు న్తణిమ యూంగదునంగ నుఁడాడును త్రిలిఁ॥

క. కనుదిచ్చి నమగనంగొను।
మనియు జము మనంగ దుఁడుప దాంతిక భూమి।
న్వైను పొరలుట యువ రాజ్యం।
బును కునను బూన్పను ను మొకిస్కుట యొ పతీ॥ ౧౫౭॥

క ఇట్టాఁడు సుగ్రీవుఁడు దా।
యమలాఁ వనక యతి ని వైభ వాహ్య తి సేయా।

ర్తను జానిచేఁ జావవలసెఁ।
జను నేరెవ్వరికి సహజ-శత్రుత్వంబుల్॥ ౧౬౦॥

వ. అని ధర్మంబుఁ దోఁప నాడి॥ ౧౬౧॥

సీ. మఱియు శోకాంబురాశి-ర్మగ్నయగు మ।
హస్తయుగ్మకమున నిజ-మస్తకంబు।
మోఁదికొనుచు వదఁ తోడ-మీఁద నున్న।
ధవుని తలడించి తార రా-ఘవునిఁ గాంచి॥ ౧౬౨॥

క. ఒకతోఁ బోరదు నావకు।
మరుతనయుఁడంబుతోన-నొదిగియొదిగసం।
గరధర్మజ్ఞా విదుండవు।
ధరణింబడఁ గూల్చితివివి-దాత్ర్యని చెయికిక్॥ ౧౬౩॥

ఉ. నీసతిసీత నెత్తికొని-నింగిఁ జెలంగు మనేగ రావణుం।
డాసురవృత్తి నాకు రగ-ణారివధింపక నీవు నావిభుం।
జేసితి కాలగోచరుఁ గఁ-జెప్పెడిదేమి యొకండు నేరముం।
జేసిన శిక్షచేఁ జోకనిఁ-జేసితి సామ్యము చెప్పినట్టులన్॥ ౧౬౪॥

క. మిత్రతనూజా ఘనుఁడగు।
మిత్రునిఁ గానెంచికొనియు-మిత్రత్వంబుం।
గోత్రరిపుసుతునిపైనో।
ధాత్రీశ్వర చూపుట ధిక-ధర్మను గాదే॥ ౧౬౫॥

వ. అని పలికి యంతనిలుఁవక॥ ౧౬౬॥

క. పాలకు నిరీతి నో భూ।
పాలక భార్యాసుతులకుఁ-బాపితివి పుడీ।
వాలినిఁ జెప్పెడిదేమీ।
వాలిని బిడ్డలను గూడి-యాలకు దెసుఖినై॥ ౧౬౭॥

వ. అని పలికి వెండియు ననేకవిధంబులం బలవించుచుండె నయ్యవసరంబున॥ ౧౬౮॥

చ. అనఘుఁడు వాలియాలిఁ బ్లవగావలి మేదినిఁ ద్రావ లియున్నయుం
గదుని మనోహరాంగదుని గన్గొని వేదన పేర్మి గాఢగా
న్గదిక నెలుంగు రాలుపడఁ గాననియోన్ను సుఁ జేలచాలనం
గదదుర ట్లిల్ల కెల్లరకుఁ గాలము మూఁడెఁ జేటు తప్పనే॥ ౧౬౯॥

క. ఇఁకఁ బుత్త్రిసతీ కళత్రా
దిక బంధుసహోదర ప్రదృఢతరమగు పాం
దిక నాకుఁ గష్టచనియెఁ గుం
దక ధైర్యము నూఁగుఁడీను నమ్ములమీఁగల్॥ ౧౭౦॥

వ. అనిపలికి తనవారి నెల్లం గలయంగనుంగొని. ౧౭౧॥

ఆ. మున్న నన్నుఁ గొల్చి యున్న చందంబునఁ
దపఃపుత్త్రిఁ గొల్చి తిదను వర్తు
లగుచు మెలఁగుఁడఁ తఁడు దగ వరియతనిని
జంచి కాదనావుఁ డెచ్చికొంటి॥ ౧౭౨॥

వ. అని పశ్చాత్తాపపరవశుండై. ౧౭౩॥

క. దారం దారను సఖిజిత
తారస్మిత కాంతిదంత తారస్తణితం
జీరం జేరం జీరగ
భీరోక్తుల వగపు మాన్చి ప్రియము మిగ రొత్తన్॥ ౧౭౪॥

మ. కొడుకుం గాఁగిటఁ జేర్చి మోహమునఁ జెక్కుల్ నొక్కి ముద్దాడి యో
కుఱ్ఱఁడు మోహంబున వాలియిట్లనియె నీకు న్వేడుకం దండ్రి పెం
ద్రోడ్డ పైవాఁడట తీఱెఁ గన్నఁగనుసం తోషంబు నాకింతటం
గడ తేఱెం గలకాల మెవ్వరికి నేకాకాఁతం జెల్లునే॥ ౧౭౫॥

క. అని మఱియుఁ దనయు నుచితవ
చనములనూరార్చి బాష్పసలిలోద్గముఁడై
తనగొంగుర మిగులవగనోం
దునలి సహిత సుతు సకంగ ముంజూపి దయన్॥ ౧౭౬॥

చ. అనుజుఁడ చింతఁదక్కు పర-మాదరణంబున నాదు వాక్యముల్
విన్నము నుదుర్వివేకినయి-నేయువిధంబుల నిన్ను బోధనై,
ట్టిన ఫలమీవిధంబునను టెంచెనకుంచుము దానివీని నా।
తనయునిఁ బూర్వమత్కృతవి-ధంబుఁ దలంపక పోవిపుచ్చిదయన్॥

వ. అని తనయునకుం దగిన వచనంబులు వెండియు నుపన్యసించి యొప్పగించి తమ్ముఁడా నీకు సర్వంబునకు రాముండె కలండని నిశ్చలాంతఃకరణంబున రామచంద్రున కభిముఖుండై। ౧౭౯॥

క. కలలో నెవ్వని పదములు।
దలఁచిన నఘచేతిపగుము-దవరుచునుండుం।
గలలోకములప్పదములు।
గలలోకైకనుతు నిన్నుఁ-గంటి స్వంటిన్॥ ౧౮౦॥

మ. అని తద్దివ్యపదాంబుజద్వయము మరం-దాసక్తహృద్భృంగమై।
ర్తినుఁ దైత్యఘ్ననిరాకరింపభవహ ర్త్రా రామశ్రీ రాముఁ డా।
ము నన్నుత్కృష్ణాకటాక్షమున సు-స్నానిం ఘుముం జుందోరం।
గనో గింబ్రాణము తేనుఁ బొర్లుమను సు-గ్రీవాగ్రజాండోత్కటన్॥

వ. ఇవ్విధంబున సకలసద్గుణశరధియగు దాశరథిశరపాతపాతితపాతకుండగు నతండు॥ ౧౮౧॥

గీ. ఫలములాకులుదిని దిగంబరతఁ దిరుగు।
నట్టివనచారులే గను-నట్టి గతికి।
ఫలములాకులుదిని దిగం-బరతఁ దిరుగు।
నట్టివనచారియయ్యెఁ దా-నపుడు చనియె॥ ౧౮౨॥

వ. ఇట్లు దివిజరాజనందనుండు దివిజరాజ రాజధానిం బ్రవేశించుటయుం బ్లవంగాంగనలు నింగివగుల వగలం బొగిలి రంతుఁ దార శతారాయుధనందనుం దలంచి. ౧౮౩॥

క. భిదురనిభాంబక రామా।
ప్రదరంబున రంబుఁ గాడి-పడి పోయితివా।

పదరవినుతుఁడార్వఁగనా।
మదినపగతశూరధూర-మణియనితలఁతుఁ గా॥ ౧౬౪॥

క. ఆహారమెడలికదుము।
స్వాహారతనివ్యథనూన-నలఁగినెయిచ్ఛా।
తాహా నా బాహాబల।
మాహవమునఁ గుపటవిజిత-మయ్యెనః కటా॥ ౧౬౫॥

వ. అని మఱియు నతనిగుణంబులెన్నించి యగ్గించి పొవయుచున్న సమయంబున. ౧౬౬॥

ఉ. రామునియాజ్ఞ లక్ష్మణుఁడ-రాతిభయంకరు నాంబ సేయును।
ద్రాముఁ బురస్కరించికొని-తారనుదారకుమారకుం గపి।
స్తోమమువర్క నందముని-స్తోంపగుమాటలనూరడింపఁగా।
గ్రామతనూభవుస్తృతవి-ధానమునందహీయింపు మపూర్వకంగా॥ ౧౬౭॥

వ. సుగ్రీవుం డంగదుం బురస్కరించికొని సమస్తవానరచమూసమేతుండై సముత్పాటిత రామసాయకుండగు వాహరనాయకుం దగ్గఱి దగ్గుత్తిక వెట్టి యేడ్చుచు నొకింతసేపునకు ధైర్యంబుఁజిక్కఁబట్టి యకుఁకలాపంబుఁ బవిత్ర జలపరిప్లుతంబుఁ గావించి గంధమాల్యాద్యలంకరణ శోభితంబుఁగా నుచిత వాహనంబున నిడి బలవంతులగు బలీముఖప్రకరంబు మోచికొనిరాఁ జైత్ర భూపరిసరకాననంబునకుం జని యుక్తక్రమంబున శిబికడించి చందనాదిక సౌరభ పదార్థసంచయంబుఁ గూర్చి పేర్చఁశోకంబునం జితిపేర్చియప్పాడపై వాలికళేబరంబుఁ జేర్చి యప్రదక్షిణంబుఁ గాఁదిరిగివచ్చి శిరఃప్రదేశంబున నంగదప్రయుక్తయుక్తంబగు సప్తార్చిఁ బ్రవృద్ధార్చిఁ గావించి విరక్తియుక్తులాడుచు నుచిత క్రమంబున నగ్నికార్యంబునడపె నంత వానరవధూవిలాపంబు లొక్కమొగిం దికుకల్ద్రుమవనికఁ బిట్టిల్లె నందుఁ దారమనోవల్లభు నుద్దేశించి॥ ౧౬౮॥

ఆ. అతులసుందరాంగ-యతుఁడవు మఁకార।
రతిఁగరంచసంగ-రంబునందు।

హారిహారథస్థ మయూఖోల్లసితవేయుకు—
టకటరాజమాళి-యంబ కాగ్ని॥ ౧౮౯॥

క. అని మఱియుఁ బెక్కుఁ దెఱఁగుల
ననిమిషపతిసుతుఁడఁ బొగడి-యార్చెడుతారం
గొని పంపాతీరమునకుఁ
జనిసుస్నాతులయి రద్రి-చరవరులెల్లన్॥ ౧౯౦॥

వ. ఇట్లు పవిత్రస్నానంబులు గావించి॥ ౧౯౧॥

క. వలయుఁ దిలోదకములు ని
ర్మలభక్తిన్ సంగి షోడ-శమహాదానం
బుల నన్నదానములఁ దృ
ప్తులఁ జేసిరి బ్రాహ్మణులఁ గ-పులఁ దగురీతిన్॥ ౧౯౨॥

వ. మఱియు సర్వవానరేంద్రున కమరేంద్రలోక చిరనివాసకరంబుల
గు కరణీయంబు తెన్నయేని నడిపి యుంచి విశ్వపనోదార్యం బప్పా
ప్యానదీతీరంబునఁ గొన్ని దినంబులున్న యనంతరంబున రవినంద
నుండు రఘునందన చరణారవింద సందర్శనకందళిత హృదయా
నందుండై చని॥ ౧౯౩॥

క. అంగదునిం గూర్చి ప్లవం
గాంగనలంబులికినవి పి-యంగము పొంగా
రంగుముదరిపుసూతుఁడు స
ర్వాంగాలింగితవసుంధ-రావలయుండై॥ ౧౯౪॥

భుజంగప్రయాతము.

ప్రణామంబుఁ గావింప-రాముండు సంచ
ద్ఘృణానందహాసప్ర-కీర్ణాననుండై
గుణాఢ్యుం బవిత్రాత్మ-కున్ భానుబాలావహున్
మృణాళోరుబాహాద్వ-యుం గ్రుచ్చియెత్తెన్॥ ౧౯౫॥

వ. ఇట్లు గాఢాదరపూర్వకంబుగా గౌరవించి కరుణారస సముద్రుం
డగు రామభద్రుండు పవనతనయానుజాలంగనంబుఁ గొని॥ ౧౯౬॥

ఆ. వాలిచేతమున్న - పాలితంబగు కపి
రాజ్యమనఘుని నజుఁ - బూజ్యలీల
నాచరింపుఁ డాభి - షేచనశోభనం
బింకఁ దడవు సేయ - నేలమునకు॥ ౧౯౭॥

క. అనవిని సౌమిత్రి పవన
తనయులు రఘుతనయుల జూని - తనయుండును దా
క్కానక పియూధపులుం జ
య్యన నాతనిఁ జుట్టుముట్టి - యతులితలీలన్॥ ౧౯౮॥

ఉ. బాంధవమొప్పఁ గూడికొని - బంధురతూర్యరవంబులుప్పతిల్
సింధురకర్ణఘోషములఁ - జెందఱుపందఱ సేయునట్లుగా
గంధిత వానరుల్ను జువ - నల్లనఁ దోడ్కొని వచ్చిరప్పురిన్
గంధకదేహశోభలరు - చిప్రతిభానుని భానుసూనునిన్॥ ౧౯౯॥

వ. ఇట్లు తోడ్కొని వచ్చి.

క. శ్రద్ధఁ బ్లవంగాంగనలు స
మిద్ధగతిని వాలిసుతుని - నినజుఁడు సొచ్చెన్
స్వాగ్రాంతఃకరణుఁ డనుచు
శుద్ధాంతోద్ధసిద్ధ శుద్ధాంతంబున్॥ ౨౦౦॥

వ. ఇట్లు తత్పురప్రవేశంబుఁ గావించె నంతకమున్న పౌరులు. ౨౦౧॥

ఉ. కట్టిరి తోరణంబులెసఁ - గన్నిమముట్టిన తోరణంబులం
బెట్టిరి పూర్ణకుంభములు - మేదురలీల మృదంగ కాహళుల్
గొట్టిరి పుష్పమాలికలు - గుమ్మనఁ దావులు గుమ్మరింపఁగాఁ
జుట్టిరి ద్వారదేశముల - సూర్యతనూభవుఁ డుల్లసిల్లఁగన్॥ ౨౦౨॥

క. ఫలయుతరంభాక్రముకం
బుల నెల్లెడఁ బొందువఱచి పునుగు జవాదిం
గలయంపిఁ జిలికి కస్తురి
నలికి యుడిరి యాణిముత్తి - యపు మును మ్రుగ్గుల్॥ ౨౦౩॥

వ. వెండియుఁ బరమ శోభనంబుఁ గావించి రప్పురవరంబు సమస్త
సంభార సంభరితంబును వారాంగనానృత్తగీత విచిత్రంబునుమం
గళతూర్యరవ సంగతంబును సకలజన నయనానంద కరంబునై క
రంబు విలసిల్లుటయు॥ ౨౯౬॥

ఉ. అంతఁ నంతసంతసహృ-దంబుజుఁ డంబుజమిత్రపుత్త్రిస।
త్యంతమనోహరాంబరన-వాభరణాన్వితుఁ బుష్పమాలికా।
క్రాంతగళప్రదేశుఁ డొసి-కంబుగఁ దోడ్కొనివచ్చి రత్నభా।
భ్యంతరసింహపీఠమున-నాతనిఁ గూర్చిరమాత్యులొప్పుగన్॥ ౨౯౭॥

క. చామరములిడిరి వేల్పుం।
జామలకనవచ్చెఁ బ్లవఁగ-చంద్రముఖులు నీ।
స్త్రీమూభిరామభూషా।
స్తోమరుఝళంఝుళలుసన్న-తులుసేయంగన్॥ ౨౯౮॥

గీ. తివిరి రాఘవుఁడు కృతప్రతిజ్ఞుఁడయ్యెఁ।
గాన నీవును బ్రత్యుప-కారపరుఁడ।
వగుమనుచుఁ బుత్త్రినకుఁ జెల్ప-నరుగుఁగుఁదెంచె।
మిత్రుఁడననొప్ప సఁగసిత-చ్ఛత్రమంత॥ ౨౯౯॥

వ. పట్టాభిషేక సమయంబు సన్నంబగుడు హనుమజ్జాంబవదాదు
లవనీసురనివహయుక్తులై పుణ్యాహవాచనపూర్వకంబుగా హోమ
విధి యథావిధినిర్వర్తితంబు గావించి॥ ౩౦౦॥

చ. కలుషహరంబులంబువులు-గల్గినభూరిసువర్ణ కాంచనో।
జ్జ్వలకలశంబులందికొని-వానరరాజ్యవరాభిషేచనం।
బలవడ నాచరించిరిమ-హాగుణశాలికిఁ బొద్దుచూలికి।
య్యోఘులు రామచంద్రునిద-యామృతముంజిలికించునట్లుగన్॥

క. అమరననురాగశీకిన।
య్యమరులమరనాథునింగ్ర హాధికృతికిన।
ర్యముమున్నభిషేకించిన।
క్రమమునసుగ్రీవు నఖిల కపిపదమునకున్॥ ౩౦౨॥

క. అభిషేకంబొనరించఁగ
నభిషిక్తుఁడయ్యె భాస్క-రాత్మజుఁడుకపి।
ప్రభుఁడగు మాఁదార తాము।
ధ్వ్యభాగభాగమ్ముతకిరణు-వాక్ప్రతినంతకే॥ ౨౧౧॥

గీ. సకలవానరులకు రామ-చంద్రుడనకుడు।
హోముదను గాఁగనప్పు డే-యంగదునకు।
విదితముగ యౌవరాజ్య-సంపదకునర్హుఁ
జేసి పట్టాభిషేకంబు-సేసెఁగరుణ। ౨౧౨

వ. ఇవ్విధంబునం గోత్రభిత్పుత్రతనూజుం బూజ్యయౌవరాజ్య పట్టాభిషేచనం బావరించి ప్రాజ్యసామ్రాజ్యంబువడసి మార్తాండనందనుండు రెండవ చండకిరణుండునం బ్రజ్వరిల్లె॥ ౨౧౩॥

ఉ. అత్తరివానరాంగనలు-హారతులీయ విచిత్రపదయుక్తుఁడై।
పత్తన మెల్ల మెల్లనసు-భార్యకుఁడై ప్రవరించి రాజ్యసం
పత్తిఁగరంబు ంగిలిన్ప-పాలతినూర్భ వదిఙ్యదర్శనా।
యాత్తహృదబ్జుఁడబ్జవిహా-తాత్మతనూభవుఁడుల్లసంబునన్॥ ౨౧౪॥

క. వినిబద్ధాంజలిపుటితా
ననఁదున్న యువినయభయాది-నమితశిరస్కుఁడై
మునునగు మురారి చంద్రుం
గని మ్రొక్కియతండు ప్రీతిఁ-గౌఁగిటఁజేర్చెన్॥ ౨౧౫॥

వ. అపరిమితానంద భరితాంతఃకరణుం డగుచు నతనికిట్లనియె॥

క. ప్రతినవాలెపితివినీవ!
ప్రతిహతబలశాలివగుట-బ్రతికితిఁగృపనన్।
బ్రతిపిక్షిం పుమ్మప్పవగ।
ప్రతతితిర్విప్పించుమనీదు-పద్మమదన్వాదకన్॥ ౨౧౬॥

చ. అవనిసంతసించనలి-వానత్తతనూభవుఁగాంచి రాముఁడే।
ట్లనుటుకికిప్రభో మ్మశర-భాగము మ్మనరమ్ము ధారుణీ।

తనయుని వార్తఁ దెమ్మువిది-తమ్ముగుని న్పెను వాన కాలమం।
దనఘువసింతుసోదరస-హాయతనిగ్గిరిగహ్వరంబులన్॥ ౨౧౭॥

క. కర్కశజనచయనయనో।
త్కర్షమువర్షబుతువగుగఁ-గాఁగపిసేనా।
ఘర్షితభూభాగుఁడవై।
హర్షమునరమ్యకార్తి-కాగమనమునన్॥ ౨౧౮॥

చ. అనుడుఁదదాజ్ఞ వానరస-హస్రసమేతము గాను హాముదం
బునఁబురికేగు దెంచికపి-ముఖ్యుఁడు భాస్కరనందనుండుత।
జనకసుతాగవేషణమునఁ-జాలినమర్కటకోటిఁబిల్వఁబం।
చినిఖిలమంత్రిపుంగవవి-శిష్టసహాయము పేర్మి నెంతయున్॥ ౨౨౦॥

క. రమణీమణియగుతారా।
రమణిప్రియుఁడగుచుభాస్క-రసుతుఁడు మెఱసె।
సుమనధికభూషణమునో।
రమఁగూడి ప్లవంగరాజ్య-రమకధికృతుఁడై॥ ౨౨౧॥

వ. ఇట్లు సంప్రాప్తమనోరథుండై మహాసుఖంబు లనుభవించుచుం
డెనంత నక్కడ రాముండు సౌమిత్రీద్వితీయుండై యు ప్రవర్షణగిరి
బిలంబుల సీతావియోగ సాగరంబునిస్తరింప నుపాయంబు గానక
సంతప్తచిత్తుండై యుండునంత. ౨౨౨॥

క. కాలమునఁదోఁచెఁదొలకరి।
కాలమునిబిరీసకాళి-కాకాలముఁ ।
కాలమతిరిక్తశైత్యము।
మూలము పాంథజనములకు శూలంబగుచున్॥ ౨౨౩॥

క. ప్రాజ్ఞాదుతిజహరులోముజల।
జ్ఞాలాపిహితముదుత-మోమయుము చతు।
ర్దిజ్ఞాలిన్యముచరదహి।
భుజ్ఞాన్యము వర్షబుతువు పోలుఁ బువహించెన్॥ ౨౨౪॥

చ. ప్రబలివలాహకంబులు న-భంబున ఘూర్ణిలుచుండ టిల్లతా।
ప్రబలత లోకమెల్లఁ దిమి-రస్థగితంబుగఁ బెళ్ళుమ్రపదే।
శబలభిదుగ్రచాపవిల-సద్ధితియొప్పఁగ వృష్టిఁ గల్గఁ జే।
నెబహుళభూతకోటులఁ గృ-శింపఁగఁ జేసిన తాపమాఱఁగన్ ॥ ౨౨౫

క. పెనుమిత్త్రిని పల్లంబిని.
యనిజనములకేర్పరింప-నవశంబుగ వృ।
ష్టినిరంతరధారాపా।
తినము నభువనంబు భూరుహ్య-దకమయమయ్యెన్ ॥ ౨౨౬ ॥

గీ. సాంధకలహంసహృద్యయ ని-ర్బంధకంబు।
నమితవాగకుమారభ-యప్రదంబుఁ।
గాఁగఁ నెంతయుఁ గేకికే-కారవంబు।
గల్గె నల్లెడఁ బర్వతా-గ్రంబులందు॥ ౨౨౭॥

వ. అయ్యవసరంబున.

చ. అతులితరీతి గోతతికి-హర్షము వృద్ధి నొసంగుచుండఁగా।
నతిరమణీయబాలతృణ-మంతట నెంతయు నొప్పవిూరెసం।
తతకరకాప్రవర్షవితతి స్ఫురదంబులనత్రివాహ
గతిమనభూతధాత్రికుఱు-గాత్రికిఁ బాఁకుమువట్టెనోయనన్ ॥ ౨౨౮॥

క. కమలాకరములు నిండియుఁ।
గమలంబులు జెలిమిదూలి-కములేఁగమలినీ।
రమణులఁ జుట్టి మిరపిహితుఁడై।
నముదరబెసలి నవోత్సా-యు-ందద్వేశన్ ॥ ౨౨౯॥

గీ. వనము లెల్ల నాళ్ళుల్లి కా-వనములయ్యె।
భువనమెల్లను సంపూర్ణ భువనమయ్యె।
న ప్రబమ ప్రమముం బయ్యె-న బ్బమగను।
సిబిర వారిదపాళివృష్టి- చేమమునను॥ ౨౩౦॥

శా. హారిస్సర్వంబకరప్రిగరిజిన ధారా-గానావము ప్రబస్ఫుర।
దాశ్యపిశ్యోణితమిందుగోభ జుదో ద్యన్మాంసఖండంబస।

చ్ఛాదోన్మేదము వర్షబిందులసద-స్త్రింబభ్రమాతంగము।
న్మోదీభూతసమస్తభూతముఁబత-న్ముక్తాసిలేశంబులై।
శోధింపంబడెవానకాలమురణ-క్షోణీతలప్రక్రియన్॥ ౨౩౧॥
ఆ. అఖిలభూతకోటి-కాప్యాయనంబగు।
నట్టివానకాల-మగుడుఁబుడమి।
పట్టిమగఁడు రామ-భద్రుండుజవరాలి।
దగువిరాళిఁదూలి-తాల్మిమాలి॥ ౨౩౨॥
వ. తమ్మునిఁగనుఁగొని॥
గీ. లక్ష్మణక్షణప్రభాప్రభా-లక్షితంబు।
మేఘనిర్ఘోషఘోషస-మ్మిశ్రితంబు।
నతులఝంఝాసమీరస-మావృతంబు।
నైనయీకాలమధికభ-యంబుగాదె॥ ౨౩౩॥
క. పడుఁబిడుగులజడికంటెం।
గడుబెడిదము లక్ష్మయూర-కంఠధ్వనులే।
కుర్కుడుబిసదారుల మెసవిన।
వడిగనమది నెడు నెయెట్టి-వ్రంతలఁబడినన్॥ ౨౩౪॥
క. అనిమతియుం శ్వాసమనుజుఁడ।
పెనుగతిఁబ్రావృట్ప్రయోద-పిహితములగని।
ద్దినములుదుర్దినములుగా।
కనఘాసుదినంబులెట్టు-లగుఁబాంథులకున్॥ ౨౩౫॥
క. అరుగమునాకు స్వ[illegible]ం।
చాఱుగనిహతివోలేఁదాప-మధికముఁజేసెం।
గ్లేశవినాశనిఁజనక।
క్ష్మేశసుతంబాసియున్న-కృపణుఁడనగుటన్॥ ౨౩౬॥
వ అని మఱియుం దద్వియోగకృశానుయోగ సంతప్తమానంబగు మానసంబును సౌమిత్రి హితవచనరచనామృతంబునం దడుపుచుండునంతం గతిపయదినంబుల్లకు। ౨౩౭॥

సీ. ద్యోధునీనిర్మల-పాథోంతరపరిస్ఫు,
టత్పుండరీకషం-డంబులనఁగ।
వ్యోమకేశునిజటా-వ్యూహభాగంబునఁ,
బూసినవెలిబూది-పూఁతలనఁగ,
ఖచరుఁడుడివోవఁ-గానాకసంబున,
నాఱఁగట్టినతెలి-చీరలనఁగ।
దొలుకరిదీజీన-నలమానసముఁబాసి,
పఱతెంచురాయంచ-బాఱలనఁగ।
గీ. మంచుపగవానిగర్భీక-రించినట్టి।
నింగిజవరాలిగండపాం-డిమములనఁగ।
జకితచాతకజాతసం-జాతపాండు।
రాభ్రములుమించెఁ-దచ్ఛరదాగమమున॥ ౨౩౮॥
గీ. భూసతీస్తనగిరులము-న్బూసికొన్న।
లలితకస్తూరికాదంబు-దొలచిఘనసి।
తాభ్రయోజితచందనం-బలదెననఁగ।
నలరెనుసితాభ్రముల్పర్వ-తాగ్రములను॥ ౨౩౯॥
క. అడఁగెస్భేకంబులరొద।
లడఁగెన్సేమంబులంచ-లబ్జాసనములం।
గడఁగెన్విధుండుశరములు।
గడిగెన్మరుఁడేచివిరహి-గణములనెగువన్॥ ౨౪౦॥
చ. కలుషతఁదొల్లితీరములఁ-గాచినభూరుహకోటిఁగూల్చిశ।
తృలుపతనిట్టులయ్యెననఁ-గానదులెంతయునిర్గవంబులై।
వెలవెలఁబాఱఁజొచ్చెనది వింతయనంజనదెట్టుఁగాంచనో।
ద్ధతులుగలవారికిన్ఘనత-దుప్రవిరోధముసేతపాడియే। ౨౪౧॥
వ. అంత. ౨౪౨॥
ఉ. దక్షిణగాములైనజల-దంబులకొక్కఁదరామరుండుప్ర।
త్యక్షముగాఁగఁబ్రసుక్కుచుఁబ్రయాణముమానినవోయనంగఁబ్రా।

గ్దక్షిణభాగమందునన గస్త్యమహోదయమైన మేఘమా।
లాక్షయమయ్యెనంబరమ-హార్నిశలొప్పెశరత్సమాదృతిన్॥ ౨౮౩

సీ. మత్రితతుఁదచ్ఛరదాగ-మంబంతనంతరి,
క్షము వోలె రాజహం-సలఁబెనంగి।
పక్షిరాడ్ధ్వజభూరి-పక్షసలము వోలె,
లాలితకమలాను-కూలమగుచు।
ధర్మాభిరతుసభా-స్థానంబువోలెన,
లక్షితపంకక-లంకమగుచుఁ।
బ్రమథనాయకునిశి రఃప్రదేశము వోలె,
విమలభాసురనదీ-విహితమగుచు।

గీ. దంబుమీఱెడుచంద్రమం-డలము వోలె।
నధికతరచారుకువలయ హర్షమగుచు।
నట్టిజలదాంతసమయస-మాగతప్ర।
చిత్రతరపాత్రశారద-రాత్రులలరు॥ ౨౮౪॥

క. వెరవరిలోకేశుఁడుత।
స్కరజారవ్రజములనెడు-చలిచీమలపై।
నురుగతిఁజల్లినముగ్గను।
కరణిఁగువలయానుమోది-కౌముదిప్రబలెన్॥ ౨౮౫॥

ఉ. అట్టిశరన్నిశన్ హిమక-రాతపమాత్రను నార్తిఁగూర్పఁదోఁ।
బుట్టువు కేలుపట్టు రఘు-పుంగవుఁడాలివిరాలిఁదూలిన।
నెట్టులికింపఁజొచ్చిరతి-భీకరులీస్మరవారిజారులీ।
పట్టునఁబ్రాణముల్విడుతుఁ-బ్రాణములేటికినీతఁబాసితిన్॥ ౨౮౬

వ. అనిపలికి చంద్రోపాలంబన పరుండయి లక్ష్మణుంగనుంగొని॥

క. ఇతఁడమృతకిరణుఁడే కాఁ।
డతివిషముఁడుగాకయున్న-ననుజూఁడదారా।

యుతుఁ గావి నన్ను దాశరథీ!
వ్రాతుఁ డే చందగు నెత్తామి-నీ చరణస్మృతిన్॥ ౨౪౮॥

క. తగ నెందుం గువలయహితుఁ
డగు రాజు కళాప్రపూర్ణుఁ-డగుఁ గాకఁ గడుం
దగ్గని కృశత్వమ్మిల విబు
ధగురుద్వేషికగుఁ గాని-తక్కె నె చెపుమా॥ ౨౪౯॥

క. అకలంకుఁ డసన్మార్గుఁడ
నకుటిలుఁడ నటంచుఁ బొంగు-నమవసఁ గ్రుంగు
స్సకలంకుఁ డసన్మార్గుఁడు
సకుటిలుఁడుం గాన్కఁ డితని-చంద మెఱుఁగవే॥ ౨౫౦॥

వ. క్షీరరాకపోకలు జనంబు లెఱుంగ రయుని వెండియు॥ ౨౫౧॥

ఉ. ఈతఁడు చోరకోటికిని-నిష్టుఁడటందు రకొందఱీతఁడే
ఘాతయొనర్చెఁ బాంథులన-కారణమిమ్మిహిరాంశుఁ డెంతయున్
ద్యోతితుఁ డెంచు లోకములు-దూఱఁగ నెంచుక సిగ్గునొందఁడా
హా తలపోయఁ గార్యుఁడగు-నాతఁడు లజ్జ నెఱుంగఁ డేక దా॥ ౨౫౨॥

వ. అని యివ్విధంబున॥ ౨౫౩॥

క. వనజారిదూరి మీఱిన
జనకసుతా విరహవహ్ని-సమసినధృతిన
మ్మనుజేంద్రుఁ డంత[illegible]ంద
ఱ్ఱని హూర్చి విశేషరోష-పూరితముఖుఁడై॥ ౨౫౪॥

క. తుంటవిలుఁ జిలుక తేజియు
నంటినఁ గసుగందు పూవు-టమ్ము లెవరికిం
గంటఁ బవనిసచివుఁడును
కన్ఁటెనుదుటికంటిమంటఁ-గాగిఁగిన నీకున్॥ ౨౫౫॥

క. అట్టి విలుకాఁడ వీవే
పట్టున విరహిజనహృదయ-పాటనమునకుం

దిట్టవయి తివ్రూహింపఁగ।
నిట్టివి గావే విధాతృ-కృతచిత్రంబుల్॥ ౨౫౬

చ. కటకట పూవుబాణములఁ-గమ్మనివిల్లునుఁ దాల్చి చిల్కతే।
రటు నిటుఁ ద్రిప్ప మన్మరిస-హో యతి నెంతయు దర్పకుండవై।
యుటవిఁ దపంబొనర్చు మధ-రాత్మజఁ బాసిన రాజమౌళిపై।
బటుగతి నేలపోరయొదవు-భస్మము గాఁగ లవంబ కాగ్ని చేఁ॥ ౨౫౭

వ. అని పలికి నిట్టూర్పునిగుడించి. ౨౫౮

క. తమ్ములశోకమ్ములుఁ గుం।
దమ్ములు అందమ్ములగు చుఁదన రారెడు చూ।
తమ్ముల నేయుకుననుఁగుము।
దమ్ముల నేయుమటులైనఁ-దనువుఁ దొలఁగుదున్॥ ౨౫౯

క. అనిమతి పేయునివ్విధంబున।
వనజారింపూఁచిదూఁచి-పేను భేశుఁడు మొ।
ల్లనిచల్లని గాడుపుఁబి।
ల్లని తాఁకునశోకవకఁ జ-లంబతి పలుకున్॥ ౨౬౦

చ. అనిలుఁడ విన్ముఁ నన్నహర-హంబుననంతుఁడు పట్టి మింగనా।
తనిజరరాగ్ని నింపుకయు-దగ్ధము గాక తదాస్యవిస్ఫుర।
ద్ఘనవిషవహ్ని లోదుపడఁ-గావిగ హిబ్రజశుష్కకాననం।
బనయుశ నేర్చి పేర్చుదుద-యా పరిహీనుఁడవు గ్రమూర్తివై॥ ౨౬౧

సీ. ఘనజాలముల నెల్ల-గాసిరయొనర్చెద,
వొకచోటఁ గాదునీ-యునికిపట్టు।
జను లెల్లనినుఁ బ్రభంజనుఁ డనిపలుకుదు,
రట్టివారలనైన నెదిరికొందు।
పంతమున పసనుండి-యరుగు దెంచెదుచే,
పట్టిరవాస్వాంబు-బైటనిడుదు।
వురగులకదుపుల-నుండి వచ్చెదు వర,
తేనులఫలంబుల-నుములఁదోతు।

గీ. వాతిపోయెడువిపులాగ్ని - నార్చినీవు।
పీదవారలఁగనుఁగొన్న-బిట్టు వేతు।
పట్టినిప్పుఁజగత్ప్రాణుఁ-డనినపంక్తి।
యాసనుండేమిచతురాస్యుఁ-డరసిచూడ॥ ౯౬౨॥

వ. అనివెండియుఁ బహువిధప్రలాపంబులు గావించుచుఁ బుణ్యభాగ విపులాయతకిసాలరసాలసాలాగ్రంబునం గందుమీఱెడు కీరకి శోరంబునవలోకించి విభ్రమితాంతఃకరణుండగుచు నిట్లనియె.

చ. అలరుఫలోపయోగమువి-హాయసవర్తనముందనర్పను।
జ్జ్వలనిగమాంతవాసమన-వాప్తకులాయతనొందిరాముని౦।
బలుకుటప్రాణిహింసనము-మానుటయిట్లఖిలత్వమెంతయుం।
గలిగినయోశుకద్విజము ఖంబునరాగముఁబూనుటర్హమే॥ ౯౬౩॥

చ. అనుచువిరాళిఁదూలితన-యాలికచాలివినీలిమంబువో।
లినమధులిట్కులంబులురు-లీలసుగానమువిస్తరించుచున్।
ఘనలతికాలతాంతమృదు-కల్పితడోలికలన్సమీరణుం।
డనుచెలియూఁచనూఁగఁగని-యాతఁడుసీతఁదలంచియార్తుఁడై॥

క. సీతాయుష్మద్విరహో।
జ్జ్వాతానలమెట్లునాకుఁ-జల్లాబుభవ।
చ్ఛీతానుపమానరుచి।
స్ఫీతకటాక్షేక్షణాభి-షేకములేమిన్॥ ౯౬౫॥

క. ఆటుకొదువమరుఁడుకైదువ।
జళిపించెడునట్లునీర-సాలకిసాలం।
బలికచచలింపనెంతయుఁ।
గళవళమందెన్మనంబు-కావందగదే॥ ౯౬౬॥

క. అలనాటినెయ్యములనో।
లలనాయొకనిమిసముంద-లంపకమఱవం।
గలనాశుకశారికల।
కలనాదములిపుడుమనముఁ-గలంపఁగఁజొచ్చెన్॥ ౯౬౭॥

వ. అనిమతియుం దదీయవియోగంబు సహింపక॥

ఉ. తావులుగ్రుమ్మరించెడుల-తాభవనంబులఁదూఱిపువ్వుఁగొ్మ్మ|
మ్మావులనీడకేగునట-మానికొలంకులఁజేరఁబోవున|
చ్చో వెడలుంబరిస్ఫురిత-సూనరజంబునలంటుమేనసీ|
తావిరహార్తి రాముఁడొక-తావునఁగాల్నిలుపంగనేరమిన్॥ ౨౭౦॥

వ. పరితాపంబు నొందుచుం బరిభ్రమించుచుఁ బరవశత్వంబు నొందు టయు సుచితవచన శిశిరోపచారంబులం గొంత సేద దేర్చి లక్ష్మ ణుండు॥ ౨౭౧॥

ఉ. ఏలపరిభ్రమించెదవు-హీనమహాశనికల్పతావకా|
ఖీలశరావలీజ్వలన-భీమశిఖోష్ణసహిష్ణులట్టిది|
క్ష్వాలురుసత్త్వరాప్యగిరి-పాలురుగారటుగానసాధ్వస|
బ్భాలలసాకుమారినృప-పుంగవముందలఁదెచ్చియుంచరే॥ ౨౭౨॥

ఆ. అంతయేలయినజుఁ-డాంజనేయాంగద|
జాంబవత్ప్రముఖర-సాదుహచర|
భల్లుకోత్తములను-బటుగతిఁబిలిపించి|
సీతవెదుకనాజ్ఞ-సేయుమన్న॥ ౨౭౩॥

చ. అనుటయుఁగ్రోధశోకవివ-శాత్ముఁడురాముఁడులక్ష్మణుంగనుం|
గొనికనుఁగొంటివేప్లవఁగ-కుంజరువాలినడంచితన్మహా|
ఘనవిభవంబులిచ్చుటయుఁ-గైకొనిదుర్మదమొంది-వింతయుం|
నసఁదలంపఁడయ్యెనను-మాపతిగోఁతులనమ్మఁజెల్లునే॥ ౨౭౪॥

క. అనిపలికిమతియునతఁడి|
ట్లనుఁగిష్కింధాపురమున-కరిగియతఁడుభూ|
తనయానరయఁబూనుటమఱఁ|
గనిసైపుముకాకయున్న-ఖండింపవనా॥ ౨౭౫॥

మ. అనియిట్లానతియీరయంబునసుమి-త్రాపుత్రోద్భవుండేగికాం|
చెనభోల్లేఖితశాఖికాఫలరస-స్వీకారసమ్మోదన|

ర్తనశాఖామృగశాబకోత్కరయుతా-కార్పింగోయకాంతారము|
ఘృణివిస్తారజితాంధకారముసుగి-ష్కింధాపురీద్వారమున్||
వ. కని చేరంబోవు నవసరమ్మున నచ్చటి ప్లవంగపుంగవులు తమలోన||

మ. అహిమాంశుండుమహోరుదాగమునఁ-బుత్రాలోకనాపేక్షని|
మ్మహికేతెంచెననంగనొప్పెడుజగ-త్ప్రాణ్యుండనంతాభరో|
ద్వహవాత్యంతసమర్థుఁడీతఁడని-తత్స్వంగర్వగాంభీర్యస|
న్మహిమాలోకనదర్శనంబులను-సంభావితాత్ములై చెచ్చెరన్||౨౯||
క. చని సుగ్రీవుం దాశ|
వనితాప్రియుఁ గాంచి మొక్కి-వానరవరులి|
ట్లనిరోదిననాయకసుత|
వినుమొక విన్నపము విన్న-వింతము తెలియన్|| ౩౦||
ఉ. వాసవతుల్యుఁడున్విబుధ-వంద్యుఁడు శక్రధనుఃప్రకారబా|
ణాసనపాణిగోపురస-మాగతుఁడొక్కఁడు గాంచి యెంతయున్|
దాసుమునొందియా తనివి-ధంబుసమస్తమునీకుఁ దెల్పఁ బ|
చ్చేసినవారమాతఁడుఁ బ్రసిద్ధనృపాలతనూజుఁడారయన్||౩౧||
వ. అని పలికి రందుఁగొందఱు. ౩౨||
క. వినుమనుమన వాలిందుని|
మినమనుజేంద్రునకు నీయు-మిత్రకులధ్వం|
సనయాత్రికి వేలుగలుగ|
దనఘుయశ్వినికంటేఁ-గ్రోధనాధకమితనికిన్|| ౩౩||
క. అనవిని సుగ్రీవుఁడు తన|
మనమున లక్ష్మణుఁడతండు-మనుజేంద్రుఁడు వం|
పిన రానొప్పున్నను నే|
మనుజోయిను మన్నసంభ్ర-మాయత్తుండై|| ౩౪||
వ. తారాసమేతంబుగా నెదురువోయి భయభక్తియుక్తిం బ్రణామం
బుఁ గావించియుచితరీతి సమర్పించిన యర్ఘ్యపాద్యంబులం బరిగ్ర

హింప నొల్లక రఘునందనుండు రవినందనున కిట్లనియె॥ ౨౫౫॥

చ. అడవి మెకంబు లెల్లను సహాయము గాఁగ రఘుప్రవీరుఁడ।
య్యెడ విపులార్తి భారము వహించుటఁ దాలిమిఁ బూనియుండని।
య్యెడ విభవాలి రేకము నశీవు దలంపఁగ వైరి మమ్మునె।
ర్వ్యెడ విపినాటు మూర్ఖుఁడ మకిష్టుఁడు నాఁ జన జెట్టు లేరికిన్॥ ౨౫౬॥

క. మాయన్న దుర్దముండగు।
మీ యన్న వధించి రాజ్య మీగొని జడత।
న్నా యన్నఁ దలఁప వైరివి।
మీ యన్నం జూడ బుద్ధి మిగిలె ననీశున్॥ ౨౫౭॥

క. అని బెట్టు పలికి తారా।
వనితాప్రియ బిచన రచన వత్సలుఁ డగుచు।
మ్మనుజేంద్రనందనునకి।
ట్లనియె న్సుగ్రీవుఁడుచిత మగు వినయమునన్॥ ౨౫౮॥

ఉ. ఇంతకుమున్న వానరుల కెల్లను నాజ్ఞయొనర్చినాఁడ వా।
రింత కునంత కుంబు వటు లూనిన కైవడి నేగు దెంతుర।
త్యంత కుతూహలంబు మన కయ్యెడ నూరక చూచుచుండఁగా।
నంత కృతఘ్ను వర్తనుఁడ నయ్యతలం పుము డింపు మగ్రతన్॥ ౨౫౯॥

క. ఏ వచ్చి మిమ్ముఁ జూడం।
గా వేడుక నందు చుండఁ గాని య్యేడకు।
న్నీ వయసు దెంచినాఁడవు।
కావునఁ బోవుద మునృపుని కడకిరు వురమున్॥ ౨౬౦॥

వ. అని తత్తరంబుగా నుత్తరంబిచ్చి యుత్తరణీకులాభరణు చిత్తంబు మె
త్తపడం జేసి యుత్తలంబు దక్కి యత్తయచరోత్తముండు వెండియు॥

క. ఏనైవచ్చెదు పుణ్యాత్మ।
గానన టులఁ గానను చిత గతి నెంత యును।

స్థానంబుదోఁపహాకు।
స్థానవపతికిన్సమాగ-మంబువడపు మీ॥ ౨౯౩॥

చ. అనిసచివాళిఁదోడ్కొనియ-హర్పతినందనుఁడాకుమారుతోఁ।
జనియెనురాముని౦బ్రథిత-శాత్రవగోత్రవిరాముని౦గనుఁ।
గొనినటులేగిరాఘవున-కున్హృదయంబునఁగ్రోధశాంతికై।
మునుమునులక్ష్మణుంబనిచి-మోదముతోనతఁడట్లొనర్పఁగన్॥

వ. మోడ్పుం గేలుఫాలంబునంగీలించి. ౨౯౪॥

క. పదఁపడి తపఃసుతుఁడుతి।
త్పదపద్మంబులకుమ్రొక్కి-ప్రస్తుతులెసఁగ।
న్నదియదయుచుండనపుడ।
య్యుద్ధితేందుసమానముఖున-కొయ్యనఁబలికెన్॥ ౨౯౫॥

క. శాంతగుణాకరచతురా।
శాంతంబులనున్నయద్రి-చరముఖ్యులనే।
నీతకుమునుపిలిపించితి।
సంతోషమువొందుమిపుడ-చనుదెంతురనన్॥ ౨౯౬॥

వ. దీనదయాళుండగు రఘునందనుండు మహానందంబునం దపనసంద నుం దదమాత్యులంగనుంగొని కనుంగొనలఁ గరుణారసంబు జాలువాఱ వారలంగలపికొనియుండె నంతం గతిపయదినంబులకు,

శా. లాంగూలోచ్చలనోదితశ్వసనలీ-లాధూతధారాధరో।
త్తుంగుల్లాంగలదీర్ఘదంష్ట్రులధికో-ద్యుక్తుల్మహీభృన్నహా।
భీలాంగుల్నఖరాయుధోద్ధతులుని-ర్భీతుల్చతుర్దిక్కనగో।
లాంగూలోత్తములేగుదెంచిరిమనో-ల్లాసంబుసంధిల్లఁగన్॥ ౨౯౭॥

వ. మఱియును.

క. దాశరథులకుంగిష్కిం।
ధేశునకున్సంతసంబ హీనతనొంపం।

గీశులు సనుదెంచిరి నా।
కేశసమానబలులవని- యాంచినరణికిన్॥ 300॥

క. గిరిశిఖుఁడు గంధమాదనుఁ।
డరిపంకజ ముత్తమంభి- యగుసగ్గజుఁడు।
న్హారివిక్రముండు కేసరి।
యరుదెంచిరి ప్లవగసైన్య- లైవేర్వేఱన్॥ 301॥

సీ. అపరిమితాద్రిచ- రానీకములుగొల్వ,
నరుదెంచెఁగుముదాఖ్యుఁ- డనునతండు।
కొలఁదివెట్టఁగరాని- కోఁతిమూఁకలతోడ,
నరుగుఁదెంచెఁగవాఖ్యుఁ- డనునతండు।
గణుతింపరానివృ- క్షచరభటాళిఁదో,
డొక్కనివచ్చెనుశరభుం- డనునతండు।
లెక్కయిడఁగఁజాల- లేనివానరులతో,
జనుదెంచెపవడిఁదారుఁ- డనునతండు।

గీ. లలినసంఖ్యాతకీశబ- లసహితముగ।
నరిఘనేతెంచెఁగుంజరుం- డనునతండు।
నరయనంతింతయునరాని- తరుచరాలి।
తనరఁగనుపట్టెనుపనసుం- డనునతండు॥ 302॥

క. వివిధవిపినాటసైన్యప।
రివృతులునరిమధనులునప- రిమితబలులువ।
చ్చివిడిసిరివినతమైంద।
ద్వివిదులునలనీలనలద- ధిముఖప్రముఖుల్॥ 303॥

చ. అతిబలులుగ్రవేగులురు- హాశనికరభీశ దీర్ఘబాహులు।
న్నతతములన్య సైన్యవిపి- నశ్వసనాకృతులిద్ధకేసరీ।
శతబలులైనవృక్షచర- సైనికులెంతయుఁదన్నుఁగొల్వగా।
శతబలివచ్చెఁబద్మహిత- సంభవుపంపినపంపానర్చఁగన్॥ 304॥

క. నల్లని మేనులు నెంతయుఁ
దెల్లని మోరలును గల్గి దిశ లెల్లను భీ
ఝిల్లఁగ బొబ్బలు వెట్టుచు
భల్లూకములతోడ జాంబవంతుఁడు దోఁచెన్ ॥ ౩౦౫॥

క. మానవనాయకభాస్కర
సూనులమన్వంతరంబు-సొంపు వహింపం
గా నేను తెంచెదఁ జూడర
సేనలు దనుఁ జుట్టి రాను సుషేణుఁడు కడిమిన్ ॥ ౩౦౬॥

క. అగ్రజుఁ గనకాద్రిసురల
యుగ్రుఁడు తారకమహిముక-యందును బ్లోలె
వ్యగ్రంబుగ గపిసుభటస
ముగ్రంబునఁ బవనసుతుఁడు-ముఖ్యుండయ్యెన్ ॥ ౩౦౭॥

క. తతవర్షబిందుతారా
తతికంబరమాణుపైక-తలవంబులకు
న్మితి వెట్టుఁ గాక నకపి
వితతిన్లెక్కింపవిధియు-విధిఁబడకున్నే ॥ ౩౦౮॥

వ. ఇవ్విధంబునం గట్టాయితంబగు వనచరచమూసమూహంబు సముద్రజలంబులం బుడిసిలింపను, బ్రహ్మాండభాండంబు వగులింపను గులాచలంబులు విసరివేయనుం జాలి కయ్యంబునకుఁ గాలుద్రవ్వుచుండె నంతయును. ౩౦౯॥

క. అనుపమతరవారిసేనా
ఘననిధిఘనసీలగజగ-వయశరభనిశా
తనఖరకకేసరీవే
ష్టనమునఁ బనసవరతరుప్ర-శస్తతఁ బొలిచెన్ ॥ ౩౧౦॥

వ. భుజబలాంగదుండగు నంగదుండును విపులకపిసేనాసమేతుండై సేనాముఖంబునకుఁ గన్నాకై నిలిచె నట్టియెడ. ౩౧౧॥

ఉ. అక్షులకుం బ్రియంబొదవ-నట్టిప్లవంగము సేరఁ గాంచి యా|
మక్షితినాథుఁ డాదరస-మగ్నుఁడు భాస్కరపుత్రుఁ గాంచి ప్రా|
గ్దక్షిణపశ్చిమోత్తరప-థంబుల జానకి రోయ నెంతయు|
దక్షులబుద్ధి వానరులఁ-దప్పక నిప్పుడ పంపు మింపుగన్ ‖ ౩౧౨‖

క. అనపుడు మహాప్రసాదం|
బనఘయటులచేయువాఁడ-ననికపిసేనఁ|
గనిపొంగి జనకజావిచ|
యనతత్పరచిత్తవృత్తి-నర్కజుఁ డంతన్ ‖ ౩౧౩‖

క. వినతున్వినతాసుతజవు|
వినతుం గని నీవు నూరు-వేలప్లవగులం|
గొని నేర్పునఁ దూర్పునకుం|
జని జనకజ వెదకి రమ్ము-చయ్యన నెలకున్ ‖ ౩౧౪‖

మ. అనితద్దిక్ప్రతభూరిభూభృదురుగో-ష్ఠారామపల్లీగుహా|
ఘనగంభీరసరిత్ప్రవాహములు వే-డ్కం దేటతెల్లంబుగా|
నినజుం డానతియీ నెఱింగి వినతుం-డేగెన్వడిం బూర్వది|
గ్వనితాకర్ణపుటప్రపాటనవిరా-వాపూర్ణసైన్యాఢ్యుఁడై‖ ౧౧౫‖

వ. తదనంతరంబున‖ ౩౧౬‖

చ. అనిలసమానవేగునని-లాత్మజు నాత్మజసన్నిభుం గనుం|
గొని రఘువంశశేఖరుల-కుం దగ నాతనిఁ జూపి వారికి|
ట్లనియె దృఢవ్రతుండు జతు-రాగమవేదియుఁ గామరూపకుం|
డనిలసమానవిక్రమవి-హారి మహాకవిహారి యీరయన్ ‖ ౩౧౭‖

సీ. కనకాద్రి మెచ్చదీ-తని స్థైర్యరమ మించుఁ,
జలధారి దొరకుఁ జే-పడియోననుచుఁ|
దపనుని మెచ్చదీ-తని తేజ మెక్కాల,
మొకరీతి గానుండ-నోడుననుచు|

నుదధిని సరకు సేయదు వీని గాంభీర్య,
మలమంథనగము చేఁ గలఁగెననుచు|
నీమహామహుజవం బీడఁ గాదనునది,
యురుమనోరయమున క్రోపదనుచు|

గీ. నీవటు నితాల్మిభూతధాత్రీవనితను|
గేలిఁ గావించుఁ జంతుప్రసక్తి బోర|
శమనమెదఁ గోరి యొక్క కాసారి బ్రహ్మ|
విష్ణుభద్రాదులగు మొగిఁ బెట్టెననుచు|| ౩౧౮||

క. అంతయు [illegible] తాఁ జూతని|
కాంతిమ[illegible] కంతునిఁ గోరి|
కాంతునకెన[illegible]|
మంతుఁడు ధ్వ[illegible]మంతుఁడంశుమంతుఁడు కాంతిన్|| ౩౧౯||

ఉ. చాలు నితండొకండ కుల శైల సరిద్గహనంబులుండి శా|
పాలపురంబులు న్వెదకి భూమిని సీత నెఱింగి రాయశ|
శ్శాలి మహాత్ము నీతని వెస న్వియమింతునవాగ్దిగబ్ధిస|
త్కూల మహీధ్రభూరుహ నికుంజములన్ మహీపుత్రి రోయఁగన్||

వ. అవిధలికి కరువలి గాదిలి పట్టిఁ గౌఁగిటం బట్టి సస్నేహంబును, స
బాంధవంబును, సగౌరవంబును, సవినయంబును సాదరంబును
గా నతని కిట్లనియె. ౩౨౦||

క. అతిబలకపిసేనాపరి|
వృతుఁడవగుచు యామ్యదిశకు వేచని తగ్గి|
క్షితిధరణి వెదకి రమ్మను|
హితనూజన్మివపరమహితుఁడవు దా కన్|| ౩౨౧||

చ. అనవుఁడు బొంగి నింగినొర యందన వాలము వెంచి భానుజ|
న్మనవనరేంద్రసూనులకు మ్రొక్కి మహామతి యొప్పు వారికి|

ట్లనునిలాత్మజాండు జన-కాత్మజఁ గన్గొనివచ్చువాఁడవు|
బునిధిఁ గడచియైన నుఁ జ-ను న్వదలించియునైనఁ జెచ్చెరన్॥ ౩౨౩॥

వ. అని పలికి॥ ౩౨౪॥

సీ. తత్క్షణము దక్షిణమునకు-దరలనున్న|
హనుమఁ గన్గొని రాముఁడ-త్యంతహృష్ట|
చిత్తుఁడై నిజకార్యసం-సిద్ధి యితని|
కతనఁ గనునని తలఁచి యా-ఘనునుతించె॥ ౩౨౫॥

క. మూఁకకెండియునప్పవ|
మానసుతుం బొగడి రాము-మహినాధుఁడు ప్ర|
జ్ఞానిధి జనకజకుం బ్ర|
జ్ఞానార్థంబాంగుళీయ-కంబొసఁగుటయున్॥ ౩౨౬॥

వ. స్వామికార్యధురంధరుం డగు గంధవహనందనుండు గంధగజంబు తరుణకిసలయంబుఁ బరిగ్రహించు చందంబున నయ్యంగుళీయకంబుఁ గరంబు రాగంబుమీఱం దక్షిణంబ దక్షిణకరంబు సాచి.

క. కొనివానివాక్యములనూ|
కొనివానరసమితిఁ గూడి-కొనివాకలవీ|
డ్కొని దక్షిణపథముంగై|
కొనియోగస్తోదములమి-కొనిపొచ్చింపన్॥ ౩౨౭॥

వ. ఇట్లనిలనందనుండనంత సత్వసంపన్నులగు నలనీలగజగవయ గవాక్ష గంధమాదన దధిముఖాంగిద జాంబవదాది మహావీరపరివృతుండై యుల్లసితంబులగు బుడమిపట్టిం గనిపట్టి వచ్చుచుఁ బ్రతినపట్టి చనియెనంత॥ ౩౨౮॥

ఉ. ఆదశకన్నయుఁ జ్ఞాతమహా-మహిభృత్సరసీవనంబులు|
త్యాదరమొప్పఁ దెల్లముగ-నతిరేకిన్వహించి భీమసం|
పాదిప్లవంగసైన్యమున-పారముఁ దోఁచుడనంపె నా ప్రతీ|
చీశసితంబుఁ గడఁగ సు-షేణుని వైరిపనీకృశానుఁడన్॥ ౩౩౦॥

క. అతనికినొకమాసంబు।
నిధి వెట్టియనంతరమున-మిహిరసుతుఁడుద।
గ్రత పర్వతగహనాదులు।
వితతమతిం దెలిపి రామ-విభుఁడనుతింపన్। ౩౩౧॥

క. ఒక్కొకడ చాలి నాలుగు।
దిక్కులు వెదకంగఁజాలు-ధీరులఁ గపులం।
టెక్కొండ్రఁ దోడు చేసియు।
దక్కకుభంబునకు నాశ-తబలిం బుచ్చెన్॥ ౩౩౨॥

వ. అతండు నొక్కమాసంబునం జనకతనయాన్వేషణంబుఁ గావించి మరలు వాఁడై చనితెంచి నిట్లు॥ ౩౩౩॥

క. కాష్ఠామాత్రమునఁ జతుః।
కాష్ఠావిచయనసమర్థ-గతులకపులు వి।
స్పష్టాహంకృతు లెసఁగగ।
రిష్టాత్ములు చనిరి గంధ్వా-రిసుతనరయన్॥ ౩౩౪॥

వ. ఇట్లరిగి॥ ౩౩౫॥

క. తరుచరవర్యులు మునుముఁగ।
దరుణింధరణీతనూజఁ-దడవిరి మిగులన్।
దరులన్నదీనదంబుల।
దరులందిమిరప్రగాఢ-తరులంజములన్॥ ౩౩౬॥

సర్వలఘుసీసము.

మఱియుఁ దరుచరులు-మసలకనవనిజ,
వెదకఁగఁ దొడఁగిరి-వివిధగతుల।
బులుగులు మొకములు-మెఱఁగెడు నెలవులు,
బులుఁగుల రుతములఁ-బొదలుపొదలు।
మరువులుఁ బొదువులు-మలలు మశిలలును,
బొలములుఁ గొలఁకులుఁ-బులినములును।

బురములును పవన-ములు నిష్కుటములుఁ.
నహాలవివరములుఁ-గహనములును|

గీ. మునులుదపములుసలిపెడు-వనములు మఱి|
బరులయోనుకులుఁదలిరులఁ-బరఁగులతలు|
సొటజములునతటములుబ-హుళశిఖరము|
లపరమితభయదకరము-లగుతలములు|| ౩౩౭||

వ. ఇట్లరయుచు వెండియు| ౩౩౮||

ఉ. భానుసహస్రచాయితర-భానుపరిస్ఫుటధాత్రినీఁగకా|
లూవినయంతపట్టయిన-నూనమునొందకయుండునట్లుగా|
జానకిసుర్వరాతినయఁ-జానుగరోసియోజుంగ లేకయ|
వ్వానరులెల్లఁగూడికొని-వచ్చిరి క్రమ్మఁ దైన్యచిత్తులై|| ౩౩౯||

వ. దక్షిణదిశాపరిశోధనార్థంబరిగిన యశోధనులగు హనుమదాదులు తక్కందక్కిన యక్కపులెల్ల నొక్కమొగిం దిక్కులం గాపంజను దెంచి రాజపుత్రి రవిపుత్రులం గాంచి నమస్కరించి తముపోయి వచ్చిన చందంబెఱింగించు వారైయిట్లనిరి|| ౩౪౦||

మ. సితకీర్తిఁ ప్రియులార యోమలఁ ప్రతీ-చీప్రాగుదీచీదిశ|
ధిత శృంగోన్నతపర్వతంబులఁబయ-స్విధ్వాప గాతీరవి|
స్తృతకాంతారములం గుడుంగములధా-త్రీపుత్రిశోధించి వి
చ్చితిమొచ్చోటను వార్తయైనవినమా-సీతానిమిత్తంబుగన్|| ౩౪౧||

క. ఇఁక సెందు వెదకువారము|
వెకలింతుమొ భూతధాత్రిఁ-జెల్లగిలన్న|
ప్తకులాద్రులఁద్రొత్తుమొ వా|
సుకిలోలుకు వెదుకుదుమొయ-శోధనులారా|| ౩౪౨||

గీ. ఆజ్ఞయొసఁగుఁడుమాకని-రంత రాము|
లక్ష్మణులు నినజుండునుఁ-దక్షిణంబు|

వెదుకఁ బోయిన యమ్మహా-వీరవరులు
మిడఁ బ్రాణంబులిడి యుండి-రావనమున॥ ౩౫౩॥

వ. అంత నక్కడ దక్షిణంబునకుం జని వనచరులాలస్యంబుఁ దక్కి-యుంక్కిన ద్రుమాకులు మరలనెక్కి వీక్షించుచుఁ, దడవిన ప్రదేశంబులు వెండి యుం దడవుచు, నేమేమి జనకజం బొడఁగాంతు మని ప్రతినలువట్టుచు రాఘవుండు మహానుభావుండు తదీయకార్యనిర్వాహకుండ సర్వోత్కృష్టుండని యాడుచు హనుమంతుం గొనియాడుచుం జని చని॥ ౩౫౪॥

సీ. కొలకులు శోధించి-కొలఁకుల లేకున్నఁ,
గొలఁకులు బురదగాఁ-గలఁచివైచి
పొదరిండ్లు పరికించి-పొదరిండ్ల లేకున్నఁ,
బొదరిండ్లు బయలుగాఁ-జిదిమివైచి
తరువులు వీక్షించి-తరువుల లేకున్నఁ,
దరువులు వేళ్ళతో-మురలఁ ద్రోచి
నగములు గనుఁగొని-నగముల లేకున్న,
నగములు బిట్టు పెల్లగిలఁ జేసి

తే. గుహలు దగఁ గాంచి సీత తద్గుహల లేమి
గుహలు గగ్గోలువడఁ జిమ్ముకొ్కఁ దుళిల్లి
గనులఁ గిరులను బొదలఁ బొందలఁ గొలఁకుల
గుహలు శోధించి యమ్మహా-మహులు మఱియు॥ ౩౫౫॥

క. సీతాన్వేషణంబు గావించుచు॥ ౩౫౬॥

చ. ఫలములు గాంచి రేఁగి తినుఁ బాఱ భుజింపఁ బువ్వుదేనియ
గొలఁకులఁ గాంచి క్రోలఁ దమకింపరుఁ బెద్దచరించియే వినే
మలసత నొంది నారదున రాకలిదప్పియు లెక్కసేయరుం
గలఁగదు వానకెండకును-గాలికిఁ గార్యభరంబు బెంపునన్॥ ౩౫౭॥

సీ. అచ్చోటఁ జనకజ నరయుచు మునిపోఁడు,
రచ్చోట లేకున్న దైన్యము వహించు।
రాకడ సీత నా-లోకింతు మనిపోఁడు,
రాకడ లేకున్న -నలసులగుడు।
రాచక్కి మహిపుత్రిఁ-జూచెద మనిపోఁడు,
రాచక్కి లేకున్న నలఁతఁబడును।
రందు రాఘవుదేవిఁ-గందు మనుచుఁ బోఁడు,
రందు లేకున్న ను-గుందుచుండు।
గీ. రందుదత్పతిఁ గ్గొందు-మందురకట।
కడచనిరొమాసమందుఁ-గపులుమఱకు।
నార్తిఁబడ నేలతచ్ఛుభ-వార్త వింద।
మందురాకకొంద శ్రీగతి-నందుమఱియు। ౩౪౮॥
సీ. రామునిఁ బల్కకీ-రమణిసీతఁ గా.
నూహించి నిలిచెన-రొక్కమాటు।
దాత హృదయగుల తాతిన్విజానకి.
యోయని మూచెద-రొక్కమాటు।
ఘనకలాపవిహీనఁ-గలకంఠి భూపుత్రి,
యొకొక్కయునితలంతు రొక్కమాటు।
పటునిశాచరవిద్ధ-పక్షిరఘురాము,
నువిదఁగా భావింతు-రొక్కమాటు।
గీ. పోతుఁ బాసితపించుక-పోతిమహిజ।
యున్నదని చేతఁ బోవుదు-రొక్కమాటు।
శూన్యవృత్తులమైరవి నూనుఁ జేరఁ।
జంపునను భీతిఁ గొందఱు-శైలచరులు॥ ౩౪౯॥
ఆ. మఱియు వివిధగతుల-మసలక జనకజ।
యున్నచోటెఱుంగ-కున్నతంబు।

ళైనపర్వతములు-నగములుశోధించి।
యలసిసొలసియున్న-యవసరమున॥ ౩౫౧॥

చ. అథ కుశస్థలంబిలంబునొకఁ-డారసి తారసిలంగఁ దత్ప్రయ॥
ప్రభసుహఁజొచ్చి గాఢతిమి-రంబుఁ గమించి ముందుఁబోయి యాత్రదీ
ప్తిభరితసన్నికృష్టనొక-తెంగనిభక్తినమస్కరించిరి।
చ్చుభకరుణార్ద్రదృష్టిసుగా-సొంపుగ వెల్వడిరొక్కపెట్టునన్॥

వ. ఇట్లు మహాయాసంబునం బెక్కుదినంబులు సొచ్చిన యబ్బిలంబ వాయాసంబున నొక్కక్షణంబున వెల్వడి ప్రభావతీ ప్రభావంబు న కచ్చెరువునందుచు నిరాకృతి క్షుత్పిపాసాశ్రములై యుండి యున్యోన్యముఖావలోకనంబు సేయుచు నున్నవారి॥ ౩౫౨॥

మ. ఇఁక సేయంగలకార్యమెద్దియనక-యిక్ష్వాకువంశోత్తముం।
డకలంకుండగు రాముభార్యఁ గనని-ట్లొ నెల్లనో ట్లింతద।
క్కకశోధించితిమెందునుంగనమశో-క ధ్వాంతవిచ్ఛేదకం।
బకటా చంద్రముఖీసువార్తనగుఁగా-కన్యంబులందీరుసే॥ ౩౫౩॥

క. అవిరంతనంగనుండి।
ట్లనిరియుస్వేదకంగ-జాలమువనిజనెటకుం।
బనిగల దేపోవఁగమన।
కనువకుఁ బ్రాయోపవేశ-మందఱకరయన్॥ ౩౫౪॥

సీ. అనుచుఁగద్గదకంఠుఁ-డైయిల్లవారల,
నీక్షించిమఱియుఁదా-నిట్టులనియె।
నవనిజఁగనుఁగొన-మనియటుఁబోయినఁ।
జంపుఁగానియనుగ్ర-హింపఁడర్క।
నందనుండాటరా-నందులకిచ్చోటఁ,
బుచ్చదననువులు-పొందుమీర।

తెల్లమీ మనముల-కిమ్మగు నెలవుల,

కనుచు మోమున దైన్య-మాక్రమింప।

ఆ. నశ్రులురాలనున్న-యంగదుఁ గనుఁగొని।

యఖిలవానరులుమ-హార్తిఁ దూలి।

నిశ్చయముగ నేము-నీతోడివారము।

గాకమానుఁ బోవఁ-గలదె మతిఁ గొను॥ ౩౫౫॥

చ. సమరము రామచంద్రునకు-సమ్మతిగా నొనరించి పుణ్యులో।

కములఁ జటాయువెంతయును సు-ఖంబునఁ బొందిన యట్లు రామకా।

ర్యముననసుప్రపంచముఁ ద-నంబుగ వీడితి మేనిఁ బుణ్యలో।

కమెదురుపమ్మునంబునఁ బ్లవ-గప్రభులాతనిఁ జుట్టియొడ్చినన్॥ ౩౫౬॥

వ. ధైర్యహీనులగుచుండఁగ హనుమంతుండు వారలకిట్లనియె॥ ౩౫౭॥

క. మనము పరమాత్ముఁ డగు రా।

ముని మనమునం బడయ లేని-మూర్ఖులమని యా।

యినజుఁడు నిజకార్యమదం।

దని పీడ్యులఁ జేయుఁ జచ్చి నంజాకున్నన్॥ ౩౫౮॥

ఉ. కావున దైర్యము న్విడియ-కారణమిగ్గిరి గహ్వరంబులం।

జావఁగ నేలనప్పరమ-సాధ్వి విలాసుతిఁ గాంచి పోయి ధా।

త్రీశుమన్ననం బడసి-తేజము నొందఁదలంపుఁ డిట్లనం।

భావిత చిత్తవృత్తులగు-పాలసులట్లతలంక నేటికిన్॥ ౩౫౯॥

వ. అని వెండియు నుచిత వచనంబులం బేర్చి॥ ౩౬౦॥

క. కదఁ గుండు సీత వెదకం।

గ దుగుండు మూఖంబులక్రు-కలితంబులు న।

న్న డుగుండు కార్యమును వెడ।

పడఁగుండు వగిది విహంగ-నాథుఁ డొకఁడొగిన్॥ ౩౬౧॥

వ. సంపాతియును నతండు॥ ౩౬౨॥

ఉత్సాహము॥
అచటనుండి వాశ్రమింగ-నగుపదెంచువాఁడుత|
ద్వచనపరణిఁ దనము ద్దుఁ-దమ్ముఁ డీల్గుటరసిప్పు|
ఖచరనాథ నకలఁజేరఁ జనుడునప్రుడు కాంచి వా|
నిచరితంబెఱుంగలేక-నఖిలకపులు భీతులై॥ ౩౬౩॥

ఉ. కాలినపర్వతంబు క్రియఁ-గ్గినమేనఁ గూటమోయునం|
గాలిఁ గళంబు సెత్తి కాపి-గ్రిచ్చ్యుకవచ్చెడు వోక్కభూతము|
శాఖలుపచ్చిరణంబునఁ దగ-న్నరణేచ్ఛ వహించియున్నకే|
శాలిఁ గ్రసింపదీంపని నానునకెల్లమనోరథంబులున్॥ ౩౬౪॥

క. అనిమునల సృగ్గినఁబో|
మ్మనినిర్భీత త్ముఁలగుచు నఖిలకపులుఁ బా|
వనమాచుయుండఁ జేరం|
జనుదెంచి పాదమెసఁగ-సంపాతియనున్॥ ౩౬౫॥

క. ఎక్కడిజటాయువతఁడే|
చక్కటిసమరంబు సేసి-సమసెఁ బిదపమీ|
రక్కరణి నెల్లతెంగితి|
రక్కట చెప్పుఁడే నువాని-యగ్రజుఁడఁ జుఁడీ॥ ౩౬౬॥

క. వారసితోపంబు నను|
వ్వారలగోరణమొసర్చి-వానికిఁబోరం|
గారణము మీదు రాకసుఁ|
గారణముం జెప్పుఁడీను-గారవమెసఁగన్॥ ౩౬౭॥

గ. అనియడిగిచింతాపరిక్రాంతుండై॥ ౩౬౮॥

క. కలుకులగోత్రంబులతో|
క్కులగాలి విదిర్చినేయఁ-గలఁడుక్కపలుఁడై|
కలనఁబడపలసెమనము వి|
కలము రొమ్యం జెప్పఁడరి-త్సకలప్పత్రంబున్॥ ౩౬౯॥

వ. అనిన నప్పతంగ పుంగవునకు ప్లవంగ పుంగవు లిట్లనిరి॥ 320॥

సీ. దశరథసుతుఁడు సీ-తానాథుఁ డనుజన్మ
సహితుఁడై పితృనాజ్ఞ-సద్వ్రతంబుఁ
బూని పంచవటంబు-బొంతఁ బర్ణకుటీర,
మొనరించి నియతిసం-దుండఁ బట్టి
కంతుండు రామల-క్ష్మణుల వంచించి,
జానకిఁ గొనిపోవు-సమయమునఁ జ
టాయువు రావణు-నాఁగి మహోగ్రుఁడై
పోనరించి యొనరించి-యుక్కుడక్క॥

గీ. దనుజచంద్రహాస-దళితపక్షకుఁడైన
ధరణితనయఁ గొంచు-దైత్యనాథుఁ
డెక్కడేనిఁ జనియె-నక్కడ రాఘవు
లవనితనయ కేమి-నలమటెంది॥ 321॥

వ. తదన్వేషణార్థం బరణ్యంబునం బరిభ్రమించు వారెసురం జక్ర తోపహతుండై పడియున్న జటాయువువలన నంతవృత్తాంతంబును విని యనంతరంబునం బ్రాణపరిత్యక్తుండగు నప్పక్షివరేణ్యు దశరథక్షితినాథుంబోలెఁ దహించి తిలోదకంబులొసంగి శబర్యాశ్రమంబును బంపాతీరంబునుం గడచి ఋశ్యమూకంబున వనచరేశ్వరుండగు సుగ్రీవునితోడం బద్ధసఖ్యుండై తద్ధితంబుగా వాలిం దునిమి తత్పదం బొసంగినం గాని కృపమింగల ప్లవంగ పుంగవుల రావించి సీతాన్వేషణ నిమిత్తంబుగా నెల్లదిక్కులకుం బుచ్చిన నేమి దక్షిణంబునకుం జనుదెంచి యెందునుం జనకనందన సంగతిం బడయనేరక యూరక పోఁదిరిగి ప్రాయోపవేశంబునం బ్రాణంబులు విడువనున్న వారమని చెప్పి యప్పులుఁగుతోఁకకు వెండియు నిట్లనిరి॥ 322॥

కం. పక్షివరనీకునీగతిఁ
బక్షఃహీనంబగుటవి పక్షకృతముగా
సాక్షరసంకలితముగా
కీక్షణమునఁదెలియఁబల్కె మానీశనుఁడున్ ॥ 323॥

చ. దేవరయొలర్పఖాతమున-జేరఁగనీపుడు చేనచేనయం
చావిపులాద్రికాయుఁడుజ-టాయువు చేమునఁబక్షదంబునం
బోషఁగసూర్యరశ్మిమున-బొందిననమ్మహనీయశేగికిం
న్గావులాపులెల్లవిక-లత్వము నొందుమవచ్చెఁజెచ్చెఁగన్ ॥ 324॥

ఉ. తమ్మునిపక్షయుగ్మకము-దగ్ధమునొందుటగొర్వశేకతిన్
భ్రమ్మునసాధ్యమూర్ఛలిడ-దాపతినోన్ముఖుఁడైనవానిమూ
గ్గమునవాత్మపక్షములఁ-గప్పినసప్పుడుకాకనాపతిన్
క్రమ్ములుగాలివాతఁడుసు-రక్షితుఁడయ్యెముదాత్తపోఁగఁగన్ ॥

వ. ఇట్లు చండకిరణప్రచండకిరణదగ్ధగరుద్వయుండై ॥ 326॥

కం. ఇక్కుధరంబునఁబడికడుఁ
జిక్కినవాఁడగు సేవ-సేయుమునిచటం
బెక్కుదినములుండితిమి
డెక్కుడకేనిఁజనియన్య దేశ్యాపదఁడై ॥ 327॥

వ. నాటంగోలె శాకుమూర్ఖుండు సుపార్శ్వుండగు సుపార్శ్వుండు సత్యంబు నాపోరవర్తనంబు సిర్వర్తింపుముంపం బదంపడి జటాయువ్వుని స్థానంబగు జనస్థానంబు సంస్థానంబుగా నున్నవాఁడ నవింటి నొక్కసమయంబున మదీయపూర్వసంపాదిత పుణ్యకీర్తివశంబున బాలసఖుండగు నొక్కతపోధనుంగనుంగొని సద్భక్తికలాప్రాంగి దండప్రణామంబులాచరించి పార్థింప నవప్పద్దీపదశాశాగణంబుఁ దనదివ్యతపోమహానుభావంబున గతించి నావలన శిండియుండలసి యుక్కుగుణాకరుండు నాకుంగరుణించి పత్రిత్రిదా

ధరాసుతాన్వేషణంబు నెపంబుగ వనచరులు రామాజ్ఞ నెన్నండే
ని ద్వనంబునకు నరుగుదెంతు రమ్మహాత్ములకు సీతావృత్తాంతంబుఁ
దేటపడం జెప్పి లబ్ధప్రత్యయులవు గమ్ముఁ డీవించి వేంచేయుటయు నా
ట్టుగట్టి మీరాకఁ గని పెట్టి పాఠంబులు చిక్కఁ బట్టియున్న వాఁ
డఁగ్రుత గృధ్రపతి నైతినని పలికి తమ్ముఁ గూర్చి యార్చి పేర్చిన శోకం
బుడిపికొని యవ్వానరోత్తముల సహాయంబునం బుణ్యనదీస్నా
నంబు గావించి జటాయువునకుం దిలోదకపిండప్రదానంబు చేసి ప
విత్రుండై వారలం గనుంగొని॥ ౩౨౫

ఉ. నగచరులార యింక మర-ణవ్యవసాయము మానుఁ డిప్పుడే
తెఁగ నవిధంబు మీ కువిది-తంబుగఁ జెప్పెద మారవిష్టి మా
కుఁగలదులంక నున్న యది-కుంభినిపుత్రి రాము దేవియై
మ్ముగ శతయోజనంబులు స-ముద్రముఁ దాఁటుఁ డుకానవచ్చెడున్॥

క. అనిమతియుఁ బెక్కు భంగుల
వనచరులకుఁ దెల్పి ... వయ్యెఁడు సంపా
తి నిజపత్రమ్ములఁ గ
ల్గిన పంతి సముందివారిఁ గెందగ నవియెన్॥ ౩౨౬

ఉ. అక్కులశాకునత్తుఁ బి-తోరుకృపం బ్రభవించె సత్త్వముం
జక్కుబ్రవతా మణిమ-హీసుతవీక్షణఁ బెట్టెలంకతో
నెక్కుడు చెత్తునేకదున-హీనజవాభ్యుమ నీయపుత్రకుం
డక్కఁగదోడు సేతునొబ్రశస్తగుణాస్పదులార చెప్పరే॥ ౩౨౭

చ. అనవుఁడు సంతసించి ఖగ-నాధుపజానకి యుండెలంకలో
నని తెలియంగఁ జెప్పి నిస-హాయము గాదొకొ నీవు నీసుతుం
డును జనఁ డిట్టి వర్తనఁగ-డుం బొలుపైన సముద్ర మెవ్విధిం
బున నయి నందరించి మహి-వుల్లఁ ... గొన నేము చాలము॥ ౩౨౮

క. అనిపలుకఁగు నోడిఁ బోవం
బని ఒకపి ప్రభులు నెలుఁగు సుంటి దోరలుచు

ట్ర్యవనాడుచుఁ బాడుచుఁ జని
చనిదక్షిణవార్ధితీర-శైలోత్తమమున్॥ ౩౫౩॥

చ. మలయగిరిం బ్రదక్షిణన-మస్కృతులొప్పఁగ నెక్కి వానరా
వలిగని యొన్నముదగ్రమున భంగతరంగరవాతిరౌద్రము
న్గలిత జ్యోత్స్నఫేనరుచి-లజ్జితనిస్తల శుభ్రశూద్రము
న్జలచరభద్రము న్సహిత-సారప్రవాళలతావిచిత్రమున్॥ ౩౫౪॥

క. కలితతరంగశీకర
జనితపరమశైత్యముం బ్రస-న్నతలీలఁ
గొనిమలయసమీరమెము
రొ-నితమమార్గశ్రమంబు-గొంచెపఱపఁగన్॥ ౩౫౫॥

క. నమ్ముఁ బ్లవగులెల్లకడ చెద
రసిన వ్యోమభంగిఫేన తుడరఁ జోవఁ
త్తునెవీరల నాఁగకనను
నమువునభంగంబులంత కంతకుఁ బెరుగన్॥ ౩౫౬॥

వ. ఘూర్ణిల్లుచున్న వారాకరంబుఁ గనుంగొని భయభ్రాంతులగు వారును మూర్ఛాపరవశత్వంబు నొందువారును మహానందంబునొందువారును తఱగుల్లంత తాగ్రంబులనుండి వీక్షించువారును విస్మితులగువారును, సరకుసేయక తత్తరంగంబుల నోలలాడువారునై రంగతరంగంబు తమవారి దెసఁగల ంగనుంగొనఁ॥ ౩౫౭॥

క. [illegible]
[illegible] దాఁటఁ జాలుమరని
న్నవపెశయోజనములదా
కవపంచిరిప్లవగభల్లు-కప్రభుముఖ్యుల్॥ ౩౫౮॥

సీ. ఇట్లుతిమతమకాలఁగుల-నేర్పఱించి
యఖిలవనచరులును జెల్ప-నాలకించి

యింద్రనందననందనుం-డిట్టులనియె|
వారలెల్లనుసంతోష-వనధిఁ దేల|| ౩౮౯||

చ. అసదృశవేగి వాలికెన-యానధిఁ గండగుఁ గానితఃకృగా|
దసముననీతఁడంబుఁగిఁ బు-లందఱుసంస్తుతిసేయ వారిరా|
శిసరభసంబునం గడచి-సీతగనుంగొని లంకనుగ్రకే|
ళిపతిపిమీమునంబులను-లీమసవృత్తిఁ దలిర్పవచ్చెదన్|| ౩౯౦||

వ. అని తానుశతయోజనంబు లవలీలఁ దాఁట నోపుట యుగ్గడించిరాము క్రాంతవిచారించి వెండియు నత్తరుచరులతో నతండు|| ౩౯౧||

క. తరుచరులానందింపఁగ|
శరనిధి వెసనుత్తరించి-జనకజఁ గనితి|
త్వరిఁ గాలఁ జమరి క్రమ్మఱి|
యరుదెంచుటపం కుశశక్య మానోకందో|| ౩౯౨||

వ. సంశయంబు గలదని పలికి ధైర్యాతిరిక్తంబున వెండియు||౩౯౩||

చ. అదియటులుండ నిందుముద-మారఁగ నియ్యెడ నుండుఁ గేన బో|
యెదని దెపల్వలాకృశ-హింపఁబయోనిధిఁ దాఁటి నాఁగనం|
గగుఁగని వారలెల్లను సగౌరవమొప్పఁగ నాడిరీవు చా|
లుగుదధిఁ దాఁటియెల్లపను-లున్నమకూటి దిమష్టుఁ బోలి వఁగన్||

క. అయిననునీవేగినఁ గ్రతి|
యయినను నే మోర్వఁజాల-మనయంబునమా|
నయ్యామ్ములు చల్లఁగానీ|
దయినశుభాంగంబుగాంచి-యలరుదు మెపుడున్|| ౩౯౪||

క. ఈకడలి వెడలితగ నవ|
నీకన్యం జూచిరంగ-నీవో పుదునీ|
పోకకపివరులయసువుల|
పోకసువిూకలమెనిన్నుఁ-బొమ్మనిపలుకన్| ౩౯౫||

సీ. పవితవంబునఫల భ్రాంతిమిన్నంటఁబో,
భానునివ్వాఁడుచే పట్టివిడిచె।
దుష్టవర్తనులదై-త్యులఁబట్టిపాతాళ,
మూములచేఁ జెఱఁదుండి-వనులువడసె।
దివ్యాస్త్రములక సా-ధితుఁడు గాఁబ్రహ్మాది,
సురలచే నివ్వాఁడు-వరము లందె।
నితనిచేమనపని-యొల్లఁదీఱునటంచు,
ముద్రికన్వనికిరా-ముండొసంగె।
గీ. నెల్లవిధములజానకి-నేనకాంతుఁ
బ్రకటగతిననియెవ్వాఁడు-ప్రతినవట్టె।
నట్టిహనుమంతుఁడతికాంతుఁ-డరికృతాంతుఁ
డుంతుమనకేలనోయంగ-దుండవగవ॥ ౩౯౭॥

వ. అని యివ్విధంబున నాంజనేయుండు వినుచుండంబలికి వెండియు నమ్మహావీరు జన్మబలపరాక్రమ ప్రకారంబు లుగ్గడించి యయ్యంగదుండుబురస్కరించికొని జాంబవదాదులు హనుమంతుం బ్రశంసావచనంబులనగ్గించుచుండిరి॥ ౩౯౮॥

శా. ఖద్యోతద్యుతినిర్జితాత్తరుచిలో-కపాణిసత్పుత్రనీ
వుద్యచ్ఛ్రీఘనకీర్తియోధరణో-ద్యోగంబు గావించియా
పద్యుక్తంబగు వానరావళిఁబ్రబల ప్రాణావళింబుగా
విద్యజీవకపింగుమాజనకజా స్వీయార్థముద్ధింపుమా॥ ౩౯౯॥
క. వనచరులివ్వనరాశిం
గనితీరఁ లెదరుతముకుఁ-గడవఁగొలఁదిగా
జని పురుషోత్తమునికి
వ్వనధిపటుపుఁదాఁటు టెంత-ధరజాహింపన॥ ౪౦౦॥
క. గురుఁడగుహరిరయముంధవ
ద్గురుఁడగుహరిరయముఁబడి ఘోటకుఁడనగ।

ద్గుహుఁడగుహారిరయము మునీ|
గురురయమునకట్టులెనయ-గున్నారివర్యా॥ ౪౦౧॥

వ. అదియుంగాక॥ ౪౦౨॥

చ. ఒకనిముసంబునంబహుళ యోజనముల్ జనఁ బొ్రద్దుతేరినో|
నొకనిముసస్సుఁ బాయకతె-దుగ్గను నోర్చ్వభ్రచారివై|
సకలకలావిభూతిరవి-సత్ప్రప వీర్చితయుక్తినీకుఁజా|
టకడలిఁ వాఁటు చేపఁక టూటుటులా పృరికించి చూచెదే॥ ౪౦౩॥

వ. అని మఱియుం బెక్కు భంగులం బ్రార్థించి యగ్గింపుటయు వానరేశ్వరుండు వారి దైన దైన్యంబు వాయం బోంగు మనిట్లనియె॥

మ. రయతంబిప్పుకు గుంటఁగేసరికిశో-రంబెట్టులం ఘుంచు నా|
క్రియఁ బాధోధిఁగడాచియాదుఁ జనఁ-శ్రీక్రీవులం కాపురీ|
తుయ సౌధోపవనోపకంఠములనా-త్మాత్రులనీక్షించియా|
రయనన్నుద్రికసత్తుఁ దెత్తుము దమా-రఁ బ్రత్యభిజ్ఞానముల్॥ ౪౦౪॥

క. అని పలికి వారలెల్లఁ|
దన వెంటనఁ జాఁకు ఖలుని చి-త్తద్దయు మోదం|
బునఁజాము నుండనపుడుప|
వనజాండోప్పాని హైమ-పతిసింహగతిన్॥ ౪౦౫॥

వ. మఱియును॥

చ. అతులితపర్వతాగ్రమున నావహనుమంతుఁడు వొల్చెఁబూర్వప|
ర్వతశిఖరోదితోజ్జ్వలది-వాకరబింబసదృతుఁడై సమా|
వృతకపివీక్షితప్రద్మములు-విస్మితంబులుగాని జానవో|
దితగుణవిభావలాప్యఁగమ-హీశుని శోచనకోటి కుబ్బగన్॥ ౪౦౬॥

క. ఇప్పగిదినొప్పియొల్లఁ|
దప్పక దీవింపనిజపవిద్వాంద్వంబుం|
గుప్పించియుప్పరంబున|
కప్పుడె గగనంబన్వ తెప్పమునవిసముసుగాన్॥ ౪౦౭॥

వ. ఇట్లు లీలావాలోచ్చాలనంబుఁ గావించి నిఖిలవానర జనో
నానందసంధాయకుండును సకలకార్యపరాయత్తచిత్తుండును నగు పవన
ప్రియనందనుండు నిరీక్షణాభిముఖుండై సముద్ర లంఘనంబు
గావించి॥ ౪౦౯॥

క. గిరిచాపవిస్ఫురితసై
జవసుజవమునఁ గడుశరమై-యాయనలంకా
పురదహనార్ధగుఁడయ్యెనం
బరచరులకువిస్మయంబు-మల్లడిగొనఁగన్॥ ౪౧౦॥

వ. వెండియు నత్తఱిఁ జరసత్తముండు॥ ౪౧౧॥

క. ఖేటకము రీతి వాలముఁ
బాటవమునఁ ద్రిప్పికొనుచుఁ-బటురభసమునన్
నేటములఁ బట్టికొనవా
ఖేటమునకుఁ జనెనయాఖ్య-కీర్తితుఁ డయ్యెన్॥ ౪౧౨॥

వ. అంత॥ ౪౧౩॥

గీ. ఘనమనోరయవాయువే-గగరుడజవ
శరశరభసంబులనుమించి-చనుమహాత్ము
హనుమఘనదేహమంతయు-నంతికక్షి
గోచరముగామిఁ బ్లవగులు-జామటుడిగి॥ ౪౧౪॥

వ. మోములవిన్నందనంబు గదురస్మహోత్తురాళ హారిత్రతీసికతాత
లంబులం బ్రాణంబులు చిక్కఁబట్టియుండిరంత॥ ౪౧౫॥

క. ఆకార్యపరత్వముని
ర్భీకత్వముగృధ్రరయంబు-బీరమరసియు
ట్లాకాశంబున నేగుమ
హాకాయుంగాంచిపొగడి-రంబరచరులున్॥ ౪౧౬॥

గీ. ఇట్లు ఖచరాభినుతగతి - నేగునప్పు
డత్తు కాయోద్ధతశ్వాస - వాహతాబ్ధి
పాయయుచు ప్పొంగ ప్పెన - పరమసాధ్వ
సంబు వెదకుచుఁ జనియెనో - యనఁ దనరెఁ ౪౧౭॥

వ. ఇవ్విధంబునం బరమసాహసంబున నేకచరుండై ఖచరసంస్తూయమానగమనంబునం జనుచ నయ్యగచరవర్యుం డుద్దేశించి నిజశక్తిసురక్షితంబగు నైనాకశిఖరంబున కంబుధియిట్లనియె॥ ౪౧౮॥

ఉ. ఇమ్మహిఁ బుట్టి రొత్తుఁడఁ - హీనజవాధ్యుఁడయైనవిట్టులో
న్నిమ్ముడి సాహసించి శత - యోజనముల్చనఁ బిప్పుడిట్టుఁబో
మ్మున్నానీయ వేగిభవ - దగ్రమునన్నిలువంగ రామకా
ర్యమ్మునకిప్పరేనియుఁ బ - హాయముసేయుక మాన నేస్తురే॥ ౪౧౯॥

క. ఈకడలిపసలిమిత్రయ
మీకార్యముఁ దీర్పనోపు - నీ విప్పుడు మే
నాకుఁ బుట్టినవాఁడవు
నాకుఁ దీనవృద్ధిఁ బొందె - నాఁడవు గానన్॥ ౪౨౦॥

ఆ. అనుచుఁ దునట్లు చేతు - నఁ గింశుమారక
స్ఫటికశాఖలొప్ప - ఘనవిశుద్ధ
పాదశోభి యగుచుఁ - బాగ్రోధమిత్రతఁ
బయలు మెఱయు వెసలెఁ - బర్వతంబు॥ ౪౨౧॥

వ. ఇట్లు కడలి వెడలి హనుమంతున కభిముఖుండై॥ ౪౨౨

ఉ. ఓకపివంశసాగరప - యోగుహాశా
నాకుఁ బ్రవార్ధిపం పునఘ - నత్వరితి
మ్మాక్రుతిగొంత సేపు నిలు - మ స్మదురూన్న తకూటకోటిని
శ్లోకరయంబునం జనఁగ - వేలశ్రమంబు జనింపఁ జెంపునన్॥ ౪౨౩॥

వ. అనిపలికి వెండియు. ౪౨౪

గీ. జనులనంటికలింగాదు-సౌధములను|
నతిపవిత్రతరమ హేమశ్వ-రాలయములఁ|
గామరూపధరుండగు-కపివరుండు|
వెదకె జానకిఁ గానలేక-విహ్వలించి|| ౪౩౭||

గీ. మఱియు నర్తనశాలలు-మంగురములు|
నాయుధాగారములుఁ గృత-కాచలములుఁ|
బాత్రికటశిరోగృహంబులుఁ బరిబలప్రపలు|
నంతిపురములు నరసియు నంతరమున|| ౪౩౮||

ఆ. అనిలసుతుఁడు రావ-ణాంతఃపురంబున|
నవనితనయ నరయ-నగుగు వాఁడు|
లంక బింకమిఁక-లంకీస్వనిశ్శంక|
[illegible] ౪౩౯||

ఉ. [illegible] నారి నజేంగి పట్టి బా|
[illegible] సయము వచ్చిచ [illegible] నూ|
[illegible] బునము హింబడ మోట్ల నఁగా ముడున్విలా|
పింము మఁగూ లెలంక యురి-బృందము చేపడు నంచుఁ దెల్పె చున్||

క. లంకాస్వరూపియగు నా|
లంకిణిగూల్చ టయునిప్ర-శింకుంచు నిరా|
తంకుండు వగు మఖవాణిప|
ల్యంకము పిరపేటికావి-లసితంబగుచున్|| ౪౪౦||

వ. అనేకవిధాలంకరణశోభితంబగు లంకాధ్యక్షునుద్ధాంతంబున శు
ద్ధాంతఃకరణుండగు వృక్షచరాధ్యక్షుండు మానవాధ్యక్షునుద్ధాం
తంబు నరయుచుం జని చని కాంత నిధుకాంతశిలాస్థగిత విశాల
రమణీయతరంబగు నొక్కప్రదేశంబున|| ౪౪౧||

సీ. మణికుడ్యపుత్రికా-మహితనిజప్రతి,
బింబభేదముఁ జల-నంబు కతన|

వీణావినోదవతీ-స్వనాకృతవిభా,
గమదగుందాళమా-నముకతమున|
రమణీయదీపికా-రత్నదీపప్రభా,
న్వయముదమునొందును-ష్ణముకతమున|
చంద్రికాపాండుర-సౌధదీప్తిచ్ఛటా,
తరీమజరోరమో-దంబుకతనఁ|

గీ. దగనెఱింగియుపాంర్ని శాం-తారతిమ్య|
మశనసదాంగ్రిపహారభో-గాదికములఁ|
దెలిసిభావగతంబుఁజాఁ ఫులనదెలిసి|
సకలకార్యంబులకునవ-సరము దెలిసి|| ౪౪౩||

క. స్వస్త్రీసమానలగురు|
త్స స్త్రీసవహంబులుపరి-చర్యలొనర్పన్|
వస్త్రాభరణంబులఁగుసు|
మాస్త్రశరప్రతిమ దేహ-యాప్తివేళఁగన్|| ౪౪౪||

క. ఈమేనిసిరిగాఁదగ|
దామేలికడాసదీక-కనుమానముతే|
దేమేసఁబసిండికిఁగల|
దేమేలగుదానినునుసు-తికిఁజాత్రంబై|| ౪౪౫||

వ. ఒప్పుమెఱయుచున్న|| ౪౪౬||

గీ. కాంచనామోదదేహము-క్తాఫలప్ర|
వాళరదనరదచ్ఛద-వారణపతి|
యానలసమానయాసమాన-మానగుణాఢ్య|
రతిఁగృశోదరిమండో-దరీసమాఖ్య|| ౪౪౭||

క. డబ్బాటునఁగనిజనకజ|
నుబ్బారఁగఁగంటినవిము-హోజ్జ్వలుఁడెపలో|

నబ్బాకీడు దలంచితి।
నబ్బాలిక వేడ్క సల్పఁ-గా యిబ్భంగిన్॥ ౪౪౮॥

క. పతిఁ బాసినకతమున స।
స్మృతిలేమిం దాల్మిఁ దూలి-మగువ రఘువరు।
న్నతిఁదలఁచుచు మేనునవసు।
మతిరజము విడ్వ వగల-మఱుఁగకయున్నే॥ ౪౪౯॥

వ. అని వెస్సతలంపు చేసి మఱియును రావణవిహారస్థానంబులగు నయ్యయ్యప్రదేశంబులఁ బరమపవిత్రచరిత్రయగు జనకపుత్రీసమన్వేషణపరుండై యెందునుఁ బొడచూపకున్న హనుమంతుండు నిజాంతర్గతంబున॥ ౪౫౦॥

సీ. కడుఁబ్రయత్నమునలం-కాపురి శోధించి,
కాంతాతిలకమును-గందునొక్కొ।
కపి రామచంద్రుఁడి-చ్చినయభిజ్ఞానమె,
క్కుఁదువేడ్క సీతచే నిడుదునొక్కొ।
యిడి ప్రత్యభిజ్ఞాన-మెలమిఁ గైకొనికపు,
ర్రీర్తింప వనధిలం-ఘింతునొక్కొ।
లంఘించి శ్రీరామ-లక్ష్మణసుగ్రీవు,
లకు శుభవార్తఁ దె-ల్పఁగలనొక్కొ।

గీ. తెల్పి జలరాశి దాటిప్ప ధ్వవఘాటి।
పురిఁ గవికపులుబ్బన-బ్బోటి పాటి।
మరల రాఘవులకుఁ దెల్పి-మాఱుతియను।
పాగడునకుఁ బాత్రభూతుఁడ నగుదునొక్కొ॥ ౪౫౧॥

క. అనితలఁచియు నింతనయుం।
డనిలజవుండంతనొక్క-హార్మ్యము వెదురం।
గనుఁగొనితద్రగమునకా।
యన్యనగమునకాగయూహరిక్రి-యం దాటితగన్॥ ౪౫౨॥

క. రామరమణియగు సీతా
రామామణి నరయు నంత-రహిన చ్చింత।
వాృిమా।మపూగబహుళా।
రామము మొక్కఁ జూఁ గాంచె నంత-రంగము వొంగన్॥ ౪౫౩॥

చ. ఫలదళబంధుర ప్రసవ-బంధనచారువలాటుమంజరీ।
లలితలతామహీరుహవి-లక్షితనిష్కుటమట్లు గాంచియు।
వ్వలనికిఁ జేరఁబోయి హరి-వర్యుఁడు తన్మహితాంతరంబునం।
గలయఁ జరించి భాగ్యమునఁ-గామిని నొక్కతరాక్షసీవృతన్॥

సీ. మంచుబొట్టులఁ బస-మించని తమ్మికై।
వడి మోము కన్నీట-వాఁడుదోఁపఁ।
దామరతూండ్లు బెం-డడిడిందువడు మాడ్కిఁ।
బుజములు దుమ్మునఁ-బ్రుంగుడువడ।
కొండ చేనొగిలిన-యివురు నా వేఁడిని।
ట్టూర్పు చేవాకలి-యొప్పుఁ దప్పఁ।
బొగ ముట్టికొనదివ్వె-జిగి పట్టిన గతిమా।
పుడుఁ బుట్టమున మేని-పొలుపు తూలఁ।

గీ. దడిమకిలవొందిన పట్టు-దుములకరణి।
జిక్కుఁ గ్రమ్ము వెమట చేఁ-జెన్ను దొరఁగ।
మానినియులంత నొకపెను-మ్రాని నీడ।
నల్లముడుకఁ బ్రలాపించు-చున్నదాని॥ ౪౫౫॥

సీ. అపయశంబునకుఁ జో-టైతి నా హా యని,
విన్ననిమోముతో-నున్నదానిఁ।
బతిభక్తిసతులకౌ-పద్ధారయని రాము,
నుడుగక తలఁచుచు-నున్నదాని।
మనుజాదులు గ్రసింతు-రని భీతి నంగంబు,
చెన్నఱవడఁ గుచు-నున్నదాని।

నాథుఁ జూడఁగల్గు నాయనుతలపోఁత,
నుల్లంబు నులుగుచు-నున్న దాని|

గీ. దుష్ట చేష్టాసురీసమూ-హేష్టసముఁ|
సిద్ధనఖకేసరిప్రతి-రుద్ధబాల|
మృగియనఁగ నెంత యుండన-హృదయమదర|
నుసుఱులు విడువంగఁగ నుంకించు-చున్న దాని॥ ౭౫౬॥

క. ఆనశనతాంతాంజింతా|
వనతవదనపిహితకృత్తి-వస్త్రాంతస్త్రీ|
హనుమంతుఁడంతనంతం|
గనె దుఃఖాక్రాంత రాము-కాంత స్వాంతన్॥ ౭౫౭॥

క. కనిమునికన్నె యనుటభూ|
తనయ యనుటఁ దెల్పునవ్విధంబున జడల|
ల్లిన కేశపాశమునను|
మ్మనఁ బొలెడు జానకింగ-నుంగొనె వంతన్॥ ౭౫౮॥

చ. తగునె విధాత కిట్టియువి-దం బతిఁ బాయఁగఁ జేఁత సీతయు|
ప్పగిది నెసంగు మున్న పతి-భక్తి విశేషము చేతనొప్పెడుం|
దగనియలంతి మోము వెలి-దమ్మి తనూరుమునస్మునంగిహీ|
నగతిమలీనసారథవస-నస్థితి నెంతయు నొప్పుచుండియున్॥ ౭౫౯॥

క. క్రిక్కిఱిసియుండఁగన్-సులలో|
నిక్కంజదళాక్షియొప్ప-డించుకయును బ|
ఱక్కసుల నాఁగ వల్లిఁ|
చిక్కినక్రియయయ్యె నేమి-సేయఁగవచ్చున్॥ ౭౬౦॥

క. మతిచెడి రాక్షసు చేనవ|
మతినొందితినిట్టుజన్మ-మాలిమి గలదు|
ర్తతినంచుమాలుకొంచుం|
బతివ్రతాతిలకమింత-పడునెకటకటా॥ ౭౬౧॥

గీ. మధుకరవ్యాప్తిసుపరాగ-మహితపంక
జాతములఁ బోలె నిమ్మహీ జాతసమూహ
మూర్ణకుంతలభృంగసంకీర్ణముగుచు
భూపరాగపరాగసం-పూర్ణముగుచు ॥ ౮౨॥

వ. అని వెండియు ననేకప్రకారంబుల శోకించుచు జానకీ సమాశ్రయాశోకానోకహ శాఖోపశాఖావిలీనయై తగిన లక్షణంబులి మ్ముగ వినుతించుచుండునంత ॥ ౮౩॥

చ. బలిమిఁ గుబేరుసింగలిచి పంతమెలర్పఁగఁ దెచ్చికొన్నయా
జ్వలదురుచిపుష్పకంబసుర-వారిజనేత్రలు కొల్వ నెక్కి యా
కలనికి వచ్చి సీతనతి-ఖిన్నఁగ నంగనిమానినీకరం
బలముటగాని నీ సుహృద-యంబున నన్నయి కొన్నఁ గూడదే ॥ ౮౪॥

క. నీమఁ గానని వగ రాముఁడు
ననుజన్ముఁడుఁ జాకయున్న-నంబుధిఁ గడువం
జను సేఁకడచిన మునజా
దశలగలుమిట్లా వారిఁ-గలఁ దుటుమనుగుమా ॥ ౮౫॥

సీ. జగదీశ్వరుండను-శర్వావాసంబుఁ గై
లాసంబు బాతిగాఁ జేసినాఁడ
శక్రనంతటివాని-సాధించి కట్టితే
నలతియాత్రఁ దుండు-గలుగువాఁడ
నలకార్థిపతినన్న యనకమూసంబునోఁ
గొలుపు విమానంబు-గొన్నవాఁడ
దేవతలకు నైనఁ దేఁటిచూడఁగరాని
పట్టనంబు జలధిఁ-బసనినాఁడ

గీ. బ్రహ్మవంశమున జనించి-బ్రహ్మనించి
విష్ణువునజము నుందఁ-విడచినాఁడ

నట్టిన నన్నల్లిద మొనర్చి-యధిక భోగ|
భాగ్యమతిసమీక్షము-ధనుట మేలె|| ౪౬౬||

క. పతివీవయనుచును నుంబరు|
పతియుం దివస్పతియుం జేసిరి-పతియును సంధన|
పతియును గొలువంగ మతింబతి|
పతియని పలవింతు వారు నిం-బామరు నరుని|| ౪౬౭||

ఆ. పద్మహస్తకరుణం-బట్టి కెకొనవుము|
స్వర్ధుండగా నెజార-నాకులకుసుం|
దలంపుందీర్చినన్ను-దోవారిసునింగాంగ|
జేసియేలరాదె-చెప్ప నేల|| ౪౬౮||

వ. అనిమతితరుం గామోపహతుండు గావున నవివేక భాషణంబు లాడుటయుం జలించి|| ౪౬౯||

క. పరపురుషులం జూడని యు|
ప్పరమపతివ్రతత్వగుణంబు-బరికింపుచుం దాం|
బరుషవచనుండగు నుండి|
ప్పరుసునవాడుటయు నొవ్వ బడియుల్లసిలెన్|| ౪౭౦||

శా. సారాచార విదూరక్రోధవిజనమునం-శార్దూలి గామించు నా|
సారంగంబునుం బెంటిపింగ ముసు వాం-ఛం జేయనూహించు నా|
సారంగంబును శాతితిన్న ఖరవి-స్ఫార ప్రహతిం గూలున|
ట్లారూడిన్నను సాధ్వి వాసపడిచా-నంతఃకృశింగో చినెన్|| ౪౭౧||

క. ప్రభుశీలకుండగురంవా|
ప్రభుభార్యన్నన్న వాస-పడియెదు వహ్నిన్|
ప్రభుంగాంచు నింబోవ్వగ|
లభవృత్తియకా దెనీవ-లంబూహింపన్|| ౪౭౨||

క. నేనుం గారిపదనుజాం|
గనలకు నజ్ఞాపనంబుం-గావింపుము భూ|

తనయా గర్వింపుఁ దను చవీ!
తనయాది విట్లాదకుము వృథావచనంబుల్॥ ౪౭౩॥

క. భోగేచ్ఛ లేదు పాపిణి!
త్యాగేచ్ఛయె కాని నాకు-దను జాధమ నీ!
భోగేచ్ఛ నన్నుఁ గోరక!
భోగేచ్ఛఁ జపైతిఁ గానఁ-బో మ్మురఘుపతిన్॥ ౪౭౪॥

వ. అని పలికి తన్ను నుద్దేశించి॥ ౪౭౫॥

ఆ. కలుషమార్గగామిఁ-గామి గామికిన్ను|
నెట్లు తెలియవచ్చు-నిపుడు నాకు|
చందురుని పాంపరాయు-సాయుసాయకములు|
నదిని నొంచి గిపారలు-నపుడు గాక॥ ౪౭౬॥

వ. అని యవ్వదనయు నవిరళ బాష్ప జలపూరిత కపోలయు గ్గకయు
నై చెక్కిటఁ జేయిఁ జేర్చి తలయూచుచు దైవంబుఁ దిట్టుచు నిట్టూ
ర్పు నిగుడించుచు నూరకుండుటయుఁ బఱ్ఱ-గ్రీవుండు సీతం గాంచి
కానియున్న రాక్షసీనిరీక్షణల నిరీక్షించి గూఢాక్షరవచనంబు
లనిట్లనియె॥ ౪౭౭॥

క. ఈకరణిఁ దలఁపక సా!
వ్యాకరణము లెందు నిలలఁ-గయినఁ గలుగునె!
ప్లీకరణి నేనిది నివ|
శీకరణానఁ నర్పుఁ దనుమఁ-జెప్పుమఁ జనినన్॥ ౪౭౮॥

వ. పొలదిండి పొలంతులుం బుడమి పట్టెం జుట్టుముట్టి రావణుం జెట్టవ
ట్టుమని బిట్టు బాధలం బెట్టి పెట్టియొక్క యవసరమ్మున॥ ౪౭౯॥

క. కావలి వారలు జనకజ|
కావలి నసనిద్రనొంద-నపుడు జేతిఁ గియుఁకో|
కావని యింపుం బుడిగియెం|
బావని ఖేదమునఁ బాము-పావనిఁ జూడన్॥ ౪౮౦॥

వ. యిట్లా డిగె॥ ౪౭౧॥

మ. వినయంబెల్లఁగ విస్వరూపము నరా నిర్భావమైనట్టిచా|
ద్భువనసామీరి నగోత్రమూలకుఁడయి పెం-పొంగేలు కాంశప్రదే|
శనిబద్ధంబొనరించి భక్తియుసఁగఁ బత్నీజాతకుంజేరి తమ్మి|
క్కానవిభాగింతి భయాంతరంగి యగుచుం-గీశున్ను మాత్మం మముమన్॥

క. ఇతఁడెవ్వఁడో కొల్లప్లవగ|
కృతి నా కంటఁ బెరాక్షసేశ్వరమాయా|
కృతినే లెంకనయుత్తేసు|
కృతియోఁ బట్టెమ్మింగఁ డేయేనలాకన్॥ ౪౭౩॥

వ. అని బహుప్రకారంబుల కుంతల్లొచ్చి తలంచుచున్నంత వాం
త స్వాంతుండు హనుమంతుండు సాంత్వనస్వనంబున నక్కాంత
కిట్లనియె॥

క. మాయమ్మ రాము దూతను|
మాయమ్మ శోకంబు వాయ-మాపడితెల్ల|
న్నాయమ్మగునీ ముఱుకసు|
మాయమ్మ కుంకనమ్మ-నాసుకపత్రికన్॥ ౪౭౫॥

చ. అనఘుఁడు భాను నూనుఁడును-హాత్తుఁడు రాముఁడు సంతసింపఁగా|
జనకజ సన్నుతుండు గాఁడ బ్రశస్తుల వానరులన్వధింపవా|
యుఁ దిరిగి తెల్లదిక్కులను రోయఁగ వాత్సకృతంబు మెత్తిద|
కానమున కేగి దప్పకృతి-కృత్యతనొంచితి నిన్నుఁ గాంచితిన్॥

క. హనుమంతుండనువాఁడను|
వనపుత్రుఁడ నేక లోక-వంద్యుఁడ జగతీ|
తనయుఁ బొడఁగంటినని రా|
మునకును దెల్పఁగ నుట ముదితాంతిలకా॥ ౪౭౭॥

క. వినుమా రాముని మాయ|
న్మునిఁగిన శ్రీరాముఁలక్ష్మణులు వినుఁగొలా|

యనవారలనుటలజ్జ।
ఘనతపవనాలగు మనుజుల-వారోక్ష్యముచేసిరన్ ॥ ౪౭౮॥

ఉ. ఆయటవీస్థలంబున జ-టాయువుఁ గాంచి తదీయవర్తనం।
బాయనఘుండు దెల్పి తద-నంతరమార్తిఁ బరిత్యజించి శో।
కాయతవృత్తిఁ బక్షి రఘు-పుంగవుఁ డవ్వల పించి తత్పతి।
న్నాయకు నగ్నిసంస్కృతిని-నర్చిరి నాకజగన్నివాసిగాన్ ॥౪౭౯॥

వ. తదనంతరంబున భవన్నిమిత్తంబుగా మహారణ్యపథంబులం బరి
భ్రమించువారు॥ ౪౮౦॥

గీ. బంధురహితానుబంధుఁగ-బంధుతాప।
మోక్షితునిఁ గానొనర్చెఁ దా-లోకేశఘను।
శబరిభక్తితో సంగుపూజలు గ్రహించి।
పంపసర్వతిశంకన-ప్పంపఁ గడచి॥ ౪౮౧॥

వ ఋక్షవానర నివాసకంబగు ఋశ్యమూకంబునకు వచ్చి భక్తినతిం గ్రొ
ఱుండగు సుగ్రీవుతోడ నగ్నిసాక్షికంబుగా సఖ్యసిద్ధిం జెలిమిఁ
గావించి॥ ౪౮౨॥

క. తరణిసుతుఁ డోలియాతని।
తరుణిం గైకొన్న వాలిఁ-దరుచరశాలిం।
దరణికులుఁడు శ్రీరాముఁడు।
ధరణింబడఁ గూల్చె తత్ప-దంబొసగెదయన్ ॥ ౪౮౩।

క పేర్చినధృతి వాలిఁ బరి।
మార్చియతని వైభవంబు లన్నియుఁ దన్నున్।
జేర్చినవానరులన్నను।
కూర్చియు నలుదెసల-కున్ననుఱోయన్ ॥ ౪౮౪॥

వ ఇవ్విధంబునం బ్రత్యుపకార పరాయత్తచిత్తుండగు మిత్రపు
త్రుండు॥ ౪౮౫॥

ఉ. పంపినవానరోత్తముల-పారబలాఢ్యులుమారుతిత్వర|
ల్గుంపులుగట్టియుగ్రసల-కుంజనఁగొందఱుమేమెఱామ్యది|
శ్వంపరిశీలనార్థముపై సంజతుదెంపికనంగశేకపెం|
దెంపునఁబ్రాణముల్జలధి తీరమునన్విడువందలంచుడున్॥ ౪౯౭॥

క. చావఁగలదెమారుగఁడుం|
జేవగలిగిజలధిదాఁటి-సీతఁగనుఁడుల|
జ్జావనతివదనయాగుచుం|
జావఁదవిరియుండెలంక-జానకియనుచున్॥ ౪౯౮॥

క. ఖగపతియొకండుదెల్పిన|
విగతప్రాయోపవేశ-వృత్తులైవా|
ర్ధిఁగనుంగొనినను(బొమ్మని|
నగచరులంపంగదాటి-నాఁడంబరోధిన్॥ ౪౯౯॥

వ. ప్లవంగసంప్రాప్తితుండనకు హేమపూర్ణశతయోజనవిస్తీర్ణఘూర్ణమానపుష్పార్ణవావర్తిత్వంబై సమయానురూపరూపంబున లంకాపురంబంతయుం బరిశోధించి రావణుండునీతోడ దుర్భాషణంబులాడునప్పుడు ఏపరిజ్ఞుంపనై వానిపయిం దెంపు సేయక నియ్యశోకానోకహాగ్రంబున నొదిఁగియుండి యద్దురాత్ముండు పోయినంబోడ కట్టితివని పలికియెల్లవానరులనుద్దేశించి పద్మియుప్పరపర్ణనికిట్లనియె॥

ఉ. అందఱుభూమిధైర్యకన-కాచలులందఱు గామరూపుల|
య్యందఱుసారవేగపవ-సాశుగులందఱుశూరులైనవా|
రందఱువిన్నఁగాంచిచని-తారధినిమ్మయినొందియున్నవ|
న్నందరుపుణ్యకీర్తులన నందరచారికిబ్రహ్మచారికిన్। ౫౦౦॥

ఉ. అన్నలివాక్యముల్గనియా-నన్నభవద్వచనోద్గతుత్సవా|
క్లిన్నమనస్కనయ్యెనట-కృత్రిమవానరరూపమూనిమా|
యన్నముఁగారియంబుపవ-నారయరక్కసునాఁగసంశయా|
పన్నహృదబ్జనైయొకఁడు-వల్కెదనేర్పడవిన్నవించెదే॥ ౫౦౧॥

క. రామునిదూతననుచు నా।
తో మెంగలంబల్కి తివిసు-తుండవు నాకు।
నీ వ్వోమాఁ జూ మటంచే।
తో మోదంబయ్యెఁ బల్కి-దున్నీ తోడన్॥ ౫౦౩॥
ఉ. రాముఁడరణ్యభూములకు-రాఁబనియేమి తదీయభీమసం।
గ్రామములోన నెవ్వరుప-రాజితులైరతఁడే వతంబుపైఁ।
బ్రేమవహించియుండు మునిసో-భ్య ద్వయుఁడే క్రియమే నివాఁడుత।
త్స్వామియుఁ దమ్ముఁడుం గడుఁ బ్ర-సన్నమనస్థితినున్న వారలే॥
క సౌమిత్రి యెట్టివాఁడా।
రామునకు న్సవిజునకుఁ ది-రంబగు సఖ్యం।
బే మియుఁ గల్గెఁబయోనిధి।
నే మియుఁ దాఁటితివి తెల్పు-మీ ర్పవనాత్మజా॥ ౫౦౪॥
చ. అనవుడు నమ్మ ట్లరయె నమ్మభవత్పతి కైకవాంఛకై।
కనలుకవచ్చెఁ గానలకుఁ గయ్యము సేయగ నోడె భార్గవుం।
డనితర సాధ్యుఁ డా నృపతి-కాతని చేవ త్రికొన్నోంది సట్టివా।
రనయము లుతాట కాదులు ఖ-రాదులు ఘోరవనాంతరంబులంగనా॥ ౫౦౫॥
వ. మఱియు నమ్మహాధనుర్ధరుచే మారీచాదు లనేకులు పంచత్వంబు
నొంది రదియట్లుండనిమ్ము ౫౦౬॥
క. వాలమునఁ గ్రూరు రావణుఁ।
గీలించి చతుఃపయోధి-కీలాలములం।
దేలించినయు వాలిం।
గూలించె నరేంద్రుఁ డొక్క-కోలన్ స్త్రీలన్॥ ౫౦౭॥
క. సుగ్రీవ రామునకే ద్రిపి।
యాగ్రవతముని తోఁ బత నడిగి-తాలింపుము స।
త్యాగ్రవతమది యొకఁ డేలప।
ఱగ్రవత ప్రియమే కకులప-తీగ్రవతముఁ గదుర్॥ ౫౦౮॥

క. రాముఁడు నీలవళజలద|
శ్యామూఁ డతఁడుఁ దమ్ముఁడుం బ్రసన్నహృదయులై|
సామి నిరువుర్లుం గనుఁడీ|
లేమినిఁ గడుఁ జిత్తములుఁ జలించుచు నుండన్॥ ౫౦౯॥

తే. లక్ష్మణుఁడు లక్ష్మణుఁడు కృతలక్షణుండు|
తప్తకాంచనభాసుర ధామదేహుఁ|
డన్నయెడఁ భక్తిఁ గలఁడు నిన్నాత్మఁ దలఁచి|
తలఁచి వగ నొందు నాతల్లి తల్లియనుచు॥ ౫౧౦॥

క. నీవున నాపతితంబులు!
గావించిన భూషణములు గాంచినసు|
గ్రీవునితో బద్ధస్నే|
హావేశత బుద్ధి నయోధ్యాధిపతి మిగులన్॥ ౫౧౧॥

వ. రామలక్ష్మణులకు నావిషయంబునం గల యనుకంపావిశేషంబును మాజ్జనకుం డగు జగత్ప్రాణుని ప్రసాదంబున కలిమిం గడలిఁ గడచి వచ్చిన మదీయాగమనంబున కెదురు చూచుచున్న కపినికరంబు కరంబు నానందంబునొందఁ దద్వదనుగ్రహంబునం బయోరాశి మారల నశ్రమంబునం దాఁటిపోవంగలవాఁడనని పలికి వెండియు.

క. భూవిభుఁ డనంతుఁ డనఁదగు|
నావిభుతమ్ముఁడు ననంతుఁ డతులితబుద్ధి|
న్నీవు ననంతవ్రతకును|
న్నావు సనంతరము జనకనందన ప్రీతిన్॥ ౫౧౩॥

చ. వెడ విడ నమ్మియుల్లమున వీరవరాముదధీశునాజ్ఞని|
జ్జలధిఁ గ్రమించి వచ్చినయ-సాధ్యబలాఢ్యుఁడవౌదు రాముభ|
ద్రుఁడిటకు వచ్చి దానవులఁ ద్రుంచి బలంబెసలారనన్ను నై|
ష్వడుగొని పోకగల్గునమ-పోటికి దుఃఖము పారమొందదే॥ ౫౧౪॥

చ. అనిశదవంబు వంచి విభుఁ డాగ్రహసమార్జితపౌలయుగ్రయై|

జనకజయాకున్నఁగపి-బంధుఁడుతత్ప్రతికిట్లుపల్కెనీ|
మనమున జింతఁదక్కుముకపి-ముంబున రాఘవుఁడింకువచ్చెడిన్|
త్వసకరమున్వధించిముద-మారనినుంగొనిపోవునంగనా|| ౫౧౫||

వ. అంతియేలనీవనుమతింపవు గాక వీఁక నియ్యశోకవృక్ష వాటికా సహితంబుగా నిన్నెత్తికొనిపోయి రామలక్ష్మణుల సన్నిధిం బెట్టఁ జాలనేయని పలికి వెండియు|| ౫౧౬||

ద్వ్యక్షరకందము.

మానము నీమనమునను|
మానను నను నమ్ము మిన్ను మనుమని నన|
నానిని నీ మేను నన్న న|
నూనమమానమును నెమ్మి-నూనను మనమ్మున్|| ౫౧౭||

చ. అనటయు సంతసించి జనకాత్మజఁగన్గొని మన్నిజాకృతిన్|
గనవలతే నిజాపెపన-గంబులవాఁడగుకపివెన్నవే|
తినఁజిదుమంగ బాలినబలిష్ఠుఁడనంచుఁగడంగి మేను పెం|
చెనతఁడు విశ్వరూపము ప్రసిద్ధముగా హరిదాల్చెనో యనన్|| ౫౧౮||

క. మిక్కిలితిలపువ్వులుగా|
నక్కంజపిరోధితిసను-నవతంసముగా|
దిక్కులువసనంబులుగా|
నక్కపిసర్వజ్ఞుఁడొప్పె-నతపూర్తిన్|| ౫౧౯||

ఉ. కింగతమేను పెంచినకపీశ్వరుఁ గాంచిమహీజబాలకజా|
లీగతనద్భుతాకృతిని-హింపఁగ నేరకిపచ్చెనీవుము|
న్నేగతినుండతల్లధరి-యింపుము సూక్ష్మశరీరమున్న భో|
భగముభూమియయిందసలు-ప్రద్దలగుందనువింక బెంచినన్|| ౫౨౦||

క. కడునమ్మితినిరూపం|
బును వీక్షణమింతఁ జెంచు-టునుసుకుమిఁకనా|

వృషువిగళదేహుండై యొ|
క్కఁడు మోసము జనకకన్య-కుం బొనరించెన్॥ ౧౨౧॥

వ. ఇట్లు వ్రాసిచ్చియున్న సూక్ష్మశరీరుండై యమ్మహీతనయకుం బునఃపునర్వందనంబులు గావించి తత్సుందరి డెందంబు మహానందంబునొందఁ దగు భాషణంబులాడి యొక్కయవసరమ్మున. ౫౨౨

క. హాసము ప్రయత్నంబునఁ దాఁ|
జేసి రామునియుంగరంబు-సీతకుఁ గాన్పిం|
చినఁ జూచియాతఁ డీఁగ్రై|
కొనియొ హలంతింతయుం గ-నుఁగొండుపంగన్॥ ౫౨౩॥

ఉ. కన్నులనద్దుకొన్నను మొ-గంబునఁ జేర్చుచు ముద్దువెట్టుచుం|
గన్నులసమ్మదంబు వును-గా శవగాఁగఁ గపింగు నెంతయు|
న్నెన్నఁదగియు మన్నగని-మాటలు దెల్పుమటంచు మారుతిక|
న్నెన్నఁ బేఁడు మున్నపతి-గాంచినమాటలు సంతసించుచున్॥

సీ. ఇంతకు నీనఁ బాసి-యొందుండి [illegible]చు,
విభుఁగూర్చి [illegible]-వేయుటంబుఁ|
కడలి నెవ్విధమునఁ-గడచి వచ్చితివయ్య,
నీవెట్లు పాసితి-వ్వపటీనము|
నీవున్నఁ దెచ్చునే-రావణుండను ముష్కుఁ,
రాముండు నన్ను జూడ-రాఁడయనుచు|
రామలక్ష్మణులను-క్షేమమే యను మనే,
నెంత పాపపుజన్మ-మెత్తితను దాఁ|

గీ. [illegible] జేర్చికొనుము|
భర్తసన్నిధవసించ[illegible]|
[illegible] ముద్రికాభి|
వీక్షణము నన్నుబల్కెఁ బ్రశ్వతనూజ॥ ౫౨౪॥

క. మేనికిఁ బ్రాణముఁ దెచ్చిన
దానవు గద్దితమునకు ని-దానవు గానం
దానవుఁ గూల్ప నరేంద్రుం
చేనవునవు బాటుగల్గ-దే తేజస్విన్॥ ౫౨౬॥

క. నీవిటు వచ్చిన పురుషుని
తో విభుఁ డేమను యొనన్నుఁ దోడ్కొని పోవం
గావచ్చితి వేయనియదా
పోవని చూపుచుఁ గనినఁ దుచ్ఛుఁ బొంగుఁ జెలంగున్॥ ౫౨౭॥

వ. ఇవ్విధంబున నతిరిక్త హర్షంగా సమ్మత్త యుత్తమగుణసమ్మత్త కౌశికియత్త
రూచరోత్తమున కిట్లనియె॥ ౫౨౮॥

క. నీవసనమునందవు నే
శేవిధమున నీఋణంబు నీఁగుదు మునిసం
భావితనీతి తనఁబున
ర్జిపితె సతింగ దుంబ్రం-సిద్ధము గాఁగన్॥ ౫౨౯॥

ఉ. నాపదుపాటు తెల్లఁబవ నప్రియమునఁ దనచూచి నాఁడె వ
బ్బ్యాపతితోడ దర్పగము-రంగ వృఁదోడో-నివచ్చి రావణు
న్మ్రి యుఁజూప కల్యాగ డ-రూక్షిపథం పనోనర్చినన్న సం
ప్రాప్తిపితృ దిన్యఁ జేయుము యుగ్ర-సాపర మిఁద్రోక్కడ వేయు నేటికిన్॥

వ. అనుటయు న ప్లవన తన యుం గామ్మతిః ము గ్గ ముదేశ సమ్మాన్య
నెయ్యమ్ము గాసిట్ల యె॥ ౫౩౧॥

క. ఖరనఖరంబులసరహార
హిరణ్యకశిపునవ్యధంచు- నే ద్రెలదోఁప
న్నరనఖరంబుల రాముఁడు
దురాత్మురావణుఁపథం బు-దురమునఁ దనుజన్॥ ౫౩౨॥

ఉ. సందియమేల రాముఁడెను-జన్మసమేతము గాఁబ్లవంగపు
లుండడి సేయ నెటయున-సాగరము నెఱసంగ్రమించి దె

త్యుందునుమాడియుంతఁ బరి-తుష్టమనస్కత నొందియాతఁడో।
సుందరి నిన్నుఁ గైకొనవి-శుద్ధచరిత్రవు శోకమేటికిన్ । ౫౩౩॥

వ. అనివెండి కుందగిన వచనంబుల నూఱడించి॥ ౫౩౪॥

క. నారాక కెఱుఁగు సూచుచు।
నీరాక రతీగభూమి-నిలుతు నష్టవగు।
లోరాక పివర్గ్యయనుచు।
నోరాకాచంద్రవదన-యొప్పఁగు మాసెలవున్॥ ౫౩౫॥

క. నాపైఁ బ్రాణము లిడి నీ ఘను।
భూపతి యొంటనన జొందు-భూషణ సూతుఁడుం।
జాపులు నీపులు గట్టఁగ।
భూపుత్రీ చూతురి పుష-పోవఁగ వలయున్॥ ౫౩౬॥

ఉ. జానకిఁ గాంచి వచ్చితిని-సాధ్వజవోన్నతిలంకనం ము భూ।
జానికిఁ దెల్పినం గడువి-జన్ము గనమ్ముఁగ నిమ్ము బత్యశ్రీ।
జ్ఞానము వావుడుం జనక-కన్యక సంతసమందియమ్ము ।
త్న్యాను మొగంబుగాం చి పరి-శుద్ధ పరిస్ఫుట భావణంబులన్॥ ౫౩౭॥

ఉ. భాసుర చిత్రకూటకృత-పర్ణ సుక్రీగ ము నన్వసింపఁగా।
కాసుఁడు డేగు దెంచిన నూ-నాత్తి యొనర్పన శ్వేర్వరుండు నీ।
హాసితుఁ జేసె వానినొక-కన్న వగిల్చి గుఱుంగి రెవ్వరుం।
దాసవిమూంర యివ్విధము-రాఘవులిర్వురు నేనుఁ దక్కఁగన్॥

క. కావున నీకె తెఁలింగించెన।
యీవిధము నరేశ్వరుని-నేర్పఱచిన నో।
నీవునను గాంపవచ్చుట।
భావింపను నటంపఁ దెలియఁ బలికిము డను నన్॥ ౫౩౮॥

క. వీఁడుధరానందనఁగ।
నాఁడనిరాముండు మిగుల-నమ్ముటకుసతీ।

చూడామణియొసఁగెన్నిజ
చూడామణిఁ బ్రహ్మచారిచూడామణికిన్॥ ౫౪౦॥

ఉ. నూత్నసరోజగంధిసుమనోహితమూర్తికిఁ బ్రీతిఁ దన్మరో
రత్నము సంగిసంగొని శిరంబునఁ జేర్చి మనమ్మణిప్రభా
యత్నము తోఁడఁ జూచి పవనాత్మజుఁ డెంతయు వేడ్క మానినీ
రత్నము వీడుకోల్పడసి రాక్షసవంశపరిక్షయార్థియై॥ ౫౪౧॥

క. దుర్భరపరుషాక్షరయుత
దుర్భాషలు జనకకన్యతో రావణుఁడు
ఘార్భటి నాడ వినుట నా
విర్భూతక్రోధవహ్ని వివశాత్ముండై॥ ౫౪౨॥

వ. సహింపక హనుమంతుండు లంకాపురాభిముఖుండై కేళీవినోదంబునకుం జొచ్చి॥ ౫౪౩॥

క. తోఁటలఁ బూఁదోఁటలనఁటి
తోఁటలు ననఁదనులవాసుఁ దోఁటలఁ గల్చి
నాట్యములు వాజిశాలా
వాటములు నేదికాక వాటములూడ్చెన్॥ ౫౪౪॥

వ. వెండియు॥ ౫౪౫॥

సీ. విస్తారలతఫల విస్తారములు రాల్చి,
సాలములాలము ల్తేలఁగలపు
సారమ్ములైన కాసారమ్ములు కలంచుఁ,
గొమ్ముల గొమ్ముల గూలఁద్రోచి
గోపురస్పర్ధలు గోపురమ్ములు వ్రాల్చి,
ఖనిములఖనిములఁ గదుకుఁదోలు
బోటులఁ గుండుల బోటులఁ బెదరించు,
ధామము ధ్ధామము ల్లాను నుపఁచు

గీ. దావలమ్ముగ భ్రాతదం-తావళమ్ము|
లున్న శాలలు సౌమిత్రిమదు-సుగ్రవాల|
జనిత వాతూలవిధ్రుత-జ్వలనశకల|
సంభవంబైన రవిబవ భాను-సంభవంబు|| ౫౪౭||

క. వారనికింకర్లంకా|
ద్వారగమధిష్ఠించెను-వారము దమ్మం|
దూరము గాం చి సింహాకి|
శోరము సమునలభీతి-జొచ్చికలంగన్|| ౫౪౮||

క. విహరింపు మురిబాణంబుల|
పహరింపు మనుస్న ప్లవగ-పతిగాం విభయా|
వహమును మెరె బాణందనుజలి|
వహము పులింగాలచికును వాటిలువహివునన్|| ౫౪౯||

ఉ. అంతంగొంద ఱునూన పాదములు గ్రక్కన్ త్యజించి గాంచియు|
త్యతంబున్న యవిహ్వలాత్ములగు మన్ - హాహాధ్వనుల్ ఆని|
స్వంతోవంబుగ నిల్లువలిక్కి రిదన్ శాస్త్య పట్టిన స్వారమా|
శాంతంబయ్యెం జామీరము కానొక ప్లవంగ సాధ్వమి చేసెంతయున్

చ. కటకట మట్టియద్భుతమెు - కప్పముగాకము బ్రహ్మచారి|
ర్కటుండొకండు వచ్చినథ-రాసుత కుందగు మాటలాడియు|
త్కటగతివిందువచ్చినన - పట్టనతోరణమెక్కి క్రవ్యభు|
గ్భటకములాశరంబుగల-పందొడంగెంగరివో లెనుగ్రుండై|| ౫౫౦||

క. ఉపవనములుపవంహారి|
నిపులాపతితంబులైన విధమునమిగుల|
నిపులతదుద్ధత వాలవి|
నిపాతితములయ్యెనొక్క-నిముసలోనన్|| ౫౫౧||

క. కపిమాత్రుండుగాండువృపా|
కపిమాత్రుండుగానిలోక-కంటకవాని|

న్నిపుణతశిక్షయొనర్పఁగ।
గృపఁజూచిరి వేనిజాలఁ-గీడగుమనఁగన్॥ ౫౫౨

వ. అనవుఁడు॥ ౫౫౩

ఉ. కన్నులనిప్పులొల్కఁదశ-కంఠుఁడు కుంఠితబాహుసత్వసం।
పన్నులఁగామరూపులన-పారజవాఢ్యులఁబల్వగన్నరా।
పన్నులదైత్యులంగనికృపాఁదిహీనునిమర్కటేశుని।
న్నన్నఁగల్పిరంకుమిము-మన్ననఁజేతునటంచుఁబల్కినన్॥

క. ధృతగతిరక్షస్సేనా।
చతురంగములనుమృదంగ-శంఖారవము।
ల్జతురాశాబధిరితముగఁ।
జతురతనడిపించిరసుర-సైన్యాధిపతుల్॥ ౫౫౫

వ. ఇట్లు సైన్యంబులు నడిపించుచు॥ ౫౫౬

ఉ. దంభుఁడు జంభజిద్రిపులు-దభ్రవివేకులచేకులమ్మరు।
త్సంభవుఁజుట్టుముట్టినిశి-తప్రదరంబులనొంపఁదోరణ।
స్తంభవిజృంభితుండమిత-సత్వుఁడువాయుకుమారుఁడాహవా।
రంభుఁడుపేర్చివృత్సకర-రశ్మిఁగరమ్ములఁబట్టివైచుచున్॥ ౫౫౭

చ. దనుజులువారిదమ్ములవి-ధంబునఁబైపయిఁబాణవర్షము।
న్నినిచినఁగొండకైవడివి నశ్చలవృత్తివహించివాలసం।
జతిమరుద్ధతిందనుజ-సంఘముఘుద్దతిమాన్చివేఁడియున్।
మొనసిననుగ్రుఁడిట్లుఁగపి మూర్తివహించెననంగరకుఁడై॥ ౫౫౮

క. పదవాలకరనఖరములఁ।
నడిమివిసరిద్రేవేసివ్రచ్చి యుద్ధతలీలన్।
మదగజతురగస్యందన।
పదాతులహరించెఁబవన-భవుఁడొకమాత్రన్। ౫౫౯

వ. ఇవ్విధంబునం జతురంగంబులం బారిసమరి॥ ౫౬౦

ఉ. రూఢధృతిన్విరోధులశి రోధుల వాలము చుట్టి ఘోరణా|
రూఢుఁడు వాయునందనుఁడు-రోఁపసిపిక్కటిలంగ వాగ్చుము|
గాఢజవంబునం జలధిఁ-గల్వమఁ జేర్చుమనివ్విధిన్నమి|
త్ర్పాడిమఖేచరాలిదనుఁ-బ్రస్తుతిసేయఁ జెలంగియాడుచున్||

చ. వారక వెండిపొందనుజ-వారముదన్ను దిరింపనయ్యమ|
ద్వారముఁ జేరఁబుచ్చుచున-వార్యబలోద్ధతియైతగన్బహి|
ద్వారముఁ జేరి కల్వఁదన-వారలచావుగరంబుబందలో|
వారలచేనెతెంగిపరి-వారముఁ గాంచిదశాస్యుఁ డార్తుఁడై|| ౫౬౨||

ఉ. ఔరవిచిత్రమర్కట-ప్లవగాథముడిందఱరాక్షసోత్తమా|
చాకులసద్విచారకులవి చారవిదూరకులఁజంపెనద్దురా|
చాకనిఁదూల్చిసండసస-సంభ్రమతన్నియమించెఁబాపవి|
స్తాగచరితులందివిజ-శత్రులనేత్వరమంత్రిపుత్రులన్| ౫౬౩||

ఉ. తప్తహృదబ్జుఁడైవిభుఁడు-దిమ్మిటువంపఁగసత్వరంబున|
స్పష్టహయోగ్రమంత్రిసుత-సప్తకమెంతయునుబ్బిమీరను|
త్రప్తభుజాల్నిశాచరులు-దాఋణరావులు గూడికొల్వసం|
తప్తసువర్ణభాసురర-థద్విరదాశ్వచమూసమేతమై|| ౫౬౪||

క. చనిపవనతనూజుంగనుఁ|
గొనిపొడువుండేయుఁడనుచుఁ-గోల్తలసేయన్|
హనుమంతుఁడుతనమనమున|
ననుమానమొకింతలేక-యతిమాత్రుండై|| ౫౬౫||

క. గొదగొనిమదకరిపదముల|
జెదఁజదిపినభంగి శుక్రశిష్యబలంబుం|
జిదురుపలుసేసిమొదమెరు|
గదనుజమంత్రిసుతసప్త-కముఁగిట్టివెసన్|| ౫౬౬||

క. వాలముకరవాలముగా|
వాలముగావించెమర్కటాధ్యక్షుండా|

ఖిలము గాదను జాలకుం।
గాలము గానప్పుడిదఁప-గాలంబగు మఱి॥ ౫౭౭॥

తే. ఇట్లు తాఁ గాఁడియురుపుర-సెత్తి కేలఁ
బట్టి శిరములనొండొండఁ-బనుల వ్రేసి
దానవామాత్యపుత్రిస-ప్తకము నొకఁ
బెట్టఁ బంచత్వమొనరించి-పేర్చి యార్చె॥ ౫౭౮॥

క. పంచత్వంబొనరించెను
దంచత్స్వరఁ బంచభూత-హో హాతుఁడంద।
త్వంచకముమంత్రిపుత్రక।
పంచత్వం బెతేఁగిదనుజ-పతిమది షోడఁ॥ ౫౭౯॥

క. ప్రాప్తసు వాలధి గ్రమణ।
వ్యాప్తజగత్ప్రాణఘనస-హాయుతహనుమ।
ద్దీప్తాగ్ని మంత్రిపుత్రిక।
సప్తకవనమిట్లు తేర్చె-సరభసవృత్తిన్॥ ౫౮౦॥

వ. కపిస్మర నెప్పటియట్లం దోరణస్తంభాగ్రారూఢుండై విజృం
భించుటయు॥ ౫౮౧॥

క. హతశేషులఁ జేదనముం
బ్రతినూజాలు దెగుట వినియ-ధికరోషసము
న్నతుఁడగు రావణు వానరి
నతిసుతుఁడు వెడలె నక్షయబలుఁడనగు మఱి॥ ౫౮౨

సీ. శాలకింకరసద్మ-శకల దేహంబులు,
బ్రాగాలపార్శ్వములరా-క్షసులునడువ
రథనేమిహయసింధు-రఖురపదోద్ధత,
రజమునాకధునిగ-ద్దము సేయ
నింతవిక్రమశాలి-నిఁకఁ జూడననితంద్రి,
తనలోనవమితసం-తసము నొంద।

నక్షయుండిలఁ దుష్టా-గ్రాత్ముని కురఱుస,
త్వసమ్యగ్ధి నవినురా-పలివసంబ|

సీ. నధిక రాక్షసవంశత్వ-యుంబుఁ దెల్పి|
వితతముగఁ బత్తులపనవ్య-త తెలుఁదనగ|
నరిదమునఁ జెక్క-ఖసఁ గ్రద్ద-లాము చుండ|
కొలమి రావణనందను-డిల్లు వేసలి|| ౫౨౩||

క. అక్షయుఁడీక్షించె న్నా|
ర్యక్షుసదృత్తున్న ప్రపక్ష-రక్షాక్షు|
స్వప్రక్షచరాధ్యక్షునస|
ద్రక్షశ్శిక్షానిపక్షు-రాజితపక్షున్|| ౫౨౪||

వ. కనుంగొని|| ౫౨౫||

క. తలపడితినకం బెన్నుచు|
దలపడిపోరాడిపవన తనయుని బాహా|
బలజలధునగ్నమును నిజ|
బలజలధిం గాంచిరోష భరితుండై పరుఁగ|| ౫౨౬||

క. కోలలను దేయున్నెడ|
గోలలక్రియహనుమ లెక్కఁ-గొనకబలువిడి|
వ్యాలములు గుఱియనసురకి|
పాలంబులభంగివాసిఁ-జక్కఁడచివెసఁగ|| ౫౨౭||

ఉ. వెండియుఁ జాడకాఁడను లు-ద్రేసిననాద్యము ద్రుమ్మరింపఁగా|
మండెను నగ్నివోలె నానా-నుంతుఁ దుపేర్చిదళాననాత్మపు|
తుప్రిందరచాపుచాననొక-గోడ్డశిలంగలవేర్చి మునొచ్చియా|
తంపెపెళల్వ నసంగ యుఁబ-దండడిపిక్రియుదోపాలంబునక్|| ౫౨౮||

చ. మహాజవిరోధతనన్నె పెడ మాయు మవన్నె నఁగోపమెత్తియు|
ద్దహాజవిరోధయుక్తియక్ష్య-తిపఱిక్రతుల్దను నొందనీక యా|

తనమెడవ్రాత్రివాలికలి-తమ్ముగఁ జేసిధరిత్రి వేయుకుం
గనుగవనశ్రుధారలొలు-కన్నులపించము మంగనాలెసోఁకుచున్॥

క. క్షయరహితుఁడగులసుతుఁడా
క్షయరహితపాణిఁ జేయ-గ్రక్కున బ్రజా
ళ్ళియవృత్తిం బుత్త్రిపరి
క్షయమొఱఁగింపుటయుఁ బత్త్రి-కాంతుండార్తిన్॥ ౧౫౦॥

క. ఆక్రియఁ దగుదొగినయపురుషు
లక్షయమయ్యేనిక వేగ లక్షలరిగిన
న్వ్రక్షుచనాధ్యక్షుఁబత్త్రి
శిక్షింపఁగ లేరలె మంచి-జింతిమనంగన్॥ ౧౫౧॥

చ. అతనికుమారుఁడక్షయున-కగ్రజుఁడింపరిజిహ్వాయాండుమంచం
డిత్రికలఁ బుసీర్షు నేనయవ-డింజతురంగచమూసమేతుఁడై
వితతరథప్రిబద్ధహయ-వేగముజూపఁజెలుపుమెచ్చఁదోరణా
సితుగానుమంతువిందొనెను గ్రిరాశ వల్యడియుదుబద్ధిణిన్॥ ౧౫౨॥

ఆ. అట్లువెడలియక్షయాంతికునకంతక
సదృశుఁగాంచిపరినుసాహసమువఁ
జేరరిగిజంభ-జిజ్జైత్రుఁడిట్లు
పలికెఁగనులవిప్ప-లోలత్రమంచు॥ ౧౫౩॥

ఉ. ఇక్కడవచ్చికొంచబుద్ధి-హీనవరాకబలన్యథించినీ
వెక్కడసుత్త్వశాలివని-యెంతయుఁబొంగెదుమచ్ఛరాహితం
బెక్కడయేయెరికిన-సాధ్యుఁడవంచుఁదలంపవచ్చునం
చక్కటినాత్మఁదాత్రిచతు-రంగములంబుదిలొల్వనగుత్రిఁడై॥ ౧౫౪॥

సీ. గంధాంధసింధుర-ఘనఘటాగంధము
లార్తిఁకేసరికిశో-రంబునంగ
బటుతరోద్భటవీర-భటవిమానకేళి,
నర్తింపనలయుగ్ర-మూర్తియనఁగ

రథరథిసారథి-రథ్యకోటులనీవ,
లావలఁ గావించు-హరియనంగ।
బహ్వ్రిగంతుల దైత్య-పతులవోఁకఁ బిగించి,
వనధిలోఁబడముంచు-వాలియనఁగ।

గీ. నట్లు సంగర కేళిని-హారమగ్న
లింపఁదన్న లింపుల-గ్గింపమెఱయ
చున్న పవనతనూజాతు-నురుభుజావి
జృంభణము నైపుణ్యంబు-జెప్పఁదలఁతె॥ ౫౭౫॥

మ. తనపైసాలచయంబువైవనడియుం-దంతిప్రవర్తించినన్।
తనిపైదీక్షతశంబు శేయుటయును ద్వైతత్వంబు భీతిల్లన।
శైలికాయంబుగ రువ్వ నెంతయుసరో-షస్ఫూర్తి నవ్వానరేం
ద్రునికాలాంబుజము స్ఫలీ ఖ ఖలం-దూలించి పెల్లార్చినన్॥

ఉ. వానగుఁడోడిగ్రాగింపశిల వైచినఁ జాగ్ణమెనర్చె యెంతయుం।
బూఁకవైచె దివ్యశరి-మూల్లనుమ తుఁడుహాళ్లుసేయున।
గ్రానవృషంబుజానన-చంబబుదేవకదంబమెల్లనా।
హానిసడంబు సేయఁగ ర-యంబెసఁగం దగవాపియేయుఁడున్॥

క. మంతు సమావేశితు హాను।
మంతుం జాంబవాన చిత్త్వ-కుకునయ్య ప్తిం।
బంతఁ బ్రబంధింపంగ నః
బంతంబులు ప్రమోయంగ నమల్లలవారన్॥ ౫౭౮॥

స్రగ్ధరావృత్తము.

భీష్మబ్రహ్మాస్త్రపాశా-పిహితుహరిసుతుం-భీషణాటోపబర్హి
ష్మస్తామేయాస్త్రకాళు-న్యధిగ చరితున-క్షోభ్యమత్సుగ్రివిద్య
గ్రీష్మాదిత్యాత్రిమూర్తి-ప్రబ్రహ్మహితయశో-ర్థిన్ బాహుదీర్ఘా
యుష్మంతుం బాపుఁడద్దేత్యుఁడుగనియధికో-ద్యుక్తుఁడైచేరియుంతెన్॥

క. పట్టికొని జరసంబునఁ।
బట్టికొనియెం గానియతఁడు భేద్యుఁ డెవరికిం।
బట్టువడెఁ డివ్విధంబునఁ।
బట్టువడె బలీలయును మును భావింపఁ డెడన్॥ ౫౯౦॥

వ. ఇట్లు సురభిమానంబున నవ్వనచరేంద్రుఁ నిజరథంబునం బెట్టి కట్టి మహానందంబున శంఖ భేరీ మృదంగ ప్రముఖనిఖిల జయధ్వానంబులు వింగి మిట్టంగదలి॥ ౫౯౧॥

చ. పురమున నెల్లవారుఁ దను బోరనఁ గీర్తనసేయ నాకులుం।
బ్బురమునఁ దేలనిల్లుకసి పుంగవుదోడ్కొని వచ్చి రాక్షసే।
శ్వరునకు మ్రొక్కి చూడుముఁ శాచరనాయకకట్టి తెచ్చితిం।
దనువనం మఁ జూపినముదంబునఁ బుత్రకుఁ గౌఁగిలించుచున్॥

ఉ. తోరణమెక్కి రక్కసులఁ ద్రుంచుచు నక్షయు నవ్వధించి యా।
ధోరణముఖ్యుల జదిపి దోర్బల రక్షితవజ్రివైననీ।
తోరణమానరించుటకుఁ దోఁచనవానరుఁ బట్టి తెచ్చితో।
రోరకుమారనిన్నుఁ గొని యాడఁగ నెరితరంబు చెప్పుమా॥ ౫౯౩॥

వ. అని మఱియుం బ్రియానందను నపరిమితమధురవచనంబుల నగ్గించి రక్షోధ్యక్షుండు వృక్షచరాధ్యక్షు నీక్షించి రూక్షాక్షరపరుషవచనంబుల నాక్షేపించి॥ ౫౯౪॥

క. ఎవ్వఁడ వెవ్వఁడు పనసీ।
విప్వనం శింపరించి యేతెంచితివి।
న్నెవ్వఁ డిటఁ బంపెననవుఁడు।
నవ్వనచరుఁడసుఱతో న వ్వడరంగన్॥ ౫౯౫॥

ఉ. రామునియాజ్ఞ వచ్చి శిధరాసుతఁ గన్గొనవారిధి న్నఘు।
స్వామియనుగ్రహంబునజ వంబున దాఁటితి వాయుపుత్రుఁడ।
న్నీమదినొవ్వ దైత్యులనేకులఁ బట్టి వధించితింగపి।
స్తోమము సంతసింపనిను జూచితిఁ బత్సరిఁ గాల్పనో యొదన్॥ ౫౯౬॥

వ. అని పలికి వెండియు. ౯౭॥

క. అవనీశ్వరుఁ డవుదువు
న్నవనీతలసంహారిం బి-యవనీతనయా
వవనీశ దేహంఁ గొనఁ జను
నవశ్యమున రాక్షసేంద్రుఁ-డాగ్రహుఁడనుచున్ ॥ ౯౮॥

క. ఈతఁడు చరవగఁ గపటా
న్వీతుఁడు కాధింపఁ దనవుఁడు వి-భీషణుఁడు మునిన్
దూతఘ్నుఁడు వారించెన్
దూతయు వధ్యుఁడె పలుకు-దురు బుధులనుచున్ ॥ ౯౯॥

క. ఈ కరణి నాతిఁ బనుప
హాళోపము నొంది రావణాసురుఁ డసురా
నీకముల గాంచి యాకపిఁ
దోఁకను నగ్గిఁ దవులించి తోలుం డనెన్ ॥ ౧౦౦॥

మ. దనుజుల్ రెలవిలి ప్రవస్త్రవితతిం దద్వానరాధీశ వా
లనిబద్ధంబొనరించి ఘోరగతిఁ గీలాలస్నుఘృతాద్యద్రవా
హనఁ గీలింపుసురేంపజిహ్వహతి బహ్వస్త్రప్రబంధప్రమో
చనవార్తాత్తజుఁ బొమ్ము పొమ్మని హాస్యంబుల్ప్రసంగింపుచున్ ॥

ఆ. ఇట్లు నన్ను మూఁకలెల్ల మిన్నుముట్టఁగ
జయ్యు సంతసింపఁ జేరవాసి
తోఁక రవులఁ బెట్టి-తోలఁగి పొమ్మనుట యాయె
గాలి మాలి మినుల గనక యోడ్మి ॥ ౧౦౨॥

క. కీలి యొకటి నాజమున
వాలాలాతభ్రమణవి-పద్ధతి వహ్ని
జ్వాలాజాలుండై యా
గోలాంగూలోత్తముఁడు సుశోభుండగుచున్ ॥ ౧౦౩॥

క. పురమునఁ గలయం గురియుం
దరమందిర వాగసౌధ-ధ్వజలరధ్వా
సురు విరళసత్ప్రాసా
ధరధంబులకొక, పెట్టఁ-దహనము వెట్టెన్॥ ౨౦౪॥

వ. ఇట్లు నిజవాలాగ్ని కీలాజాలంబుల నొక్క-పెట్టలంకాపురంబు భస్మీభూతంబగునట్లు సుట్టించిన॥ ౨౦౫॥

క. పొగ వెడలి యెల్లదిక్కుల
భుగభుగ మనుమంట లెగయఁ-బొరిఁబొరిఁ దనుజుల్
వ్రేగనొందిప ట్రిక్కంధరుఁ
డగ డిరి సకోసీత కేలఁ-దన్పెనటంచున్॥ ౨౦౬॥

వ. అంతం గ్రమక్రమంబున సప్తార్చి ప్రవృద్ధార్చియై పేర్చి॥ ౨౦౭॥

క. దళముగు వహ్నిజ్వాలలఁ
బెళపెళయని వికిగి సౌధ-బృందము వడఁగా
గళవళమందు చు హుతభు
క్ప్రియము గానక చిమిసుల-భయ మడిరి సురల్॥ ౨౦౮॥

తే. రాముకోపాగ్ని యట్లు మా-ర్కటశరీరు
మూలలంకాపురము వెర్చ్చి-యుద్ధదనఁగ
వాయుతనయుఁడు గొఱవిక్కై-వడిని జోరు
వాలదండంబు ద్రిప్పుచు వర్తిలంగ॥ ౨౦౯॥

సీ. ధామముల్ నిర్ధూమ-ధామములై సిజో,
కమనపూఁదోఁటలు-గమిఱఁజేసి
వర్గంబుల నుగ్రవృష్టి వర్ష్యంబులోఁ దరించి,
భ్రాంతియంతయు మనవి-భ్రాంతిఁ జేసి
కలశాల లెల్లనిం-గలశాలలోనరించి,
జాలంబుల నాశిఖా-జాలముంచి

యవరోధమధికధూ-మావరోధముఁ జేసి,
పటురూపములు విరూ-పములౌనట్టి|

క. మంటపంబులు మండెను మంటగలిపి|
గుమ్మముల నెల్లనిప్పులు-గుమ్మరించి|
కాయమానంబులుదగ-గదగాయమాన|
ములుగ నొనరించె హరివాల-కలితవహ్ని॥ ౬౧౦॥

వ. ఇట్లాత్మవాలాభీలవహ్నిజ్వాలా జాలంబులవాతూల బాలుండులంకాపుట భేదనంబు భస్మంబుగావింపుచుండె నట్టియెడ॥ ౬౧౧॥

ఆ. కంటిమంటఁ దోఁక-కంటించికొనివచ్చి|
కాల్చెనిపుడు కాల-కాలుఁడనఁగ|
నీతఁడొప్పెనను మ-హాద్భుతంబులుచలించు|
చుండెనసురలుష్ణ-సౌర్యలేః॥ ౬౧౨॥

చ. కొలఁకులఁ జేరువారుఁ దమ-కుంభకముంగ చుట్టినవస్త్రవారికి|
న్గొలఁకులఁ బడువారుఁ గపి-కుంజరుఁ గాంచి భయాతిరేకులై|
కొలఁకులఁ బారువారుఁ గడుఁ-గేలు వెట్టెడువారు నెంతయు|
న్వ్యాలవెలబారువారునయి-విహ్వలమందిరి రాక్షసాధముల్॥ ౬౧౩॥

సీ. బడబాగ్నిజపసిద్ధి-వెడలిలంకాపురి,
వేఁచ్చుచున్నదని యూ-హించువారు|
వరవిభీషణుఁడుబు-ణ్యాత్ముఁడాతనియిల్లుఁ,
జేరదగ్గియని వీ-క్షించువారు|
నీకపిలయరుద్రుఁ-డిది ప్రళయంబుగా,
కితరంబు గాదని-రొంచువారుఁ|
గొనితెచ్చికొనినట్లు-క్రోఁతితోఁకకునగ్గిఁ,
బెట్టనేలయటంచుఁ-దిట్టువారు|

గీ. బూర్ణమైమందుఘనవహ్ని-భుక్తిఖాక|
లాపములఁ గ్రుందువారువి-లాపమందు|

వారుబంధులఁ బేరొక్కను-వారుఁ జాలు।
వారు నైరక్కసులు గడు-వగలఁ బొగుల॥ ౬౧౪॥

క. వాయుసుతుం డిసకొల్పఁగ।
వాయుసఖుఁడు చేర్చి పురము-వారణ చేర్చి।
న్వాయుజవాశ్వము దేభర।
ఛాయత కేతననికేత-నాదులతోడన్॥ ౬౧౫॥

గీ. కపికులాధీశ్వరుఁడు దాపి-కాఁడు గాఁగఁ।
బొదలు ధూమతమంబునఁ-బురము సొచ్చి।
ముఖ్యధనధాన్యపరిధాన-ములు హరించె।
గాలిచెలి కాఁడు జిచ్చను-కన్నగాఁడు॥ ౬౧౬॥

ఆ. సమవివార్యభావి-సాగరబంధన।
సాధనోపకరణ-సవరణాలను।
నధికయత్నమొప్ప-నంగారములు గాల్చి।
చందమొందె బవన-నందనుండు॥ ౬౧౭॥

వ॥ తదనంతరంబున నిజలాంగూల భరిమసారణినుదన సముద్భూతాహవనీయాగ్నిం బూర్వసుధాశనవృద్ధి రాజ్యధారాచ్ఛటాసేకంబునం బ్రవర్ధంబు గావించి మంత్రిసుత సప్తకాక్షయ కుమారాది పశు విశసనంబుఁ గావించి వేల్చి పురందరాది బృందారక సందోహంబు మహానందంబునొంద రాక్షసస్త్రీవిలాప మంత్రంబులతో లంకాపురంబుఁ బూర్ణాహుతిఁ గావించి తద్ధూమ ఘ్రాణంబున ఖచరకిన్నరీ కాంతాసంతానంబులు మొదల నాంజనేయ సోమయాజియాజిలీలామఖంబు నిర్విఘ్నంబుగా నానందసాగరావభృథస్నానంబు గావించి శాంతిఁ బొందిమరలు వాఁడై తనమనంబున॥ ౬౧౮॥

క. వాలాగ్నికీలములచే।
వాలగ దింజల్లనగుట-వసుధాతనయో।

జ్వాలక హిణాసుధారస।
మూలంబని తలఁచి కొని ప్ర-మోదభరితుఁడై॥ ౬౧౯॥

క. తన సేమము గోరెడు భూ।
తనయకుఁ బ్రణమిల్లి పోయె-దనని తదాజ్ఞం।
జని కాంచె వారిరాశిం।
జనితపరమశైత్యలహరి-జనతాక్లేశిన్॥ ౬౨౦॥

ఆ. కనినమస్కరించి-కాంచెరఘుప్రభుఁ।
డగుచుఁ గడలిఁ దాఁటె-నత్రమునను।
దన్ను నెఱుఁగుసూమ-తిరుచిరపవన్యల।
ప్రాణవాయువనఁగ-బవనసుతుఁడు॥ ౬౨౧॥

వ. ఇట్లు మహాబలుండు నిజకీర్తికరభ్రాజ లాంగూలవిక్షేపప్రభూతప్రభూత మహాబలంబున సముద్రంబు సాయపహం జేయుచు నరుగుదెంచు సమయంబున నవలివలిముఖులు దమలోన. ౬౨౨॥

మ. చనుదెంచెం బవనాత్మజన్ముఁడు దెజం ఘూమాగుతా రావమో।
యనవీతెం చెడుఁ దప్సయోదితిరయం-బంచుం బతీక్షించు చుం।
డ నభోభాగము భూమియుం దెసలు నిం-డం బర్వు తేజఃబుతోఁ।
ఘనుఁడాకీశవిభుండు వచ్చెఁ బ్లవగో-త్క్రాంతంబమంతంబుగన్॥ ౬౨౩॥

ఉ. దక్షిణవారిధితీరము ము-దం బెసలారఁగ నిట్లు చేరస।
వృక్షచరోత్తముంగని ప్ర-హృష్టమనస్కత వానరాలి బ్ర।
త్యక్షసమీరణుం జెలఁగ-టం మనుతించి కవుంగలించి దా।
రక్షితిపుత్రి వార్తఁ గని-యాతఁడు వచ్చె నటంచు యుబ్బుచున్॥

ఉ. గంతులు వైచి రంతఁ బ్లవ-గప్రభులంగద ముఖ్యులమ్మరు।
త్సంతతిఁ జుట్టిముట్టికడు-సంతసమందుచుఁ బల్కరీపుస।
త్సంతతిసన్నుతింపఁ గఁ బ-సంజలరాశిఁ దరించి ధారుణీ।
సంతతిఁ జూచివచ్చితివ-సాధ్యబలుండవటంచు వెండియున్॥

క. వేయువిధంబుల నన్నుతి
సేయ న్మనమునకు నేడ్పు-చేయం దగ న
వ్వాయుతనూజుఁడు పుష్కు
నాయత గర్జాధ్వని ప్రహసితధ్వనితోన్॥

గీ. జలనిధిం దరించి క్రమ్మఱ-సాగరంబు
దాఁటివచ్చుట మొదలుగ-దయను గాంగ
గలుగువృత్తాంత మెల్లనఁ-గపివరులకుఁ
దెల్పి వెండి చాలఁ బొగడె-న ద్దీవనుండు॥ ౬౨౬॥

క. సతి౦ జనకాళిఁ బాసిఁ
గతిఁ బ్రాణముఁ జిక్కఁబట్టి-గతి లేమి నసం
గతిసిఁ గుమిగుల సీతా
సతియున్నది రాజవరాళి-సన్నిధి లేమిన్॥ ౬౨౭॥

క. కావున వే వేగ న్మనఁ
మీపిన యురఘూత్తమునకు-నెఱిఁగింపుట కుం
బోవుద మనపుడు వినిసం
భావన మెసఁగంగ కపిప్ర-వరులు ముదమునన్॥ ౬౨౯॥

క. ఆడుదురుఁ బాడుదురు గుమి
గూడుదురు సమీరజన్ముఁ-గొనియాడుదురే
ట్లాడుదురో డుదురుత్స్య
నూడుదురు మనంబుల ధిక-హర్షంబులు గాన్॥ ౬౩౦॥

వ. తదనంతరంబున॥ ౬౩౧॥

ఉ. అంగద జాంబవద్ధనుమ-దాదులలిత్వర సమ్మహోదధి
సంగతతీరము న్విడిచి-శైలశిలామహిరుత్కృతా మహా
తుంగనదీవిశాలము గు-తోర పుమార్గము వట్టి యంతి నుఁ
బొంగు చు భల్లుక ప్లవగ-పుంగవులెంతయు హెచ్చరింపఁగన్॥

వ. నిరంతరప్రయాణంబులం జని చని కిష్కింధాపుర సమీపగతము
ధువనంబుఁ గనుంగొని|| ౬౩౩||

క. ఉల్లంబుల వెల్లివిరియు|
నుల్లాసలసల్లహరిక-నోలాడిక ఫు|
ల్ఫుల్లుకవరులవ్వనమున|
భల్లనవిటులుం గఁజొచ్చి-భయవిరహితులై|| ౬౩౪||

సీ. ఫలముల నెల్లని-ష్ఫలములు గా రాల్చి,
యాకులప్రోవుఁజీ-కాకుపఱచి|
విరిపిండిఁగోసివా- విరిపిండి గావించి,
లవములు గాఁగఁబ-ల్లవములూడ్చి|
మూలంబులెల్లను-న్మూలముల్గావింప,
యూడల్ప్రేలాడి-యూడఁదీసి|
కలకంఠములనొప్పఁ-గలకంఠములఁజోపి,
గములయివరలుభృం-గములఁదోలి|

గీ. ఘనలతాక్షయములఁ బరి-క్షయమొనర్చి|
కపివరులు జనమెల్లనుఁ-గాసిచేసి|
రవనిజావార్తఁ దెచ్చిన-యట్టివార|
లగుటనించుకయేనిభ-యంబులేక|| ౬౩౫||

క. మధుపానంబొనరించుచు|
మధుపాన విం నర్చినట్లు-మత్తులగు మన|
మ్మధువనముఁ గామవారల|
విధువనముం జేసిరసమ-విక్రమవృత్తిన్|| ౬౩౬||

క. జనకజఁ గనుఁగొనఁ జనమున|
వనరాశియు కాదెయడ్డు-వచ్చెననుచు మన|
వ్వనరాశిఁ గాసిచేసిర|
వనచరులని వార్యశౌర్య-వర్తనులగుచున్|| ౬౩౭||

ఉ. తద్వనరక్షులా క్షణమ-తాపనిఁ గాంచినమస్కరించి భా।
స్వద్వర పుత్రచిత్ర మొక-వార్త వినందగు నంగదాదులు।
ద్వద్వరదంబులో యనఘ-యంబణుమాత్రము లేక వీఁక యుం।
ష్మద్వనమెల్లఁ బెల్లఁగిల-సాల్వడఁ జేసిరి కింతలోపల౯॥ ౨౩౮॥

క. శ్రీప్రగతి నేము చనిప్లవ।
గప్రభులం గాంచియుఁ దఃపఁ-గానుడుగక వా।
రపరితిహాతపరిభావుల।
గపరితిములు నగుచు నవనిఁ-గలిపిరి వనమున్॥ ౨౩౯॥

క. ఇందిందిరములు కుసుమము।
రందముఁ గ్రోలుచు నెడసుస్థి-రతసంఘ్రుములు మో।
పందలఁ కుట్టిమధువన।
మందఱుసగ చరులుఁ గలఁచి-యాడిరి స్వేచ్ఛన్॥ ౨౪౦॥

చ. అని వనమంగలంచిరని-యాడిన మాటకుఁ బొంగి జానకీ।
గనుఁ గొనివచ్చిరన్నగుటఁ-గా దెభయం బొకయింత లేకము।
ద్వనమునసంచరింతురని-వార్యపరాక్రములంచు రామచం।
ద్రుఁ నకసుజన్మయుక్తునకుఁ-దోయజమిత్రకులీనుఁ డిట్లనన్॥ ౨౪౧॥

క. మహామన్మఖ్యులు రా।
మనరేశ్వరసంతిసంబు-మల్లడిగొనఁగా।
జనుదెంచి యుపుడు మన్మధు।
వనముగఁ లఁచియాడుచున్న-వారటవింటే॥ ౨౪౨॥

క. కృత కార్యసిద్ధిని నెదం।
చితమునిసంతోషభరిత-చిత్తులగుచు వా।
రతిలోకపరాక్రములీ।
గతి వర్తింతురని మదికిఁ-గానఁగ వచ్చె౯॥ ౨౪౩॥

ఆ. అనిన రామచంద్రుఁ-డనుజన్మసహితుఁడ।
త్యంతహృష్టమాన-సాబ్జుఁడగుచు।

నిజముస్వామి కార్య-నిర్వాహకులకిట్టి।
చనవుగగునకాదె-యినతనూజ॥ ౬౪౪॥

వ. అనిపల్కినంత ధాత్రీపుత్రీశత్రుసుమిత్రాపుత్రులు తదాలోకన సీతాసువార్తాకథనశ్రవణ పరాయణచిత్తవృత్తులై యుండి రయ్యవసరంబున॥ ౬౪౫॥

క. ఆవసమివ్విధమునవి।
తావన మొనరించిప్రభుర-యంబు మెఱయన।
పావని మున్నిడికొనిప్లవ।
గావలిపదుండె వెధరణి-యుంతయున ద్రువన్॥ ౬౪౬॥

ఉ. ఆత్మజవాపహాసిశిర-యంబెసలారఁగనిట్లురాసమీ।
రాత్మజుఁడాత్మజన్మవిజి-తాత్ముఁడుజాంబవదంగదాదిపూ।
తాత్ములఁగూడిహర్షవిన-యంబులఁబొత్రవసనైగి కాంచెను।
ధాత్మురామలక్ష్మణశ-మోంతికపుత్రులసచ్చరిత్రులన్॥ ౬౪౭॥

ఆ. కనమస్కరించి కరములుజోడించి।
తనముఖంబుఁగాంచి-తరుణిధరణి।
తనయనితఁడుగాంచి-చనుదెంచెననురాముఁ।
డాత్మఁబొంగినిట్టు-లనియెనతఁడు॥ ౬౪౮॥

మ. కనుఁగొంటిన్సతిసీతనశ్రుకణము-క్తాదామసంవీతనే।
కనికృత్తాంబరపూతఘుమ్రసలిలా-క్రాంతాననాబ్జాతఁబా।
వనసౌశీల్యసమేతభావ్యదసురీ-వ్యాహారసంభీతనా।
త్మనిబద్ధోగ్రభవద్వియోగపరిభూ-తన్ఘోరలంకాపురిన్॥ ౬౪౯॥

సీ. అతిభయదోల్కాస-హస్రంబులోపల,
నొక్కతరోహిణి-యున్నయట్లు।
శాతకంటకలతా-వ్రాతాంతరంబున,
నొకలవలీవల్లి-యున్నయట్లు।

ప్రసవితేహామృగీ-ప్రకరము ధ్వనంబున,
నొక్కట సారంగి-యున్న యట్లు|
బహువిధ శ్యేనిని-వహ సమీపంబున,
నొకఁడు బాలకపోతి-యున్న యట్లు॥
గీ. ప్రబలమార్జాలికా కదం-బంబులోన|
నొంటిమైయుఁ గీరవశ్యను ము-న్న యట్లు|
కృద్ధదైత్యాంగనా ప్రతి-బద్ధ ముగను|
నున్న యది సీత సన్నుతా-పన్న జాత॥ ౬౫౦॥
వ. అని విన్నవించి ధీమంతుండగు హనుమంతుండు॥ ౬౫౧॥
క. ఏమరి గిరియాన్యాగ్రత|
భూమీధర శిఖరనికుంజ-పుంజంబులను|
బ్భూమిజ వెదకి కానక|
యేమని పోదుము నివికల-హృదయులనుగుచున్॥ ౬౫౨॥
ఉ. వెండికొండ గిరోయము నగు-భృద్ద్విపరంబొక హేముఁ గాంచిమా|
ర్తాండమరీచి కావిరహి-త బహునగ్న సాక్ష్యయుండుకు|
దుండన వెల్గ నాననము-తోఁదప మొప్ప ఘటించు చున్న యు|
ద్దండమహానుభావనొక తంగనభ క్తినమస్కరించుదున్॥ ౬౫౩॥
వ. నిజప్రభాపటల తిరోహితగహాతిమిరంబగు నాస్వయంప్రభమ్ము
నా శీర్వచన సముచితాతిథేయంబులం బ్రియంబునొందించి యమ్మ
హాబిలంబు వెలువరించి నందదు పాంతకాంతారాంతరంబున భ
వత్కాంతామార్గణార్థ చింతాక్రాంతులమగు మేముత్తరశిరస్కుల
మగుచుం బ్రాయోపవేశంబునొంది కుశాస్తరణంబుల శయనించి
యుంటిమ య్యవసరంబున॥ ౬౫౪॥
క. మృత్యర్థులమగుమాకొక|
కత్యర్థసాధువాదుం-డగునొక్కఁడు పం|

పాత్యభిధానుఁడుగోత్రా।
పత్యస్థితిఁ దెలిపి చనియెఁ-బ్రముదితుఁ డగుచున్। ౬౫౫॥

ఉ. అనిహరీంద్రుఁడిట్లు సెన-రాగమహోదధిమధ్యమంబున।
రావణుపట్టణంబునధ-రాసుతయుండుటఁ దెచ్చిపోవనే।
మావనరాశిఁ జూచితమ-నంతరమెంతయువానరాలిసం।
భావనసేయవార్ధిసుల-భంబునఁ దాఁటిరిఁ ద్వద్దయాదృతిన్॥ ౬౫౬॥

ఆ. ఇట్లుకపులిగడచి-యెడసెపవిఘ్నంబు।
లెన్నియేనిగలుఁగ-నేనుగలఁగ।
కప్పురంబుసొచ్చి యచటలంకిణిద్రచ్చి।
తిరిగితిరిగియొక్క-తరువునీడ॥ ౬౫౭॥

మ. కనుఁగొంటిన్ననుసీతనశ్రుకణము-క్తాహారసంవీతనే।
కరకృత్తాంబరపూతమూర్ధ్ననలినా-కాంతానతాజ్ఞాతఁ బా।
వనసౌశీల్యసమేతభావ్యదసురీ-వ్యాహారసంభీత నా।
త్మనిబద్ధోగ్రభవద్వియోగపరిభూ-తస్ఫూర్తిలంకాపురిన్॥ ౬౫౮॥

క. కనివినయంబునఁజేరఁ।
జనునప్పుడ రావణుండు-సనుదెంచి జగ।
జ్జననియగుసీతబహువచ।
చనములనొప్పించియుతఁడు-సనియెం బెలుచన్॥ ౬౫౯॥

శా. రక్షోధ్యక్షుఁడిట్లుపోవుటయుసం-రక్తాక్షులైభీమకృ।
ద్రక్షఃకామినులక్షణంబునసుగ-ర్జారావములీఁబ।
ద్రాక్షీ రావణుఁ జెట్టవట్టుమనిరూ-క్షాకారలైబిట్టుఁడ।
న్వాక్షేపింపధరాకుమారిపటులై-న్యాకాంతయైమూర్ఛలన్॥

క. నీకుశుభంబుగనసురా।
నీకాశుభకరముగాఁగ-నేఁగలఁగంటి।
న్శోకింపనేలయనిసీ।
తాకాంతందేర్చె త్రిజట-తగువాక్యములన్॥ ౬౬౧॥

వ. తత్సమయంబున॥ ౬౬౨॥

క. మాయమ్మ రామదూతను।
మాయమ్మ లికంబువాయ-మా పవరెల్ల।
న్మాయమ్మగునీయలంక ను।
మాయమ్మగునిఁక రావ-ణాసురపతికిన్॥ ౬౬౩॥

క. అనుచు వినీతుఁడనై య।
ల్లన బింద్రిత్కుఁడునఘ్న సక్క-లసతీమణిని।
మ్మని పాదయుగంబునఁ బోపా।
మ్మని పల్కెను నేతువీత-మార్గుఁడనగు సున్॥ ౬౬౪॥

క. మన్నిజరూపము తోఁ గజ।
గన్నతభవదంగుళీయ-కముఁ జూపిన నే।
ఉన్నన్నన్నమ్మి మిగులఁ బ్ర।
సన్నహృదయయగుచుఁ జనక-జాత ప్రియమునన్॥ ౬౬౫॥

వ. భవదీయసుందర చరణారవిందంబులు డెందంబునఁ దలఁచి వందనం
బొనరించి సుమిత్రాపుత్రుసేవించబడిగి మీకుం బ్రత్యభిజ్ఞానార్థం
బుగఁ జిత్రకూటచిత్రకూట కృతకృతక కాకాసుర కథాకథనంబు
నడిపి యుప్పతివ్రతాశిరోమణి శిరోమణియొసంగి సెలవొసంగి వం
ద్రణామంబుగావించి నామగుడివచ్చునప్పుడు లంకాపురాభిముఖుం
డనై రాఁడిరిగొనిన దనుజమంత్రి సుతసప్తకంబుఁ బంచత్వంబునొందిం
చి యక్షయుం జరితయంబుగావించి తదనంతరంబున నింద్రజిచ్చరా
సన శిలీముఖపాశప్రబద్ధుండనగు మదీయవాలాగ్రంబున వద్దనుజప
తి యగ్గిముట్టించిన నయ్యనలంబస్మత్క్రోధోద్రేక వాయువశంబు
నంబేర్చి కరంబు దన్నగరంబు భస్మీభూతంబుగావించిన వాంతుండనై
తరుచర చమూసాగరమ్మున కానందంబు గ్రమ్మంగ్రమ్మల సాగర
మ్ముఁగడచి యేతద్వృత్తాంతంబు నివేదింపం గంటింగృతార్థుండ
నై మంటినని పలికి సీతనుద్దేశించి వెండియునిట్లనియె॥ ౬౬౬॥

క. కన్నీరుదరంబునఁబడి।
సన్నఁగిలంగానికాల్వ-పాఱుటలేదే।
యన్నవినుజనకతనయా।
త్పన్నసమతిరిక్తహృదయ-తాపము పేర్మిన్॥ ౬౬౭॥
చ. అదియొకఁడేమిచింతవిను-మన్నలినాయతనేత్రి కంతవ।
త్పదయుగళంగాంచిపుష్పరస-పానమొనర్పుచు గండుఁగోవెల।
ల్లిదుమవుపల్లవంబులు ద్వి-జిహ్వులనాదుచుఁ గ్రోలవేమిచె।
వ్వుఁదరులిగుర్పవామ్రఫల-భక్షణసేయవుపక్షులవ్వనిన్॥ ౬౬౮॥
తే. హెచ్చుదశకంధరుఁడు చెఱ-దెచ్చినట్టి।
ఖచరకాంత లందఱు సంతఁ-గట్టిపెట్టి।
యంతరంగంబులమహీజ-కాంతఁగూర్చి।
చింతనొందుదురిఁక వేఱ-చెప్పనేల॥ ౬౬౯॥

వ. అనిపలికి రామచంద్రుంగమంగొని॥ ౬౭౦॥

క. జగతీసుత సంతోషా।
భిగమమునగుచునీకుఁబుత్ర్య-భిక్షావాఞ్ఛఁ।
బుగఁజూడామణిరొసఁగెం।
జగదీశ్వరచూడుమనిపొ-సఁగఁజేరిడినన్॥ ౬౭౧॥
క. మణిఁగాంచిజనకకన్యా।
మణిఁగాంచినయట్లుపొంగి-మహివిభుఁడునభో।
మణివంశజుండుసద్గుణ।
మణిలక్ష్మణుఁగాంచిమధుర-మందమృదూక్తిన్॥ ౬౭౨॥
గీ. రత్నగర్భాతనయశిరో-రత్నమిట్లు।
బంపుటరయంగ నిజభార్య-పరమదుఃఖ।
భరితయైయుండనోర్చి తె-ప్పగిదిగతిన।
హృదయుఁదపటించుచునుఁదూలు-చేమొనర్తు॥ ౬౭౩॥

వ. అని పలికి కన్నీరొలుక నూరకున్న యన్నంగమునంగాని సుమిత్రా
పుత్రుండు విషాదంబడర నిట్లనియె॥ ౬౭౪॥

క. అవనిజయు మ్మత్యాంగ
ళ్యవిహీనతఁ బెంపు దూలు-టది నూహించెన్
భవదంఘ్రులోఁ బలాలిత
మవనిజ మణితోఁటి యట్ల-నలరమిఁ గంటే॥ ౬౭౫॥

క. పద్మభవు చెయిది రక్షు
స్పద్యోపవనోపవాస-సంస్థితి వలసెం
బత్మాలయోపమకున
వృద్ధధుని కిట్టుదిక్కు-మాలి కటకటా॥ ౬౭౬॥

క. అనివగదు చన్న తమ్మునిఁ
గనుఁగొని రాముండు శోక-గద్గదకంఠం
బున నేడ్చె ధరణిసుతఁ బే
ర్కొని తరణిసుతుండుఁ గూడి-కొని శోకింపన్॥ ౬౭౭॥

వ. తదనంతరంబున హనుమంతుని పలికిన శాంతవచనంబుల నడలుండె
లివిరొంది రమ్మహావిభుండు పవనపుత్రుని ప్రియవచనంబుల నభి
నందించి॥ ౬౭౮॥

మ. బహుసంక్రోధ్భటతుంగభంగవిచల-త్పాథోధి లంఘించి దు
ర్వహసర్వస్థితి గక్షయాదిదనుజ-వ్రాతంబు ఖండించి త
ద్గ్రహసౌధాదికమాత్మవాలకలితా-గ్నిజ్వాలఁ జక్రాడియు
న్మహిపుత్రీశుభవార్తఁ దెచ్చితివి సా-మాన్యుండ వే పావనీ॥ ౬౭౯॥

క. క్షోణీసుతవార్తఁ దెచ్చి
క్షీణీకృత మద్వ్యసనము చింతించెదును
ప్రాణము నిలిపితివి సుగ
ప్రాణాత్మజ నిను నెన్నఁ బ్రస్తుతి సేయన్॥ ౬౮౦॥

క. అని మతిరయముఁ బవనతనయుం।
గొనియాడె రామవిభుఁడు—సుముదరిపుజుఁడం।
గొనియాడె లక్ష్మణుండుం।
గొనియాడెం బ్లవగతతియుఁ—గొనియాడెఁ గడున్॥ ౬౭౧॥

మ. తనునిట్లందఱు సన్నుతింపఁగ జగ-త్ప్రాణాత్మజన్ముండు రా।
మనరేంద్రాంఘ్రులఁ గాంచి యిట్లనియె నా-మ్నప్రతిలంకాపురి
ఘనవక్షఃఖాబ్ధిమానింగి రియుండఁ గనుపే-శూవృత్తి గాడింక నా।
లోకానుఁడం భోధిదరింపరావణుఁగుశీ-లుంబట్టి పాలార్పఁగన్॥ ౬౭౨

క. అని యిట్లనిలతనయుఁ డు చె।
ప్పినపని కనుకూలులగు మః-బ్రగుహర్షాబ్ధి।
మ్మును గిరని చెప్పి వెండియు।
ననుమోదరసార్ద్రహృదయ గుఁడై-యిట్లనియెన్॥ ౬౭౩॥

ఆశ్వాసాంతము.

మత్తేభఖండగర్భితసీసపద్యము.

స-జలమేఘాకృతి-|సాధుపోషణరతీ,-|
పామానసమోహ్యస్త్ర-తి|ముహేశ|
స-లలితానందద-|పాకపాంచితపదా,-|
లాతుణ్యనాభీన-దా-తుతిధర|
ప్ర-బలదైత్యోత్క-ర-|పర్వతాశనికరా,-|
పాపాఘుసర్పేశ-రా-పరేశ|
యు-ఖిలబాధావహ-|హారిసద్గుణగుహా,-|
కీర్త్యంసౌఖ్యావ-హా|శశిముఖ|
విమలయశఃపండితావన-|సమరవిజయ|
చక్రహస్త-సర్వాత్మక-పా|రమకుట|

10273